Jožo Nižnánsky

Fîntîna dragostei

roman

Editura Eminescu

Coperta colecției: Val Munteanu
Coperta: Arstid Schmidt

București, 1971

Jožo
Nižnánsky

Fîntîna dragostei

roman

Traducere
din limba slovacă de
Ion Cîrmaciu

Editura Eminescu

Jožo Nižnánsky
STUDŇA LÁSKY
Tatran, Bratislava, 1969

ALARMĂ LA CASTEL

ÎN PAȘNICA NOAPTE CU LUNĂ, castelul dormita încremenit deasupra orașului Trenčín ca un uriaș de piatră. Pe bolta cerului pîlpîiau făcliile stelelor, iar cornul lunii se scălda în apele aurite ale Vahului, ostenit de drumul său prin arșița lunii lui cuptor.

Cetățenii orașului Trenčín dormeau liniștiți. Nu se temeau de dușman și nici de vreun alt prăpăd. Căci, chiar dacă, Doamne ferește, s-ar fi întîmplat ceva, straja de la castel stătea de veghe, iar în oraș paznicul pîndea ca focul sau tîlharii să nu primejduiască avutul locuitorilor.

„Astăzi, 25 iulie 1490, nu s-a întîmplat nimic, doar..." însemnă căpitanul Ambróz Opatovský într-o carte uriașă stînd într-unul din turnurile castelului. Zadarnic își gîdila cînd fruntea, cînd nasul cu o pană de gîscă, pe care o tot muia într-o călimară, vrînd parcă să-și îndemne gîndurile la lucru. Scrisese de două ori cuvîntul „doar" pe hîrtia gro-

solană, dar pana nu voia cu nici un chip să se urnească mai departe.

— La naiba! gemu el aruncînd pana cît colo. Stăpînul, Ștefan Zápolský, îi lăsase în seamă o muncă cu adevărat neomenească.

— Uite, ia cartea asta și să-mi scrii în ea, în fiecare zi, tot ce se întîmplă la castel și în oraș! îi poruncise el după dumineca Floriilor, cînd se ivise la castel un sol cu știrea că regele Matei s-a stins din viață, la Viena, după o grea suferință. Ștefan Zápolský stătea ca pe jăratec. Îi venea să-și ia degrabă zborul ca să-i aducă mîngîiere întristatei văduve, dar și să fie de față atunci cînd se va hotărî cine să se urce pe scaunul Ungariei rămas acum gol.

— Ostașului îi stă bine cu sabia, nu cu pana! bodogăni căpitanul. Se ridică în picioare, se plimbă de colo-colo în jurul mesei, apoi apucă iarăși pana și se așeză în fața cronicii castelului.

„...doar patru turci au sosit în oraș" adăugă el, cu chiu cu vai, storcîndu-și creierii cum să consemneze mai bine întîmplarea. Trebuia s-o scrie pentru ca în ditamai ceaslovul ăsta să fie, cît de cît, ceva. Stăpînul ar putea veni în orice clipă și ce-ar zice dacă n-ar citi altceva decît că, zi de zi, de la Florii încoace „nu s-a întîmplat nimic"?

Deci mai mult ca să îndeplinească o poruncă, el notă că, în ziua de 25 iulie 1490, au poposit la Trenčín patru turci care se dădeau drept negustori. Întîmplarea în sine nu era cine știe ce, fiindcă la Trenčín poposeau oameni de cele mai felurite neamuri. Ciudat era numai faptul că doi dintre ei se așezaseră la hanul dintr-un capăt al orașului, iar alți doi tocmai la celălalt capăt. Apoi mai era suspect că de cîte ori se întîlneau pe uliță, turcii se ocoleau și se uitau urît unii la alții. Oare așa ar face cetățenii orașului Trenčín dacă s-ar întîlni printre străini? se întrebă căpitanul. Nicidecum.

Pînă să isprăvească de scris despre acest eveniment lipsit de însemnătate, căpitanului îi ieșiseră broboane de sudoare pe frunte, iar mîna îi ostenise de parcă ar fi spart pietre cu ea. Înfuriat, aruncă pana și o strivi sub picioare ca pe o viperă primejdioasă. În această clipă luă hotărîrea să predea căpitănia. Să taie, să spintece, pentru asta era

oricînd gata. Dar să umble cu pana, nu mergea. Domnul Ștefan Zápolský n-avea decît să-și găsească un pisar!

Închise cartea cu putere și aceasta poni de parcă s-ar fi tras cu puşca. Pe urmă se apropie de fereastra deschisă, căutînd îngîndurat cuvintele prin care avea să-i exprime stăpînului, cînd se va întoarce, nemulțumirea sa.

O negură albastră învăluia orașul. De undeva dinspre Kubra răsună lătrat de ciini și imediat, ca un ecou, începură să latre și ciinii din Trenčín.

Privirea lui Ambróz Opatovský se opri în curtea interioară, spintecată în două de umbra turnului de pază.

Inima începu să-i bată mai cu putere. Se uita fix în jos.

O siluetă neagră străbătea curtea aruncînd dinaintea sa o umbră lunguiață.

Zîmbi. O femeie, iarăși o femeie...

De cîte ori stătea în turn, chinuindu-se pînă noaptea tîrziu cu blestemata de cronică, luptîndu-se cu îndărătnica pană ce nu vroia să însemneze pentru urmași, în rînduri negre, întîmplările acelor vremuri, se ducea nu o dată la fereastră să tragă aer proaspăt în piept și să mai dea ghes creierului ca s-o scoată la capăt cu afurisita de scriere. Din cînd în cînd, cîte o siluetă neagră își făcea apariția în curte. Adesea chiar două, îmbrățișîndu-se.

Privi cu atenție. Așa ceva nu-i mai fusese dat să vadă. Silueta nu se furișa spre locuințele oștenilor și nici spre ale servitorilor. Se îndreptase spre fortificațiile dinspre miazăzi încă neterminate. Zidul, pe care meșterii îl ridicaseră cam pînă la mijlocul pulberăriei, semăna cu o gură căscată și știrbă.

Ce naiba o fi căutînd o muiere acolo? se gîndi el. Dar în aceeași clipă o auzi fluierînd încet. Ce-o mai fi și asta? De ce fluieră? Dă cuiva vreun semn? Și dacă da, semnul poate fi numai pentru cineva din afară, de dincolo de fortificație.

Nu pricepea ce poate fi la mijloc, dar nici nu stătu prea mult pe gînduri. Își încinse sabia și se repezi jos, hotărît să pîndească.

Coborînd, el auzi alte fluierături de dincolo de fortificație. Se lipi de zid și își ținu respirația.

Răsună un zgomot ciudat. Parcă se cățăra cineva pe zid. Deslușì pocnetul unei pietre lovite de zid. Ce distracție

ciudată o mai fi și asta? Cine și pentru care motiv aruncă noaptea cu pietre?

Stăpînit de curiozitate, căpitanul uită că trebuie să fie cu băgare de seamă și se trezi într-o clipită la numai doi pași de turnul alături de care se afla silueta cea neagră.

Dintr-o dată, se lumină la minte. O piatră căzu în curte și făcu un salt. De piatră era legată o frînghie. Și în clipa în care silueta de femeie începu să se desprindă de pămînt, lunecînd prin văzduh de parcă s-ar fi înălțat la ceruri, căpitanului îi fu limpede ce se petrece sub ochii lui. Deci, de dincolo fusese aruncată o frînghie. Femeia se va cățăra pe zid, va lega frînghia, de sus, și apoi își va da liniștită drumul la vale.

Vru să strige, fiindcă își dădea seama că oricine-ar fi, o femeie sau un bărbat deghizat în femeie, era vorba de cineva care încerca s-o șteargă. În calitatea sa de căpitan al castelului avea datoria să curme această faptă.

Mai stătu o clipă aiurit de spectacolul neașteptat la care era martor, dar cînd își veni în fire și vru să acționeze, de după zid răsună un țipăt înfiorător. Silueta, care era mai-mai să ajungă sus, se prăbuși la pămînt ca piatra de mai înainte. Și ca un fel de ecou la țipătul sfîșietor de afară, femeia gemu cu adîncă durere.

Afară cineva horcăi, trăgînd parcă să moară, apoi, după un timp, se auzi o exclamație înăbușită:

— Alah, Alah!

Abia se stinsese această chemare, cînd începură să răsune pași dincolo și mai ales dincoace de ziduri.

Ambróz Opatovský își dădea seama ce se petrece, dar nu avea vreme să cugete pe îndelete și să cîntărească mai mult bănuiala care îl ispitea din clipa cînd auzise numele lui Alah și crezuse a fi recunoscut glasul celei ce gemuse. Se repezi la ființa care zăcea pe o grămadă de pietre de lîngă *fortificație*. La picioarele căpitanului se afla o siluetă subțire înfășurată într-o pelerină neagră.

— Cine ești și ce cauți aici? o întrebă el.

Dar nu primi răspuns.

Căpitanul se aplecă și îi descoperi capul acoperit mai mult de un păr des și despletit decît de gluga pelerinei. Tocmai atunci se ivi și luna, o lună hlizită, curioasă care înecă întreg castelul și curtea într-o lumină gălbuie.

Un chip palid și doi ochi mari, arzători, îl fixau pe Ambróz Opatovský.

— Fatma! exclamă el.

Înmărmuri cu ochii la ea. Era grozav de uimit, deși începuse mai dinainte să cam bănuiască despre ce era vorba.

— Vă implor, domnule, să nu mă trădați! Vocea îi tremura de durere și spaimă.

— Ești rănită?

— Nu, domnule. Inima mi-e rănită. Iar acum s-a deschis în ea o nouă rană. Începusem să mă amăgesc cu gîndul că voi fi liberă cînd am căzut din nou în robie.

La ziduri și în curte răsună tropăit de pași, voci dezorientate și goarna de alarmă.

— Ai vrut să fugi?

Nu-i răspunse. Se agăță de brațul lui și i-l strînse cu toată puterea.

— N-o să mă trădați!

— Nu, nu, Fatma!

Dar îi păru imediat rău de făgăduiala sa. Cum ar putea să treacă sub tăcere o întîmplare care sculase tot castelul? Străjile veneau din toate părțile. Va trebui să născocească iute o explicație pentru țipetele care tulburaseră pacea nopții.

Se îndreptă și o acoperi pe față cu umbra sa.

Străjile se opriră lîngă el și-l recunoscură.

— Cineva a încercat să pătrundă în castel, zise Ambróz Opatovský. Dați fuga și să nu vă întoarceți pînă nu puneți mîna pe cei care au vrut să treacă zidul!

După ce se îndepărtară, căpitanul se aplecă spre ea și o întrebă:

— E și el printre ei?

— Nu e, îi răspunse fata.

— Să mi-i aduceți vii sau morți! strigă el în urma străjilor care se îndepărtau în fugă.

Și acum? Ambróz Opatovský se încruntă și se uită nehotărît la fată. Îl năpădiră remușcările. El, căpitan al castelului Trenčín, om de încredere al lui Štefan Zápolský, să se lase înduioșat de rugămințile unei turcoaice! I-a făgăduit că n-o să vorbească nimănui despre încercarea ei de fugă pentru ca să o ferească de urmări. Dar în acest fel, nu făcea decît să-i dea curaj să mai încerce o dată.

— Ridică-te și grăbește-te să ajungi cît mai repede în patul tău! îi porunci el.

— Nu mă pot întoarce! zise Fatma uitîndu-se cu spaimă la ferestrele care străluceau ca niște ochi deschiși.

— Într-adevăr, nu poți.

Își dădu seama că tot castelul era în picioare și că Fatma nu s-ar putea strecura neobservată.

— Numai la dumneavoastră m-aș putea ascunde, domnule căpitan! La dumneavoastră n-o să mă caute nimeni!

— Dar ce facem dacă or să bage de seamă că odaia ta e goală?

— Or să-și închipuie că am fugit!

Căpitanul simțea cum îi clocotește sîngele în vine, cum îi se băteau tîmplele cu putere.

Nu! Nu! Glasul conștiinței se răzvrătea. Nu trebuie să țină parte turcoaicei, să înșele încrederea stăpînului său. Ar trebui să o închidă și să-i dea o pedeapsă aspră! Dar cum să pedepsească o ființă atît de gingașă, cum ar putea să îndure privirea ei plină de durere și de mustrare?

Nu mai avea vreme să-și potolească glasul conștiinței. Poate de aceea birui Fatma.

— Repede, repede, domnule căpitan, să nu ne găsească împreună!

Îi simți mîna tremurînd sub brațul său și, în clipa următoare, nu el pe ea, ci ea pe el îl conducea în turnul de pază. Căpitanul urca pe scările care scîrțîiau ca lanțurile unui osîndit dus la închisoare.

Clipa cînd o zărise pentru prima oară pe Fatma îi fusese fatală. Chipul ei i se întipărise adînc în suflet și de atunci strălucea atît de tare încît nimic nu-l putea face să se stingă.

S-a ales numai cu chinuri. Fata era mereu aceeași: rece, de parcă inima ei fusese cioplită din marmoră. Degeaba încerca să și-o apropie. Nu reușea să-i încălzească privirile, ochii ei se uitau la el ca la un străin. Zadarnic se străduia să-i intre în voie: pe chipul ei nu răsărea nici un zîmbet.

Ajunși în turn, ei văzură curtea mișunînd de oameni ca un furnicar. Se strînseseră laolaltă servitori și ostași, discutînd agitați.

— Așteaptă-mă aici, îi spuse căpitanul fetei.

Cînd să se repeadă jos să-i potolească pe cei neliniștiți și să restabilească ordinea, Fatma îl prinse de mînă:

— Vă mulțumesc, domnule căpitan!

Inima i se strînse de milă. Ochii Fatmei se umpluseră de lacrimi, iar vocea ei ascundea un plîns greu înăbușit.

Rămînînd singură, Fatma nu se mai putu stăpîni și începu să plîngă în hohote.

Cînd căpitanul ajunse în curte, zăpăceala era totală. Se răspîndeau zvonuri alarmante, oamenii erau speriați, se zicea că turcii se adunaseră lîngă Vah și că se pregăteau să ia cu asalt castelul. Deși nu se auzise nimic altceva decît țipătul de groază de peste zid și un geamăt de durere, totuși mulți se jurau că au auzit un tropăit infernal la poalele castelului, strigăte și chemări, către Alah.

— Alah! Alah!

— Să vă fie rușine! Ambróz Opatovský se răsti mai întîi la oșteni. Faceți din țînțar armăsar! De cine vă e frică, mă, muierilor?

Oștenii tăcură rușinați.

— Cel ce se sperie, continuă întorcîndu-se către servitori, să știți că îl jignește pe luminăția-sa domnul nostru Ștefan Zápolský. Cine îndrăznește să se îndoiască de trăinicia slăvitului castel din Trenčín, pe care nimeni nu l-a putut cuceri, din fața căruia orice armată străină a plecat întotdeauna cu coada între picioare? Iar acum, cînd se ridică noi ziduri, nici dracul n-ar avea ce să-i mai facă. Împrăștiați-vă în liniște!

În clipa aceea se deschise o fereastră și privirile celor de față începură să se ridice pe furiș într-acolo. Era fereastra de la dormitorul stăpînei. În spațiul ferestrei apăru, strălucitoare ca o bucată de soare, însăși doamna Hedviga, soția seniorului. Era îmbrăcată toată numai în dantele, iar părul ei despletit, cum stătea aplecată, se revărsa ca un șuvoi de ape negre.

— Ce s-a întîmplat? întrebă ea.

— Nimic, luminată doamnă, răspunse Ambróz Opatovský. Ochii i se înecaseră în valurile adînci ale părului ei și inima începuse să-i bubuie în piept. Oamenii s-au întărîtat pentru o nimica toată. Dar vă asigur că într-o clipă va domni iară sfînta liniște a nopții.

— Domnule căpitan, să vii mîine dimineaţă şi să-mi povesteşti ce s-a întîmplat... Să vii sigur, Ambróz!

Ambróz!... Stăpîna i se adresase familiar de faţă cu atîta lume...

Îi veni ameţeală. Se înăbuşea. I se puse un nod în gît.

Era evident că nu-l invita la ea doamna şi stăpîna castelului, ci o femeie părăsită...

Şi oricine, întregul castel înţelegea chemarea ei...

SURPRIZA DE LÎNGĂ TURN

DE ÎNDATĂ CE AJUNSERĂ DINcolo de ziduri, străjerii zăriră două umbre fugind. Un pîlc de ostaşi se luară după ele, alţii rămaseră să cerceteze fortificaţia, să vadă dacă totul e în ordine.

Pe drumul care ducea la Vah răsuna un tropăit atît de puternic, încît cetăţenii oraşului, care dormeau iepureşte, se treziră şi dădură năvală la ferestre. De la locurile lor, ei văzură pîlcul de oşteni fugărindu-i pe cei doi necunoscuţi pe care îi ajunseră din urmă abia pe malul rîului. De prins, îl prinseră numai pe unul. Celălalt apucase să se arunce în valuri.

— După el!

Oştenii se îndemnau unul pe altul, dar nici unul nu avea chef să se scalde la ora aceea din noapte cînd omul apelor era atotstăpînitor şi putea să se răzbune pe ei în chipul cel mai cumplit. Se mulţumiră aşadar să pună mîna măcar pe unul.

îl luară la întrebări, dar prizonierul tăcea cu fălcile încleștate, pe care nu catadicsi să le deschidă nici după ce începură să-i care la pumni.

Ambróz Opatovský făcu iute ordine; numai ferestrele luminate mai trădau urme de neliniște. Apoi se îndreptă spre ziduri.

Era mulțumit că nimeni nu băgase de seamă lipsa Fatmei, că se va putea furișa neobservată în odăița ei.

Lîngă fortificație, în locul de unde țîșnise acel țipăt de groază, zări un grup de oșteni. Stăteau încremeniți și muți. Dinaintea lor se afla o siluetă neagră. Cînd veni mai aproape el se dumiri, după turbanul alb, fantomatic pe fundalul întunecat, că era vorba de un turc.

— Avea cuțitul ăsta înfipt în spate.

Unul dintre oșteni îi întinse un cuțit însîngerat pînă la prăsele.

Ambróz Opatovský era mai uluit decît oștenii săi. Nu pentru că dăduse peste un om cu turban, fiindcă acum știa că Fatma încercase să fugă și numai niște turci o putuseră ajuta, ci pentru că omul cu turban zăcea acum fără viață. Iar cuțitul, cu forma sa, arăta, de la prima ochire, că turcul de jos fusese trimis pe lumea cealaltă tot de un turc. Un creștin, dacă l-ar fi înțepat pe turc cu acest hanger turcesc, n-ar fi avut pricină să se ferească de urmările faptei sale, pentru că ar fi fost nu pedepsit, ci răsplătit.

— Trăiește? îi întrebă căpitanul.

— Trăiește, dar mult nu mai are pînă să dea ortul popii, răspunse unul dintre oșteni. S-a scurs tot sîngele din el. Cîteodată mai mișcă și mai horcăie. E pe ducă.

— Luați-l și duceți-l la camera gărzii de la intrare.

Căpitanul porunci să fie trezit fierarul castelului, om cu faimă de mare vraci în tot ținutul Vahului. Ștefan Zápolský îl lua cu el în scoaterea fierului din carne, iar fierturile lui *de ierburi*, adunate numai la miez de noapte cu lună, se asemuiau celor mai grozave *leacuri doftoricești*.

L-au întins pe turc pe o bancă. Curînd s-a ivit felcerul, care a început să-l pipăie cu băgare de seamă.

— Pe ăsta numai Dumnezeu îl mai poate scăpa, printr-o minune, zise el.

La un moment dat păru că bunul Dumnezeu avea să săvîrșească minunea, și anume în clipa cînd își făcură intra-

rea soldaților cu prinsul de pe malul rîului, care, după veșminte, era tot turc. Cînd dădu cu ochii de el, rănitul parcă învie. Ambróz Opatovský se aștepta să-l vadă sărind în picioare și aruncîndu-se asupra turcului care intrase. Dar nu se petrecu nici un fel de minune. Rănitul nu sări de pe bancă, pentru că nu era în stare să se mai ridice. O ultimă rămășiță de viață scăpără în ochii lui. O ură nemaipomenită țîșnea din ei.

— Fii blestemat, cîine al cînelui lui Djem! horcăi muribundul. Să fie blestemat stăpînul tău, copiii copiilor tăi și tu...

Spre marea uimire a lui Ambróz Opatovský și a oștenilor, prizonierul se smulse din strînsoarea brațelor și se aruncă asupra rănitului. Îi strînse gîtul cu degetele ca într-un clește. Patru oșteni avură mult de furcă pînă să-l smulgă de lîngă rănit.

— Cîine, cîine! Vocea muribundului era din ce în ce mai slabă, dar atît de plină de ură încît cei de față se cutremurară. Eu mă mut în rai și în curînd am să zăresc fața lui Alah. În raiul pe care tu n-ai să-l vezi în vecii vecilor, cîine ce ești! Cîine!

„Cîine" fu ultimul cuvînt care-i ieși din gură. Chipul schimonosit de ură căpătă un fel de gingășie, se acoperi de un zîmbet fericit și ochii începură să se stingă.

În odaie se înstăpîni o liniște de mormînt. Liniștea dinaintea morții. Prizonierul turc era palid și Ambróz Opatovský băgă de seamă că îi tremură mîinile și picioarele; poate de emoție, poate sub povara blestemului rostit de muribund.

— Cine ești? îl întrebă Ambróz Opatovský după o clipă de tăcere. De ce ai venit la Trenčín și de ce l-ai ucis pe acest om?

Turcul nu răspunse. Se uita la mort, se uita încremenit, părînd să citească ceva cumplit pe chipul lui, ceva ce se deslușea numai ochilor lui, rămînînd o taină pentru ceilalți.

— De ce nu răspunzi? îl îndemnă unul dintre ostași dîndu-i un pumn în obraz. Cînd căpitanul nostru îți face cinstea să-ți vorbească, în mormînt să fii și tot trebuie să-i răspunzi.

Dar turcul tăcea mîlc.

— Dacă nu vrea cu binele, atunci duceți-l și stați cu el de vorbă la camera de tortură, porunci căpitanul după care se grăbi să se întoarcă la Fatma.

— Să venim să vă spunem ce-am făcut? întrebă un ostaș.

— Nu. Am să cobor îndată.

„Cîinele cîinelui lui Djem!" Cuvintele muribundului îi vuiau într-una în cap.

Djem! Fratele sultanului Turciei, omul pe care o soartă nenorocită și invidia fratelui său l-au făcut să-și ia lumea în cap, o veșnică pradă pentru cei puternici, o mare stafie cu ajutorul căreia statele europene încercau să-l îmblînzească pe sultan!

Reieșea din vorbele muribundului că un om de-al lui Djem avusese grijă să-l trimeată cît mai repede pe lumea cealaltă. Dar cum a ajuns aici omul lui Djem, ce vînt l-o fi adus? Oricum o fi, gîndi el, (în momentul acesta pe Ambróz Opatovský îl apucă furia și își încleștă pumnii) evenimentul trebuia consemnat în cronică. Se gîndi apoi că Ștefan Zápolský ar fi în stare să facă din asta un scandal internațional. Precum se știa, Djem era un prizonier de seamă al Papei de la Roma. Părea aproape de necrezut ca oamenii lui — dacă-i mai avea — să umble slobozi prin lume cu gînduri ascunse. Dacă s-ar dovedi că e adevărat, Ștefan Zápolský ar fi îndreptățit să se plîngă împotriva Papei.

Numele lui Djem se tot învîrtea prin capul căpitanului zăpăcindu-l din ce în ce mai mult. Acum își dorea întoarcerea cît mai grabnică a seniorului, încredințat fiind că numai el ar putea descurca ițele acestor taine, oricît de încurcate ar fi.

Dar cine știa cu ce daraveri politice ale Țării Ungurești se ocupa la vremea aceea Ștefan Zápolský?

Regele Matei nu putuse să mai aștepte cu moartea? La gîndul că era silit să scrie toată tărășenia asta în cronică, Ambróz Opatovský începea să se înfurie și pe morți. Ce l-o fi apucat să mănînce smochine tocmai de Florii, la Viena, în timp ce Beatrice se pregătea să se ducă la biserică cu mare alai? Căci de la smochinele alea nenorocite i s-a tras. Erau stricate și fără gust. Dumnealui s-a mîniat așa de tare că n-a mai avut putere să se ducă la biserică. S-a îmbolnăvit de inimă rea și după trei săptămîni de cazne și-a dat obștescul sfîrșit. Țara întreagă a fost cuprinsă de panică. Dar ce erau toate astea pe lîngă panica ce pusese stăpînire acum pe

Ambróz Opatovský? Şi măcar de n-ar fi trebuit să mai şi scrie la ceaslov toată istoria asta!

Dar, cum urca scările de la turnul de veghe, dintr-odată se opri: verigile lanţului începeau să se prindă frumos una de alta.

Începea să dibuiască legătura dintre întîmplări. Era limpede că tînărul şi bogatul negustor turc Omar a năimit oameni ca să o fure pe Fatma de care era de multă vreme îndrăgostit. Atunci cînd Fatma a dispărut din Turcia, el a pornit să o caute prin toată Europa şi în cele din urmă a găsit-o. Dar pe undeva, în umbră, mai era un turc. Acesta nu putea fi nimeni altul decît Djem, fratele sultanului, care nu privea cu ochi buni dragostea Fatmei şi care, la rîndul lui năimise alţi oameni poruncindu-le să împiedice eliberarea turcoaicei. Lucrurile trebuie să se fi întîmplat cam aşa: oamenii lui Djem au pîndit pe năimiţii lui Omar şi i-au atacat exact în clipa cînd Fatma mai avea un pas şi era liberă.

Ambróz Opatovský se pomeni gîndind fără mînie la Omar; în schimb ar fi avut chef să-şi încerce ascuţişul săbiei pe celălalt turc.

Nu era om în Trenčín care să nu-l îndrăgească pe Omar. Şi cum ar fi putut să fie altfel? Cînd iscoadele lui Omar au prins de veste că Fatma se află la castelul din Trenčín, Omar a sosit într-un suflet. A risipit bănet cu nemiluita prin oraş. Apoi a vrut să se înfăţişeze la Štefan Zápolský, dar acesta i-a trimis vorbă că nu doreşte să vadă mutră de turc altfel decît pe cîmpul de luptă.

Omar cîştigase simpatia locuitorilor şi gîndea că pînă la urmă, va izbuti să-l îmbuneze pe Štefan Zápolský. Dacă nu prin altceva, cel puţin prin bogăţia sa, despre care, pînă hăt departe, se povesteau adevărate basme. Štefan Zápolský era lacom şi hrăpăreţ. Într-o bună zi s-ar fi putut prea bine ca belşugul de daruri să-l înduplece şi să primească pe turcul Omar.

Dar Omar îşi greşise de astă dată socotelile. Nu numai că n-a izbutit să-l îmbuneze pe Zápolský, ci l-a făcut să se mînie şi mai tare.

— Să-i spuneţi turcului, a poruncit el în cele din urmă, să-şi ia tălpăşiţa din oraş cît mai grabnic cu putinţă. Nu-mi place să simt în apropierea mea miros de păgîn!

Deznădăjduit, Omar a mai făcut o încercare. A luat douăzeci de căruțe de prin satele megieșe și le-a încărcat cu vreo două sute de muieri sărace pe care le-a plătit bine zicîndu-le:

— Acum vă dau numai jumătate din cît vi se cuvine. Mergeți la castelul Trenčín și plîngeți lîngă zidurile lui de parcă v-ar fi pierit tot neamul, de parcă toată Țara Ungurească s-ar fi prefăcut într-un cimitir. Dacă izbutiți să înmuiați inima seniorului cu plînsul vostru, eu am să dublez răsplata!

Asemenea muzică n-au mai pomenit cei din Trenčín.

Două sute de femei s-au strîns sub zidurile castelului și-atîta au plîns, s-au văicărit, au gemut, au oftat, au bocit că și pietrele ar fi putut crăpa de mila lor.

Tot tîrgul și toți cei de la castel s-au îmbulzit să vadă comedia. În vale curgeau șiroaie de lacrimi. Femeile plîngeau de parcă era sfîrșitul lumii.

Dar dintre toți cei de la castel, numai o inimă a fost mișcată. Inima Fatmei. Cînd a răsunat plînsetul acela sfîșietor, ea s-a ascuns în cel mai tainic colț și s-a pornit să verse lacrimi amare. Fatma înțelesese că iubitul ei, Omar, încerca, în acest fel, să bată la porțile inimii seniorului; dar ea nu spera că se vor deschide.

— Ce s-a întîmplat? A murit cineva la castel? se întrebau tîrgoveții dar în scurt timp s-au lămurit cu toții că era o treabă pusă la cale de negustorul turc Omar ca să-l înduioșeze pe Štefan Zápolský.

Acestea se petreceau curînd după moartea lui Matei Corvin. La început, cei de la castel și-au închipuit că sînt tîrgoveții din Trenčín veniți să-și arate mîhnirea pentru moartea regelui, de față fiind, în acele zile, și Ioan Corvin care venise la Trenčín să înștiințeze pe Štefan Zápolský că dorința slăvitului său tată întîmpina împotrivire. Anume, regele Matei Corvin, în viață fiind, hotărîse să lase tronul și coroana Ungariei fiului său nelegitim, Ioan Corvin. Și fiindcă Štefan Zápolský, în războaie ca și în politică, fusese mîna dreaptă a regelui Matei, care îl răsplătea din belșug pentru serviciile lui, Ioan Corvin se grăbise a veni la el pentru înțelegere și sprijin. I-a făgăduit cîte în lună și în stele, dacă-l va ajuta cu faima de care se bucura în țară.

Zápolský se făcuse roșu ca racul auzind ce se petrece, de fapt, afară.

— Ce e? Ce tot se prostește turcul?

Tîrgoveții au fost martorii unei noi și nemaipomenite comedii. Ștefan Zápolský însuși a pus mîna pe un gîrbaci și a început să dea pildă oștenilor ce și cum să facă. S-a repezit la vale și a început să le croiască pe muieri ca un turbat, la întrecere cu oștenii. Acum, de jur împrejurul castelului răsună un alt soi de plîns, mai pornit din suflet. Muierile, care se uscaseră bocind, în nădejdea unei răsplăți grase de la turcul cel nebun — fiindcă toate îl socoteau nebun — și-au ridicat fustele și au șters-o urlînd. Cît ai clipi din ochi nu le-a mai zărit nimeni.

— Turcul unde-i? a întrebat Zápolský spumegînd de furie.

Dar nimeni n-a știut să-i răspundă. S-au poate n-au vrut? Se prea poate, căci locuitorii Trenčínului îl iubeau și ar fi vrut să-l vadă izbîndind. Ce-i drept, ziceau ei, turcii sînt niște cîini, niște păgîni și ar trebui uciși pînă la unul, fiindcă au năvălit în Europa ca să pună stăpînire pe ea. Dar și printre ei se nimerește cîte unul mai cumsecade, om de omenie.

Așa credeau tîrgoveții, dar Ștefan Zápolský era de altă părere: „Un turc ca orice turc! zicea el. Toți turcii sînt mai răi ca dracu și lumea n-o să aibă liniște pînă n-o să scape de ei!"

Ștefan Zápolský și-a trimis apoi oștenii să răscolească orașul și satele megieșe:

— Să mi-l aduceți pe turc! le-a poruncit. Să nu veniți la mine fără el!

Dar l-au căutat zadarnic. Nu l-au găsit nici la hanuri și nici în alte case deochiate, unde ar fi putut afla adăpost pentru o sumă destul de grasă. Zápolský turba și dacă n-ar fi fost Ambróz Opatovský, și-ar fi vărsat toată furia pe Fatma.

— Vreți să pedepsiți o ființă năpăstuită pentru o faptă de care nu se face nicicum vinovată? i-a zis căpitanul.

Pînă la urmă a izbutit să-l îmblînzească, poate pentru că Zápolský avea capul îmbuibat de treburile țării și pentru că în vremea aceea tocmai stătea pe picior de plecare.

Urcînd scările, Ambróz își rememora toate aceste întîmplări și îl compătimea sincer pe Omar care, cu toate străduințile, nu putuse nici măcar să zărească chipul iubitei lui.

Fatma îl aștepta cu inima strînsă. Auzindu-i pașii, ea ieși în capul scărilor. Timpul pe care îl petrecuse singură în turn, prinsă în cleștele nesiguranței și al fricii, i se păruse o veșnicie.

— Du-te imediat în odaia ta, îi spuse căpitanul cu o voce voit rece. Nimeni n-a băgat de seamă că lipsești. Ți-am făgăduit că n-o să te spun și nu te-am spus.

Dar Fatma nu se urni. Nu vroia să plece pînă nu află din ce pricină a fost zădărnicită fuga ei.

Dintr-o dată căpitanul se simți ispitit să-i afle taina. De cînd locuia la castel, Fatma nu povestise nimănui viața ei, nu se destăinuise. Nu era acum prilejul cel mai bun să smulgă vălul de pe taina ei?

În mintea lui se și urzise un plan ca să o facă să vorbească.

— De ce n-ai reușit să fugi? o întrebă el. Ce s-a întîmplat dincolo de ziduri?

Ascultă o vreme cum i se zbătea inima în piept și apoi tot el zise:

— N-ai putut să fugi din pricina unui om de-al lui Djem care l-a înjunghiat pe omul lui Omar chiar în clipa cînd erai la un pas de libertate.

— Djem? Fatma scoase un țipăt înăbușit și se făcu palidă la față.

— De ce tresari la auzul acestui nume? o întrebă Ambróz Opatovský cuprins de milă.

Trecu o bună bucată de vreme pînă ce Fatma să-și vină în fire și să înceapă a povesti.

BOBOCUL DE TRANDAFIR AL HAREMULUI LUI DJEM

FATMA ERA UNA DIN NUMEROASELE fiice ale marelui vizir Mijani, care l-a slujit cu credință pe sultanul Mahomed al II-lea, pînă la moartea acestuia, în anul 1481. Fusese fiica lui cea mai dragă și vizirul se folosise de toată perfidia și influența sa ca să-i asigure raiul pe pămînt.

Mahomed al II-lea avea doi fii: cel mare se numea Baiazid, cel mic, Djem. Sultanul încă nu-și dăduse bine duhul, cînd marele vizir Mijani a început să întrezărească felul în care avea să-i asigure fericirea dragei sale fiice, precum și un loc călduț pentru el sub soarele norocului ei.

Drept pentru care s-a dus după Djem, zicîndu-i:

— Azi-mîine, tatăl tău n-o să mai fie printre cei vii. Cine o să-i ia locul?

— Baiazid, i-a răspuns Djem cu amărăciune. În ce mă privește am de ales: or să mă las căsăpit de frate-meu, ca să scape de grija că vreodată aș putea pofti la tronul lui, or să

iau drumul surghiunului și să mă îngrop de viu pentru ca fratele meu să nu mă mai prigonească.

— Ar mai fi o posibilitate. Să te faci că-ți iei tălpășița din Turcia, să-ți aduci oameni și să te pregătești de luptă ca să-l dai jos pe fratele tău.

— Chiar dacă m-aș hotărî să fac așa cum zici dumneata, tot aș pierde. Baiazid m-ar birui.

— Nu-i chiar așa de sigur! a zis zîmbind cu șiretenie bătrînul vulpoi Mijani. Ia spune-mi, cu mîna pe inimă, Djem: chiar nu vrei să ajungi sultan?

— De vrut vreau eu, dar așa ceva se va putea numai dacă moare Baiazid.

— Și crezi, oare, că Baiazid e nemuritor?

— Ba nu! E muritor. Djem era uluit de vorbele marelui vizir. Vrei să dovedesc eu că e muritor?

— Nu tu. Tu nu ești în stare de așa ceva. În vorbele marelui vizir se simțea un dram de dispreț. Nu ești destul de hotărît și nici prea tare ca să înlături toate piedicile.

— Asta o știu și eu, a răspuns Djem, de aceea am și zis că după ce Baiazid se va sui pe tron, una din două: ori aștept să văd ce are de gînd cu mine, ori plec de bună voie în surghiun, undeva cît mai departe de tron.

Marele vizir era mulțumit. Se convinsese încă o dată că Djem, cu firea lui slabă, va fi o jucărie în mîinile lui.

— Află că nu Baiazid, ci tu vei fi acela care te vei urca în scaun! rosti el cu o hotărîre de neclintit.

— Să fie oare cu putință? se întrebase Djem de-a dreptul năucit.

— Va fi, i-a răspuns marele vizir, va fi, pentru că ai oameni care te slujesc cu credință, părinteşte, ca mine.

— Și ce trebuie să fac eu? a întrebat Djem.

— Nimic. Să aștepți cu răbdare vremea ta.

Văzîndu-l pe Djem gata să-i exprime sentimente de recunoștință, marele vizir s-a grăbit să adauge:

— Nădăjduiesc că ai să mă răsplătești pentru că te fac sultan!

— Ți se va cuveni cea mai mare răsplată, i-a făgăduit Djem.

— Nu vreau aur, nici argint și nici altfel de bogății.

— Dar alt mijloc de a te răsplăti nu știu, i-a zis mirat Djem.

— Eu însă știu. Ai s-o iei sub ocrotirea ta pe fiica mea cea mai dragă. Să faci din ea o stea a haremului tău, o stea care va lumina fără încetare și va încălzi viața ta cu dragostea și gingășia ei. Să o faci cea dintîi dintre soțiile tale.

Acesta era planul vizirului. Ar fi putut și fără asta să-l țină în mînă pe moliul de Djem și să domnească el în locul lui. Dar, ca să fie sigur, ca să înlăture orice îndoială că un altul ar putea să dobîndească o înrîurire mai mare asupra viitorului sultan, i-o dădea pe fiica lui cea ascultătoare care i se va supune în toate.

— Dar Fatma e încă un copil, i-a răspuns Djem.

— Copil, e drept, dar nici tu nu ești încă sultan. Și pe urmă Fatma e ca un boboc de trandafir care așteaptă doar o rază de soare ca să înflorească în toată frumusețea lui. Ia acest drăgălaș boboc și împodobește-ți cu el haremul. Zi de zi ai să te uiți cum crește, cum înflorește, cum dobîndește noi farmece și ai să începi să tînjești după clipa cînd vei putea să rupi minunata floare ca să-ți împodobești viața cu ea.

Marele vizir era bun de gură. Despre frumusețile bobocului de trandafir, care stătea să înflorească, a cuvîntat atît de meșteșugit, încît Djem nici n-a mai așteptat să se vadă sultan și a făcut-o îndată pe Fatma luccafăr al haremului său.

Dar nu i-a fost hărăzit lui bobocul ce creștea și înflorea.

După vrerea părintelui lor, pe vremea aceea Djem administra Karamanul, iar Baiazid Amazia cea îndepărtată.

Amîndoi cumpărau marfă de la tînărul negustător Omar cu care legaseră prietenie strînsă încă din copilărie. Toate cumpărăturile le făceau prin intermediul lui. Așa s-a făcut că, într-o bună zi, Omar a zărit-o pe Fatma la Djem, fiindcă pe vremea aceea încă nu se ascundea în harem de privirile curioase ale lumii, putînd să umble slobodă. Din prima clipă i-a mărturisit lui Omar că nu e mulțumită cu soarta de boboc de trandafir.

Pe atunci tocmai înflorea și Omar a băgat de seamă. A băgat de seamă că în ochii ei negri și adînci se cuibărise tristețea, iar în inima ei neliniștea.

— N-ai vrea să fugi de aici, Fatma? a întrebat-o el o dată cînd s-au întîlnit pe furiș.

— Asta e cea mai fierbinte dorință a zilelor și nopților mele, i-a răspuns ea.

— Am să te răpesc!

— E ușor să mă răpești, i-a zis Fatma cu tristețe în glas. Sînt liberă și aș putea să plec și singură, dacă nu m-aș teme s-o pornesc de capul meu prin lume. Lasă-mă în plata Domnului! Ca să se răzbune, tatăl meu, Marele Vizir, și Djem ți-ar face de petrecanie.

Omar își dădea seama că, singură și fără apărare, Fatma n-ar ajunge prea departe. Cînd i-ar da de urmă copoii lui Djem, mîinile lor grosolane ar smulge-o ca pe o floare de cîmp la care are dreptul orice călător. Și își mai dădea seama că, la o adică, chiar și viața lui era în joc.

— Știu prea bine, Fatma ce-ai păți dacă ai fugi fără cineva care să te ocrotească. Și mai știu ce m-ar aștepta pe mine dacă ți-aș ajuta. Dar de mine să nu-ți pese.

— Nu se poate să nu-mi pese de tine, Omar! Ochii Fatmei îl frigeau ca văpaia soarelui. Fiindcă dacă ar fi să plătești cu viața pentru libertatea mea, pînă la capătul zilelor n-aș mai ști ce-i bucuria și liniștea.

În cuvintele fetei el deslușea o mărturisire, o făgăduială de iubire, întărită de expresia chipului ei pe care i l-a zărit ridicîndu-i ușor vălul.

A sărutat-o năuc și fermecat. Atunci s-a încredințat că Fatma este un trandafir înflorit, care își tăinuiește minunățiile și aroma pentru a-l ține pe Djem cît mai departe și cît mai mult cu putință.

L-a sărutat și Fatma pe el. Au rămas muți și încremeniți într-o lungă îmbrățișare.

— Mă despart de tine, Fatma, i-a zis în cele din urmă Omar, pentru ca să mă întorc cît mai curînd să te iau. Plec în Egipt. Acolo voi găsi un colțișor liniștit unde nu ne va putea ajunge niciodată răzbunarea tatălui tău și a lui Djem. Ascunși de lume, noi vom putea trăi ca în rai, în dragoste și fericire.

Omar a pornit în Egipt să găsească un colțișor de rai, dar tocmai în vremea aceea, la Istambul, sultanul Mahomed a închis pentru vecie ochii în al treizecelea an de domnie și al cincizecelea an al vieții sale.

Pe atunci, nici Fatma, nici Omar nu aveau cum să știe că în cartea sorții nu le fusese scris să fie fericiți...

Potrivit obiceiului, moartea sultanului era tăinuită pînă ce se înfățișau la palat moștenitorii tronului. Respectînd obiceiul, dar mai ales căutînd să-și înfăptuiască planul său, Marele Vizir a făcut tot ce i-a stat în putință ca nimeni să nu afle nimic de moartea sultanului. Și grabnic a trimis solie la Djem, la Karaman. Solia către Baiazid, la Amazia, a pornit-o abia a doua zi, deși Amazia era mult mai departe.

— Cînd o ajunge Baiazd la căpătîiul răposatului sultan va trebui să-mi mulțumească pentru cele cîteva zile de întîrziere. Cam cu atîtea zile i-am prelungit viața.

Dar nici planurile Marelui Vizir nu erau izbînditoare în cartea sorții...

Djem a pornit la drum cu mare alai și cu tot haremul său, îndată după venirea soliei. Nu s-ar fi zis că se ducea la înmormîntare, ci la sărbătoarea înscăunării. Lui Djem chiar îi părea rău că nu putea să dea zvon peste tot pe unde trecea, că el este noul sultan...

Numai că la Istambul îl aștepta o surpriză.

Măsurile Marelui Vizir fuseseră de prisos. Nu izbutise să tăinuiască moartea sultanului. Și asta a însemnat sfîrșitul lui. Ienicerii s-au răzvrătit. Marele Vizir era un tiran, urît mai ales de ieniceri, care au folosit prilejul și s-au răzbunat într-un mod cumplit. Au năvălit în palat, l-au prins, l-au pus la cazne pînă l-au omorît și pe urmă au așteptat cu răbdare sosirea moștenitorilor.

— Primul dintre feciorii sultanului care va sosi — a rostit solemn căpetenia ienicerilor răzvrătiți — e omul Marelui Vizir. Dar nu voința lui va hotărî, ci voința noastră. Pe tron se va urca cel care va veni al doilea!

Cei dintîi a sosit Djem, firește, fapt pentru care n-a devenit sultan. Dacă ar fi zăbovit la drum din cine știe ce pricină neprevăzută, el s-ar fi odihnit la capătul lungii și obositoarei călătorii, pe tronul împărătesc și nu în temniță. Dar și așa a avut mare noroc, fiindcă ienicerii puteau foarte bine să-l sfîrtece și pe el și pe toți tovarășii lui. Ei știau că pentru o treabă ca asta Baiazid putea mai de grabă să-i răsplătească decît să-i pedepsească.

Căpetenia ienicerilor a vîndut-o pe Fatma și pe toate femeile din harem unui negustor de robi, care, de frică să nu-i vină prin minte noului sultan să scormonească prin

haremul fratelui său, a șters-o iute, fără să mai aștepte sosirea lui. A plecat cu prețioasa și fermecătoarea sa marfă, pentru a o vinde în cel mai îndepărtat loc cu putință. Așa a ajuns pînă la Belgrad.

— Ce-a urmat, știți, domnule căpitan, încheie Fatma povestea sa și ochii i se umplură de lacrimi.

Fatma povestise numai întîmplările văzute ale vieții ei, cum o purtase soarta de colo-colo. Dar Ambróz Opatovský simțea profund întreaga suferință a acestui boboc de trandafir purtat prin lume de furtunile vieții.

— Știu, Fatma, răspunse el și cu gîndul se întoarse înapoi la tîrgul de robi de la Belgrad.

Tocmai cînd negustorul se apropia de tîrg ca să-și scoată roabele la vînzare, poposea la Belgrad Štefan Zápolský cu alaiul său, din care făcea parte și Ambróz Opatovský. Ținta călătoriei lui era întîlnirea cu sultanul Mahomed. Aflînd că sultanul a murit, Zápolský a hotărît să se întoarcă, dar nu vroia să plece cu mîna goală. Soția lui, Hedviga, avea slăbiciune pentru lucruri exotice. Seniorul se întorcea întotdeauna din peregrinările sale încărcat cu felurite daruri. Dar ce să-i cumpere de aici? I-a întrebat pe cei din suită și le-a făgăduit o răsplată mare pentru un sfat bun.

Răsplata a dobîndit-o Ambróz Opatovský, care l-a dus pe Zápolský la tîrgul de roabe ca să-și aleagă un dar viu.

— Ce te-a apucat? l-a repezit seniorul în primul moment. Știi că nu pot să sufăr neamul ăsta de oameni și tu mă îndemni să iau o turcoaică și s-o duc la Trenčín ca să mi se învîrtă toată ziua sub nas!

Dar, cînd în pîlcul de femei speriate, acoperite din cap pînă în picioare, i-a arătat o fetișcană subțirică, cu niște ochi îngrozitor de triști, Zápolský a început să șovăie.

— Hm, a mormăit el și a recunoscut fără zăbavă că niște ochi așa de înduioșători n-a mai văzut în viața lui. *Crezi că nevastă-mea o să se bucure? Bine! Cumpăr-o! Să* o slujească pe cocoana mea, așa cum într-o bună zi or să ne slujească nouă creștinilor toți turcii, pînă la unul.

S-a dus deci să o cumpere pe Fatma pentru seniorul său. Negustorul își lăuda marfa negustorește, fiind dispus, la nevoie, să-i arate clientului său toate farmecele ascunse ale roabei. Văzînd însă spaima din ochii fetei, Ambróz Opa-

tovský a scos și a plătit suma cerută fără să se mai tîrguiască.

— Ești supărată pe mine că te-am cumpărat? o întrebă căpitanul trezindu-se din amintiri.

— Nu sînt supărată, domnule căpitan. Dimpotrivă, vă sînt recunoscătoare că m-ați scos din cea mai neagră robie.

— Te-am scăpat de o robie și te-am aruncat în alta...

— Adevărat, dar robia asta e un fleac pe lîngă aceea care mă aștepta.

— Și totuși nu ești fericită.

— Nu, fiindcă sînt o străină printre voi, cu toate că am învățat limba și obiceiurile voastre. Nu sînt fericită, fiindcă omul căruia îi aparțin zadarnic se topește de dor după mine, zadarnic a făurit raiul pentru noi doi, acolo, în Egipt.

— Tu îl iubești pe Omar, Fatma, și te chinuiești cu dragostea asta nefericită!

— Da, îl iubesc! Anii trec unul după altul și chipul lui nu pălește în mintea mea și inima mea bate mereu numai pentru el. Dacă Omar nu mi-ar fi dat de urmă, demult mi-ați fi găsit cadavrul zăcînd sub ziduri. Numai credința că o dată și o dată mă va elibera îmi dă putere și poftă de viață. Astăzi trebuia să mă întîlnesc cu el și, împreună, să pornim la drum către Egipt... Acum sînt din nou nenorocită și razele nădejdilor încep să se stingă în sufletul meu...

Inima lui Ambróz Opatovský se strînse de durere. Suferea și pentru nenorocirea ei și pentru dragostea lui nefericită.

Nimeni nu știa că ochii ei fermecători îl vrăjiseră din clipa cînd îi zărise prima oară la tîrgul de roabe de la Belgrad și că rana care i se deschisese atunci în suflet, în loc să se vindece, se făcea din ce în ce mai mare.

— Dar de ce crezi tu, Fatma, că oamenii lui Djem te-au împiedicat să fugi?

— Altfel nu poate fi, decît că Djem a aflat ce s-a întîmplat cu haremul lui și vrea să pună mîna pe mine.

— Fii pe pace. Acolo unde se află acum, Djem n-are voie să țină harem.

O liniștea fără să fie nici el prea convins că e așa. Djem era prizonier al Papei, dar un prizonier de mare preț, căruia i se împlinea orice dorință. În mîinile Papei și ale statelor creștine europene el reprezenta o carte mare împotriva

sultanului Baiazid, în caz că îl apuca pofta de război și de noi cuceriri. Putea fi trimis oricînd în fruntea unei armate de cruciați ca să-l înfrîngă pe Baiazid și să-i ia tronul.

— Poate că nu-i dau voie să țină harem, răspunse Fatma, dar nu s-ar opune dacă ar vrea să se însoare după obiceiul creștinesc. Or, pentru mine este la fel de groaznic să fiu una din mai multele lui soții sau singura.

— Să nu te temi. Atîta timp cît ești ocrotită de zidurile castelului din Trenčín, oamenii lui Djem nu vor ajunge pînă la tine.

— Faptul că m-au împiedicat să fug, zise Fatma îngîndurată, dovedește că nici nu vor să mă ia cu forța. Dacă ar vrea, ar fi pus de mult mîna pe mine. Ar fi putut să-l omoare pe omul lui Omar puțin mai tîrziu, după ce îmi dădeam drumul pe frînghie. Mă tem că ce n-a izbutit Omar, va putea Djem, și anume să mă răscumpere de la Ștefan Zápolský.

— Nu, Seniorul n-o să facă una ca asta! strigă Ambróz Opatovský încercînd să înăbușe în el bănuiala că stăpînul său dinadins se încăpățînase să nu-l primească pe Omar, fiindcă se tîrguia cu solii lui Djem.

— Am o presimțire că o s-o facă... Dacă mă dă lui Djem, eu mă omor!

Într-un moment de liniște, cei doi auziră pași urcînd pe scările turnului.

— Sst! îi șopti el ieșind în capul scărilor.

— Am venit după dumneata, căpitane, răsună o voce. L-am scărmănat pe turc și i-am dezlegat limba. Dar ce folos! Toți la un loc nu știm atîta turcească încît să ne înțelegem cu el. Grăbește-te, fiindcă viața lui atîrnă acum doar într-un fir de păr. Am avut mult de furcă cu el pînă să-l înmuiem și să-l facem să vorbească.

— Vin îndată. Pînă atunci opriți caznele. Să-și vină puțin în fire.

Căpitanul zăbovi la ușă pînă ce oșteanul se îndepărtă. După aceea se apropie de Fatma, care stătea înghețată de frică să nu fi fost văzută.

— Să te întorci imediat în odaia ta, Fatma. Mîine am să-ți spun ce am aflat de la omul lui Djem. Și acum, capul sus! Dumnezeu sau Alah să te aibă în paza lui și fii fără grijă că raiul pe care îl rîvnești tu îl vei avea...

Fatma îi strînse mîna.

— Vă rămîn îndatorată pînă la moarte, domnule căpitan. Sînteți singurul meu prieten apropiat, printre atîția străini!

Prieten apropiat! Vorbele Fatmei stîrniră în el un ecou amar. Ea îl socotește apropiat și totuși între ei se așternu atîtea lumi de nestrăbătut! El e aici, de trei ani se află lîngă ea, în preajma ei, zi de zi li se întîlnesc privirile și cu toate acestea ea îl vede mai bine pe acela de care este despărțită de atîta timp, îl vede mereu dinaintea sa...

Privea pe geam în jos, către curtea prin care Fatma se furișa ca o umbră.

După ce se făcu nevăzută, căpitanul se îndreptă cu pas apăsat spre camera de tortură.

FRATELE SULTANULUI

TURCUL NU MAI AVEA MULT DE trăit. Nici nu era de mirare. Care dintre supușii lui Ștefan Zápolský avea vreun pic de milă față de turci?

Seniorul de Trenčín întreținea ura împotriva turcilor prin toate mijloacele posibile, lucru de folos, pentru că, atunci cînd venea vremea recrutărilor, luptătorii se îmbulzeau cu însuflețire sub drapel. Cel mai bine izbutea el să-i atîțe și să-i stîrnească pe oameni cu ajutorul a douăzeci de orbi care se bătuseră cîndva sub comanda lui Zápolský. Căzînd prizonieri, turcii le-au ars ochii cu fierul roșu și după aceea le-au dat drumul acasă. Ștefan Zápolský i-a luat sub ocrotirea sa și ori de cîte ori turcii stăteau să dea năvală, el își lua orbii și începea să colinde cu ei de la un castel la altul și de la un tîrg la altul. Și nici n-avea nevoie să mai deschidă gura, să-i însuflețească pe oameni cu vorbe înflăcărate. Ochii aceia arși erau de ajuns ca să facă să fiarbă

sîngele în norod, care se strîngea sub steaguri stăpînit de o aprigă poftă de răzbunare.

La Trenčín ca și în împrejurimile lui, ori de cîte ori se pomenea de turci, oamenii își aminteau imediat de cei douăzeci de orbi. La ei se gîndeau și oștenii cărora căpitanul le poruncise să scoată de la turc, cum-necum, taina pe care o ascundea.

— Mi se pare că l-ați isprăvit, zise Ambróz Opatovský intrînd în camera de tortură și uitîndu-se la turcul întins pe banca de lemn. În vorbele lui nu era nici urmă de milă.

— Nu l-am omorît, răspunse unul dintre soldați, e numai cu un picior pe lumea cealaltă. Leacul e ușor de găsit.

Soldatul luă o vadră cu apă și o răsturnă în capul turcului. Apa îl făcu să-și vină în simțiri. Se cutremură și îndreptă niște ochi rugători către căpitan.

— Ai milă! Ai milă!

— Dacă ai tu milă, avem și noi, numai de tine atîrnă, rosti Ambróz Opatovský cu o voce glacială. Vorbește și ai scăpat. Altfel s-a zis cu tine. Zilele tale sînt numărate.

— Vorbesc! strigă turcul.

— În slujba cui ești și pentru ce te-ai ostenit pînă la Trenčín?

— Stăpînul meu este Djem, fiul lui Mahomed al doilea, fratele sultanului Baiazid. Mă aflu aici la porunca lui.

— Ce misiune ai primit?

— Am aflat că oamenii lui Omar vor s-o elibereze pe Fatma, fiica marelui vizir Mijani, care a fost răpită din fragedă copilărie lui Djem ca să fie podoabă și bucurie a vieții lui, luceafăr al haremului lui. Mai eram cu un tovarăș. Amîndoi așteptam întoarcerea seniorului de Trenčín ca să ne înfățișăm aducîndu-i un salut prea plecat și o umilă rugăminte din partea stăpînului nostru Djem.

— Și ce dorește stăpînul tău?

— Vrea s-o răscumpere pe Fatma din robie și îi trimite vorbă seniorului de Trenčín că dă în schimbul ei atîta aur cît cîntărește.

— Pentru o ființă așa de scumpă putea să ofere mai mult, zise Ambróz Opatovský zîmbind. Fatma e mai degrabă scumpă decît grea. Cel puțin să fi oferit, fiindcă tot nu-și poate ține făgăduiala. De unde să ia el atîta aur?

— Papa de la Roma, binefăcătorul lui Djem, îi îndeplinește orice dorință. Pînă acum nu l-a refuzat niciodată în marea sa mărinimie.

— De unde ați aflat că oamenii lui Omar vor s-o elibereze pe Fatma?

— Omar năimise doi oameni și unul l-a trădat. L-am plătit și el ne-a dat în vileag planul lui Omar. După cum vedeți, am împiedicat răpirea Fatmei. Pe urmă, vrem să așteptăm sosirea stăpînului ca să-i înfățișăm rugămintea lui Djem.

— Și credeți că voi o să dobîndiți ce n-a izbutit să dobîndească Omar? Omar ar fi plătit mai mult pentru eliberarea Fatmei.

— Da, dar Djem are mai multe drepturi asupra ei, fiindcă era soția lui legiuită.

— Ba cum înțeleg, abia urma să fie. Pînă în clipa cînd a dispărut din viața lui, i-a fost numai de podoabă, un boboc de trandafir în harem. Și mă rog, chiar de i-ar fi fost soție, noi tot nu recunoaștem căsătoriile astea turcești.

— Dar trebuie să vă plecați în fața dorinței Papei, zise turcul sigur de el.

— Ascultă, turcule! Ce-ți închipui tu? Crezi că Papa de la Roma n-are altă treabă decît să îndeplinească poftele necuviincioase ale stăpînului tău?

— Eu nu-mi închipui nimic, eu știu că așa este. Papa se străduiește să-i îndeplinească lui Djem orice dorință. Dacă nu izbutesc acum, sînt sigur că Papa, stăpînul tuturor ghiaurilor, mă va trimite iară cu o nouă împuternicire la Trenčín.

— Aș vrea s-o văd și pe asta! zise rînjind Ambróz Opatovský, deși în sinea lui credea că sfîntul părinte era în stare de orice.

Ciudate lucruri se mai întîmplă pe lume! Djem, fratele sultanului turc, sub oblăduirea Papei! Djem, un aventurier *dintre cei mai vestiți la vremea aceea, era subiectul* multor legende cu adevărat fantastice.

Cînd s-a urcat pe tron, noul sultan Baiazid al II-lea a săvîrșit marea greșeală de a nu fi trimis imediat, pe lumea cealaltă, folosindu-se de zăpăceala care domnește în asemenea împrejurări, pe iubitul său frate Djem. Greșeala asta avea s-o regrete toată viața. Cînd, în sfîrșit, s-a decis

s-o facă, a băgat de seamă că e prea tîrziu. În dezordinea care cuprinsese țara, Djem a șters-o din temniță, scăpînd cu viață. S-a refugiat mai întîi în Asia Mică, unde a adunat în jurul său o liotă de nemulțumiți, cu gîndul de a-i folosi pentru a-l da jos pe fratele său de pe tron. Era o faptă îndrăzneață din partea lui și a credincioșilor lui supuși. Baiazid, nesocotindu-i forța, a trimis împotriva lui numai vreo două mii de oșteni. Djem a înaintat pînă lîngă Brussa, acolo a făcut praf mica oștire a sultanului, iar apoi a intrat glorios în orașul de scaun al împărăției. Aici a început să ducă tratative cu fratele său. Djem vroia să împartă imperiul în două: Baiazid să domnească în Europa, iar el în provinciile asiatice. Deoarece Baiazid a respins cu hotărîre propunerea lui, cei doi frați s-au întîlnit din nou pe cîmpul de luptă. Numai că de data asta, norocul l-a părăsit pe Djem, care a fost învins pe cîmpia de la Ienișer. Pierzînd bătălia, el a fugit mai întîi la Konia, apoi în Egipt, unde l-au ajuns de pe urmă solii lui Baiazid. Sultanul vroia să-l potolească cu orice preț pe fratele său, a cărui umbră putea oricînd să se înalțe amenințătoare deasupra sa. A încercat să cadă la o învoială cu el.

I-a promis că-i dă, în fiecare an o sumă de-a dreptul amețitoare, dacă se retrage la Ierusalim să-și ducă acolo viața în pace. Dar Djem, încăpățînat, s-a apucat să pregătească un nou război. L-a pierdut și pe acesta și a scăpat numai cu fuga.

O vreme, Djem s-a bucurat de ospitalitatea cavalerilor din insula Rhodos. Binefăcătorii cavaleri l-au folosit cu mare plăcere ca sperietoare pentru Baiazid. Sub ocrotirea creștinilor, viața lui n-a fost decît o robie mai lustruită.

Îndată după sosirea lui Djem pe insula Rhodos, Pierre d'Aubusson, căpetenia ordinului cavalerilor, a trimis solie la sultan, încredințat fiind că de aici înainte împăratul o să-și bage mințile în cap; căci dușmănia dintre turci și cavalerii de Rhodos nu încetase nici după moartea lui Mahomed. Cum era de așteptat, în cele din urmă Baiazid a devenit mai înțelept. El le-a îngăduit cavalerilor să facă negustorie pe pămînturile împărăției, le-a garantat bunurile și s-a legat față de ordin să plătească patruzeci și cinci de mii de galbeni pentru întreținerea fratelui său. Doar atîta pretin-

dea de la cavaleri; să-l păzească cu străşnicie pe Djem şi să nu-i îngăduie să părăsească insula.

Solii s-au întors mulţumiţi; cu atît mai mulţumiţi cu cît osmanlîul le-a plătit pe loc patruzeci şi cinci de mii de galbeni, bani peşin. Dar cavalerii nu şi-au ţinut cuvîntul dat. Temîndu-se ca, într-o bună zi, prezenţa lui Djem pe insulă să nu-l întărîte pe sultan ei au luat hotărîrea să-l trimită în Franţa, la una din moşiile ordinului.

Cum a ajuns în Europa, multe capete încoronate s-au repezit să pună mîna pe el. Cel mai înverşunat era regele Franţei, Carol al VIII-lea, care credea că, dacă îl are pe Djem, şi-a asigurat politica în Orient. Dar şi alţii ar fi vrut să-l înhaţe, printre ei Matei Corvin, regele Ungariei şi Papa Inocenţiu al VIII-lea.

Cavalerii de Rhodos îl păzeau pe Djem ca pe ochii din cap. Vreme îndelungată l-au ţinut la Nisa, mai pe urmă l-au mutat de la un castel la altul pînă într-o zi cînd s-au lăsat convinşi de ofertele ademenitoare ale Papei. În anul 1483, cavalerii de Rhodos au primit de la Papa mari drepturi şi privilegii, codind în schimb preţioasa lor pradă. În acest fel a ajuns Djem la Roma. Papa şi cardinalii săi l-au primit cu mare pompă, l-au instalat într-o locuinţă somptuoasă, dîndu-i şi o ceată de o sută de oşteni înarmaţi cu titlul de gardă personală.

— Şi ce face Djem la Roma, îl întrebă Ambróz Opatovský pe turc.

— Aşteaptă, îi răspunse turcul. Aşteaptă ziua cînd va răsări şi pentru el soarele libertăţii şi va apune pentru totdeauna strălucitoarea lui robie. Trăieşte în bogăţie şi lux ca un adevărat domnitor. Dar viaţa asta va dura numai cîtă vreme fratele său, sultanul, va avea frică de el. În clipa cînd ar înceta să-l mai socotească un rival serios şi primejdios, Djem ar ajunge un om nenorocit, ar rămîne pe drumuri, n-ar mai avea nici ce să bage în gură. Deocamdată însă lui Baiazid îi e mai teamă ca oricînd de el, fiindcă vede că Papa pune mare preţ pe prizonierul său. E drept că după moartea regelui Matei ideea cruciadei s-a năruit, pentru că nici Franţa nici Imperiul German nu au chef să bage mîna în vistieriile lor cam goale. Şi cu toate acestea, Sultanul Baiazid e neliniştit, tot nu crede că Europa, care îl ameninţă de atîta vreme, s-a lăsat păgubaşă să-l mai atace.

— Baiazid n-a încercat să pună mîna pe Djem şi altfel, aşa cu o sumă grasă de bani?

— Ba a încercat. A oferit şi cavalerilor de Rhodos şi papei o sumă nemaipomenită. Solii lui au fost nu de mult la Roma. S-au străduit în fel şi chip să-l înduplece pe Papa. Au început prin a vărsa în vistieria papală o sută douăzeci de mii de galbeni, un fel de arvună, ziceau. Numaidecît, după asta, a venit o nouă solie care cerea Papei să-l trimită pe Djem în Egipt. Pentru un asemenea serviciu, sultanul era gata să plătească patru sute de mii de galbeni.

— Şi ce-o să facă Papa? O să-l trimită pe Djem în Egipt?

— Bineînţeles că nu, fiindcă, pe urmă preţiosul prizonier ar înceta să-i mai umple vistieria. Şi Djem l-a rugat să nu-l trimită, ştiind că în Egipt steaua lui ar apune pentru totdeauna. El îşi dă seama că fratele său l-ar ucide acum cu inima uşoară. Poate i-ar face de petrecanie cu mîna lui, ca să fie sigur că a scăpat de el.

— Zău că n-aş vrea să fiu în pielea stăpînului tău, zise Ambróz Opatovský cu sinceră părere de rău, gîndindu-se la soarta nenorocită a lui Djem.

— O viaţă îngrozitoare, rosti turcul cu o voce plină de compătimire. De la un an la altul, Djem se simte tot mai părăsit şi mai deznădăjduit. Din cei cincizeci de oameni credincioşi lui, pe care i-a avut cînd a fugit la cavalerii de Rhodos, au mai rămas doar cîţiva. Iară noi, slujitorii lui, care ne socoteam cîndva fericiţi dacă ne învrednicea măcar cu o privire, am devenit acum prietenii lui. Dar în felul acesta viaţa noastră e şi mai amară, şi mai grea. Nu ne putem bucura de viaţă, fiindcă sîntem plini de amărăciunea prietenului şi stăpînului nostru; şi noi ne simţim robi, cu toate că putem oricînd pleca încotro vedem cu ochii. Noi n-avem preţ, pe capetele noastre sultanul n-ar da doi bani.

— Deci slujiţi cu credinţă pe stăpînul vostru, constată Ambróz Opatovský cu anume respect. Dar ia spune-mi, cum i-a venit lui Djem ideea să o redobîndească pe Fatma?

— Nu lui i-a venit, ci mie, e ideea mea, recunoscu turcul. I-am adus aminte de Fatma, o dată, cînd era disperat şi-l bătea gîndul să-şi ia viaţa. La începutul exilului, se gîndea descori la ea, se tot întreba ce s-o fi făcut bobocul de trandafir al haremului său; mai tîrziu, însă, a dat-o ui-

tării. Eu i-am adus aminte de ea, negăsind altceva mai bun ca să-l încurajez, să-i dau putere să trăiască și să sufere. Auzind de Fatma, Djem s-a aprins ca o torță și din clipa aceea a devenit de nerecunoscut. Pe noi cinci, cîndva slujitori iar acum prietenii lui, ne-a trimis, în lumea largă s-o căutăm și să nu ne întoarcem pînă cînd n-o găsim, să o aducem la el sau să-i aducem măcar o veste despre ea:

— Și cum ați găsit-o?

— Tare greu. De cîteva ori ne-am întors fără nimic, dar tot de atîtea ori Djem ne-a trimis înapoi. Iar noi am plecat, luînd asupră-ne această osteneală peste puterile omenești, știind că pe Djem numai gîndul la Fatma îl mai ține în viață, că ea este firul gingaș care-l mai leagă de lumea pămînteană. A trecut mult pînă ce am găsit-o. Tot eu am găsit-o. Mi-am luat inima în dinți și m-am întors în Turcia, unde am aflat ce s-a întîmplat cu haremul lui Djem. Pe urmă, pas cu pas, am ajuns pînă la Trenčín.

— Și la Trenčín te-a părăsit norocul!

— Ba nu m-a părăsit. Chiar dacă mi-e dat să mor aici, lucrurile tot nu mai pot fi schimbate. Stăpînul meu știe acum unde se află Fatma, și dacă nu eu, atunci altul o să i-o aducă. Eu am făcut ce-a stat în puterile mele. Am împiedicat-o pe Fatma să fugă, l-am împiedicat pe Omar s-o răpească.

Spre marea uimire a lui Ambróz Opatovský și a oștenilor, turcul se ridică și deveni dintr-o dată sigur pe el.

— Cine sînteți dumneavoastră, domnule? se adresă el lui Ambróz Opatovský. După chip și vorbă, judec că sînteți un om mare la acest castel.

— Eu sînt căpitanul castelului, răspunse el surprins.

— În acest caz să vă fie de învățătură ce s-a întîmplat în noaptea asta. Să fiți cu ochii în patru și s-o păziți bine pe Fatma. Urmăriți-o pas cu pas și să nu scăpați din ochi pe nici un străin care vine la Trenčín.

— Ești neobrăzat, turcule! Cum îndrăznești să dai sfaturi stăpînului nostru? se răsti un oștean la prizonier amenințîndu-l cu pumnul.

— Lasă-l! îl opri căpitanul cu asprime. De ce mi-ai spus asta?

— Oamenii lui Djem nu au cum s-o păzească pe Fatma, răspunse turcul. Fata e parte din averea lui Ștefan Zápolský

și mi-e teamă că domnul vostru o să se aleagă cu pagubă. De-aia zic că e de datoria domniei-voastre să fiți cu băgare de seamă, deoarece, dacă Fatma ar dispărea, ar trebui să dați socoteală stăpînului vostru.

— Crezi că oamenii lui Omar o să mai încerce s-o fure pe Fatma?

— Eu sînt încredințat că da. Omar nu s-a mai arătat la Trenčín ca să nu fie bănuit, acum e la Zilina. Cei doi năimiți ai lui trebuiau să-i ducă prada acolo. Dar, precum știți, unul din ei e mort, iar celălalt n-o să aibă decît o singură grijă: să se facă nevăzut cît mai iute. Cu alte cuvinte, Omar n-o să aștepte pînă-n ziua de apoi, la Zilina, pe Fatma și pe cei doi oameni ai săi. Să fiți siguri că mîine sau cel mai tîrziu poimîine o să se ivească la Trenčín și, în deznădejde, o să facă ceva pentru slobozirea Fatmei.

— După cum văd eu, observă Ambróz Opatovský, tu ești sigur că stăpînul tău o să izbutească să o răscumpere pe Fatma.

— Da, sînt sigur că o să izbutească.

— Ia spune-mi: din tot haremul lui, Djem vrea să răscumpere numai o muiere?

— Numai pe una singură. Pe Fatma.

— Deci stăpînul tău s-a dezvățat de obiceiurile turcești într-atîta că-i ajunge o singură femeie?

— Asta nu știu. Știu doar că se topește de dor după Fatma și că vrea s-o aducă cu orice preț la Roma. Și o s-o aducă!

— Poți să te ridici în picioare? întrebă căpitanul cu voce aspră. Și turcul și oștenii își dădură seama, după asprimea vorbei, că luase o hotărîre.

— Cred că pot, răspunse turcul speriat.

— Atunci ridică-te!

Căpitanul avea o privire atît de amenințătoare și glasul atît de poruncitor încît turcul, după ce se perpeli puțin pe laviță, se dădu jos și se propti pe picioare. Se clătină și fața i se strîmbă de durere, dar se îndreptă de șale adunîndu-și ultimele puteri.

— Poți să umbli?

Turcul făcu cu chiu cu vai cîțiva pași.

— Ar trebui să te țin aici și să te judec pentru omorul de sub zidurile cetății. Norocul tău e că la noi uciderea unui turc nu e socotită omor, mai ales dacă făptașul e tot un turc.

Oștenii ăștia cumsecade te-au pedepsit de ajuns pînă să-ți dezlegi limba. Chiar în clipa asta să pleci din Trenčín! Și să nu te mai prind pe-aici!

— Aș pleca eu, dacă m-ar ține picioarele, răspunse turcul.

— Dacă nu ești în stare să te cărăbănești pe picioarele tale, atunci ia-ți altele străine!

La un semn al căpitanului, oștenii îl luară pe turc pe sus, îl duseră pînă la poartă și-l azvîrliră de bubui pămîntul sub el.

După aceea Ambróz Opatovský trimise patru oșteni în oraș, cu poruncă să treacă pe la toate hanurile și pe la toți tîrgoveții care obișnuiau să găzduiască negustători și călători străini. De vor găsi vreun turc, să-l gonească și să poruncească la rîndul lor pazei orașului să nu dea voie niciunui turc să intre în Trenčín.

Ambróz Opatovský traversă curtea castelului copleșit de gînduri. A cui va fi Fatma? A lui Omar? A lui Djem? La aceste întrebări căuta căpitanul răspuns în timp ce urca în turn ca să pună iar mîna pe pană și să însemne în cartea castelului aceste neobișnuite întîmplări, de-ar ști bine că are să-i înțepenească degetele și are să-i plesnească țeasta de atîtea gînduri.

Omar n-o s-o aibe pe Fatma fiindcă n-o să poată înmuia inima lui Štefan Zápolský. Iar el, căpitanul castelului, o să stea de veghe ca să n-o fure.

În ce-l privește pe Djem, el n-avea decît să-și caute un alt fir care să-l lege de viață! N-o s-o vadă niciodată pe Fatma, cu tot ajutorul papei. Nici în oraș n-o să le mai calce piciorul oamenilor lui Djem. De-or veni soli de la Papa, o să aibă el grijă ca domnul Štefan Zápolský să dea papucii oricărui ins care ar îndrăzni să-i ceară s-o sloboadă pe Fatma.

În momentul acesta căpitanul era sigur că Fatma nu va fi nici a lui Omar, nici a lui Djem. Dar își puse întrebarea și altfel, adică dacă va fi a lui. Un lucru era clar: trebuia să schimbe tactica. Pînă acum se mulțumise s-o admire de departe, înăbușindu-și amărăciunea și patima din inimă. De-acum va trebui să lupte, să cîștige dragostea Fatmăi.

Dar n-apucă să întindă bine cartea în fața sa și să ia pana în mînă, cu toată scîrba pe care o simțea față de ea, că auzi sunete de trompetă răsunînd lîngă poarta principală.

— S-a întors Štefan Zápolský! își zise el așa cum, probabil, își ziceau la ceasul acesta toți locuitorii Trenčínului.

Întoarcerea lui Štefan Zápolský era vestită întregului oraș, la orice oră din zi sau din noapte, cu sunete vesele de trompetă. Adesea, Zápolský ajungea acasă noaptea. Căci întorcîndu-se de la Viena sau Bratislava nu căuta un loc să înnopteze, ba refuza pînă și invitațiile prietenești ale boierilor de a le cinsti căminele. Oricît de greu ar fi vremuit, el nu zăbovea nicăieri, ci se grăbea a se întoarce acasă la dînsul. Cînd sosea, tot castelul trebuia să fie în picioare. Pînă și soția lui, Hedviga, era nevoită să-și părăsească pentru o vreme iatacul ei frumos, să se ridice din pilotele moi, umplute cu pene, și să-și aștepte soțul și stăpînul jos, în curtea castelului.

Ambróz Opatovský se bucură din toată inima de întoarcerea stăpînului său. Dădu cu pana de pămînt și închise cronica cu atîta putere că sări călimara pe masă, mai-mai să cadă jos. Cu sosirea stăpînului, scăpa măcar de cazna scrisului.

Își puse sabia la brîu și se năpusti pe scări de parcă ar fi luat castelul foc.

ÎNTOARCEREA LUI ŠTEFAN ZÁPOLSKÝ

POARTA SE DESCHISE CU UN SCÎRţîit vesel şi oştenii se aliniară pe două rînduri.

Mai întîi apăru Štefan Zápolský, în fruntea suitei sale. Coborîse din trăsură înainte de a ajunge la poartă. Dăduse mai întîi o raită pe la fortificaţii ca să vadă cu cît se înălţaseră zidurile şi în ce fel îi îndepliniseră zidarii poruncile, în timp ce el colindase pe alte meleaguri.

Apoi îi ură bun venit soţia sa. Îl sărută pe frunte, iar el se aplecă şi îşi lipi buzele de mîna ei. Cam rece întîlnirea, tot atît de rece ca şi vorbele care însoţiră ritualul celor două săruturi. *În primii ani după căsătorie, Hedviga ar fi vrut* să protesteze împotriva unei astfel de reîntîlniri după atîta vreme de despărţire. Dar mîndria ei nu i-o îngăduia. Ea ar fi fost doritoare să-şi strîngă soţul în braţe şi să-i simtă buzele fierbinţi apăsate pe buzele ei. Dorinţele astea le avusese cîndva, demult. Între timp se obişnuise. Acum se prefăcea că se bucură de întoarcerea lui, fiindcă de la un

au la altul era tot mai nepăsătoare dacă Ștefan Zápolský e acasă sau e plecat... El poate că nici nu băga de seamă sau se făcea că nu bagă de seamă. Spre norocul lui și al Hedvigăi. În felul acesta erau amîndoi mulțumiți, cel puțin în aparență.

Îndată după ceremonia primirii, Hedviga se întoarse în odaia sa, însoțită de o puzderie de servitoare. Printre ele se afla și Fatma, care îl căuta din ochi pe Ambróz Opatovský.

În cele din urmă îl găsi, dar el părea că n-o vede, deși toate gîndurile lui se îndreptau acum către ea. Grija lui cea mai mare era să o scape și de Omar și de Djem și cugeta cum să facă să-l întărîte pe Ștefan Zápolský ca să întărească porunca lui de a nu se da voie nici unui turc în oraș.

— Ce-i nou, căpitane? îl întrebă Zápolský, zîmbindu-i cu prietenie și întinzîndu-i mîna.

Pe Ambróz Opatovský, urmaș al unei familii de mici nobili scăpătați din Opatová, îl luase sub aripa sa cu ani în urmă. Se îngrijise de educația lui, îl lua cu el în călătorii mai scurte sau mai lungi prin țări străine și, ca să-l oțelească, îl purta adesea prin războaie. O prietenie ideală s-ar fi putut lega între ei, dacă n-ar fi fost despărțiți prin prăpastia adîncă a vîrstei și averii. Dar chiar și așa, spre uimirea multora, cel mai puternic și mai bogat senior din Ungaria, îl trata pe tînărul căpitan ca pe un semen.

— Nou? repetă căpitanul întrebarea ca să cîștige timp și să-și mai adune gîndurile. S-au întîmplat ele multe, stăpîne, dar nimic atît de important ca să vă întîrzii ceasul de odihnă după atîta amar de drum.

— Am timp berechet pentru odihnă, căpitane, așa că hai cu mine și povestește-mi tot.

Căpitanului i se luă o piatră de pe inimă. Își închipuise că Ștefan Zápolský n-o să aibă chef de vorbă și o să-i poruncească să-i aducă cronica și basta.

Pentru oștenii și locuitorii castelului, plecarea seniorului și a căpitanului era semn că ceremonia primirii se isprăvise și că puteau să se ducă fiecare la treaba lui. Se făcu puțină hărmălaie, dar după un timp, totul reintră în tăcere.

— Ei, știi că avem rege? întrebă Zápolský pe căpitan.

— Nu știu, pe aici nu s-a aflat nimic.

— În sfîrșit, avem! Grea treabă a mai fost!

— Și cine-i regele?
— N-ai ghicit? Ghicește!
— Cine altul decît Ioan Corvin?
— Nu! El avea cele mai puține șanse să pună lăbuța pe coroana Ungariei.

Ambróz Opatovský îl privi mirat. Nu era un secret pentru nimeni că toți domnitorii din țările învecinate rîvneau la coroana Ungariei — fiindcă regele Matei nu lăsase un urmaș legitim, ci doar un fiu nelegitim, pe Ioan Corvin. Totuși, nimeni nu s-ar fi gîndit că dorința mult prețuitului rege de a fi urmat la cîrma țării de Ioan Corvin nu va fi respectată. Mai ales că și Ștefan Zápolský, pe care regele Matei îl copleșise cu favoruri, era de partea lui Ioan Corvin. Cuvîntul lui Zápolský atîrna cel mai greu în țară. Nu se putea face nimic în Ungaria fără voia lui.

— Nu ghicești? Pe Ștefan Zápolský îl înveselise grozav încurcătura căpitanului. Hai, mai gîndește-te! De vreme ce știi că Ioan Corvin și-a răcit gura de pomană, e mai ușor să ghicești.

— Beatrice! Numele ăsta îi răsări dintr-o dată în minte. Dacă nu Ioan atunci Beatrice, văduva lui Matei, numai ea s-a putut cocoța pe tron.

— Nici pomeneală! Ioan Corvin nu poate ajunge rege, mai întîi pentru că toată lumea s-ar minuna cum de-a fost înscăunat un fiu nelegitim. Iar apoi, și mai cu seamă, pentru că n-ar fi omul potrivit, tronul lui s-ar clătina într-una. Ar fi un rege slab, incapabil să țină pe cap o coroană după care jinduiesc atîția. Și atunci te întreb: dacă un bărbat n-o poate ține, ce să mai zicem de-o muiere? Hai să te ajut. Uite, coroana Ungariei va străluci pe fruntea celui mai puternic dintre regii care au dorit-o. Cel mai puternic, mai darnic și mai recunoscător...

— Pe fruntea regelui ceh Ladislau? Ambróz nu-și putea reveni din uimire.

— Da. Ladislau.

Ambróz Opatovský stătu apoi să asculte toată povestea luptelor pentru coroana Ungariei.

— A fost o bătălie grea. Mai ales din pricina Beatricei. Ea s-ar fi lăsat ușor convinsă că cutare sau cutare domnitor se potrivește în scaunul Ungariei, dacă n-ar fi fost și altceva la mijloc, anume că domnitorul potrivit mai trebuia să i

se potrivească și ei. Or, aici era aici, unul nu-i plăcea, altul era însurat, în sfîrșit cel care-i plăcea ei și era holtei, stătea la îndoială dacă să primească coroana ungurească cu un asemenea spin în ea. Vorbele astea cu coroana și spinul erau ale regelui Ladislau care le rostise întocmai cum sînt scriso aici. Dar pînă la urmă Ladislau a închis ochii să nu mai vadă spinul, iar acum întindea mîinile cît putea să apuce coroana. E drept că a făgăduit s-o ia pe Beatrice de nevastă, dar n-avea gînduri serioase și de altfel inima lui era dată alteia. Numai că se înșeală dacă crede că n-o s-o ia. Beatrice are sînge meridional și e îndărătnică. N-o să-l lase din mînuțele ei pînă n-o să-l înmoaie, de fier să fie.

Ștefan Zápolský și-l închipui pe Ladislau zbătîndu-se să scape din lațul pe care i-l pusese de gît Beatrice și izbucni în rîs. Dar el rîdea și fiindcă era mulțumit că o treabă atît de grea fusese dusă la bun sfîrșit.

— Mă simt de parcă m-aș fi întors dintr-o bătălie cîștigată, îi mărturisi el căpitanului. Peste cîteva zile vom afla precis cînd anume va porni Ladislau spre Ungaria. Pregătește-te căpitane, să-i ieșim în întîmpinare și să-l salutăm. Dar ia să vedem ce s-a mai petrecut pe aici.

Ambróz ar fi preferat să tacă. În urma povestirii seniorului, toate întîmplările de la castel i se păreau cu totul neînsemnate. Dar de îndată ce începu să-i relateze faptele turcilor, își dădu seama că pe Ștefan Zápolský treburile astea mărunte îl interesează mai mult chiar decît cele mai de seamă necazuri ale țării.

Povesti totul cu amănunte și cu o mare plăcere pentru că îl vedea pe senior fierbînd de mînie și își dădea seama că nu există comoară care să-l înduplece s-o dea pe Fatma.

— Pe Fatma am adus-o în dar soției mele și cu darurile nu se face negustorie, strigă el furios. Mai ales cînd e vorba de o fată, chit că-i turcoaică.

Vorbele lui Ștefan Zápolský îl bucurau pe căpitan. Oricc-ar face Omar sau Djem, n-ar fi chip să izbîndească în fața încăpățînării seniorului din Trenčín.

Zápolský încuviință toate măsurile luate de Ambróz Opatovský împotriva turcilor.

— Dar ce vom face, întrebă Ambróz, dacă vreodată, în numele lui Omar sau al lui Djem, nu vor mai veni turci, ci creștini, soli creștini?

— Eu îți poruncesc ca oricui va veni, de îndată ce va deschide gura s-o ceară pe Fatma tu să-i arăți drumul cel mai scurt prin care se iese din Trenčín.

— Chiar dacă-i vorba de trimișii sfîntului părinte?

Štefan Zápolský întîrzie o clipă cu răspunsul.

— Uite ce faci: pe aceștia să-i primești cu toată cinstirea și să-i refuzi! Dar nu prea cred ca Papa să se ocupe pînă într-atîta de fericirea pămîntească a lui Djem, să-i facă rost de mueri pentru a-i îndulci zilele. Dar mai știi? Orice se poate întîmpla.

Orice se poate întîmpla... Vorbele astea începură să-l rîcîie pe căpitan în inimă și continuară să-l rîcîie și după ce, despărțindu-se de senior, se duse să controleze dacă străjile sînt la postul lor.

În timp ce trecea pe sub ferestrele doamnei Hedviga, el simți ațintite asupra sa niște priviri. Se uită în sus. Ferestrele doamnei erau întunecate ca niște ochi închiși, dar într-una dintre ele se zărea o siluetă. Ce să facă? Să salute sau să-și continue drumul de parcă n-ar fi văzut nimic? Nu putea fi altcineva decît doamna Hedviga care stătea singură, uitîndu-se la cerul cu stele. Își aștepta soțul, dar Dumnezeu știa dacă avea să vină. În fapt nici nu mai era soția seniorului, ci doar mama copiilor lui și însoțitoare la ceremonii, unde se cuvenea ca soția să stea alături de soțul ei.

Ambróz Opatovský își aduse aminte că trebuia să-i facă o vizită de dimineață ca să-i povestească despre întîmplările din timpul nopții. Simți că-l trec sudorile. Ceva nu-i mirosea a bine. Prea adesea îl chema doamna Hedviga la dînsa și îi dădea de înțeles că-i face plăcere să-l vadă; de bună seamă nu în calitatea lui de căpitan al castelului. De fiecare dată cînd se întîlneau, dînsa îl privea cu niște ochi învăpăiați de i se învîrtea capul. Dar nici prin gînd nu-i trecea ca el, căpitanul castelului și prietenul lui Štefan Zápolský, să se facă *ibovnicul acestei femei nemîngîiate, doritoare de sărutări și îmbrățișări!*

O, nu! La naiba cu astfel de gînduri! Față de Hedviga Zápolská nu putea să aibă decît sentimente de adînc respect și devotament. Dragostea ei ar fi pentru el totuna cu o osîndă la moarte, căci n-ar putea trăi cu un păcat atît de mare pe cuget. Cu toată ura pe care o purta cronicii castelului, n-ar

fi șovăit nici o clipă să consemneze în paginile ei decăderea sa, dacă una ca asta s-ar fi întîmplat.

Ce-ar zice Štefan Zápolský, dacă ar auzi? S-ar mulțumi să dea din cap și să zîmbească? Ori s-ar înfuria că s-a găsit cineva să întindă mîna după comoara pe care el nu știe să o prețuiască? Poate că s-ar mulțumi doar cu un zîmbet, dar e sigur că lucrurile nu s-ar opri aici, fiindcă pînă la urmă și-ar da seama că servitorul lui cel mai de credință și prietenul lui cel mai apropiat n-ar fi trebuit să se lase ademenit și să-și piardă capul.

Iuți pasul, fugind de primejdia care îl pîndea. Era hotărît să se prefacă că n-a observat-o.

— Căpitane! strigă cu glas înăbușit doamna Hedviga.

Se opri ca trăznit și bolborosi cîteva cuvinte de salut,

— Te aștept, căpitane, mîine dimineață la mine.

— Cum poruncești, doamnă.

— Nu-i o poruncă, căpitane, ci o dorință, o rugăminte!

Din glasul ei se răspîndea o vîlvătaie care îl ardea, îi mistuia tot trupul.

— Datoria mă obligă să îndeplinesc numai porunci, răspunse căpitanul. Ar fi o îndrăzneală prea mare din partea mea să veghez dorințele domniei voastre. Sînt servitorul dumneavoastră și nu vreau să fiu nevrednic de încrederea dumneavoastră și de încrederea celui mai bun senior.

— Atunci ești un laș, domnule căpitan, un laș. Eu credeam că un oștean trebuie să fie întotdeauna curajos. Dumitale ți-e frică, domnule căpitan!

— Aveți dreptate, bună doamnă, mi-e frică.

Părea că mărturisirea lui atît de deschisă o descumpănise. Căci în întrebarea pe care i-o puse după aceea nu mai erau spini înțepători, ci doar simplă curiozitate:

— Ai putea să-mi spui și mie de ce ți-e frică?

— De mine însumi, îi răpunse el, dar trebui să recunoască imediat că nu numai de sine însuși. Își închipui ce s-ar întîmpla dacă, contrar obiceiului său, dintr-un capriciu, lui Štefan Zápolský i-ar veni chef să-și viziteze soția în iatacul ei? Ce mutră ar face, cînd, intrînd în odaie, și-ar zări soția stînd la fereastră și tăifăsuind în puterea nopții cu căpitanul?

Punîndu-şi asemenea întrebări, căpitanul se tulbură atît de tare, că plecă cu paşi iuţi, uitînd să mai ureze stăpînei sale noapte bună.

Urcă în turn sărind cîte cinci trepte deodată.

Ajungînd sus, el îşi aruncă privirea spre fereastra unde numai cu cîteva clipe mai înainte strălucise silueta albă a doamnei din Trenčín. Acum fereastra era pustie. Dar inima lui nu înceta să se zbată în piept cu tot atîta putere ca mai înainte.

Îl bătea gîndul să plece din Trenčín.

Dar cum? Că doar nu poate să-şi agaţe sabia în cui şi s-o şteargă fără să-şi ia rămas bun şi fără să dea nici o explicaţie. Era clar că nu putea. Faţă de încrederea şi prietenia lui Štefan Zápolský, n-ar fi fost o despărţire cîtuşi de puţin onestă. Ce părere şi-ar face seniorul despre el?

Deci de fugit nu poate să fugă. Dar mai există o soluţie. Să se înfăţişeze dis-de-dimineaţă lui Štefan Zápolský, să-i mulţumească pentru slujba pe care o socoteşte ca o mare cinste pentru el şi să-i spună că întîmplări cu totul neprevăzute îl obligă să renunţe la ea. Ce ochi ar face Zápolský cînd l-ar vedea în faţa sa pe omul pe care din fragedă tinereţe îl ocrotise şi îl ţinuse sub aripa lui ocrotitoare şi faţă de care se purtase cu o dragoste părintească? E sigur că s-ar supăra foc şi nu l-ar slăbi pînă nu i-ar spune ce şi cum e cu întîmplările alea neprevăzute. Ce i-ar răspunde? Ar putea să sufle măcar o vorbă despre pricina ce-i făcuse viaţa de neîndurat la Trenčín? Hotărît lucru, nu.

Se întorcea mereu la ideea fugii, dar din ce în ce mai mult îşi dădea seama că nu poate să fugă. Chiar dacă, cine ştie cum, cineva l-ar dezlega de îndatoririle sale faţă de Štefan Zápolský el tot n-ar fi în stare să se despartă de acest loc, fiindcă ar părăsi-o pe Fatma, pierzînd astfel şi ultima licărire de nădejde de a cuceri un locşor în inima ei. Apoi n-ar fi o trădare, o josnică trădare să o părăsească tocmai acum cînd are atîta nevoie de ajutorul lui? La urma urmelor, ar pleca dacă ar şti cel puţin că frumoasa prizonieră n-are să încapă pe mîinile lui Djem, ci ale lui Omar, omul pe care îl iubea şi care o iubea. Dar, vai, nefericitule Omar! Nori grei plutesc peste visurile tale! Nu există comori cu care să o răscumperi, nu există cuvinte vrăjite cu ajutorul cărora să întinzi un pod de aur pînă la ea! Ai un rival mai

norocos, căci Papa însuși vrea să fie petitorul Fatmei. Hotărîrea lui Ștefan Zápolský de a nu o dezrobi pe Fatma e o deșertăciune, să nu facă negoț cu darul adus soției, cum zice el... Să-l vedem ce va zice cînd i se vor înfățișa trimișii Papei și cînd aceștia vor începe să-l lămurească cum că interesele creștinătății cer dezrobirea Fatmei.

O luptă crîncenă se dădea în sufletul lui Ambróz Opatovský. Stătea la fereastra turnului, aplecat în afară, cu privirile cufundate în genunea nopții ca într-o fîntînă a tămăduirii. Vremea trecea agale, se scurgeau ceasurile fără întoarcere și căpitanului i se părea că vede furișîndu-se în zarea zărilor firicelele rozalii ale zorilor.

Într-o vreme se pomeni spunîndu-și că e un dobitoc, un mare dobitoc. Frumoasa lui stăpînă îi face mărturisiri de dragoste și pe el îl cuprinde disperarea. Numai dobitocii fug de dragoste. Ce, e vreun păcat să te apleci și să culegi din țărînă trandafirul aruncat de altul și în primejdie de a se ofili? Ce, e păcat să mîngîi inima unei femei părăsite?

Dar degeaba! Degeaba își tot zicea dobitoc și încerca să-și închipuie sărutările și îmbrățișările doamnei de Trenčín.

Era prea încredințat că niciodată și în nici un fel de împrejurări el nu va putea să-și înșele stăpînul.

Ce-i de făcut?

Se trînti îmbrăcat în pat și, cu toate că se luminase de ziuă, el tot se mai zbătea în așternut.

Tot chinul lui fu însă zadarnic pentru că nici o idee salvatoare nu-i veni.

Iar dimineața, cînd se sculă, frînt de oboseală, o teamă nouă i se strecură în sufletul și așa răscolit peste poate.

Dacă nu părăsește castelul, refuzînd totodată să fie jucăria capriciilor doamnei Zápolská, dînsa se va simți jignită și se va răzbuna. Și ca orice femeie respinsă ca se va uita mai întîi și întîi după rivala sa și nu se va da bătută, pînă nu o va găsi. Și nu-i va fi greu să se dumirească de ce ochii lui o caută cu atîta sete pe Fatma și de ce se poartă așa de frumos cu ea de parcă ar fi de un rang cu doamna de Trenčín. S-ar putea ca preferința lui pentru Fatma să nu-i provoace decît dispreț; dar mult mai sigur este că se va simți adînc rănită și că se va răzbuna, oricît s-ar strădui să se stăpînească.

Tulburat de astfel de gînduri, părăsi turnul și se duse să se înfățișeze doamnei de Trenčín.

Se hotărî să se facă că nu vede și nu pricepe nimic ca să mai amîne, cît s-o mai putea, ruptura inevitabilă dintre el și ea.

Pe coridorul care ducea la încăperile doamnei era forfotă mare. Ce-o mai fi însemnînd și asta? se întrebă Ambróz. E drept că la castel lumea se scula o dată cu răsăritul soarelui, și doamna la fel, dar în preajma încăperilor ei se păstra încă multă vreme o liniște de mormînt.

Forfota îl stînjeni însă mai mult cînd o întîlni pe Fatma, care îl aștepta pitită într-o nișă.

— Te-am așteptat, căpitane, zise ea ieșindu-i înainte.

— De unde știai că am să vin?

— Știu că nu la mine veneai, ci la altcineva. Toată lumea a auzit-o ieri pe doamna cînd îți spunea să vii de dimineață la ea să-i povestești ce s-a întîmplat azi-noapte. Și am auzit și ce ați vorbit după aceea noaptea.

— Ai auzit și tu? Căpitanul se înroși, surprins parcă asupra unui fapt de care nu trebuia să afle nimeni și cu atît mai puțin fata pe care o iubea.

— A auzit toată lumea... Fatma nu izbuti să isprăvească ce avea de spus deoarece în capătul coridorului răsunară pașii cuiva. Să se ascundă în nișă sau să se arate împreună, orice s-ar întîmpla? Era o întrebare la care nu putea găsi cu repeziciune un răspuns nici el, nici ea. Oamenii au limbile ascuțite și nu peste multă vreme ar începe să-și șoptească cum căpitanul se întîlnește pe ascuns cu turcoaica.

Pașii se apropiau.

— Stai aici Fatma și nu te mișca. Căpitanul o apucă cu delicatețe de mînă și o opri, căci ea era gata să fugă.

Fatma se lipi fără să vrea de căpitan exact în clipa cînd pașii se opriră și un trup vînjos își aruncă umbra asupra locului unde se aflau cei doi.

SOȚUL CARE ȘTIE TOT

ȘTEFAN ZÁPOLSKÝ SE OPRISE ȘI stătea nemișcat de parcă un gînd greu l-ar fi pironit locului. Zăbovi doar o clipă, dar clipa asta li se păru celor doi o veșnicie. În sinea lui, Ambróz Opatovský își dorea ca seniorul să mai rămînă, să zăbovească ori cît de mult, fiindcă Fatma se ghemuise speriată la pieptul lui. Simțea cum tremură toată și mai simțea un parfum amețitor care se înălța din părul ei bogat.

Dar Štefan Zápolský se urni, în sfîrșit, din loc. Se răsuci brusc de parcă ar fi auzit în spatele său un zgomot dubios. Privirile lui se îndreptară către nișă, dar alunecară peste capul perechii încremenite de parcă nici n-ar fi fost acolo.

— Ne-a văzut, cugetă Ambróz, sau numai se prefăce că nu ne-a văzut?

Greu de spus dacă zărise sau nu pe cei doi, pentru că nici nu clipi, nici o tresărire nu trăda vreo surpriză.

— Nu ne-a văzut, zise Fatma uşurată, dîndu-şi seama abia acum că se strînsese prea tare la pieptul căpitanului.

— Dar dumneata de ce te temi, Fatma? o întrebă Ambróz Opatovský după ce uşa de la capătul coridorului se trînti cu putere înghiţind zgomotul paşilor.

— Pentru dumneata mă tem, domnule căpitan, răspunse ea, fiindcă s-ar putea să te pierd dacă s-ar afla că te interesează soarta unei turcoaice. În dumneata aş pierde pe singurul meu prieten.

Cuvintele ei îl învăluiră într-un val de plăcută căldură. Dar din nou îngheţă, văzînd-o pe Fatma subit speriată. Undeva se deschisese o uşă şi curînd coridorul se umplu de sporovăiala servitorilor.

— Nu mai pot zăbovi nici o clipă.

Căpitanul nu mai apucă să scoată o vorbă că se şi făcu nevăzută.

Ieşi deci din ascunzătoarea sa şi se răsti la servitori:

— Mai încet! Vreţi să mă ţin după voi în fiecare zi să vă învăţ cum să vă purtaţi?

După ce servitorii se risipiră iute care încotro, Ambróz Opatovský se duse drept în odaia doamnei.

Hedviga Zápolská îl primi cu răceală.

— Ce doreşti?

Îl privea ca pe un mosafir nepoftit.

— Mi-aţi poruncit să vin de dimineaţă la dumneavoastră şi să vă spun ce s-a întîmplat azi-noapte.

— Da, mi-aduc aminte. Dar acum mi s-a întors soţul, aşa că te rog să-i spui lui.

Îl concedie tot atît de rece cum îl primise. Numai că pe el îl bucura nespus această răceală, care, după o noapte de chin, avu darul să-l învioreze. Păşea, renăscut, pe coridor şi era gata să înceapă să fluiere, dacă un gînd rău nu ar fi început să i se strecoare în suflet.

Ce-i cu ea de s-a schimbat aşa dintr-o dată? Nu găsea decît un singur răspuns: se prea poate că Štefan Zápolský să fi auzit discuţia de peste noapte. Dacă n-a adormit imediat, după ce s-a retras în camera lui, precis că a auzit-o şi a aflat ce se petrece în sufletul nevestei lui. Poate că într-un fel sau altul îi dăduse de înţeles că ştie, iar acum doamna se temea. Se temea de mînia seniorului, care era înspăimîntător cînd se înfuria.

În clipa aceea Zápolský îi tăie calea. Parcă îl pîndise.

Căpitanul își adună toate puterile ca să ascundă spaima care îl cuprinsese în fața acestei neașteptate întîlniri.

— Mă bucur că ne-am întîlnit, începu Zápolský. Tocmai voiam să trimit pe cineva după tine.

— Poruncă, luminăția voastră!

— Pregătește-te imediat de drum.

— De drum lung sau scurt? întrebă, după cum îi era obiceiul, ori de cîte ori seniorul îl trimitea să facă astfel de pregătiri.

— Pentru unul scurt, îi răspunse Zápolský.

Zadarnic încerca căpitanul să-i citească pe față dacă dinaintea sa stă prietenul de azi-noapte, care s-a întors și a fost primit cu atîta pompă, sau un om supărat, amărît și stăpînit de gînduri rele.

— Dacă-i vorba numai de un drum scurt, eu sînt gata, domnule. Am să poruncesc îndată să-mi înșeueze calul.

— Nu întrebi care este ținta călătoriei?

— Aștept să mi-o spuneți, domnule. Mie îmi este totuna unde și cît de departe mă duc ca să îndeplinesc poruncile dumneavoastră.

— Știu, căpitane. Mi-ai fost întotdeauna credincios și ai îndeplinit cu plăcere toate dorințele mele. Mă întreb, însă, dacă nu te-ai schimbat. Dacă în clipa asta nu ți-e mai greu ca în alte dăți să părăsești Trenčínul.

— Acum ca și în alte dăți, eu plec cu sinceră bucurie, doritor să duc la îndeplinire, cît mai bine, porunca ce voi primi de la dumneavoastră.

— Nu mă îndoiesc, căpitane, am vrut doar s-o aflu încă o dată. Te rog să nu-ți înșeuezi calul. N-o să ai nevoie de el.

— E de mers pe jos? Căpitanul abia de-și putu stăpîni mirarea.

— Nu, nu pe jos.

Ambróz Opatovský nu mai înțelegea nimic.

— Văd că nu ghicești. Se mai poate într-un fel. Ștefan Zápolský se uita zîmbitor la căpitanul său care se zăpăcise de tot. Să știi că se poate călători călare, pe jos și cu... trăsura!

— Cu trăsura! exclamă Ambróz Opatovský înveselit. Cum poruncești. Fie și cu trăsura.

La orice s-ar fi putut gîndi căpitanul, numai la trăsură nu, fiindcă el nu se folosea de trăsură niciodată, nici chiar pentru călătoriile cele mai lungi.

— Cu trăsura. Şi mai e ceva: merg şi eu.

Lui Ambróz Opatovský i se luă o piatră de pe inimă. Fusese cît pe ce să creadă să seniorul vrea să-i dea papucii, să-i facă vînt de la Trenčín şi inima începuse să-i sîngereze la gîndul că o va pierde pentru totdeauna pe Fatma. Simţi o uşurare şi mai mare atunci cînd stăpînul săi îi lămuri ţinta călătoriei.

— Mergem la Orava, Ambróz, în munţii Oravei, acolo unde îşi găseşe hodina şi sufletul şi mintea. La o vînătoare în doi.

Orava era marea pasiune a lui Štefan Zápolský. Cu o bucurie rar întîlnită, el hoinărea prin munţii aceia plini de frumuseţe şi de vînat, prin pădurile nesfîrşite, nestrăbătute de picior de om. Acolo nu se ducea niciodată cu mare alai de vînători fiindcă socotea vînătorile zgomotoase drept o pîngărire a naturii. Îl lua cu el numai pe credinciosul său prieten. Dacă ambiţia nu l-ar fi împins în vălmăşagul treburilor obştei, ale ţării şi ale Europei, Štefan Zápolský şi-ar fi petrecut toată viaţa la vînătoare în codrii Oravei. De altfel, Zápolský se descurca tot atît de bine în codrii Oravei ca şi în labirintul politicii: şi dintr-o parte şi dintr-alta el se întorcea întotdeauna cu pradă bogată.

Cît ai clipi din ochi, în curtea castelului apăru o trăsură pregătită de plecare şi, de pretutindeni, începură să răsară oameni. Lui Zápolský îi plăcea fastul nu numai la sosirea de undeva ci şi la plecare.

Şi ca totdeauna cînd sosea sau pleca, şi de data asta, de faţă cu întreaga lume el se înclină ca un cavaler, sărută mîna soţiei sale şi se lăsă sărutat pe frunte.

Nimeni nu bănuia că în timpul nopţii avuseseră o convorbire care adîncise şi mai mult prăpastia dintre ei.

Ambróz o căuta din ochi pe Fatma printre mulţimea de gură-cască. O mare bucurie simţi cînd privirile li se întîlniră. Poate fiindcă se uita cu atîta dragoste la Fatma, Ambróz nu băgă de seamă că doamna de Trenčín venise lîngă trăsura, în care Štefan Zápolský se şi instalase, avînd aerul că doreşte să se convingă dacă nu cumva servitorii au uitat să pună ceva. Ea se apropie de căpitan tocmai în clipa cînd

acesta îi trimitea, frumoasei Fatma, din priviri un ultim rămas bun.

— Domnule căpitan, îi șopti ea, nu te duce la vînătoare!

— De ce doamnă?

— Fugi dacă ții la viața dumitale!

Nu mai apucă s-o întrebe ce rost avea să se teamă, de ce îl sfătuia să-și părăsească stăpînul și să fugă. Dacă refuza să-și urmeze stăpînul, nu-i mai rămînea decît să-și ia lumea în cap.

— Dați-i drumul! strigă nerăbdător Zápolský care părea că o văzuse pe soția sa vorbind cu Ambróz Opatovský. Căpitanul se urcă în trăsură și se așeză lîngă senior cu capul vuind de vorbele spuse de doamna Hedviga. Izbuti să-și adune gîndurile abia după ce trăsura se urni și începu să înainteze cu mare zgomot pe șoseaua pietruită care cobora spre oraș.

Nu, nu se poate să fie așa! Nu-i venea să accepte explicația care i se tot furișa în minte. Să fi căpătat Ștefan Zápolský chef de vînătoare numai ca să se poată răfui cu el acolo, în creierul munților, departe de lume? Ce faptă săvîrșise ca să merite o asemenea soartă? De ce să fie ademenit în munți și să fie ucis? N-ar fi fost cu neputință. Ștefan Zápolský era iute la mînie și nu cunoștea mila cînd cineva îl rănea în mîndria lui. Or, neîndoielnic că el îi rănise mîndria, cu toate că fără să vrea. Faptul că doamna de Trenčín pusese ochii pe el, era de ajuns ca Zápolský să-l urască. Căci soția lui, care avea datoria să-i fie credincioasă și devotată lui și numai lui în fața oamenilor și a lui Dumnezeu, îl prețuia pe căpitan mai presus de soț. Dar hai să zicem că l-a jignit greu de tot. Totuși ar fi seniorul în stare să-l momească în munți ca să-l piardă?

Ștefan Zápolský tăcea, iar Ambróz Opatovský zadarnic se căznea să găsească vorbele potrivite ca să întrerupă această neliniștită tăcere. Simțea că în momentul acesta nu se poate vorbi decît despre lucrurile care se strînseseră și se vîrîseră între ei ca o sabie trasă din teacă. Totuși, nu izbutea cu nici un chip să înceapă într-un fel oarecare a vorbi despre povestea asta atît de spinoasă.

Își dădea seama că orice ar spune, ar suna ca o dezvinovățire și ca o osîndire a doamnei. Să se dezvinovățească, n-ar fi avut rost deoarece nu se simțea cu nimic vinovat,

iar să se apuce să ponegrească o femeie, ar fi fost prea josnic.

Cînd și cînd, trăgea cu coada ochiului la Štefan Zápolský care stătea încruntat și ros de cine știe ce gînduri. Se vedea cît de colo că se frămîntă, căci își răsucea într-una, nervos, sfîrcul mustăților. Văzîndu-l așa mofluz și mohorît, căpitanul își pierdu orice nădejde: îl lua cu frig cînd se gîndea la vînătoarea din codrii nesfîrșiți ai Oravei. Nici n-o să știe cînd și cum seniorul va repezi asupra sa coasa morții. Treabă lesne de făcut.

La urma urmelor n-are decît! Dacă e încredințat că o merită, n-are decît să-i ia viața!

Trăsura mai hurducăi cale de vreun ceas pe șoseaua prăfuită, cînd Štefan Zápolský se întoarse spre tovarășul său și îl privi.

— Ambróz! începu el cu o voce care risipi toate temerile căpitanului. Era o voce care mîngîia, vocea unui om care ar vrea să spună ceva dar nu găsește cuvintele potrivite.

Apoi se înstăpîni iară o lungă tăcere care îl înecă pe căpitan într-un nou val de teamă. Štefan Zápolský tăcea cu privirile înșurubate în spinarea vizitiului.

— Ați vrut să spuneți ceva? încercă Ambróz Opatovský să rupă chinuitoarea tăcere.

— Da, răspunse scurt Štefan Zápolský.

Pe urmă se întoarse către tovarășul său, zicîndu-i:

— Știu tot!...

Rosti aceste vorbe liniștit, de parcă n-ar fi făcut decît să constate un fapt. Fără pic de patimă. Și cu toate acestea, Ambróz Opatovský simți cum se înroșește pînă în vîrful urechilor, răscolit în cele mai adînci taine ale sufletului său. Deci știe tot! Auzise, desigur, convorbirea pe care o avusese cu doamna de Trenčin, în timpul nopții, iar acum vroia să se răfuiască cu el, să șteargă pata rușinoasă de pe onoarea lui.

Ambróz se uită în ochii stăpînului său cu niște priviri sincere ca o tipsie pe care își întindea sufletul său curat. Apoi zise:

— Știți tot, domnule, dar nu puteți ști nimic care să mă coboare în ochii dumneavoastră sau care să vă silească

să vă schimbați părerea despre mine, la care eu țin atît de mult.

— Nenorocitule! exclamă Zápolský cu un glas plin de o sinceră milă.

Nenorocit! De ce își compătimește oare căpitanul, de ce îl privește cu părintească blîndețe gata să-l mîngîie și să-l liniștească? Atît de rănit în mîndria lui, cum era, n-ar fi fost mai firesc să încleștezze pumnii și să scrîșnească din dinți?

— Mă compătimiți, domnule, dar eu nu înțeleg pentru ce, încercă Ambróz să reînnoade firul convorbirii care ar fi putut să limpezească totul.

— Fără să vreau ți-am aflat taina, Ambróz, și ar trebui să mă supăr pe tine, să te mustru pentru lipsa ta de mîndrie...

— Sincer vă spun, domnule, nu înțeleg despre ce vorbiți!

— Nu tăinui ce nu mai poți tăinui, zise zîmbind Štefan Zápolský. Ai face mai bine să-mi spui dacă și ea te iubește.

— Cine?

Ambróz se foi neliniștit pe scaun de parcă ar fi stat pe ghimpi.

— Să știi că mă supăr, Ambróz. O seriozitate prefăcută îi înăspri trăsăturile feței. Trebuia să mi te destăinuiești mie și n-ai făcut-o, iar acum, cînd am dibuit singur iubirea ta tainică, tu vrei să mi-o ascunzi. Nu mai umbla cu dedesubturi, dacă nu vrei să mă supăr!

Poate că niciodată nu se mai aflase căpitanul într-o așa încurcătură. Nu îndrăznea să deschidă gura, fiindcă nu pricepea deloc unde vrea să bată stăpînul lui.

— Trebuie să-mi povestești, Ambróz, să-mi povestești cît mai multe cu putință. Pătimești din pricina unei iubiri nefericite; or, pentru asta nu-i decît un singur leac: să-ți desfaci băierile inimii. Nu mă îndoiesc că n-ai de gînd să-mi ceri să pun o vorbă bună pe lîngă o muiere care, în loc să-ți lumineze viața, n-a făcut decît să ți-o întunece.

Situația devenea de nesuportat. Mîini invizibile îl sugrumau pe Ambróz și îi zdrobeau capul. Să fie oare cu putință? Štefan Zápolský era încredințat că el, Ambróz Opatovský, se îndrăgostise de soția lui! Și, în loc să se înfurie,

el îl compătimește, îl silește să povestească, ba chiar îi dă de înțeles că ar putea pune o vorbă bună pentru el!

— Între noi e o neînțelegere tare neplăcută, domnule. E adevărat, sînt îndrăgostit și nefericit, dar nu din pricina femeii la care vă gîndiți dumneavoastră.

— Asta-i bună! exclamă Ștefan Zápolský. O adevărată cimilitură! Pînă acum eram încredințat că-i vorba doar de o singură femeie, iar tu mă faci să înțeleg că mai e una!

— Ba e numai una, răspunse Ambróz Opatovský.

— Bine, una. Zápolský zîmbea văzîndu-l cît e de încurcat. Ești un nefericit căci pentru tine, ca pentru orice ins îndrăgostit lulea, nu există decît o singură femeie și încă una de care te despart mări și țări. Știu că te temi de părerea mea, crezi că aș putea să nu-ți încuviințez alegerea! Ei bine, vreau să te liniștesc, să-ți spun că în ce mă privește nu trebuie să ai nici o teamă! Eu îți doresc noroc. Și de acum încolo să nu te mai ferești de mine.

— Nu vă înțeleg, domnule.

— Nu înțelegi? Te azvîrl din trăsură! Dacă mă mai înfurii mult, te silesc să faci drumul pe jos!

— O iubesc pe Fatma! strigă Ambróz de parcă s-ar fi ciorovăit cu cineva care nu vroia să-l creadă.

— Ei acum îmi placi. Puteai să mi-o spui mai demult și mai ușurel ca să aud numai eu. Ai devenit dintr-o dată atît de vorbăreț că-l cinstești și pe vizitiu cu spovedania ta.

Ambróz Opatovský izbucni în rîs.

Rîdea că fusese atît de nătărău și mai rîdea pentru că piatra grea de pe inimă se dusese de-a dura.

Iar Ștefan Zápolský rîdea cu el la întrecere.

— VĂD CĂ M-AI BĂNUIT DE CEVA cam ciudat, Ambróz. Zápolský se înecă de rîs. La care altă femeie aș fi putut să pun o vorbă pentru tine ca să-i înmoi inima?

— Mi-e rușine să mărturisesc, domnule.

— Să-ți fie rușine, așa, Ambróz. Dar să-mi fie și mie, că abia azi-noapte ți-am aflat taina.

— Azi-noapte? se miră căpitanul.

— Da, azi-noapte, răspunse Zápolský și pentru o clipă un nor îi întunecă fruntea. Cînd am văzut că te ții tare la farmecele unei femei, mi-am zis că la mijloc trebuie să fie o alta, care are și mai multe farmece.

— Nu asta-i cauza, domnule. N-ar fi prea măgulitor pentru mine dacă ar sta lucrurile cum credeți dumneavoastră. Altceva este. N-aș mai fi vrednic de încrederea pe care mi-o arătați, dacă aș fi ca un fir de trestie care se clatină după toanele unei femei.

— Toți sîntem la fel, Ambróz, toți, pînă la unul. Ne deosebim doar prin faptul că unii o recunoaștem, iar alții nu. Femeile sînt stăpînele noastre; orice pas, orice hotărîre de-a noastră e din voința lor. Dacă vreunul dintre noi nu cade la picioarele unei femei la primul semn pe care i-l face, nu e din pricină că sîntem eroi și nu vrem să ne pierdem bunul nume — așa, numai fiindcă se zice că e un păcat să ai legături cu femeia altuia — ci numai pentru că tînjim să ne aruncăm cît mai iute la picioarele alteia.

Au sporovăit multă vreme pe ocolite, fără să pomenească de Hedviga Zápolská, și lucrurile au început să se limpezească din ce în ce mai mult între ei. Ambróz Opatovský îl admira pe Štefan Zápolský că este în stare să se ridice deasupra slăbiciunilor unui soț gelos.

— Să fiu gelos? se întrebă el. Ține minte un lucru: dacă începi să fii gelos pe femeia ursită, tu nu faci decît s-o silești să-ți dea un motiv adevărat de gelozie. Mai întîi pentru că gelozia o măgulește, dar o și jignește, o face o adevărată mucenică pentru o faptă pe care n-a săvîrșit-o. Mai devreme sau mai tîrziu, ea chiar trece la fapta de care tu numai ai bănuit-o și pentru care ai pedepsit-o; ca să poată să îndure mai ușor suferința. Iar în al doilea rînd, femeia te înșeală pentru a măsura iubirea ce i-o porți cu durerea pe care ți-a provocat-o.

— Eu cred că trădarea nu rănește inima ci mîndria, precizează Ambróz Opatovský.

— N-are importanță în ce loc ești lovit. Reacția e aceeași: îți vine să urli de durere. Iată de ce nu trebuie să uiți că îndatorirea oricărui bărbat adevărat este de a fi tare ca fierul și invulnerabil.

— Îmi îngădui să vă întreb, domnule, dac ădumneavoastră sînteți invulnerabil.

— Sînt. De aceea, de fiecare dată nu eu sînt cel rănit, ci femeia care vrea să mă rănească. Încearcă să te pui în locul unei femei care e gata să-și trădeze soțul sau care l-a și trădat și închipuie-ți că soțul ei știe tot. Dacă e invulnerabil, soțul cu pricina nu face scandal, nu amenință pe nimeni cu moartea, nu aruncă vorbe pătimașe, ci se mulțumește să-i dea de înțeles soției sale, cu zîmbetul pe buze, că-i cunoaște ofu și îi dorește multă fericire, că n-o împiedică să meargă încotro o mînă capriciul sau sîngele.

— Că judeci cu patimă sau cu sînge rece necredința femeii, rezultatul este întotdeauna același, observă Ambróz Opatovský.

— Nu, nu e același, răspunse Zápolský, fiindcă femeia doar în primul caz triumfă. Dacă nu te vede pe tine sîngerînd, se simte ea rănită. Fiindcă așa-i rînduiala lumii: pentru trădare cineva trebuie să sufere întotdeauna, cel trădat, ori trădătorul.

— Dacă aș fi de aceeași părere cu dumneavoastră, domnule, eu aș numi altfel invulnerabilitatea, anume i-aș zice puterea bărbatului de a se stăpîni și de a avea o tactică bună în lupta cu femeia.

— Spune-i cum vrei, Ambróz, n-are însemnătate cum îi zici.

— În acest caz n-aș mai putea crede în invulnerabilitate. Nu există trădare care să nu rănească.

— Atunci cînd primești o lovitură, ești cu adevărat rănit numai în cazul că rana ta a fost văzută de lume și cînd, prin suferința ta, îl silești pe un altul să te compătimească. Și mai ești rănit atunci cînd tu însuți nu-ți stăpînești durerea, cînd nu ești în stare s-o tăinuiești de tine însuți.

Pentru prima dată pătrundea Ambróz Opatovský atît de adînc în lumea gîndurilor seniorului său, abia acum vedea ce forță se ascunde în el, ce om tare era. Și totuși nu destul de tare. În glasul lui se simțea o durere surdă, înăbușită. Pentru ce alta mergea în munți, dacă nu să-și tămăduiască o rană și să se întoarcă acasă mai puternic și mai tare?

— Un sfat de la mine, Ambróz, zise Štefan Zápolský. De vei iubi vreodată foarte mult o femeie, tu să nu-i mărturisești dragostea, ci să i-o ascunzi. Altfel ești un om pierdut, ajungi robul ei, păpușa cu care face ce crede ea de cuviință.

— Dacă v-aș urma sfatul, femeia cu pricina ar putea să creadă că n-o iubesc.

— Ba nu, n-o să creadă așa ceva, fiindcă ea știe că bărbatul este dator să-și iubească soția. Un bărbat cum se cuvine trebuie să-și îndeplinească toate îndatoririle. Ei, dar cred că sfaturile mele sînt de prisos pentru că din școala dragostei fiecare iese cu altă învățătură. Să ții minte un

singur lucru bun pentru oricine: dacă bagi de seamă că femeia e gata să te înșele și dacă vrei să împiedici trădarea, tu las-o pe ea în plata Domnului și vezi de omul pe care a pus ochii.

Ambróz Opatovský simți cum îi năvălește sîngele în cap. Invulnerabilul soț s-a dat de gol! S-a dat de gol că vrea să împiedece necredința soției fiindcă și el suferea, și vroia s-o împiedece înarmînd pe bărbatul ales de ea ca să-i reziste...

Ambróz Opatovský avea pe buze un zîmbet silit.

— Aș vrea eu să fiu în situația de a avea o femeie pentru care să tremur.

— Răbdare, Ambróz. Ajungi tu și acolo, fiindcă asta-i soarta bărbatului. Mă întreb numai dacă e într-adevăr Fatma femeia pe care o cauți. Nu-i numai un fluturaș trecător prin viața ta, pe care l-ai îndrăgit, dar pe care ai să-l părăsești de îndată ce ai să-l privești mai de aproape, de îndată ce-și va lăsa fina pulbere a aripilor lui în palmele tale?

— Fatma este femeia pe care o caut, domnule. Ea nu este una dintre acelea lîngă care te oprești doar o clipă, să te îmbeți cu săruturile ei și apoi să te trezești pentru totdeauna. Nu i-am strîns încă mijlocul tras ca prin inel, nu i-am atins buzele și sînt beat pentru toată viața.

— Atunci ești pierdut, Ambróz. Soarta ta e legată de a Fatmei. Cînd o femeie ne vrăjește de la depărtare, ca o stea de pe cer, apropierea de ea nu ne aduce trezirea. Dar ia spune-mi, vrei s-o iei de nevastă?

— La asta nu m-am gîndit încă, fiindcă n-am avut îndrăzneala să nădăjduiesc că va fi vreodată a mea pentru totdeauna.

— Ei, atunci buba asta n-are decît un singur leac: s-o iei de nevastă. Dacă ar pieri din viața ta, soarele ar înceta să mai lumineze pentru tine, floarea cea mai minunată și-ar pierde aroma, iar viața n-ar mai fi un drum strălucitor din leagăn spre toate bucuriile lumii: peste sufletul tău s-ar așeza zăbranicul mohorît al întunericului veșnic și n-ai mai vedea decît dragostea ta pierdută, fericirea ta

destrămată și ai aștepta, în deznădejde, moartea care să te mîntuiască.

— Acesta e izvorul nefericirii mele, domnule. Îmi dau seama că viața n-ar mai avea nici un preț, dacă ochii Fatmei n-ar străluci pentru mine. Numai că, deocamdată, nu știu dacă voi izbuti să-i cuceresc inima, iar dacă am să i-o cuceresc, nu știu de-o voi putea lua de soție.

— Bărbatul care nu e în stare să-și lege bine de el, pînă la capătul zilelor, femeia iubită, merită tot disprețul. Eu cred, Ambróz, că tu nu ești din ăștia.

— După cîte înțeleg, domnule, mă îndemnați, s-o iau pe Fatma de soție.

— Nu te îndemn, nu fac decît să-ți împărtășesc părerea mea.

— Adică după părerea dumneavoastră ar trebui să mă însor cu Fatma. Dar dacă m-aș însura, n-aș atrage asupra mea mînia dumneavoastră?

— Nu, Ambróz, n-aș putea să mă supăr pe tine, înțeleg că soarta ți-a hărăzit-o pe Fatma. E drept că veniți din două lumi diferite, despărțite de o prăpastie adîncă. Va trebui să treceți peste hăul ăsta.

— Sînt gata pentru orice jertfă.

— Înțeleg. Dacă ar depinde numai de tine, mîine te-ai însura. Dar nu depinde de tine, ci de Fatma: prăpastia s-o treacă ea, fiindcă nu bărbatul trebuie să se dea după femeie, ci femeia după bărbat. Fatma trebuie să uite țara în care s-a născut. În locul minaretelor cu semilună, în sufletul ei va trebui să se întipărească turlele și crucile bisericilor noastre, iar inima ei va trebui să-l dea uitării pe Alah și să se umple de dragoste pentru Dumnezeul nostru. Să uite că vîntul soartei vitrege a adus-o la Trenčín și să fie încredințată că a ajuns aici ca să te găsească pe tine.

Ștefan Zápolský își întrerupse cuvîntarea văzînd că Ambróz se încruntă. Începu să-i pară rău de cele ce spusese. Ce rost avea să-i vorbească de toate cîte îl despart de Fatma de vreme ce el însuși le știa și suferea din pricina asta?

— O mare deznădejde m-a cuprins, zise Ambróz Opatovský, în clipa cînd mi-am dat seama că o iubesc pe Fatma.

Iar acum, cînd mă gîndesc la căsătorie, încep să se stingă în mine și ultimele licăriri de nădejde. Mă așteaptă o luptă crîncenă. Eu nu pot nădăjdui nici atîta cît Djem, cu toate că numai gîndul la el o umple pe Fatma de groază, în timp ce în mine vede doar un prieten dezinteresat.

— Dar ce poate nădăjdui Djem? întrebă Ștefan Zápolský și continuă răspunzîndu-și singur la întrebare: Crezi că inima Fatmei o să se aprindă de iubire de hatîrul Papei?

— Asta n-o cred, dar în orice caz, dacă Papa dorește, Fatma va fi dezrobită și va părăsi Trenčínul. Și de altfel, pentru mine, ea ar fi pierdută indiferent dacă ar dobîndi-o omul pe care îl iubește, sau celălalt pe care îl urăște.

— Mă jignești, Ambróz! Tu crezi că aș putea s-o dau pe Fatma lui Djem la cererea Papei?

— Mi-aș îngădui să vă previn că cererea nu va veni singură, ci însoțită de un preț gras, zise el, dar imediat se rușină fiindcă dăduse, astfel, în vileag una din cele mai mari temeri ale lui.

— De ce crezi că Djem mi-ar fi mai simpatic decît Omar? Ce, Omar n-ar fi în stare să-mi dea un preț mai bun decît Djem, dacă aș primi să fac tîrguri cu ființa asta care însemnează pentru tine totul?

Adînc mișcat, căpitanul își ceru iertare și strînse cu recunoștință mîna stăpînului său.

— Acum am măcar siguranța că Fatma n-o să părăsească Trenčínul...

— Ai nevoie încă de multă mîngîiere, Ambróz. Trebuie să-ți birui amărăciunea, să fii tare. Iată de ce am plecat în munți. Amîndoi avem nevoie de putere. Și tu și eu...

Pe drum, Ambróz Opatovský se gîndea care dintre ei doi are mai multă nevoie de balsamul tămăduitor al codrilor din Orava.

Toată ziulica au colindat prin văile uriașilor munți. Căpitanul se minuna din ce în ce mai mult de seniorul său. Ceasuri întregi nu deschidea gura și cînd Ambróz Opatovský, sătul de atîta liniște, încerca să lege vorba, seniorul îl repezea:

— Taci! Învață să taci, să trăiești în singurătate. Numai în singurătate simți că trăiești cu adevărat, îți simți viața, viața ta, numai pe a ta, ruptă de tot și de toate.

— Singurătatea e un chin, încercă el să se împotrivească.

— Este. E chinul cel mai îngrozitor. Dar numai pentru cei slabi, pentru oamenii-trestie, pentru cei care au neapărată nevoie de reazimul altora. Un bărbat adevărat numai în singurătate simte că trăiește cu adevărat, fiindcă în singurătate poate să se înalțe deasupra mizeriilor vieții de toate zilele și poate să se înalțe și deasupra sa însuși, să-și slobozească sufletul în tăria cerului ca pe un șoim...

CERBUL CARE N-A FOST OMORÎT

ADMIRAȚIA LUI AMBRÓZ OPATOVský sporea din ce în ce mai mult cînd vedea cum cel dintîi senior al Ungariei, care cu toată bunăvoința n-ar fi putut numi toate castelele sale fără a uita vreunul, care ar fi putut împodobi oricare dintre aceste castele cu cele mai de preț comori ale lumii, pietruind drumul spre ele și curțile lor numai cu marmoră scumpă, cum acest diplomat în stare să surpe și să înalțe tronuri, putea să trăiască întocmai ca oamenii din vremuri străvechi: singur-singurel în sînul naturii. Se oprea la cîte un adăpost părăsit în creierul munților, tăia bucăți din carnea vînată, le frigea pe frigare, iar după ospățul de care se bucura nespus de mult, își trăgea o piatră sub cap și adormea pe pămînt fără așternut.

A doua zi lucrurile s-au schimbat. Acum Štefan Zápolský încerca să-i dezlege limba căpitanului, smulgînd de la el numai cu chiu cu vai cîte un cuvîntel. Acum, cînd se așezau lîngă foc să se ospăteze, căpitanul nu mai era omul

de ieri, cu deprinderi alese. Apuca halca cu mîna goală, mușca cu poftă din ea și nici că-i păsa că unsoarea călduță i se scurgea de pe barbă pe veston. Apoi, în modul cel mai firesc, de parcă așa făcuse toată viața, lua apă în pumni dintr-un izvor cristalin, sorbind lung și nesățios, după aceea se ștergea la gură cu mîneca și se trîntea pe piatra colțuroasă ca pe o saltea din puf. Iar cînd, după odihnă, începeau să hoinărească iar prin codri și să se cațere pe bolovani, parcă era alt om. Nu simțea nici pic de oboseală, iar arma lui țintea fără greș. Îi arăta cu mîndrie vînatul seniorului său care nu prea avea noroc.

— Învață de la lup, Ambróz, zise Zápolský puțin entuziasmat, lupul ar trebui să fie o pildă pentru orice vînător. Omul, ca și lupul, trebuie să ia din multele daruri ale firii doar atît cît îi face trebuință.

Stăteau la pîndă și urmăreau cu răsuflarea tăiată un cerb care păștea liniștit într-o poiană. Pe Ambróz Opatovský îl apucă o poftă nebună să tragă. Ridică arcul la ochi. Dar Zápolský îi prinse mîna și îi șopti:

— Nu trage!

Ambróz i se supuse, deși fără plăcere. Se uită cu necaz la stăpînul său care ridică arcul. Se aplecă spre el și își dădu seama că îl ochise cum nu se poate mai bine. Săgeata trebuia să atingă, neapărat, ținta.

Dar, după o clipă, Štefan Zápolský lăsă arcul în jos și cerbul pieri liniștit printre arbori.

— De ce n-ați tras?

— De ce să trag?

— L-ați luat bine la ochi și l-ați fi nimerit negreșit. Și totuși l-ați lăsat să se ducă.

— Așa-i. N-o fac pentru prima oară. Am renunțat în clipa cînd eram cu desăvîrșire încredințat că îl am în mînă. Gîndul că puteam să-l lovesc și că totuși n-am făcut-o mă încîntă mai mult decît dacă l-aș fi văzut zbătîndu-se în ghearele morții.

— Eu n-am mai văzut pînă acum vînător care să dea cu piciorul prăzii. Vorbele lui Ambróz sunau ca o mustrare.

— Poate. Dar acum m-ai văzut pe mine și o să mă mai vezi. Să știi că renunț numai la vînatul de care sînt sigur că-l nimeresc. O să mă întrebi de ce. Încearcă și ai să vezi.

Renunță și tu o dată la animalul pe care știi sigur că-l vei răpune.

— Eu n-aș putea.

— Cînd vei fi tare ca piatra, te va umple de bucurie și plăcere nu ceea ce oricare altul în locul tău ar fi făcut, ci ceea ce nimeni n-ar fi putut să facă!

Ambróz Opatovský era un elev sîrguincios al seniorului său. Între timp poate că și cerbii își dăduseră seama că prin preajma lor umblă niște vînători cam ciudați care simt o plăcere cu totul de neînțeles să-i ia la ochi și apoi să nu tragă. Poate din pricina asta, oriunde se duceau, dădeau peste cerbi care pășteau ca niște mielușei. Dintr-un desiș, unde se ascunseseră, Ambróz zări un cerb cum nu m-ai văzuse în viața lui. De emoție îi năvăli sîngele în obraji. Parcă era beat cînd îndreptă arcul spre el. Era încredințat că va pune mîna pe cele mai frumoase coarne din cîte îi fusese dat să vadă. Dar, înainte de a trage, se uită la stăpînul său. Ochii lui îl sfredeleau și îl ardeau ca doi cărbuni aprinși. Fața lui era rece ca gheața și ținea buzele strînse. Ambróz nu pricepea ce se petrece: ținea, ținea cu mînă sigură, se uita ca vrăjit la minunăția de cerb din fața sa, dar nu era în stare să repeadă săgeata ucigătoare. Stătu așa ghemuit, nemișcat gata să tragă pînă ce animalul porni la drum, fără grabă, făcîndu-se nevăzut printre arbori.

Chipul rece și sever al seniorului se îmblînzi și mîna lui o căută pe cea a căpitanului.

— Îți mulțumesc, Ambroz!

— Pentru ce? întrebă el mirat.

Nu primi răspuns.

Și tot așa, Ambróz Opatovský avu destule prilejuri de a cunoaște și a se minuna de purtarea seniorului său pe care n-o mai socotea ciudată. Se minuna mai cu seamă de sine, cum se prindeau părerile stăpînului de el, cu cîtă ușurință îi învăța deprinderile de i se păreau acum lucruri vechi, pe care le știa de cînd lumea.

— Ce facem, Ambroz, nu ne mai întoarcem la Trenčín? l-a întrebat Štefan Zápolský după cîteva zile de hoinăreală.

— Nu, domnule. Dacă îmi dați voie să vă mărturisesc dorința mea, eu vă rog să mai rămînem.

— Bine, cum dorești, deși n-ar trebui să uit că din clipă în clipă poate să vină solia care să ne vestească sosirea

regelui Ladislau din Boemia în Ungaria. Ei, acum spune-mi: ce-ți mai face inimioara?

— A reînviat, domnule. Simt că s-a umplut de sînge proaspăt. Parcă m-aș fi născut din nou: capul mi-e mai limpede, văd mai adînc în toate, m-am înălțat deasupra ispitelor sorții și deasupra necazurilor zilnice.

— Ai încetat s-o mai iubești pe Fatma?

— Nu, și n-am să încetez niciodată. Dar am învățat să renunț. Nu mă mai zdrobește gîndul că dragostea mea nu va afla răsunet în sufletul ei. Inima mă doare, dar nu-mi cade capul în piept ca la un om rănit de moarte. Am învățat să îngrop durerea în mine.

— Iată, Ambróz, pentru ce vin eu în aceste locuri. De ce, cîteodată, îmi pierd urma în codrii Oravei. Cutreier munții, îmi tămăduiesc rănile sufletului și sorb putere. Singurătatea este cel mai mare făcător de minuni și cel mai mare vraci. Spune-mi, acum poți să mi-o spui: ai putea tu să fii ibovnicul soției mele?

Întrebarea, picată din senin și fără ocolișuri, îl făcu să înmărmurească.

— Mă jignește chiar și gîndul că aș putea să fac ceva care să nu vă fie pe plac. Am credința că nu trebuie să răspund la întrebarea domniei voastre.

— Căpitane! Nu ocoli răspunsul! Ștefan Zápolský îl privi drept în ochi sfredelitor. Răspunde-mi deschis la o întrebare pe care ți-am pus-o deschis: ai putea să fii ibovnicul soției mele?

— Nu. Niciodată.

— Mi-ai spus asta și în trăsură, în timp ce veneam încoace. Dar atunci nu te-am crezut.

— Nu m-ați crezut?

— Nu, fiindcă nu aveam încă dovada că ești în stare să renunți la pradă. Acum o am. Mi-ai dat-o atunci cînd ai lăsat în viață cerbul frumos care putea să-ți cadă ucis la picioare.

Abia acum înțelegea de ce seniorul îi strînsese atunci mîna cu atîta emoție.

— Toată viața noastră e o vînătoare, căpitane. Acum te cred în stare să renunți și la cea mai grozavă pradă, nu numai aici, în pădure, ci și dincolo, în viața de toate zilele. Să renunți... fiindcă la urma urmelor poți să fii pe deplin

satisfăcut numai cu gîndul că dacă ai vrea cu tot dinadinsul ai putea-o avea.

— Stăpîne! interveni căpitanul vrînd să pună capăt acestei delicate convorbiri. Dar Štefan Zápolský continuă:

— Am mai vorbit şi pe drum despre asta. E mai bine să vorbim deschis decît pe ocolite.

— Oricum, e neplăcut.

— Dar inevitabil. Acum însă am terminat. Pentru toată viaţa. Numai atîta vreau să-ţi mai spun că sînt supărat pe dumneata deoarece ai putut să crezi că aş fi în stare să te alung de la Trenčín din gelozie.

— Mărturisesc că am crezut, zise Ambróz Opatovský.

— Apoi m-am supărat şi mai tare cînd mi-am dat seama că mă crezi în stare să ucid mişeleşte.

— Eu singur nu m-aş fi gîndit niciodată la una ca asta.

— Ştiu. Şi mai ştiu şi cine ţi-a băgat în cap năzbîtia asta. Am auzit cînd te-a prevenit nevastă-mea să nu pleci cu mine la vînătoare.

— Aţi auzit vorbele acelea abia şoptite?

— Poate că nu le-am auzit, poate că am presimţit numai că te va preveni îndată ce va afla că te iau cu mine la vînătoare.

— Aşa e, m-a prevenit.

— Cu asta mi-ai dat încă o dovadă că ai cugetul curat. Deşi ai fost prevenit, tu tot ai mers. Acum vreau să-ţi mai zic cîteva lucruri de învăţătură. Ce mutră crezi că va face doamna mea cînd va vedea că omul pe care l-a socotit mort se întoarce viu?

— Nu pot să-i citesc în suflet.

— Eu pot. Să nu te amăgeşti: n-o să plîngă de bucurie că te va revedea. Nici măcar n-o să încerce să-şi ascundă bucuria. Pentru că nu va avea nici o bucurie. Altele vor fi simţămintele ei. O să se mînie, asta o să facă.

— Pe mine? Nu înţeleg de ce.

— *Nu pe tine, ci pe mine.*

— De ce? Căpitanul tot nu înţelegea.

— Pentru motivul că nu te-am omorît! E clar? Ia ascultă: te-a prevenit să nu pleci cu mine, fiindcă ea ştie că o iubesc, deşi eu nu-mi arăt iubirea ca alţi bărbaţi, cu vorbe dulci, cu şuşoteli şi gîngureli, cu prefăcută sete după îmbrăţişări şi sărutări. Ştie că o iubesc. Vrea însă o dovadă.

Ce fel? Una de care e în stare orice bărbat îndrăgostit și gelos. Te-a prevenit ca să te scape de ce ar fi dorit, din egoism, să ți se întîmple.

— Zici că doamna de Trenčín ar fi avut dorința să mă ucideți în munți? Ambróz dădea neîncrezător din cap.

— Exact. Nu uita, te rog, că Hedviga n-a iubit și nu va iubi niciodată pe nimeni în afară de mine. Și mă va iubi chiar și atunci cînd voi fi un moșneag amărît și damblagiu, și cînd o să zac pe patul de moarte gata să-mi dau duhul. Pentru că eu am cucerit-o și am făcut-o roaba mea. Cît mai pot mișca limba-n gură, eu sînt stăpînul ei. Cu o singură vorbă o fac să mi se supună. Din pricina asta adesea mi se pare și mie că nu mă iubește, ci mă urăște. E trufașă și cîteodată se simte îmboldită să rupă cătușele robiei.

— Nimeni, niciodată nu s-a îndoit de dragostea Hedvigăi Zápolská.

— Poate, dar tu erai îndreptățit să te îndoiești. Asta ți-o spun ca să nu-ți faci iluzii deșarte. Dar, mi se pare că nu prea ești lămurit. Nu prea-ți vine a crede. Eu am să-ți dau însă o dovadă.

— Ce dovadă?

— Ai să vezi.

N-au mai hoinărit multă vreme, fiindcă în seara aceleiași zile pacea codrilor a fost străpunsă de glasul unui corn venind din depărtări.

— Mă caută, mă cheamă acasă, zise Štefan Zápolský.

Așa era chemat de fiecare dată cînd uita de sine nefiind în stare să se despartă de frumoasele plaiuri ale Oravei. Solii din Trenčín se împrăștiau prin tot ținutul, sunau din corn de dimineață pînă seara, sunau cît îi țineau puterile pînă ce Štefan Zápolský le auzea chemarea.

Ambróz Opatovský stătea mut în trăsură, lîngă stăpînul său. Se simțea de parcă s-ar fi întors dintr-o altă lume.

O SOȚIE FURIOASĂ
ȘI O FATĂ CARE PLÎNGE

DE ÎNDATĂ CE AU AJUNS ACASĂ Štefan Zápolský i-a servit căpitanului său dovada despre care îi vorbise.

De la Hedviga Zápolská pînă la ultimul servitor, toată lumea îl aștepta cu nerăbdare. Acest zel se datora mai ales faptului că nici unul nu știa în ce fel și pe care dintre ei l-ar ajunge mînia lui dacă s-ar întîmpla să întîrzie la întîlnirea cu regele Ladislau. Un astfel de pocinog ar fi avut grele urmări în politica țării. Regele n-ar fi crezut pentru nimic în lume povestea cu vînătoarea, închipuindu-și că marele senior și-a schimbat gîndurile și că cine știe ce urzește.

Dar nerăbdarea celor de la castel avea și alte pricini. Ochii servitorilor văd tot, își scormonesc stăpînii pînă în adîncul rărunchilor. Pentru nimeni nu mai era un secret că doamna de Trenčín pusese ochii pe căpitan; de aceea, îndată după plecarea celor doi, începuseră să-și șoptească că seniorul se va întoarce singur de la vînătoare...

Cînd oştenii din turnul de pază zăriră în depărtare trăsura lui Ştefan Zápolský, ridicară de grabă tot castelul în picioare cu un puternic sunet de goarne.

— Vine seniorul! se auzea de pretutindeni.

O emoţie puternică o cuprinse pe doamna Hedviga şi pe servitori.

În aceste zile, Hedviga Zápolská stătuse ca pe ghimpi. Era în orice clipă gata să-i iasă în întîmpinare. Atît de tulburată nu mai fusese din primii ani de căsnicie. Schimba în fiecare zi vesmintele, pe care le alegea cu multă grijă. Lumea toată ştia de gătelile ei. Se scălda în fiecare dimineaţă într-o apă în care vraciul castelului turna parfumuri şi balsamuri aduse din ţări depărtate. După baie, femeile o ungeau cu uleiuri aromate, iar după aceea, două fete se învîrteau pe lîngă ea cîte un ceas ca să-i lege părul şi să i-l dichisească. Un păr aşa de pieptănat şi ferchezuit nu mai purtase doamna din clipa cînd născuse primul copil. La urmă de tot femeile îi aşezau pe cap o frumoasă diademă din cele mai preţioase nestemate.

Locuitorii castelului nu mai ştiau ce să creadă. Nici nu mai ţineau minte de cînd n-o mai văzuseră pe stăpîna lor aşteptîndu-l cu atîta nerăbdare pe Ştefan Zápolský. Gătită, de parcă ar fi stat să-l întîmpine pe măria-sa regele în persoană, înfăşurată în mătăsuri fine, turceşti, încărcată de nestematele cele mai rare, ea se plimba de colo-colo prin castel, se ducea mereu la fereastra turnului să se uite de nu cumva se apropie trăsura lui Ştefan Zápolský.

Auzind glasul goarnelor, ce vesteau întoarcerea seniorului, se repezi din odaia ei, în care aşteptase vreme de un ceas, gătită şi cu diadema pe cap, se urcă în turn şi de acolo urmări din priviri trăsura pînă ce ajunse la porţi. Apoi, sumeţîndu-şi fusta, se năpusti pe scări, sărind ca una de cincisprezece ani. De emoţie nu mai ştia ce face, străbătu curtea cu fusta ridicată, dezvăluind servitorilor picioarele pînă la genunchi. Îşi dădu seama abia cînd ajunse în curtea de la margine şi se făcu roşie ca para focului. Dar, la urma urmelor, nu avea de ce să-i fie ruşine, fiindcă în toţi ochii care se aţintiseră spre picioarele ei dezgolite se putea citi numai admiraţie.

Oştenii şi ceilalţi locuitori ai castelului se înşiruiră de o parte şi de alta a porţii, ca de obicei cînd sosea sau pleca

seniorul. Cele două șiruri de oameni erau închise de silueta doamnei Hedviga, întoarsă cu fața spre poartă.

Trăsura se opri. Portiera se deschise și coborî Štefan Zápolský. Mîndru și drept, cu obrazul ars de soare și vînt, cu ochii limpezi, albaștri ca bolta cerului arcuită deasupra munților Oravei, cu hainele sfîșiate și boțite.

Cînd își îndreptă privirile către soția lui, care se apropia liniștită și majestuoasă, îmbrăcată ca o regină, răspîndind în jurul său valuri de arome, chipul lui la început, inexpresiv, se încălzi de un zîmbet abia tăinuit. Dar cine să se uite la fața lui de vreme ce toți ochii căutau cu aprindere spre trăsură? Chiar și ochii Hedvigăi.

Štefan Zápolský coborîse singur și închisese portiera în urma sa. Trăsura stătea acum ca un adevărat mister. Era stropită toată de noroi. Doar blazonul scăpăra aproape imaculat. Lui Štefan Zápolský îi plăcea să spună: „Pe blazonul meu nu trebuie să fie nici o pată". Drept pentru care, ori de cîte ori călătorea pe vreme de ploaie, înaintea fiecărui sat prin care trecea, poruncea vizitiului să oprească și să curețe blazonul.

Pe toate chipurile care priveau încremenite la trăsura murdară se putea citi o singură întrebare: unde este căpitanul Ambróz Opatovský?

Dar peste o clipă toate privirile fură atrase de Štefan Zápolský care se oprise dinaintea soției sale, îi luase mînuța albă în palma sa aspră și i-o ridicase la buze. Ca întotdeauna, la plecare sau la sosire. Dar fiecare putu să bage de seamă că, de data asta, el îi ținea mînuța trandafirie, cu mai multă gingășie, că se înclină cu mai mult respect și că sărutul ține mai mult ca de obicei, nu ca la o întoarcere sau o revedere obișnuită. Iar apoi, cînd veni rîndul sărutului pe frunte, fiecare văzu că nu mai e același sărut obligatoriu și fugar de altădată, ci unul dăruit cu dragoste și dorință.

Însă abia după asta urmă cel mai mare prilej de uimire. Se întîmplă ceva de pomină.

Hedviga Zápolská își îmbrățișă soțul cu atîta disperare de parcă ar fi salvat-o de la cine știe ce nenorocire. Îl strînse la piept și îl sărută cu patimă pe buze. Iar el nu i se smulse din îmbrățișare și nu o străpunse cu priviri mînioase pentru că, în locul ritualului obișnuit, îi oferea o întîlnire

amoroasă în văzul tuturor. Mai mult chiar, în loc să o îndepărteze el o îmbrățișă, la rîndul lui, și îi înapoie sărutul.

— Hedviga! strigă seniorul cu glas înăbușit cînd se mai trezi. Ce faci?

— Iartă-mă, îi răspunse ea, mi-am îngăduit și eu o dată să te primesc după îndemnul inimii.

— Oricare ar fi îndemnul inimii, noi nu trebuie să scoatem simțămintele noastre pe tarabă, zise el devenind dintr-o dată rece și distant.

— Te rog încă o dată să mă ierți, zise ea și fără a mai ține seama de lumea care o privea, izbucni în lacrimi.

Zápolský nu se osteni însă să o liniștească. De parcă nici n-ar mai fi fost de față, el se întoarse către trăsură și strigă:

— Unde ești, Ambróz?

În clipa aceea se deschise portiera și din trăsură coborî, palid la față, Ambróz Opatovský. Așteptase dovada făgăduită de senior, care îi poruncise să nu iasă din trăsură pînă nu-l cheamă el.

Toate privirile se întorseseră către trăsură și către Ambróz, care înainta șovăielnic, abia îndrăznind să-și ridice privirile spre stăpînii săi.

— Ce, ai înțepenit în trăsură? îl luă în primire Zápolský cu prefăcută dojană.

Hedviga Zápolská își pierdu graiul. Se opri din plîns. Ochii i se făcură ca două săgeți pe care le îndrepta cînd spre Ștefan Zápolský cînd spre Ambróz Opatovský, căutînd răspunsul la o mare întrebare.

Dar exact în clipa cînd doamna Hedviga amuți, nu departe de ea altcineva începu să plîngă.

Era Fatma.

Zile amare trăise Fatma după plecarea seniorului și a căpitanului. Abia atunci simțise cu adevărat povara robiei și a singurătății, atunci, cînd singurul om apropiat plecase fără ca ea să știe de se va întoarce vreodată. De cîte ori nu se dojenise că-l lăsase să se ducă la vînătoare, că nu-l prevenise. Ea auzise sfada dintre Zápolský și nevasta lui. Iar acum, de cînd apăruse trăsura, ea așteptase cu sufletul la gură să-l vadă pe Ambróz Opatovský coborînd. Și, cînd l-a văzut numai pe Ștefan Zápolský, era să

împietrească de spaimă. Unde e căpitanul? Ce i s-a întîmplat? S-a prăpădit în munții Oravei? se întrebase ea. Da, s-a prăpădit, de vreme ce seniorul se întorcea fără el. De aceea, în clipa în care dădu cu ochii de el Fatma fu străpunsă de fulgerul unei mari bucurii și o podidiră lacrimile. Plîngea de bucurie. Căpitanul fu atît de mișcat încît, la rîndul lui, de abia își putu stăpîni lacrimile. Poate că pînă la urmă și-ar fi dat drumul, dacă prin purtarea ei doamna nu i-ar fi atras luarea-aminte. Se uita încruntată cînd la soț cînd la căpitan, iar din ochi îi scăpărau scîntei de furie. Era albă ca varul. Toată lumea se aștepta s-o vadă izbucnind.

Ștefan Zàpolský o țintui cu o privire aspră și amenințătoare. Drept urmare, doamna Hedviga se răsuci pe călcîie și fugi. Fugea speriată de furtuna care o răscolea.

În curte se lăsă o liniște mormîntală.

— Ce mai căscați gura? se răsti Ștefan Zàpolský la ceilalți de față.

Ambróz Opatovský se uită îngîndurat după Fatma, care se îndepărtă o dată cu mulțimea de bărbați și femei. Nu-i venea să-și creadă ochilor și urechilor. Va să zică, nu-i era indiferent! S-a temut pentru viața lui și poate era singura ființă de la castel care dorea din toată inima ca el să se întoarcă.

— Ce zici, Ambróz, îi întrerupse Zàpolský firul gîndurilor, am izbutit sau nu? Acuma ai dovada?

— Nu știu ce să cred. Nu înțeleg de ce s-a supărat doamna Hedviga.

— Ai văzut cum s-a purtat la început?

— Am văzut și am fost surprins.

— Știi de ce m-a primit cu atîta dragoste?

— Nu, nu știu.

— Nu-i nici o greutate. Era fericită că nu te-a mai văzut și era încredințată că nu te vei mai întoarce niciodată.

— Deci îmi dorea moartea?

— Ți-o dorea. Dar nu orice fel de moarte, ci numai una săptuită de mine. Avea nevoie de o dovadă că o iubesc.

— Și, mă rog, de ce s-a schimbat pe urmă, așa, dintr-o dată? Era incapabil să ascundă cît de penibil se simțea.

— S-a supărat văzînd că am păcălit-o.

— Tot nu pricep.

— Am păcălit-o cînd am făcut-o să creadă că m-am întors fără tine.

— Cu alte cuvinte, vreţi să spuneţi că s-a supărat pe domnia-voastră fiindcă nu m-aţi ucis şi pentru că m-a văzut viu şi nevătămat?

— Exact, Ambróz! Acesta este adevărul, n-avem de ce să-l ascundem.

— În acest caz, vă sfătuiesc, stăpîne, să daţi satisfacţie doamnei. Vă stau la dispoziţie: tăiaţi-mi capul şi trimiteţi-l doamnei pe o tipsie de argint!

Căpitanul vorbi cu furie, dar îi păru rău că-şi dăduse frîu indignării.

Ştefan Zápolský îi zîmbi şi se uită mustrător la el.

— Îţi vine greu să te împaci cu gîndul că pentru doamna de Trenčín tu nu însemni prea mult.

— Mă despart cu uşurinţă de asemenea gînduri. Dar e vorba de cu totul altceva. E pentru prima oară că cineva îmi vrea moartea. Şi culmea este că din parte-mi, n-am dat nimănui şi niciodată motiv să mă urască atît de tare.

— Să nu uiţi, Ambróz, că sînt pe lumea asta lucruri care nu atîrnă numai de noi, mai ales cînd e vorba de femei. Dar poate c-ai dat motiv de dragoste!

— N-am dat.

— Ei vezi? N-ai dat motiv de dragoste, n-ai dat motiv nici de ură. Au apărut făr-de voia ta. Cînd ai de-a face cu femei, surprizele intră-n socoteală. De aia trebuie să fim nepăsători. Să le privim cu nepăsarea cu care privim schimbarea vremii, care se săvîrşeşte tot fără voia noastră.

— Nu pot să privesc cu nepăsare faptul că trăiesc sub acelaşi acoperiş cu cineva care mi-a dorit moartea şi care ar primi cu bucurie şi ca pe o uşurare vestea că am dat ortul popii.

— Ia pildă de la mine, Ambróz. Numai acum cîteva zile, cînd m-am întors, nevasta asta a mea, ar fi fost fericită dacă m-ar fi scos din trăsură cu picioarele înainte. Fiindcă, viu fiind, îi stăteam în cale. Recunoaşte! Dar vezi să nu te înşeli şi de data asta: acum e aşa cum ai văzut-o, mîine, altfel! Pregăteşte-te pentru schimbarea ce va să vie! Şi vei fi din nou acela ce-ai fost pentru ca înainte de plecarea

noastră în Orava. Iară, jocul sau lupta — putem să-i zicem și așa și așa — va reîncepe.

— Vorbiți ca un proroc, domnule! N-ați vrea mai bine să puneți capăt acestui joc sau luptă, cum îi ziceți?

— Nu, Ambróz. Toată viața noastră este o joacă sau o luptă și nu stă în puterile noastre de a schimba ce nu se poate schimba.

Privirile lui Štefan Zápolský rătăciră pe la ferestrele doamnei Hedviga.

— Uită-te și tu, Ambróz, zise arătînd cu degetul în sus. Doamna mea ne pîndește.

Ambróz Opatovský se uită și o văzu pe Hedviga Zápolská. O trăda diadema care scăpăra în bătaia unei raze de soare. Văzînd că e observată, doamna Hedviga se retrase de la fereastră.

— Vezi, ea nu înțelege de ce nu ne dușmănim și de ce nu ne repezim ca doi mistreți să ne sfîșiem cu colții. Poate că acum o să înceapă să înțeleagă. Poate că i-o fi trăznit și ei prin minte că te-ai întors viu de la Orava tocmai pentru că nu te socotesc un rival serios și că de aceea pot să plec liniștit și fără pic de gelozie la drum, lăsîndu-te pe tine, singur, în preajma ei.

— Convingerea domniei-voastre mă face fericit, zise el cu ochii ațintiți spre o altă fereastră.

Štefan Zápolský observă încotro privește și zîmbi.

— Să nu mă minți, Ambróz. Numai la convingerea mea nu ți-e ție gîndul acuma! Altceva te face pe tine fericit.

În fereastra, care atrăgea cu putere de magnet privirile căpitanului, se afla Fatma. Cînd Štefan Zápolský își ridică ochii într-acolo, ea dispăru ca o nălucă.

— Mă minți, și m-ai mințit și acolo în munți. Acuma știu ce anume te face fericit. Nu convingerea mea. Mi-ai spus în munți ceva... Dar văd acuma că dragostea asta nu-i chiar atît de fără de nădejde. E adevărat că ți-am speriat turturica, dar și tu mi-ai făcut la fel acum cîteva clipe

— Ați băgat de seamă, domnule, ce ciudată a fost Fatma cînd m-a văzut? zise el cu nestăpînită bucurie.

— Da, Ambróz. A avut ea grijă să bage toată lumea de seamă!

— Și credeți că plînsul ei îmi dă vreo nădejde?

— Au fost oameni care au scos apă și din piatră seacă. Dar ăștia erau vrăjitori. Tu poți să rămîi un simplu muritor și să scoți apă dintr-un izvor plin.

— Să o fi tulburat într-atîta reîntoarcerea mea?

— O, nu! protestă Štefan Zápolský pus pe glume. Eu am tulburat-o în halul ăsta! Era încredințată că tu o să-mi faci de petrecanie în munți și că o să te întorci acasă singur.

Curtea se umplu dintr-o dată de hohotele de rîs ale seniorului și căpitanului său. Rîdeau doi oameni fericiți.

CE E ACELA BĂRBIER ŞI VIN GRECESC?

ÎNDATĂ DUPĂ ACEEA, SENIORUL îl chemă la el pe locţiitorul căpitanului.

— Ce s-a mai întîmplat în absenţa noastră?

— Nimic deosebit.

— Cu turcii nimic? îl ispiti Ambróz Opatovský.

— După cum a fost porunca, n-am dat drumul turcilor nici în oraş.

— Şi n-a fost nici unul care să protesteze? N-au făcut gălăgie?

— Ba da. Erau doi. S-au certat cu paza oraşului. Ziceau că de la încheierea armistiţiului cu răposatul Mahomed, turcii au voie să umble fără opreliște prin toată Ţara Ungurească şi că au drept de negoţ cu orice marfă.

— Şi cum s-au descotorosit de ei?

— Nu s-au descotorosit. Au ţinut-o una şi bună că vor să stea de vorbă cu starostele. Faţă de staroste au făcut şi mai mare tărăboi.

— Şi starostele ce le-a spus?

— Le-a spus că el, ca orice cetăţean al Ungariei, respectă prevederile armistiţiului şi drepturile de mişcare şi negustorie ale turcilor. Dar prin faptele săvîrşite de ei, turcii înşişi au silit Trenčínul să le închidă porţile în nas. Dar turcii nu s-au lăsat. Văzînd însă că n-o scot la capăt nici cu starostele, ei au zis că nu vor să rămînă sau să facă negoţ la Trenčín, că n-au decît o singură dorinţă: să vorbească cu seniorul.

— Şi starostele?

Ambróz asculta cu sufletul la gură.

— Starostele a zîmbit pe sub mustăţi şi le-a răspuns că pot ajunge la castel, dar că pentru asta au nevoie de aripi, ca zburătoarele. La care turcii s-au înfuriat şi au început să ameninţe, zicînd că se duc la sultan casă le facă dreptate.

— Ba starostele putea mai bine să-i lege fedeleş şi să-i trimită chiar sultanului, se mînie Ambróz Opatovský. I-ar fi făcut o mare bucurie. Sultanul le-ar fi pus la gît frînghii scumpe de mătase, ca să-i scape de necazurile pămînteşti, dîndu-le să soarbă din ceaşca dulce a morţii.

— Crezi c-au fost oamenii lui Djem? întrebă Zápolský.

— Nu mă îndoiesc.

— Eu nici n-am de gînd să stau de vorbă cu ei.

— Pînă la urmă cum s-au despărţit de staroste?

— Ba nu s-au despărţit deloc. L-au supărat aşa de tare că a poruncit străjerilor să-i alunge. Văzînd că e de rău, au luat-o la sănătoasa. Nu s-au uitat înapoi decît după ce au trecut de moşia Trenčínului.

— Bine le-a făcut, încuviinţă Ştefan Zapolský, după care, lăsîndu-i în plata domnului pe turci, se interesă mai în amănunt de sosirea regelui şi dădu porunci pentru pregătirea plecării.

— Plecaţi aşa de grabă? întrebă mirat Ambróz Opatovský.

— Fără întîrziere şi vei merge şi tu cu mine.

Ambróz nu-şi ascunse bucuria pe care o încercă auzind că stăpînul său l-a ales de însoţitor pentru sărbătoarea întîmpinării regelui. Sigur, nu va fi numai el. Şi la castel, şi jos, în oraş, era o frămîntare cum nu se mai pomenise de multă vreme. La castel urmau să rămînă doar cîţiva oşteni de pază. Restul porneau la drum. Din oraş urmau să plece

toți tîrgoveții cu stare care aveau și timp și bani să se înfățișeze la o sărbătoare așa pompoasă cum era sosirea regelui. Și cu toate acestea, Ambróz era mîndru fiindcă el avea să fie cel dintîi din alaiul atît de numeros al seniorului. Va sta în trăsură lîngă el și lui i se va spovedi de cîte ori va simți nevoia. Și chiar cînd va ieși înaintea regelui, să i se închine și să-i ureze bun venit el singur dintre toți va sta alături de el.

Dar bucuria lui nu ținu mult. Se gîndi că altul e motivul pentru care seniorul se decisese să-l ia, anume ca să-l îndepărteze de lîngă Hedviga Zápolská.

— Ce-i, Ambróz? Nu te bucuri?

Seniorului nu-i scăpă lipsa de entuziasm a căpitanului.

— Ba mă bucur, domnule, dar m-aș bucura și mai dihai dacă nu mi-ar trece prin cap tot felul de gînduri.

— Atunci nu te mai gîndi, iar dacă nu ești în stare să nu te mai gîndești, rămîi acasă.

— Eu trebuie să hotărăsc dacă să merg sau să rămîn?

— Sigur. Mie mi-e tot una cum te vei hotărî.

— Atunci merg, domnule, răspunse el fără șovăire.

— Acum să-ți spun ceva: te-am lăsat să te hotărăști singur fiind sigur că hotărîrea ta va fi după vrerea mea.

Cu toate acestea, pe căpitan tot îl mai frămînta întrebarea dacă seniorul îl lua cu el pentru că îl socotea tovarășul cel mai bun și cel mai plăcut sau pentru ca să aibe siguranța că, în absența sa, n-o să fie cine să-i mîngîie soața părăsită la castelul din Trenčín... Dar nu mai avu vreme, pentru astfel de gînduri, căci și el și toți cei de la castel, fură iute prinși în hora pregătirilor.

Venind ca să-l înștiințeze pe senior cum merge treaba și ca să se sfătuiască ce mai era de făcut, pe neașteptate, el dădu nas în nas, cu Hedviga Zápolská.

O întîlni pe coridorul lung și pustiu. Pe uriașele plăci de marmoră de pe podea, razele soarelui făceau tumbe.

— Hei, domnule căpitan! strigă Hedviga Zápolská cu o voce prefăcut binevoitoare. Nu-mi spui și mie o vorbă?

— Nu pierd nici un prilej, doamnă, zise el plin de siguranță și orgoliu, ca să vă asigur de respectul și devotamentul meu.

— Te rog să te grăbești să mă asiguri și de recunoștința dumitale, domnule căpitan.

Glasul ei tăinuia mînia.

— Și pentru ce, mă rog?

Întrebarea lui sună atît de aspru încît el însuși găsi că era necuviincios.

— Pentru că te-am prevenit înainte de vînătoare.

— A, da, m-ați prevenit, dar a fost de prisos. N-am fost în primejdie, pentru că stăpînul meu își cunoaște servitorii și știe ce se ascunde în sufletul fiecăruia.

— Poate mă socotești și pe mine printre servitorii lui, domnule căpitan!?

— Poate, răspunse el, încercînd să-și vadă de drum.

Ea îl opri indignată.

— Crezi că dacă i-aș fi ținut cu tovărășie, vînătoarea s-ar fi terminat altfel?

— Iertați-mă, doamnă, dar nu sînt proroc. Nu știu cum s-ar fi terminat, știu însă că în nici un caz n-ar fi avut de suferit un om nevinovat de pe urma unei fapte pe care n-a săvîrșit-o.

— Ia te uită ce mielușel nevinovat!

Hedviga Zápolská îl măsura cu o scîrbă adîncă.

— Cum vreți, doamnă.

Căpitanul primi jignirea cu zîmbetul pe buze. Apoi se întoarse și o părăsi lăsînd-o cu gura căscată, singură, pe coridorul lung.

În forfota pregătirilor, pe care le conducea, Ambróz Opatovský o dăduse cu totul uitării pe Hedviga Zápolská. Și-a adus aminte de ea abia într-un tîrziu cînd a auzit o veste nemaipomenită. Se zvonea că seniorul chemase la el bărbierul și că se încredințase foarfecelui și briciului lui. Întîmplarea era într-adevăr nemaipomenită și ar fi dat pricină de mult mai multe tălmăciri și șușoteli, dacă nu s-ar fi petrecut înainte de sosirea regelui. În alte împrejurări evenimentul ar fi fost pus, fără doar și poate, pe seama amorului renăscut pentru Hedviga Zápolská.

Dar adevărul era de partea acelora care ziceau că niciodată Ștefan Zápolský nu și-ar fi tăiat părul lui revărsat pînă peste umeri și nu și-ar fi scurtat barba de dragul regelui. O jertfă atît de mare nu putea fi adusă decît pe altarul dragostei....

Seniorul ieși în întregime schimbat din mîinile bărbierului, întinerit cu zece ani și la trup și la suflet. Ochii îi

străluceau mai tare, glasul prinsese puteri noi; parcă picura cîte ceva din sufletul său în fiecare vorbă pe care o adresa unuia sau altuia.

Şi mai mare a fost uimirea celor de la castel cînd au aflat că stăpînii lor au prînzit singuri şi că seniorul a poruncit să i se scoată din pivniţă vin de Grecia. Că au fost singuri, calea-valea! Dar despre vin s-a vorbit nu glumă! Štefan Zápolský bea de obicei, vin de Modra, din care avea pivniţa plină. La ospeţe vinul de Modra se servea în vedre meseni-lor prea însetaţi. Štefan Zápolský renunţa la el numai atunci cînd un eveniment cu totul neobişnuit îi dădea viaţa peste cap. Or viaţa lui fusese cam săracă în asemenea evenimente dacă e să judecăm după faptul că vinul grecesc nu se mai ivise pe masa lui de la naşterea celui de al doilea băiat.

Şi Hedviga Zápolská era astăzi mai fistichie. Ieşea din vreme în vreme din sala unde prînzeau şi atunci tot castelul se umplea de chicotele ei vesele.

Ambróz Opatovský n-avea vreme să se gîndească la tîlcul vinului grecesc şi să se întrebe de ce nu se află el sau un altul la masă alături de seniori. Umbla neliniştit pe coridoarele castelului, pîndind un prilej de a se întîlni cu Fatma. Dar toate străduaniile lui fură zadarnice. Tocmai atunci Fatma o servea pe stăpîna sa la masă. Lua mîncă-rurile de la cei ce le aduceau şi le aşeza pe masă; pe urmă, cînd talerele se goleau, le ridica şi le dădea mai departe. Štefan Zápolský se uita la ea cu atîta jind că ar fi putut-o face geloasă pe soţia sa. Dar Hedviga Zápolská ştia că bărbatul ei e prea mîndru ca să dea atenţie unei roabe.

Seniorul îi urmărea mişcările delicate, unduite, mîi-nile albe şi mersul uşor. I se părea că pluteşte ca un nor, ca o pasăre, ca un fulg. Apoi i se uită în ochi şi văzîndu-le adîncimile întunecoase, nu se mai miră deloc că Ambróz Opatovský îşi pierduse capul. Numai de un lucru se mai mira, anume cum de nu băgase de seamă pînă acum ce fru-museţe rară se afla în casa sa.

— Fatma! o strigă el pe neaşteptate făcînd-o să tresară Ştii să cînţi?

— Ştiu domnule, răspunse ea, dar cîntecul a murit demult pe buzele mele, demult de tot, de ani fără număr s-a stins în inima mea.

— Cîntă-ne Fatma! îi porunci el.

— Dacă doriți, domnule... Dar trebuie să mă iertați dacă am să vă cînt numai cîntece triste.

Ștefan Zápolský se minună de siguranța cu care vorbea.

— Zi-ne atunci din alea triste!

Fatma se urcă pe podiumul muzicanților și se așeză la harfă.

Coardele vibrară și în spațiosul salon se revărsară sunetele tînguitoare ale unei melodii turcești.

Ștefan Zàpolský nu se atinse de mîncare cît timp cîntă Fatma. Se uita țintă la ea. Fata uitase unde se află. Se simțea undeva departe, în patria sa, stînd pe o stîncă deasupra mării și așteptînd cu inima sîngerînd împlinirea dorințelor și viselor.

— N-aș fi crezut că și un turc poate să-mi fie simpatic, zise el cînd Fatma termină cîntecul. Acum sînt gata să găsesc frumuseți și în limba asta a turcilor, care nu mi-a plăcut niciodată.

— Bănuiesc, domnul meu, că nu turcii îți sînt simpatici, cît turcoaicele.

Pentru prima dată, Hedviga o privi pe fată cu gelozie.

— E drept, turcoaicele. Dar simpatia mea nu înseamnă nimic pe lîngă simpatia pe care i-o nutrește bunul și credinciosul meu prieten.

Se uită la el fără să înțeleagă.

— Fatma, se adresă el din nou fetei. Cînți grozav, numai că eu nu mă prea pricep în ale cîntecului. De-aia, du-te de îndată la cel ce e mai priceput ca mine. Știi tu la cine. Cîntă-i ceva și pe urmă vin-o și spune-mi ce părere are.

— Cui porunciți să cînt, domnule? întrebă ea ascultătoare.

— Căpitanului Ambróz Opatovský.

Zápolský zîmbi pe sub mustăți.

Fatma se îmbujoră și abia atunci își veni de acasă și Hedviga Zápolská.

— Căpitanul s-a îndrăgostit de Fatma? îl întrebă ca pe Zápolský în clipa cînd ușa se închise în urma Fatmei.

Ștefan Zápolský își pironi ochii în ochii ei.

— Ai ghicit. Trebuie să-ți spun că n-am văzut în viața mea un bărbat mai înnebunit ca ăsta.

— Iar eu nici n-am bănuit!

Făcea eforturi vădite să nu dea pe față nimic altceva decît mirare.

— Despre femei se spune că au un instinct grozav, că simt și niște lucruri de care noi, bărbații, n-avem habar. Trebuie să recunoști că de data asta am fost mai tare decît instinctul muieresc.

— Recunosc, zise ea zîmbind cam sardonic, dar dă-mi voie să am niște îndoieli. N-ai fost mai tare ca instinctul, ci ca auzul...

— Crezi că l-am pîndit și că o știu din auzite?

— Tot ce se poate. Am avut prilejul să mă încredințez că ai un auz grozav.

Făcea aluzie la discuția dintre ea și căpitan, pe care seniorul o auzise numai întîmplător.

— Ei bine, am un auz nemaipomenit și sînt mîndru. Dar te asigur că mintea și simțul meu nu rămîn în urma auzului. Am simțit dinainte, așa că ce am auzit după aceea nu mai era pentru mine o noutate, ci doar o dovadă că văzusem bine în sufletul tău.

— Și mai ești supărat pe mine?

Hedviga se strînse cu drăgălășenie la pieptul lui.

— Cînd știi că altul se cuibărește în inima femeii iubite, nu e prilej de supărare, ci de părere de rău.

— Ți-a părut rău?

— Da, mi-a părut.

— Recunoaște că te-ai și supărat.

— Recunosc că m-am supărat. Dar nu pe tine, Hedviga. Pe mine.

— De ce?

— Nu m-am gîndit numai la rătăcirea ta. M-am gîndit mai ales la pricina acestei rătăciri. Și mi-am găsit mic vină.

— A trecut o supărare și acum ai alta. Nu din pricina mea, nici din a ta. Acum ți-ai găsit beleaua cu căpitanul.

— Nu știu să-mi fi dat vreun motiv de supărare, zise el zîmbind, dar atent și cu ochii scormonind pînă în adîncul inimii soției sale.

— Nu te deranjează cîtuși de puțin că ofițerul tău a făcut dintr-o roabă turcoaică o împărăteasă a visurilor lui?

— Nu, dar pe tine văd că te deranjează, Hedviga!

— Fatma nu e de rangul lui, îi desparte o mare prăpastie. Nu poate să se apropie de ea fără să se înjosească.

— Ia spune-mi: tot așa de intrigată ai fi dacă ai afla că se uită la o femeie nu de condiție mai joasă, ci mai înaltă decît a lui? N-ar fi tot o nepotrivire dacă s-ar uita în sus și nu în jos? Dacă vrînd să-și împlinească dorința în loc să coboare s-ar înălța?

— E mai bine pentru căpitanul tău să se înalțe decît să se coboare.

— Orice dragoste înalță, iubito.

— Eu nu cred. Oricum, nu trebuie să îngădui ca ofițerul tău să se coboare pînă la o roabă, zise ea înțepată, întrerupîndu-l.

— Niciodată nu mi-a trecut prin minte să opresc soarele să lumineze și pe vreun bărbat să iubească.

— Dacă se va înjosi pe el, te va înjosi și pe tine.

Hedviga Zápolská era din ce în ce mai puțin în stare să-și ascundă mînia.

— Ar trebui să te uiți mai cu luare-aminte la Fatma. Doamna Zápolská nu observa că Ștefan Zápolský se juca cu gîndurile și sentimentele ei și că încerca să-i pună în mișcare toate strunele inimii. — Are atîtea însușiri că orice bărbat, de orice condiție ar fi el, o poate socoti o comoară.

— Eu, drept să spun, n-am băgat de seamă c-ar fi vreo comoară. Dar ochiul bărbatului mai ușor vede însușirile femeii...

— Și știe să le prețuiască, adăugă el. Ce, nu recunoști că Fatma e de o frumusețe deosebită?

— E o roabă și o păgînă! strigă ea.

— Cel ce știe să guste și să aprecieze frumusețea femeii se gîndește prea puțin la apa cu care a fost botezată, dacă e de neam sau din iobăgime. Și pe bună dreptate, pentru că frumusețea e frumusețe oricum ai lua-o.

— Da, dar de un preț cam îndoielnic!

— Nicidecum. Pe urmă, puteai să-ți dai seama că Fatma are o însușire foarte rară la femei. Ceva de preț.

— Bag de seamă că ochii tăi încep să umble după frumusețe.

— Ar trebui să fiu orb ca să nu văd cea mai mare frumusețe de la castelul nostru. Pe cea mai frumoasă femeie.

— Și cine este cea mai frumoasă femeie?

Glasul ei tremura de mînie.

CEA MAI FRUMOASĂ FEMEIE DE LA CASTELUL TRENČÍN

— SÎNT LUCRURI DE CARE E MAI bine să nu vorbim, îi răspunse Štefan Zápolský, dacă nu vrem să ne pară rău. Dar, mai întîi, ar trebui să-ţi spun care este însuşirea aceea rară a Fatmei pe care tu n-ai văzut-o.

— Nu sînt curioasă s-o ştiu.

— Uneori e bine să ştim şi lucruri care nu ne trezesc curiozitatea.

Ochii Hedvigăi erau întunecaţi de furie.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare. Care este cea mai frumoasă femeie din Trenčín?

— Eu am răspuns, dar văd că aştepţi un răspuns direct. E o întrebare pe care mi-ai mai pus-o şi altă dată şi o să mi-o mai pui. Ei bine, nu am decît un singur răspuns: tu eşti cea mai frumoasă femeie de la castelul Trenčín! Cea mai frumoasă din toată Ungaria, cea mai frumoasă din lume!

Fruntea doamnei Hedviga se înseninã, un val de fericire îi îndulci trăsăturile feţii şi îi încălzi privirile.

— Mă iubeşti, Ştefan?

Îi luă palmele într-ale ei, iar el o strînse la piept.

Hedviga Zápolská îl îmbrăţişă mai tare şi îl sărută.

— Te iubesc. Totdeauna te-am iubit şi totdeauna te voi iubi. Dar să ştii că astăzi vorbesc de dragoste numai pentru că mă sileşti. Altfel socotesc că vorbele înjosesc şi banalizează sentimentele.

— De ce mă iubeşti?

— Să nu mai întrebi niciodată de ce te iubesc. Femeia care nu vrea să înmormînteze dragostea bărbatului, trebuie să-şi biruie însuşirile sale firești, trufia şi orgoliul, şi să nu ceară în fiece zi de la bărbatul iubit să-i spună de ce tocmai ea şi nu alta este tot ce are mai scump, de ce pe ea şi nu pe alta o preţuieşte mai presus de orice. Pentru că dragostea are adesea picioare de lut, e clădită pe temelia amăgirii. E mai bine să te laşi ameţit şi să nu-i cauţi temeiurile. Altfel ai putea s-o ucizi!

— Te temi să-mi răspunzi, fiindcă nu ştii de ce mă iubeşti?

— Ai ghicit, Hedviga. Cu cît iubim mai mult pe cineva, cu atît mai puţin ştim pentru ce. Eu cred că aşa e bine să fie. Dacă am şti de ce persoana iubită a pus stăpînire pe toată fiinţa noastră, atunci vraja s-ar risipi şi am deveni noi stăpîni. Şi atunci, cum am mai putea fi cuceriţi şi supuşi?

— Şi totuşi, spune-mi, de ce mă iubeşti?

— Femeia dă aripi imaginaţiei, motiv pentru care, pînă la căderea serii n-aş mai sfîrşi cu destăinurile şi spovedaniile. Dar spovedindu-mă ţie, m-aş spovedi şi mie însumi. Apoi m-aş despărţi de tine cu anume întrebare, care m-ar înţepa în inimă ca un spin.

— Ce întrebare?

— Dacă meriţi cu adevărat dragostea mea.

— Nu pricep. Mărturisind motivele care te fac să mă iubeşti, ai avea de cîştigat în primul rînd tu, căci te-ai convinge cît de mult mă iubeşti.

— Te înşeli, Hedviga. Ţi-am spus că vorbindu-ţi ţie, mi-aş vorbi totodată şi mie. Numai că n-ar fi unul şi acelaşi grai. Dacă aş coborî adînc, ca un miner în măruntaiele pămîntului, n-aş scoate la lumină numai aur, numai metal strălucitor, ca să-l aşez la picioarele tale drept ofrandă adusă

trufiei şi orgoliului tău. Aş mai scoate din adîncuri şi noroi, pe care tu, orbită de strălucirea aurului, nu l-ai vedea. O grămadă de noroi care s-ar răsturna peste mine îngropîndu-mi sentimentele. Nu ţi-e clar nici acum? Ei bine, am să ţi-o spun fără înconjur: căutînd rădăcinile iubirii aş găsi şi motivele pentru care n-ar trebui să te iubesc.

— Mi se pare că le-ai şi găsit.

— Poate că da, poate că nu. Să ştii însă că de-ar fi să le găsesc, le-aş arunca pe gîrlă. Pentru că eu vreau să te iubesc. Să ne întoarcem însă la cea mai frumoasă femeie de la castel. Ţi-am spus că tu eşti femeia aceea. Dar va trebui să te împaci cu gîndul de a fi cea mai frumoasă pentru mine, nu şi pentru alţii.

Hedviga Zápolská căscă nişte ochi miraţi şi plini de mînie.

— Vrei să spui că la castel se află o femeie mai frumoasă ca mine?

— Nu, Hedviga. Nu vreau să te nedreptăţesc. Eşti cea mai frumoasă nu numai pentru mine, ci şi pentru mulţi dintre cei de aici. Totuşi trebuie să consimţi că mai sînt aici şi alţii pentru care nu tu eşti culmea feminităţii şi a frumuseţii.

— La cine te gîndeşti?

— Numai la unul mă gîndesc, la unul despre care ştiu sigur că a găsit la castel o femeie pe care o preţuieşte mai presus decît pe tine.

— Cine este acest om?

— Căpitanul!

— Iar femeia pe care a pus-o mai presus de mine este Fatma, nu-i aşa?

— Chiar aşa.

Urmă o lungă clipă de tăcere. Zápolský nu-şi lua ochii de la ea. Rănită, umilită, mînioasă, ea îşi pierdea din ce în ce mai mult stăpînirea de sine.

— Şi domnia-ta îngădui căpitanului să mă înjosească într-atît încît să mă pună mai prejos de o roabă?

— Nu ţi-a arătat cumva respectul pe care ţi-l datora? N-a împlinit întotdeauna orbeşte toate dorinţele tale? După cîte ştiu eu, în prezenţa ta a fost totdeauna un model de căpitan respectuos, devotat, supus şi atent. Nu i-ai cerut

oare chiar şi un lucru pe care nu şi-l putea îngădui în situaţia lui şi date fiind raporturile lui cu mine?

— Nu, n-am avut niciodată pricină să mă plîng de purtarea căpitanului, se repezi ea cu răspunsul, speriată în faţa valului de întrebări care voiau s-o silească să facă o mărturisire de care se temea. Dar nu pot să mă împac cu gîndul că în ochii căpitanului sînt mai puţin decît roaba mea.

— Şi crezi că eu pot face ceva?

— Nu ştiu, dar ar fi bine să te mai gîndeşti.

— La ce să mă gîndesc, Hedviga?

— Ia-o pe Fatma de aici! strigă ea.

Ştefan Zápolský, stăpîn pe situaţie, rîse din toată inima.

— Cum? S-o îndepărtez pe Fatma? Eu pot s-o fac, Hedviga, dar să nu uiţi că în felul ăsta tot n-aş izbuti s-o gonesc din inima căpitanului, să-i schimb gîndurile şi sentimentele.

— Ce-mi pasă de ele? Atîta vreau: s-o trimiţi de aici pe roaba aia! Nu pot s-o mai sufăr în ochi!

— În locul tău mie mi-ar fi ruşine, Hedviga. Mi-ar fi ruşine să mă înjosesc aşa cum te înjoseşti tu, privind o roabă ca pe o rivală şi fiind geloasă pe ea!

Hedviga Zápolská păli la faţă şi îşi muşcă buzele. Bărbatul nu-i dădu răgaz să-şi revină. O lovi cu o nouă întrebare:

— Nu crezi c-ar fi mai bine să-l înlăturăm pe Ambróz Opatovský?

— Cînd aţi plecat la vînătoare am crezut că n-o să-l mai revăd, răspunse ea în doi peri.

— Eu am înţeles atunci şi sentimentele tale mi-au adus linişte. Din pricina asta sînt acum atît de schimbat, altul decît sînt eu de obicei.

— Îndepărtează-l şi pe Ambróz Opatovský! strigă ea din nou. Alungă-i pe amîndoi!

— Nu, n-am să-i alung!

— Să plece de aici! Dacă domnia-ta nu te încumeţi s-o faci, să ştii c-am s-o fac eu.

— Hedviga! Îţi interzic cu desăvîrşire să-i faci să simtă în vreun fel oarecare supărarea ta de acum. Nici să nu-ţi treacă prin minte să-i goneşti din Trenčín.

— Şi dacă totuşi aş face-o?

— Atunci ai simți mînia mea.

— În ce fel?

— Încă nu știu, dar te previn.

Două perechi de ochi se întîlniră într-o tăcere glacială.

O podidiră lacrimile. Lacrimile erau singura armă care-i mai rămînea pentru a-și birui bărbatul și singura portiță de ieșire din această situație neplăcută. Dar arma ei dădu greș. Chipul lui Štefan Zápolský se înăspri mai tare, iar strălucirea ochilor lui era din ce în ce mai glacială.

— Hedviga! strigă seniorul văzînd-o cît de amarnic plînge.

Doamna ridică spre el fața scăldată în lacrimi.

— Te rog să te uiți la mine și să-mi răspunzi la o întrebare: îl iubești atît de mult?

— Pe cine?

— Pe Ambróz Opatovský.

Hedviga Zápolská se aprinse la față și strînse pumnii.

— Îl urăsc, îl urăsc! țipă ea cît putu de tare.

Apoi rămase ca trăsnită cînd îl văzu pe soțul său ridicîndu-se cu răceală de la masă și zicînd:

— M-ai întrebat dacă sînt supărat pe tine. Eu ți-am răspuns că nu. Acum însă am motiv de supărare.

Se uită descumpănită la el. Štefan Zápolsky plecă posomorît, închizînd ușa cu grijă în urma sa.

Abia cînd pașii lui începură să răsune pe coridor, ea se trezi și strigă:

— Štefan!

Ceva o îmboldea să-l oprească, să-l îmbrățișeze și să-l sărute.

Dar mîndria o țintuia locului.

Își încleștă buzele și ochii ei avură scăpărări de încăpățînare.

— Și totuși nu voința ta, ci a mea va învinge!

DESPĂRȚIREA

ȘTEFAN ZÁPOLSKÝ SE ÎNDREPTĂ spre turnul de pază. Se opri o clipă pe scări. Auzise cîntecul Fatmei. Ajungînd sus, se mai opri încă o dată în ușă. Nu-l văzuseră. Fatma cînta același cîntec pe care îl cîntase lui și doamnei lui, dar altfel. O privi cu admirație și dragoste.

— Un cîntăreț trebuie să știe, zise el cînd Fatma termină, pentru cine cîntă: pentru o ureche pricepută sau pentru una nepricepută. Ai cîntat și pentru mine grozav, dar mi se pare că aici ai zis-o mai simțit. Cred că l-ai vrăjit cu meșteșugul tău.

Cei doi se priviră speriați, surprinși de apariția lui neașteptată. Băgă și el de seamă că sosise la un moment nu prea potrivit și că risipise cam brutal vraja caldei lor intimități. Fatma se ridică și plecă.

— Nimic mai frumos pe lumea asta decît dragostea care se înfiripă, zise Zápolský. Aș vrea să fiu în locul tău, Ambróz, crede-mă.

Căpitanul zîmbi amar.

— N-ar fi o fericire prea mare, domnule.

— Cine așteaptă fericirea de la femeie, geaba o așteaptă.

Fruntea lui Štefan Zápolský era înnorată și căpitanul simți că seniorul avea chef de spovedanie. Întocmai ca și el.

Dar, biruind ispita care-l îndemna să-și dea în vileag gîndurile, Štefan Zápolský zise:

— Acum am terminat cu trebușoarele noastre personale. E timpul să ne ocupăm de treburile țării, Ambróz. Regele Ladislau a plecat de cîteva zile de la Praga, însoțit de zece mii de călăreți și de cinci mii de pedestrași. În fiece clipă poate să ajungă la granițele Ungariei. Trebuie să ne grăbim să-i ieșim înainte. E gata tot?

— Da, domnule!

— Atunci, la drum.

Căpitanul făcu un semn cu mîna, din turn, și goarnele răsunară. Locuitorii castelului se îmbulziră la poartă și se rînduiră. O trăsură de gală se apropie de poartă. După o clipă, apăru Štefan Zápolský însoțit de Ambróz Opatovský. Se făcu liniște. Toată lumea aștepta cu încordare. Nu mai lipsea nimic, doar doamna Hedviga ar mai fi trebuit să se arate pentru ca, după săvîrșirea ceremoniei, soțul ei să poată porni la drum. Dar doamna nu binevoi să se ivească.

Štefan Zápolský îl trimise pe căpitan la dînsa cu poruncă să se grăbească că n-are timp!

Căpitanul fu surprins, fiindcă Zápolský nu se enerva niciodată, nici chiar cînd trebuia să o aștepte vreme mai îndelungată. E drept că nici acum nu dădea semne de nerăbdare. Tocmai de aceea, căpitanul începu să se întrebe ce-i venise seniorului să pună la cale o întrevedere între patru ochi între el, căpitanul, și doamna Hedviga, în ajunul plecării.

O găsi plîngînd.

— Ce dorești? îl întrebă cu dușmănie cînd răsări în fața ei în cea mai respectuoasă ținută.

— Am venit la porunca seniorului, zise el cerîndu-și parcă iertare.

— Nici nu mă îndoiesc. Sînt încredințată că nu ai voință proprie.

— Voința proprie e o proastă dovadă pentru un servitor credincios.

— Sînt oameni care s-au născut să fie slugi. Şi dumneata, căpitane faci parte dintre ei.

Jignirea ţîşnea din ea ca o vîlvătaie. Căpitanul se apără.

— Respect părerea luminatei doamne, chiar dacă este greşită. Dar să mă iertaţi că sînt silit să vă transmit porunca seniorului care se grăbeşte.

— Să aştepte! strigă ea.

Căpitanul stătea nehotărît. Nu ştia ce să facă. În cele din urmă, doamna Zápolská se ridică în picioare, se aşeză în faţa lui şi-l întrebă cu un glas care tremura de furie:

— Spune-mi, căpitane, care e cea mai frumoasă femeie de la castel?

Parcă i-ar fi dat cu o măciucă în cap; aşa era de aiurit de această întrebare neaşteptată.

— Şovăi, căpitane? Stai pe gînduri? Privirile ei erau ca nişte săgeţi.

— Nu şovăi, nu stau pe gînduri, îi răspunse el, pentru că n-am de ce să şovăi şi să mai stau pe gînduri la o întrebare care poate avea numai un singur răspuns.

— Sînt curioasă să aud răspunsul care se lasă atît de mult aşteptat.

— Cea mai frumoasă femeie de la castel sînteţi domnia-voastră.

Spunînd acestea se înclină adînc, cu tot dichisul de cuviinţă.

— Trebuie să-ţi spun că eşti un om nu numai cu o fire de sclav, cum ai putut să te convingi singur, dar mai ai pe deasupra şi o însuşire urîtă care se potriveşte foarte bine cu cealaltă: eşti şi laş! Nu ai curajul să-mi spui adevărul în faţă. Minţi ca o muiere!

— Niciodată n-am fost laş, şi n-am minţit niciodată, luminată doamnă. Îmi pare rău doar de un singur lucru: că am fost jignit şi că fiind vorba de o doamnă, nu pot să cer satisfacţie.

— Eu am auzit undeva, începu Hedviga Zápolská cu faţa din ce în ce mai schimbată, că pentru a spăla o jignire adusă de o femeie nu e nevoie de sînge, ci de ceva mult mai plăcut şi mai simplu: ajunge un sărut!

În clipa aceea ar fi preferat să sară din turn decît să se uite în ochii doamnei care aruncau spre el numai foc și pară, făcînd să-i fiarbă sîngele în vine.

— Să mă iertați, doamnă, izbuti el să îngaime, dacă am socotit părerea domniei-voastre drept o jignire. Vă port un respect atît de mare încît chiar și cea mai groaznică părere despre mine nu mă poate jigni. Pot, cel mult să sufăr. N-am dreptul să mă simt jignit.

— Un laș și pe deasupra un om nepoliticos, un mitocan, asta ești căpitane, un om nesimțitor de care nu se lipește nici o ocară.

Se simțea profund jignită, dar se prefăcea că e stăpînă pe sine și că se joacă cum vrea ea cu bărbatul din fața ei.

— Nu ești, într-adevăr, în stare să-ți iei inima în dinți și să spui, curat, care este cea mai frumoasă femeie de la castel?

— Răspunsul meu este și acum același: nu există femeie la castel care să vi se asemuiască. Străluciți ca un soare deasupra tuturor, sînteți ca o lună luminoasă pe lîngă stelele care abia licăresc.

— Dacă e așa, căpitane, atunci de ce nu-ți îndrepți privirile către soare sau lună și nu către o stea ce stă să se stingă?

— Soarele poate să-mi orbească privirea, dar razele lui nu-mi pătrund în suflet. Iar cînd deasupra mea se deschide bolta nopții, eu prefer o steluță modestă în locul lunii celei luminoase.

— Ești nebun, căpitane!

— Nu sînt nebun, doamnă, sînt numai un om care se mulțumește cu puțin, mai ales dacă e vorba ca dorințele lui să-l îndemne la furt, să-l ademencească spre comoara altuia.

— Ești un prost! strigă ea plină de dispreț. Dar îndată se potoli și continuă zîmbind: degeaba de împotrivești. Ai văzut gheață care să reziste la soare?

— Gheața care îmi înconjoară inima nu se topește la nici un soare.

— Ești trufaș, căpitane. E singura însușire demnă de admirat la dumneata.

— Trufia mea e palidă, e nimic pe lîngă trufia domnieivoastre. Dar îngăduiți-mi să vă reamintesc că stăpînul meu vă așteaptă cu nerăbdare.

— Poți pleca. O să mai stăm noi de vorbă cînd te vei întoarce și cînd n-o să ne mai măsoare nimeni timpul.

După o clipă, doamna Hedviga păși în fața căpitanului care o urma ca o umbră, copleșit de gînduri negre ca niște nori amenințători.

— Dumneata ți-ai luat rămas bun, căpitane? zise ea întorcîndu-se către el. Întrebarea ei îi întrerupse firul gîndurilor și îl puse în încurcătură.

— Nu știu de la cine să-mi fi luat rămas bun.

— De la nevasta dumitale! îi răspunse ea cu răutate.

— Doamna știe prea bine că nu sînt însurat.

— Da, dar nici om liber nu mai ești. Cel ce și-a dăruit tinerețea la lumina lunii sau în alt loc potrivit pentru jurăminte de dragoste, e un om pierdut, s-a zis cu el.

Între timp ajunseseră în curte. Ambróz Opatovský nu găsi cu cale să-i răspundă nu numai pentru că nu avea un răspuns potrivit, ci și pentru că în apropiere se aflau o mulțime de oameni care îl puteau auzi.

— Dacă nu ți-ai luat încă rămas bun de la iubita dumitale, zise ea fără să se sinchisească de cei din jur, fă-o acum ca să nu-ți pară rău la urmă.

— De ce?

Avu presimțirea că zîmbetul ei ascundea o amenințare.

— Mă întrebi de ce? Așa, fiindcă nu e frumos să plecăm fără a ne lua rămas bun de la oamenii pe care îi îndrăgim și pentru că nu putem ști ziua și ceasul... Oare știi cînd te vei întoarce și poți fi sigur că atunci cînd te vei întoarce o vei mai găsi aici pe aleasa inimii dumitale?

— Văd, doamnă, că răspunsul la întrebarea asta nu atîrnă nici de mine nici de soartă, ci numai și numai de domnia-voastră.

— Îți mulțumesc pentru acest compliment prin care îmi atribui o putere nemaiauzită. Să fiu în locul dumitale, eu aș lua foarte în serios această putere. De aceea ascultă-mă și i-ați rămas bun de la Fatma dar așa, de parcă nu v-ar mai fi dat să vă revedeți.

— E o amenințare nedemnă de nobleţea şi gîndurile unei doamne.

Acum era rîndul lui să fie furios.

— Demnă însă de o femeie care luptă, care nu vrea să se dea bătută.

— Aţi fi în stare să faceţi vreun rău acestei fiinţe nenorocite?

— Dacă nu ţi-aş înţelege temerea, căpitane, ar trebui să mă simt jignită. Mă consideri pe mine o femeie în stare să facă rău unei fiinţe nenorocite?

— Cuvintele domniei-voastre au trezit în sufletul meu o bănuială pentru care îmi este ruşine.

— Să-ţi fie ruşine, căpitane! Eu nu vreau să-i fac rău alesei dumitale, ci să-i mulţumesc.

— Dar nu m-aţi amenințat domnia-voastră că la reîntoarcerea mea n-am s-o mai găsesc aici?

— Dacă n-o vei găsti, vei avea dovada că nobila mea hotărîre a devenit faptă.

Ambróz Opatovský nu fu în stare să ghicească ce gînduri o băteau pe doamna Hedviga.

— Lucrurile sînt foarte clare. Afirmi că Fatma e o fiinţă nenorocită, o năpăstuită de soartă. De ce? Pentru că i s-a răpit libertatea, a fost smulsă din mijlocul vieţii strălucitoare căreia îi aparţinea după neam şi rang, şi aruncată în robie. Uite, eu vreau să îndrept toate astea.

— Vreţi să-i redaţi libertatea?

— Da. Sînt ferm hotărîtă Dar ce e? Nu te bucuri?

— Cred că numai Ştefan Zápolský are drept să-i hotărască soarta.

— Fatma e a mea, răspunse ea cu încăpăţînare. E a mea ca şi brăţara asta pe care tot el mi-a dăruit-o. Ce, n-am voie să fac ce vreau cu ea ca şi cu brăţara asta?

— Ba aveţi, fiindcă nimănui nu-i pasă de inelele şi de brăţările domniei-voastre. Dacă aveţi chef, puteţi să le aruncaţi în noroi şi să le călcaţi în picioare...

— Şi pe Fatma o pot arunca în noroi! îl întrerupse ea cu glasul sugrumat.

— Ba nu puteţi pentru că are apărători care v-ar chema la răspundere sau s-ar răzbuna pentru o asemenea faptă neomenească.

Cu aceste cuvinte Ambróz curmă discuția, care, oricum, nu mai putea continua, fiindcă se apropiau de șirul de oameni aliniați dinaintea porții.

Ștefan Zápolský stătea lîngă trăsură drept și nemișcat ca o statuie.

— Cînd sună goarna tot locuitorul castelului trebuie să se grăbească să iasă în curte, spuse el soției.

— Să mă ierți, domnia-ta, că am întîrziat, zise ea îmbunîndu-l în parte pe Zápolský. Recunosc îndatorirea sa și ceru iertare pentru întîrziere.

— Să nu uiți, Hedviga, îi șopti el în timp ce o săruta pe frunte, că la întoarcere privirile mele o vor căuta printre servitoarele tale mai întîi și întîi pe Fatma!

Ambróz Opatovský scrută roiul de femei care umpleau curtea. O căuta pe Fatma. O descoperi îndată. În clipa cînd privirile li se întîlniră totul pieri în jurul lor. Căpitanul n-o mai vedea decît pe ea. O sorbea din ochi. Inima i se umplu de fericire, deslușind în ochii ei, ațintiți asupra lui, că despărțirea o întristează.

Ștefan Zápolský se urcă în trăsură și cînd băgă de seamă că Ambróz Opatovský privește în altă parte strigă la el:

— Hei, Ambróz!

Căpitanul tresări. Două perechi de ochi își luară atunci rămas bun. Căpitanul se urcă lîngă stăpînul său. Abia cînd trăsura porni din loc își dădu seama că uitase să se încline în fața doamnei, la despărțire. Dar nu și-o luă în nume de rău. Era convins că doamna Zápolská va socoti omisiunea lui drept un răspuns la purtarea ei și nu o simplă neglijență sau o lipsă de politețe.

Gîndul că doamna se va ține de cuvînt îl chinuia din ce în ce mai tare. Căută deci o cale de a-i încredința și stăpînului său ceea ce-l frămînta. Dar seniorul îi citi gîndurile și i-o luă înainte:

— Ți-e teamă pentru Fatma, nu-i așa? îl întrebă el în timp ce trăsura hurducăia pe drumul care se îndepărta de Trenčín.

— Tare mă tem, domnia-ta. Mă tem mai mult decît oricînd.

— Ăsta să fie necazul tău cel mai mare, îi răspunse el. Ambróz Opatovský se gîndi cam ce-ar putea să știe seniorul

despre intențiile soției lui și se convinse că le cunoștea. Te asigur că Fatma n-o să dispară. Numai eu pot să hotărăsc soarta ei.

— Dar ce s-ar întîmpla dacă totuși, în absența domniei-voastre, luminata doamnă ar dezrobi-o? mai întrebă căpitanul pentru a scăpa și de ultimul strop de teamă.

— Hedviga Zápolská nu va îndrăzni să facă nimic împotriva voinței mele.

DE LA O TEAMĂ LA ALTA

UN MARE ALAI ÎL ÎNSOȚEA PE Štefan Zápolský în călătoria sa întru întîmpinarea regelui. Satele prin care treceau erau în picioare. Ulițele erau pline de o mulțime pestriță, care căsca gura la trăsura sclipitoare și la alaiul ce creștea văzînd cu ochii. Pretutindeni, li se alăturau alți și alți nobili, mai mari sau mai mici. La Nové Mesto, îl aștepta de o săptămînă boierime strînsă de prin tot ținutul Vahului.

Ambróz Opatovský avea din belșug prilejul să-i arate stăpînului său că nu-l luase degeaba cu dînsul. În timp ce seniorul abia de catadicsea să întindă mîna unuia sau altuia, Ambróz ținea strălucitoare discursuri nobililor care veneau să se închine magnatului.

— Bag de seamă, Ambróz, că limba îți merge la fel de bine ca și sabia. Mă ispitește gîndul să te fac diplomat.

— Poate vreți să spuneți că nu-s bun de ostaș?

— Doamne ferește! Vreau să spun că de oștean e bun orice bărbat în putere. Dar diplomat poate să fie numai unul care e de două ori bărbat.

Ambróz Opatovský se înviorase în mijlocul agitației care nu-i îngăduia să se mai gîndească la ale sale. Își aduse aminte de dragostea lui nefericită numai în clipa cînd află că unul din hanurile din Nové Mesto fusese închiriat de turci. Se zicea că veniseră o droaie, cu cămile și saci încărcați cu mărfuri.

— Ce caută aici? întrebă Štefan Zápolský cînd află vestea de la căpitan.

— Am bănuiala că e negustorul Omar cu oamenii săi. Vă așteaptă pe domnia-voastră în nădejdea că o să-l primiți și o să-l ascultați.

— Dacă îndrăznește să-mi ceară una ca asta, am să poruncesc să fie legat și biciuit în piață, aici la Nové Mesto!

— Mi-ați spus, domnia-voastră, că am calități de diplomat. Ei bine, diplomatul din mine îmi șoptește că nu e bine să-i stăviliți drumul către dumneavoastră. Ar fi mai bine să-l ascultați și să-l ispitiți, ca să vedeți ce vrea să pună la cale.

— Ba să-l ia dracu cu ce vrea el să pună la cale, sări Štefan Zápolský, amintindu-și de bîlciul care-l făcuse Omar la Trenčín. Ce te interesează ce vrea să pună el la cale?

— Mă interesează, domnia-voastră.

— Ai putea să stai liniștit. Știm de ajuns. Știm că Omar vrea s-o dezrobească pe Fatma. Dar dezrobirea ei atîrnă numai de mine.

— Vă mărturisesc, stăpîne, că cel mai mult mă neliniștește marfa aia scumpă cu care stă Omar la pîndă.

— De ce?

— Nu există uși care să nu se deschidă cînd toată marfa de pe cele zece cămile, pe care le are aici, va fi depusă înaintea lor.

— Drumul la Fatma duce numai printr-o singură ușă: prin ușa mea.

— Mă faceți fericit, stăpîne. Dar și mai fericit aș fi să-l văd pe Omar plecînd cu cămilele lui cu tot. Și fără povară.

— Prea mult crede Omar în puterea darurilor bogate.

— Puterea bogăției e mare.

— Dar cum crezi c-ai să scapi cămilele lui Omar de povară și să-i iei astfel lui Omar puterea de care te temi? Să împresor hanul, să-l gonesc pe negustor și să pun mîna pe marfa lui?

— Nu, domnia-voastră. Ar fi un jaf neîngăduit în vremuri de pace. Să facem în așa fel ca Omar să-și dezlege singur traista.

— Am înțeles, zise rîzînd Ștefan Zápolský. Mă sfătuiești să-l primesc. Crezi că dacă-i dau de veste că-l primesc, o să aștearnă drumul către mine cu daruri bogate.

— Eu așa cred, stăpîne. Am auzit că lui Omar nu-i pasă acum de negustorie. Nestematele, mătăsurile, minunatele covoare, parfumurile și balsamurile orientale precum și toate celelalte născociri ale meșterilor de la Răsărit nu sînt de vînzare. Le-a adus ca să deschidă porțile ce duc către domnia-ta și către Fatma.

— Te temi că dacă nu-i merge la mine va încerca să descuie alte porți?

Întrebarea îl zăpăci atît de tare pe Ambróz încît nici nu găsi iute un răspuns.

— Iertați-mă, domnia-voastră, răspunse el după o clipă cam îndelungată de tăcere văzînd că Ștefan Zápolský nu-l slăbește din ochi. Din teamă pentru Fatma văd numai primejdii.

— Frica e sănătoasă, Ambróz, și cu cît e dragostea noastră mai mare, cu atît mai mult ne temem pentru ea. Dar n-ai putea să-mi spui și mie ce fel de porți ar mai putea deschide Omar cu cheile lui de aur?

— Porțile regelui! răspunse el.

Ștefan Zápolský se porni pe un rîs cu lacrimi.

— Așa e, frica e sănătoasă. Ai doi rivali, pe Djem și pe Omar. Crezi că de Djem o să aibă grijă Papa, iar de inima zdrobită a lui Omar, chiar regele. Nu-ți mai rămîne decît să mergi mai departe și să crezi că pe cei doi rivali ai tăi o să-i ajute Dumnezeu însuși cu armata lui de arhangheli. Ce naiba, Ambróz? Capul sus! Mă faci să am îndoieli în privința calităților tale de ostaș. Un ostaș adevărat nu și-l închipuie pe dracu așa de negru și dacă îi iese vreunul înainte, el îl apucă zdravăn de coarne!

Ambróz Opatovský ascultă rușinat. Nu-și reveni decît după ce Ștefan Zápolský continuă cu un zîmbet șiret:

— Ai dreptate, Ambróz. Măcar într-o anumită privință: n-ar fi rău să scuturăm niţeluş păsărica aia turcească.

— Cea mai fierbinte dorință a lui este de a fi scuturat chiar de domnia-voastră, zise Ambróz Opatovský. Eu am să am grije ca să-i facem cît mai grabnic plăcerea asta.

— Ce ai de gînd?

— Îi trimit vorbă că inima domniei-voastre s-a înmuiat şi că sînteţi dispus să-l primiţi. Am să-i dau de înţeles că poate nădăjdui ceva numai după ce ochii dumneavoastră se vor putea încredința de marea lui dărnicie şi recunoştinţă.

— Bine, Ambróz, fă treaba asta cît mai repede, pentru că trebuie să plecăm iute din Nové Mesto.

Nu mai apucă s-o facă. Se întoarse cu buzele umflate. Aflase că de îndată ce Zápolský sosise la Nové Mesto, Omar şi oamenii lui porniseră la drum. Unde? Cei de la han nu ştiau nimic. Turcii nu suflaseră o vorbă. Se urcă deci în turn şi de acolo privi de jur împrejur. Zări caravana lui Omar înaintînd pe drumul ce ducea la Pieštany. Atunci, în sufletul lui se născu o bănuială pe care n-o putu ascunde faţă de stăpînul său.

— Nu cumva merge să-l întîmpine pe rege?

— Iar îţi umblă prin cap regele ăla! Štefan Zápolský era vădit scos din fire de întrebarea lui Ambróz Opatovský. Ce să facă la rege?

— Să cîştige favoarea lui.

— Favoarea lui uşor ar dobîndi-o, dar la ce i-ar folosi?

— Favoarea regelui face adesea minuni.

— Da, dar niciodată la castelul meu, i-o reteză seniorul. Ce, te temi că-mi schimb hotărîrea după pofta regelui?

— Trebuie să mărturisesc că mă tem.

— Să-ţi fie ruşine! îl mustrului Zápolský. Dacă nu te-aş înţelege, m-aş supăra foc.

Ambróz Opatovský nu se ruşină cîtuşi de puţin. Se simţea, dimpotrivă, uşurat că dăduse pe faţă şi noul motiv de teamă care-l neliniştea atît de mult. Stăpînul său era, slavă Domnului, destul de lacom, iar un îndrăgostit ca Omar ar fi fost în stare să-i pună la picioare daruri cu nemiluita dacă nu chiar toată averea sa. Ar rezista seniorul ispitei? Ar fi în stare să preţuiască sentimentele prietenului său mai mult decît toate aceste îmbietoare comori? Ambróz Opatovský avea îndoieli.

Se gîndi la felul cum se îmbogăţise Zápolský. Îşi întemeiase puterea şi influenţa sa în ţară pe favoarea regelui Matei, favoare pe care o căutase cu multă osîrdie. Regele Matei murise, iar în locul lui urca pe tron Ladislau. Venea un alt rege, dar Ştefan Zápolský rămînea şi va căuta ahtiat favoarea cestuilalt, ca să-i meargă tot atît de bine. Ce-ar face dacă regele, înduplecat de darurile lui Omar, i-ar zice, aşa, într-o doară: „Am auzit că ai o turcoaică la castel. I-am făgăduit iubitului ei că pun o vorbă bună pentru el. Eu zic să i-o dai!“ Ce-ar răspunde Ştefan Zápolský? Ar zice nu? Ar risca el să cadă în disgraţie? Precum se ştie, Ştefan Zápolský, ca să dobîndească favoarea regelui, îşi vînduse o dată nu numai prietenii, ci şi pe sine însuşi. Iar de fiecare dată, drept justificare, zicea: „Diplomăţie, ce vreţi!“

— Ţi-am spus şi ţi-o repet, zise Zápolský sincer supărat. Papa de la Roma să mi-o spună şi Fatma tot n-o să părăsească Trenčínul! Va fi liberă numai atunci cînd o să vrei tu!

— Vă mulţumesc, domnia-voastră, răspunse el fără entuziasm.

Deşi îşi dădea seama că făgăduiala seniorului este sinceră, în sufletul lui prindea rădăcini tot mai adînci teama că, poate, vreodată, setea de bogăţie sau de glorie va pune din nou stăpînire pe senior făcîndu-l orb, surd, nesimţitor.

UN SPIN ÎN COROANA UNGARIEI

DUPĂ CE PURCESE IARĂ LA DRUM, părăsind Nové Mesto, alaiul lui Ștefan Zápolský continua să se mărească de la un sat la altul. La Hlohovec îl întîmpină un sol din partea episcopilor și magnaților care îl așteptau la Trnava.

— Pe mine mă așteaptă? Ștefan Zápolský dădu porunci ca alaiul să se miște mai iute, să nu întîrzie la Trnava.

— Numai pe domnia-voastră, răspunse solul. Regele a făcut ieri popas la Șintava, iar astăzi și-a întins tabăra lîngă Farkašin.

— Nădăjduiesc că seniorii adunați la Trnava au avut grijă să trimită o deputăție înaintea lui. Să nu-l supere pe măria-sa.

— Da, au trimis. La Șintava i s-au închinat cîțiva episcopi și magnați.

— Ei, acuma și de s-ar supăra, n-ar fi nici o pagubă.

Ușor a pus mîna pe coroană și tot atît de ușor l-am împăcat.

Dar Ladislau nu pusese așa de ușor mîna pe coroana ungurească, precum zicea Zápolský. Regele o primise cu un mare spin în ea. Spinul era Beatrice, văduva lui Matei, pe care trebuia s-o ia de soție o dată cu coroana. Deși aleasa inimii lui era alta, el își dăduse consimțămîntul în nădejdea că o să se descotorosească în vreun fel oarecare de văduvă.

Ladislau avea obiceiul să zică „*dobrje, dobrje*“ sau „*bene, bene*“, indiferent despre ce ar fi fost vorba. Numai cînd se vorbea de văduva lui Matei nu i-ai fi scos vorba din gură nici cu cleștele.

Solul adusese vestea că la Trnava se află și regina Beatrice, dornică să-l vadă pe viitorul ei soț. Seniorii trimiseseră această veste ca să știe și Štefan Zápolský, cînd va sosi la Trnava, cum stau lucrurile și să se gîndească din vreme cum să le potrivească să iasă bine. Beatrice se grăbea cu măritișul și se sfătuia cu episcopii ce e de făcut.

— Nu-i nimic de făcut, zise zîmbind Štefan Zápolský. Deputația care s-a dus înaintea regelui i-o fi spus că-l așteaptă și Beatrice?

— Da, răspunse solul.

— În acest caz, regele o să ne mulțumească dacă o să întîrziem cît mai mult cu putință. O să aibă răgaz să se pregătească pentru întîlnirea cu Beatrice.

Numai lui Ambróz Opatovský nu-i păsa de spinul din coroana Ungariei. De cum au descălecat în Hlohovec, el a cutreierat toate hanurile. Vroia să afle dacă Omar a trecut prin Hlohovec și încotro a apucat-o. Află că niște turci cu cămile trecuseră pe acolo și că stîrniseră mare vîlvă în tîrg. Tîrgoveții n-aveau prea multe prilejuri să vadă astfel de spectacole. Surpriza lui fu atunci cînd află că turcii nu o apucaseră pe drumul Trnavei, ci al Seredului. Era surprins deoarece știa că regele întinsese tabăra pe cîmpiile farkašine.

— Omar se duce drept la rege, îl vesti el pe Štefan Zápolský. Or să-l oprească oștenii și or să-l ia la rost că dă buzna cu liota lui turcească peste rege.

— Și ție ți-o fi milă de ei?

— Nicidecum. Mi-e teamă doar de un singur lucru: să nu i se ivească totuși vreun prilej să-l întîlnească pe rege.

— Atunci neplăcerea lui va fi şi mai mare. Întîi, că n-o să scape din mîna oştenilor fără să se scuture bine de bani şi pe urmă n-o să-i dea drumul regele pînă nu-i ia tot. Chiar şi cămilele. Ei, ce zici? Îţi mai pare rău de el?

— Nu-i vorba de părere de rău. Mă gîndesc dacă regele n-o să-i facă pe plac cînd o să vadă atîta bogăţie.

— Cum? întrebă Zápolský deşi pricepea unde bate căpitanul. Uite, dacă te mai ţii mult de prostii, cu te trimit acasă să stai pe vatră cu Fatma ta.

Ambróz Opatovský nu răspunse şi Štefan Zápolský dădu poruncă să se pornească la drum.

La Trnava tot oraşul era în fierbere. Locuitorii umpluseră străzile. La apariţia alaiului lui Zápolský, în primul moment tîrgoveţii şi-au închipuit că a sosit chiar regele. Dar şi-au revenit curînd. Cum era să vină regele dinspre Illohovec? Şi unde erau cei zece mii de călăreţi şi cei cinci mii de pedestraşi? Tot alaiul lui Zápolský nu număra o mie de capete. Era, e drept, impunător, dar nu avea mai mult de cinci, şase sute de oameni.

— Nu cumva regele ne ocoleşte? se întrebau ei cu invidie.

— Ba ar putea să facă cinste oraşului nostru. Şi alţi regi au trecut pe la noi.

— Şi dacă n-ar veni, ce? Ne-ar rămîne nişte bani în vistierie. Altfel îi dă de fund.

— Nu-i nimic. S-ar umple ea din nou dacă regele s-ar abate pe la noi şi ne-ar mai blagoslovi cu nişte privilegii.

— Avem prea multe. Alte oraşe se uită cu zavistie la noi.

— Privilegiile nu-s prea multe niciodată. Ce, i-a fost vreodată cuiva aşa de bine ca să nu poată să-i fie şi mai bine?

— Am auzit că regele o să ne viziteze şi pe noi după ce va fi întîmpinat cu pompă la Farkašin.

Mulţi doreau ca regele să le facă cinstea de a vizita Trnava, dar erau şi dintre aceia care se gîndeau cu ciudă la golirea vistieriei şi care s-ar fi bucurat dacă regele s-ar fi ţinut mai departe de Trnava. Dar s-a dovedit pînă la urmă că amatorii de serbări, care nu se uită la bani cînd e vorba să-şi arate ospitalitatea, sînt mai numeroşi. S-au sfătuit şi au hotărît ca oamenii din Trnava, care se vor alătura

lui Štefan Zápolský, să găsească momentul potrivit și să-i spună regelui cît de bucuroși ar fi dacă le-ar face cinstea să treacă și prin orașul lor.

Štefan Zápolský a ajuns în piața centrală a orașului pe înserate. Nici vorbă nu mai putea fi de a continua drumul. Trebuia să aștepte ziua următoare.

— Regele va fi nerăbdător, observă unul dintre episcopii care îl salutase printre primii pe Zápolský după sosirea sa.

— N-ar strica să-l învățăm cu răbdarea, zise Zápolský zîmbind.

Curînd el află că oricît de nerăbdător ar fi fost regele, tot nu putea să întreacă o altă persoană aici de față, anume pe Beatrice.

Episcopii, care se învîrteau de dimineață în jurul ei, avuseseră de furcă. Beatrice o ținea una și bună că vrea să se ducă numai cu suita sa să-l întîmpine pe rege. După ce o convinseseră să se lase păgubașă, începuse altă dandana: dumneaei își adusese cam trei căruțe de rochii și nu făcea altceva decît să le probeze cînd pe una cînd pe alta. Și nu se mulțumea numai să le încerce, ci se arăta episcopilor și îi bătea la cap să-i spună cum îi șade mai bine și cum ar trebui să apară dinaintea regelui. Deși era o treabă pe care o socoteau nedemnă de ei, ca să scape de ea, îi aleseseră din grămadă o rochie, făcînd-o, cu chiu cu vai, să creadă că e cea mai de soi. Dar cu asta necazurile lor nu se sfîrșiseră.

— O, Doamne, exclamase ea după ce s-a mai uitat o dată în oglindă. Era să uit de coafură!

Și uite așa începuse povestea coafurii, poveste care se încheiase doar pentru ca să înceapă alta. Regina observase pe fruntea sa niște încrețituri neînsemnate și mai descoperise în păr cîteva fire albe. Drept urmare asudase frecîndu-și fruntea și se apucase să-și smulgă firele pîrdalnice unul cîte unul. Dar abia acum băgase de seamă că, din nenorocire, avea cam mult păr alb pe cap și o cuprinsese o deznădejde cumplită. Izbucnise în plîns și nici unul dintre episcopii de față, nedeprinși cu toanele muierești, nu-i putuseră găsi leac pînă într-un tîrziu cînd, unul dintre ei, avusese o idee salvatoare. El a recomandat reginei să-și pună în

păr fire aurite care să acopere cu strălucirea lor firele încărunțite. Și a mai încîntat-o zicîndu-i că va fi frumoasă ca o prințesă din basme cînd se va înfățișa regelui; soarele va aprinde în părul ei o văpaie ca o adevărată aureolă sfîntă.

Ștefan Zápolský se înveseli aflînd cu ce-și pierduseră episcopii vremea în ziua aceea.

— Cred că trebuie s-o măritățm cît mai iute, zise el drept consolare. Altfel riscați să mai aveți multe zile ca asta.

Era știut că Beatrice se simțea de minune în societatea episcopilor. Pe vremea răposatului rege Matei ea găsea fel și fel de pretexte ca să-i adune la Buda.

După o clipă, Ștefan Zápolský începu să se gîndească cu toată seriozitatea la soluția pe care le-o dăduse episcopilor doar în glumă: era clar că trebuiau s-o mărite pe regină cît mai repede. Această grăbită hotărîre a lui Zápolský era determinată de cele ce aflase de la unul dintre episcopi, care îi zisese:

— Dragă prietene, suferința noastră a luat sfîrșit. Acum e rîndul tău. Beatrice îți trimite vorbă să vii la ea îndată ce sosești la Trnava. E limpede că prețuiește mai mult părerile tale lumești decît pioasele noastre sfaturi.

— Să zicem că nu mă duc și-l trimit în locul meu pe căpitan cu scuza că nu pot să mă arăt în fața măriei-sale în halul în care sînt după atîta drum. E bine?

— Nu e bine. Ar veni ea la tine.

— Blestemată muiere! Mult trebuie să-l mai fi iubit bunul Dumnezeu pe regele nostru Matei de vreme ce l-a chemat la Dînsul ca să-l scape de scorpie.

EPISCOPUL TOMA BAKOC ŞI JOCUL LUI CU INIMILE

REGINA BEATRICE ERA O FEMEie capricioasă, uşuratică şi risipitoare. O ştia toată ţara cît de pătimaşă era.

— Nu fi amărît, prietene, i se adresă episcopul de Rab, Toma Bakoc. Nu eşti chemat numai tu la regină. Şi eu merg tot acolo.

— În acest caz am bănuiala că nu vrea să cunoască numai părerea mea despre coafura şi rochiile alese pentru a-l întîmpina pe rege.

— Te asigur, prietene, că părerea noastră o să atîrne greu. Dar cred că altceva vrea de la tine. Să fim pregătiţi sufleteşte pentru orice năstrunicie.

— Pe mine nu m-ar mira deloc, răspunse Zápolský, chiar dacă ar cere ca nunta să aibă loc mîine pe cîmpia Farkaşinului.

— Ar fi în stare, încuviință episcopul, de aceea îți dau dreptate că ar trebui s-o măritățm cît mai repede. Dar întrebarea e: cu cine?

Ștefan Zápolský fu surprins. Avea impresia că se face de rîs. De la bun început avusese convingerea că Ladislau o s-o ia pe Beatrice, că altă scăpare nu are. Și iată că mai există o soluție. Beatrice să ia pe altul!

— Crezi că putem găsi pentru ea un soț potrivit?

— Nenorocirea este, zise Toma Bakoc, că degeaba mă tot uit și tot caut prin Europa. Nicăieri nu găsesc un soț potrivit. Trebuie să facem rost repede de unul, fiindcă altfel Ladislau ne turtește fesul și se îndrăgostește de ea. Mă tem că femeia care a fost în stare să-l orbească pe un rege ca Matei, o să-i sucească repede capul unuia ca Ladislau, om cu fire slabă.

— Ei, dar n-ar fi o căsătorie chiar atît de nenorocită, zise Zápolský. Ba s-ar putea să fie fericită. Unul cu o fire, altul cu alta, s-ar completa de minune.

Toma Bakoc îl măsură cu un zîmbet superior.

— Eu îți recunosc calitățile tale diplomatice, tu să recunoști însă că la femei nu te pricepi.

— Nu mă pricep eu la femei? sări Zápolský atît de înfierbîntat încît episcopul se miră ce-l apucase. Vrei să mă înveți tu?

— Aș putea, răspunse Toma Bakoc calm.

Ambróz Opatovský, care venea în urma lor la numai cîțiva pași, pricepu de ce îl înfuriaseră atît de tare pe Zápolský vorbele episcopului...

— Hai să nu ne certăm pe chestia dragostei, prietene, o luă episcopul mai cu binișorul, mă înclin, ești mai tare ca mine în materia asta. Mie îmi lipsește experiența. Cînd am vorbit de femei mă gîndeam la călăuzirea destinului lor și mă bazam pe cunoașterea firii omului în general.

— Acum înțeleg ce-ai vrut să spui, îl liniști Zápolský aparent mulțumit de explicația lui.

— Pe scurt, am vrut să spun că Beatrice nu trebuie să devină soția lui Ladislau.

Văzînd mirarea pe chipul lui Zápolský se grăbi să adauge zîmbind:

— Singur te dai de gol că nu te pricepi la femei de vreme ce crezi că Beatrice trebuie să se mărite neapărat cu Ladislau.

— E indiferent ce cred eu, dar să știi că n-am de gînd să fac negoț cu un sentiment atît de sfînt ca dragostea. Să fac din ea o armă politică.

— Dragostea nu e pentru regi, îi ripostă Toma Bakoc.

Štefan Zápolský mergea alături de el, îngîndurat. Nu-i răspunse fiind în sinea sa absolut de aceeași părere cu el. Beatrice îl aștepta pe Ladislau cu însuflețire, ardea de nerăbdare să-l ia de bărbat. Dar asta se putea numi dragoste? Cu aceeași ardoare ar aștepta pe oricare altul, ce s-ar sui pe tronul Ungariei, sau ar părăsi fără zăbavă țara dacă vreun alt domnitor i-ar face un semn să vină și să ocupe un loc alături de el. Regii nu-și unesc inimile, ci averile, ca să și le sporească. Regele Ladislau făgăduise de acum paisprezece ani s-o ia de soție pe Barbara de Brandenburg. O iubea? Nicidecum. Se gîndea numai la principatul Sileziei, care era al ei. Dar cînd Barbara a pierdut principatul, făgăduiala dată a devenit pentru el un adevărat jug pe care, vrînd nevrînd, îl ținea pe grumaz, așteptînd momentul prielnic să-l scuture, fără urmări prea grave.

— Dragostea nu-i pentru regi, repetă Toma Bakoc. Regii o știu mai de mult și trebuie să ne obișnuim și noi să privim lucrurile așa cum sînt. Căci nouă ne stă pe inimă fericirea țării și noi sîntem răspunzători de ea. Ce crezi, cu cine am putea să-l însurăm pe proaspătul nostru rege?

— Sincer să spun, nu știu.

Recunoscu că nu se gîndise pînă acum la așa ceva; la o partidă mai potrivită pentru rege cu scopul de a întări poziția Ungariei în Europa.

— Deocamdată nu văd decît una potrivită. Cu Austria sîntem certați și s-ar putea să ne pomenim o dată cu austriecii pe capul nostru. La cine am găsi ajutor în caz de război?

— Avem prietenie strînsă cu Franța, Milanul ne oferă alianța sa.

— Dar cum crezi că am putea să întărim cel mai bine alianța cu Milanul? întrebă Toma Bakoc.

— Regele Matei a avut grijă de asta. A logodit pe fiul său Ioan Corvin cu prințesa Bianca.

— Ei da, dar și Matei și milanezii erau convinși pe atunci că Ioan se va urca pe scaunul Ungariei. Gîndește-te bine, prietene, și te rog să recunoști că aici nu-i vorba de interesele mele. Repet: prințesa Bianca s-a logodit cu un om care ar fi trebuit să ajungă rege după moartea lui Matei. Ioan Corvin n-o să fie rege și, căsătorindu-se cu el, Bianca ar putea să se considere victimă a unei înșelătorii.

— Vrei să spui că Bianca ar putea fi singura partidă potrivită pentru Ladislau?

— Bineînțeles. De altfel, dorința răposatului rege a fost ca Bianca să devină soția celui care va urca în scaunul țării după moartea lui. Căsătorindu-l pe Ladislau cu Bianca nu facem decît să împlinim voința regelui Matei.

Episcopul se porni pe rîs văzînd că abila lui răsturnare de logică îl lăsase pe Zápolský cu gura căscată.

— Ce, n-am dreptate?

— Cam ciudată dreptate, amice, îi răspunse Zàpolský. Dar ia spune-mi, cum vrei s-o măriți pe Bianca cu Ladislau de vreme ce e logodită cu Ioan Corvin?

— Logodna nu-i căsătorie!

— Ce-ar spune regele Matei de drăcoveniile tale dacă s-ar scula din morți?

Ștefan Zápolský își aminti cît de mult îl îndrăgise Matei pe Toma Bakoc. Ținea la el pentru că niciodată nu stătuse în calea lui, ci îl sprijinise cu toată autoritatea de care se bucura.

— Ce-ar spune? zise rîzînd episcopul. Tot așa de bine puteai să mă întrebi ce-ar spune toți morții dacă s-ar scula din mormînt. Cinstim memoria celor duși, dar vorba aceea: morții cu morții și viii cu viii. Să facem ce socotim că e bine să facem și să nu ne gîndim la morții care se răsucesc în groapă din pricina faptelor noastre.

— Dar ce facem cu Beatrice? întrebă Zápolský. Crezi că o să tacă? Crezi că n-o să aibă nimic de zis la însurătoarea lui Ladislau cu prințesa milaneză?

— Doamne ferește, răspunse episcopul. Trebuie să fim cu ochii pe ea mai mult ca oricînd. Eu însă te asigur că n-o să ne dea multă bătaie de cap. Scăpăm repede de ea.

— Crezi? Ștefan Zápolský dădu cu neîncredere din cap. Îi venea peste mînă să recunoască faptul că n-avea idee

cam cum ar putea-o determina pe Beatrice, care ardea de dorința de a se mărita cu Ladislau, să accepte ca nu ca să devină soția și regina lui, ci prințesa milaneză.

— Vezi că nu te pricepi la femei? O știi pe Beatrice, știi de ce are ea nevoie. De un bărbat ca lumea! Asta-i o muiere care nu poate trăi fără îmbrățișări și sărutări. Pînea ei cea de toate zilele! Acum e dornică de sărutările unui bărbat care are coroană pe cap. Mă întreb însă dacă nu s-ar găsi unul care să fie în privința asta mai tare decît un cap încoronat.

— Și ai găsit vreunul neîncoronat dispus să intre de bună voie în ghearele văduvei ăștei a sucite?

— L-am găsit. E un boiernaș sărac, dar frumos de piță. Cum ne întoarcem la Buda i-l vîr sub nas reginei. Cum îl cheamă? Ai răbdare. Numele lui o să-l afle curînd toată țara. Un om neînsemnat care va ajunge unul dintre cei dintîi. O să rămînă toți cu gura căscată! Regele o să-l copleșească cu daruri, cu titluri și castele, pe care le va merita cu prisosință, dacă va izbuti s-o vrăjească pe Beatrice și s-o facă să creadă că el este alesul inimii ei. Sînt convins că Beatrice se va îndrăgosti ca o nebună de el, iar cînd noi o să-l însurăm pe Ladislau cu Bianca, ei nici n-o să-i pese, ci se va afla pe undeva, prin Ardeal, giugiulindu-se și gîngurind ca o porumbiță în brațele iubitului ei. Cînd se va sătura de gîngurit, va fi prea tîrziu.

Ștefan Zápolský îl admirase de multe ori pe acest episcop. Toma Bakoc văzuse lumina zilei într-o căsuță de iobagi sărmani. Nici nu se știe cum urcase toate treptele pînă la rangul de episcop. Sub regele Matei, care-l făcuse secretarul său, ajunsese omul cel mai influent din regat. Ce-i drept e drept: un cuget prea firav nu avea dumnealui. A stat lîngă Matei pînă și-a dat obștescul sfîrșit. După ce regele a închis ochii pe veci, Toma Bakoc s-a uitat bine în jurul său ca să vadă cum ar putea să profite și să se cațere mai sus. Ținînd să-și respecte făgăduiala dată lui Matei, episcopul s-a luptat la început pentru încoronarea lui Ioan Corvin, dar a întors repede cîrma de îndată ce Ștefan Zápolský și episcopul de Oradea l-au momit cu funcția de cancelar al regelui Ladislau. Pe scurt, era un om care știa ce vroia.

— Ai toată admirația mea, zise Zápolský, și sper ca în cel mai scurt timp să pot veni să-ți prezint felicitările mele.

— Pentru ce?

— Pentru arhiepiscopat.

— Tot ce-i posibil, răspunse Toma Bakoc cu un zîmbet de satisfacție pe buze, evident măgulit și atins la struna cea mai subțire.

Cei doi domni ajunseseră între timp în fața casei din piață, în care fusese instalată văduva regelui Matei.

FEMEIA CARE NU SUPORTĂ NESIGURANȚA

REGINA LE IEȘI ÎNAINTE CU UN zîmbet binevoitor care îi lumina toată fața ei bucălată:

—Vă aștept cu o mare nerăbdare, scumpii mei domni.

— Sîntem în întregime la dispoziția mărici-tale!

Cei doi domni se înclinară pînă la pămînt.

— Salut în persoana dumneavoastră pe doi dintre reprezentanții de seamă ai puterii bisericești și lumești din Țara Ungurească și am cinstea și fericirea să vă anunț că am hotărît ziua căsătoriei mele cu Ladislau.

— Îmi îngădui să vă întreb, interveni iute Zápolský, dacă n-ar fi bine să-l consultați și pe rege cu privire la data căsătoriei?

— Nu, răspunse Beatrice foarte hotărîtă. Nu suport nesiguranța. N-aș putea să dorm la noapte dacă n-aș ști cu precizie data. De asta v-am și chemat. Vreau să vă spun ca mîine, printre condițiile pe care le veți pune regelui să fie și chestia zilei precise a nunții. Cea mai potrivită, după

mine, ar fi ziua imediat următoare încoronării. Asta fiindcă tot o să fie acolo lumea adunată din toată țara și putem să facem o nuntă cu mare pompă.

— Măria ta, îi vorbi Toma Bakoc, ai binevoit să stabilești deci ziua de 19 septembrie. E bine. E ziua cea mai potrivită. Recunosc că și eu m-am gîndit la fel. Toată floarea țării va fi adunată la Buda în zilele acelea.

Ștefan Zápolský se uita cu admirație la episcop. Din întreaga lui ținută se desprindea numai servitute și respect. Regina putea fi încredințată că în fața ei stă omul cel mai credincios din lume.

— Sînt de acord cu termenul hotărît de măria-ta. V-aș sfătui numai să nu-l trecem printre condițiile pe care le vom înainta regelui.

— De ce? se miră Beatrice.

— Sînt convins că nu există domnitor în Europa care să nu se simtă cinstit în cel mai înalt grad de favoarea pe care i-o acordă o femeie înzestrată de Dumnezeu cu o frumusețe atît de rară a sufletului și a trupului cum sînteți dumneavoastră.

Beatrice îl privi cu recunoștință pe episcop. Se vedea cît de colo că o făcuse fericită.

— Și mai sînt convins de un lucru, continuă el încurajat de succes, că regele Ladislau are ochi buni. El își va da seama imediat că soarta, darnică, i-a scos în cale o femeie înzestrată cu toate însușirile divine, capabile să cucerească inima unui bărbat.

— Și dumneata ești de aceeași părere, domnule? se adresă ea lui Ștefan Zápolský.

— Aș vrea să fiu retor sau poet ca să pot exprima sentimentele ce se trezesc în sufletul meu ori de cîte ori mă aflu în preajma măriei-tale!

Beatrice izbucni în rîs.

— Astăzi îmi surîde norocul! Am întîlnit doi bărbați dispuși să-mi prețuiască frumusețea. Din păcate însă unul e fată bisericească ce nu pricepe treburile lumești, iar celălalt un soț credincios fără darul vorbirii și fără fantezie poetică. Dar, mă rog, zise ea întorcîndu-se către Toma Bakoc, ce vrei să spui cu ochii ăia buni ai lui Ladislau?

— Atît am vrut să spun: că ar fi de prisos să-l silim pe Ladislau să facă un lucru pe care tot îl va face de plăcere.

— Aș vrea și eu să fie de prisos; dar cum v-am spus, domnilor, nu pot să sufăr nesiguranța!

— Bine. Vom face așa cum dorește măria-ta, consimți Toma Bakoc. Regele Ladislau se va obliga să se însoare cu domnia ta la 19 septembrie. Mă tem însă că se vor ivi unele neplăceri.

— Ce neplăceri? întrebă Beatrice.

— Cînd are să vă vadă, regele Ladislau are să ardă de nerăbdare să se însoare cît mai repede; mai repede decît putem s-o facem.

— Credeți?

Beatrice se topea de fericire.

— Mă tem cît se poate de sincer.

Regina-văduvă îi concedie pe cei doi în cea mai bună dispoziție.

— Joci prea tare, dragul meu; zise Štefan Zápolský după ce se închise ușa în urma lor. Nu știu cum ai să te descurci pînă la urmă.

— Nici o grijă! Dumnezeu le-a făcut pe femei mai slabe ca să poată bărbații să facă ce vor din ele.

— Dar ce te faci dacă nu se prinde la momeală? Ce te faci cu Ladislau dacă n-o să-l scapi de Beatrice? Ce te faci cu milaneza pe care vrei s-o desparți de Ioan Corvin și s-o măriți cu Ladislau? Dacă o lasă și Ladislau ne pomenim cu dușmani în loc de prieteni!

— Regele Ladislau mă cunoaște mai puțin decît mă cunoști tu, amice, și cu toate acestea el are mai multă încredere în mine. E convins că-l scap de văduvă.

— Aș vrea să fiu și eu convins, răspunse Zápolský. Timpul trece, ziua nunții se apropie cu pași repezi, iar eu tare mă îndoiesc, te rog să mă ierți, că o să izbutești să-i vîri în suflet pe un altul în stare s-o despartă de Ladislau. Dacă nu izbutim, mi-e teamă de urmări.

Episcopul zîmbi plin de sine.

— Las-pe mine! Misiunea dumitale este să-l ții din scurt pe noul rege. Gîndește-te de astăzi ce condiții să-i punem mîine. Să profităm de situație. Regele e acum dispus să ne spună la toate „*dobrje, dobrje*". Dacă ne scapă ceva, mai tîrziu putem să-i punem cruce, căci cine știe pe mîna cui mai poate să încapă, cine știe dacă n-o să-l atîțe careva

contra noastră. Ia mai spune-mi o dată, chiar nu crezi că am să mă descurc cu Beatrice?

— Nu cred. Dar să nu te descurajezi din pricina asta. Poate că n-am dreptate, fiindcă, vorba dumitale, nu mă pricep la femei. Eu îţi doresc să fii bine căptuşit cu însuşirea asta de care o să ai mare nevoie!

— Hai să facem un rămăşag. Vreau să pierzi şi să plăteşti scump neîncrederea ta. Te previn că Toma Bakoc îndeplineşte tot ce-şi pune în gînd.

— Să facem! La alegere: unul din castelele mele. Că ai, slavă Domnului, de unde alege.

— Uşurel, amice, nu merge, eu n-am nici un castel şi nici nu doresc să am, zise rîzînd Toma Bakoc. Dar n-aş avea nimic împotrivă să-mi dai o cruce de aur, încrustată cu pietre scumpe, care să ne aducă aminte mie de biruinţa mea, ţie că meritä să pui temei pe Toma Bakoc!

— Bine. Dacă o păcăleşti pe văduvă, vei primi de la mine o cruce vrednică de un arhiepiscop. O cruce cum n-a mai avut nici un mare prelat.

— Eu ce să-ţi dau dacă Beatrice va deveni totuşi soţia lui Ladislau? Nu cred, Doamne fereşte, că ai să capeţi ceva de la mine, fiindcă sînt prea sigur că Beatrice nu-l va avea niciodată pe Ladislau. Dar dacă-i prinsoare, fie, trebuie să-ţi făgăduiesc ceva, să ai de ce să te bucuri, dacă oi pierde.

Tocmai ieşeau din casă.

— Tu ai să-mi dai o cutie pentru giuvaeruri, zise Štefan Zápolský zărindu-l pe Ambróz Opatovský care se plimba prin piaţă. O cutie pentru giuvaeruri în stil turcesc şi o brăţară cu care să se poată mîndri şi o turcoaică de neam mare.

Toma Bakoc îi strînse mîna seniorului la despărţire zicîndu-i:

— N-ai putea să-mi spui şi mie aşa, discret, cărei frumoase din răsărit vrei să-i aduci omagiile tale?

— Nu-ţi spun, îi răspunse Zápolský cu un zîmbet misterios.

Se despărţiră, fiecare gîndindu-se că, dacă ar fi sinceri, ar trebui nu să-şi zîmbească, ci să se privească pe sub sprîncene.

Cei doi oameni, unul reprezentant al puterii laice, celălalt reprezentant al puterii bisericești, veneau din două lumi diferite.

La asta se gîndea Zápolský apropiindu-se de Ambróz Opatovský.

— Asta e, Ambróz. Îl urăsc pe episcop așa cum mă urăște și el pe mine. Și totuși ne prefacem că sîntem prieteni și că luptăm împreună pentru fericirea țării. Și adevărul care e?

Lăsă întrebarea fără răspuns. În schimb răspunsul îl gîndi, așa cum se cuvine, Ambróz Opatovský: „Adevărul? Adevărul este că amîndoi luptați pentru putere, pentru cît mai multă putere. Între voi există doar o singură deosebire și anume că în timp ce tu, Štefan Zápolský lupți pentru o putere întemeiată pe un număr cît mai mare de castele, latifundii și șerbi, episcopii luptă pentru cea mai mare putere din lume, pentru puterea bisericii, cea care stăpînește și castelele și pe supușii voștri".

Amîndoi mergeau îngînduraţi. Tăcerea fu întreruptă de Zápolský.

— Te gîndești la Fatma?

— Nu, domnia ta.

— Te sfătuiesc să te gîndești la ea. Să te gîndești că ai să-i aduci un dar de preț. O cutie pentru giuvaeruri cum au numai cele mai bogate turcoaice și o brățară care poate să înmoaie inima celei mai îndărătnice femei.

Mîndria lui Štefan Zápolský, atît de greu încercată puțin mai înainte, începu să se trezească din nou. El se apucă să-i povestească căpitanului planul episcopului de a o agăța pe Beatrice de gîtul unui necunoscut frumos și de a-l scăpa astfel pe Ladislau de ea.

— Ce părere ai, cine va cîștiga prinsoarea?

— Cred că o s-o cîștige cel ce se pricepe mai bine la femei. Eu sînt convins că domnia voastră!...

În primul moment nu-și putu da seama dacă dorește izbînda seniorului său deoarece îi făgăduise prețiosul dar pentru Fatma sau fiindcă își aduse aminte de Hedviga Zápolská.

O CARAVANĂ PE DRUMUL SPRE HLOHOVEC

ÎN CLIPELE CÎND ŠTEFAN ZÁPOLský își făcea intrarea în Trnava, doi călăreți galopau pe drumul Hlohoveculuí.

— Ar trebui să ne întoarcem, vorbi unul dintre ei. În curînd se va lăsa noaptea și ne vom rătăci pe cine știe ce drumuri necunoscute.

— Imediat, imediat ne întoarcem, vreau numai să văd mai de aproape castelul de colo, răspunse celălalt.

În depărtare se profila silueta majestuoasă a castelului Hlohovec.

— Vezi? Acolo ar fi trebuit să ne oprim, nu pe cîmpia Farkašinului. Singurul nostru cîștig este că nu avem a mulțumi decît bunului Dumnezeu pentru ospitalitate, căci sub acoperămîntul lui ne-am găsit adăpost. Acum putem să ne întoarcem!

Dar nu se întoarseră pentru că pe șosea zăriră ceva ciudat.

— Ce alai o mai fi și ăla care vine spre noi?

— Ia te uită! Îmi vine să cred că n-am nimerit în Ungaria, ci în altă parte.

— Drace, parcă am fi în Arabia!

Dinspre Hlohovéc venea o caravană: cămile cu poveri grele în circă abia tîrîndu-și picioarele pe drumul așternut cu pietriș. Pe cămile stăteau turci cu turbane pe cap.

Cei doi călăreți se opriră în mijlocul drumului și așteptară. Cînd caravana ajunse lîngă ei, cămilele se împărțiră în două șiruri și îi ocoliră într-o tăcere respectuoasă.

— Cine sînteți voi? îi întrebă unul dintre călăreți.

— Eu sînt negustorul Omar, răspunse turcul care stătea pe prima cămilă, iar dumnealor sînt servitorii mei.

— Și ce căutați pe-aici? îi întrebă celălalt călăreț cu mai multă asprime.

— Cu negoțul, răspunse Omar. Avem îngăduință să umblăm slobozi prin toată Țara Ungurească. Dacă nu ne credeți, poftiți, hîrtiile noastre.

Călărețul luă hîrtiile și se uită în ele.

— Bine, le răspunse, hîrtiile sînt în regulă.

— Ce fel de marfă aveți? întrebă celălalt călăreț. Aveți mărfuri vrednice de a fi înfățișate măriei-sale regelui?

— Regelui? se bucură negustorul turc. Sînteți din alaiul regelui Ladislau? Cel care a sosit acum în Ungaria?

Întrebarea îi surprinse pe călărești.

— De unde știi că regele Ladislau a sosit în Ungaria și de ce te interesează?

Omar nu catadicsi să le răspundă pentru că pe el altceva îl interesa.

— Sînteți cu adevărat din alaiul regelui?

— Sîntem.

— Îți mulțumesc Alah, pentru mare mila Ta! strigă Omar ridicînd brațele către cer.

Călărești se minunară și mai tare cînd îl văzură sărind ușor de pe cămilă, înclinîndu-se în fața lor și întinzîndu-le cu amîndouă mîinile două pungi cu bani.

— Cînd văd oameni din alaiul regelui Ladislau, mă simt de parcă toate razele soarelui ar pogorî deasupra mea. Nici nu vă închipuiți cît sînt de fericit. Ca să vă dați seama cît de mare e bucuria mea, vă rog să luați acest neînsemnat dar.

Zicînd acestea, Omar le dădu pungile cu bani.

— Ni le dai nouă? întrebă unul dintre călăreți, întinzînd mîinile, destul de încurcat, după pungi.

— Da, un dar pe care aș vrea să-l pot dărui tuturor celor care îl slujesc cu credință pe regele Ladislau, le răspunse Omar.

Călărețiii desnodară pungile la gură, băgară mîinile în ele și, spre marea lor uimire, auziră clinchet de aur.

— Aur curat, zise primul călăreț.

— Om bun, adăugă cel de al doilea.

— Dacă înțelegem noi bine, îi zise primul călăreț lui Omar, tu vrei ceva de la rege.

— Da, le răspunse el. Clipa cînd l-aș vedea, aș socoti-o ca cea mai fericită din viața mea. Doresc să mă arunc la picioarele sale, să-i cad în genunchi, să lovesc cu fruntea și să sărut pămîntul pe care l-a călcat regescul său picior.

Primul călăreț îl privi pe tovarășul său zîmbind.

— Văd că turcii au și unele obiceiuri ce n-ar strica să le deprindem și noi.

— Deci vrei să-l vezi pe regele Ladislau? îl mai întrebă și cel de al doilea călăreț.

— Da. E cea mai fierbinte dorință a inimii mele!

— Dorința ți se va împlini dacă te vei dovedi vrednic de a-l vedea ! zise primul călăreț rîzînd cu înțeles.

— Cel ce mă va ajuta să-mi văd visul cu ochii e vrednic de cea mai mare răsplată.

Și ca să arate că nu spune vorbe goale, turcul mai scoase încă două pungi, întinzîndu-le celor doi călăreți.

— Mai ai multe, turcule? zise înveselit primul călăreț.

Călărețiii se făcură că nu primesc acest nou dar, ba, după cum i se păru lui Omar, vroiau să-i înapoieze și pungile primite înainte.

— De ce refuzați acest mic semn al recunoștinței mele?

— Nu vedem în ce fel am meritat recunoștința ta, răspunse primul călăreț. Dar dacă vrei să-l vezi pe rege, hai cu noi. Ești turc și păgîn, dar pari om cumsecade și meriți să te arăți măriei-sale.

— Sînt fericit că aveți o părere atît de bună despre mine, dar mă întristează că nu vreți să luați acest dar pe care vi-l dau din toată inima.

— Ca să nu fii trist, dă încoa pungile, zise cel de al doilea călăreț. Dar te întreb eu, cu ce o să-l mai îmbii pe rege de vreme ce supușilor lui le dai cu atîta ușurință patru pungi de aur curat?

Primul călăreț nu era deloc mulțumit de purtarea tovarășului lui și nu o ascundea. Îi făcu semn din ochi ca să nu ia banii de la turc, dar degeaba.

— Regelui o să-i dau un dar regesc, zise Omar.

Călărețiii făcură calea întoarsă și porniră la drum în fruntea caravanei.

— Atunci pregătește-l , zise mai încolo cel de al doilea călăreț. Alah ți-a hărăzit norocul de a-l vedea în curînd pe cel mai luminat dintre domnii creștini.

— De ce i-ai luat banii? îl întrebă în șoaptă primul călăreț.

— I-am făcut o bucurie, îi răspunse rîzînd cel de al doilea călăreț. Apoi, vreau să țină minte toată viața cîinele ăsta de turc că un creștin a binevoit să stea de vorbă cu el. Dacă-l costă scump, o să țină minte mai bine.

— Ai dreptate, se lăsă convins primul călăreț.

De altfel, nu era nimic deosebit în asta, căci, de cînd e lumea, discuțiile între un turc și un creștin sau invers au costat scump. Cînd diplomații creștini se duceau la sultan, în urma lor veneau căruțe întregi cu daruri. Și nu o dată sultanul lua frumos darurile după care îi arunca pe diplomați în temniță. Iar la rîndul lui, sultanul, cînd vroia să se împace cu domnii creștini, trebuia să-și dezlege punga, deși asta nu obliga pe nimeni la nimic.

— Pe urmă, continuă cel de al doilea călăreț, a avut noroc că n-a dat peste niște oșteni de rînd. Ăia i-ar fi luat și părul de pe cămile, nu numai aurul și marfa.

Cel de al doilea călăreț spunea și de data asta purul adevăr. Se însera și prin ceața serii începeau să se zărească corturile taberii militare. Cînd întunericul se făcu mai gros, cîțiva soldați, care nu mai puteau distinge chipurile celor doi călărești, se repeziră înaintea caravanei să o jefuiască.

— Marș de-aici! strigă unul dintre călărești la ei.

Soldații încremeniră la marginea drumului de parcă ar fi auzit un glas din cer.

— M-ați salvat, le mulțumi Omar.

Corturile se înmulțeau. Pretutindeni ardeau focuri.

— Ne-am îndepărtat cam mult, zise primul călăreț.

— Cred că au și început să se teamă pentru noi.

Se apropiau de Farkašin. În bătaia flăcărilor, se zărea, nu departe, cortul regelui, cel mai mare și cel mai falnic printre celelalte. În fața lui se afla un grup de soldați.

Ajungînd aproape de cort, cel de al doilea călăreț porunci soldaților:

— Înconjurați caravana. Vai de cel ce se atinge de ceva! Cînd o să primiți poruncă, să-l aduceți pe negustor la rege.

Cînd cei doi călăreți se apropiară de intrarea în cort, izbucniră strigăte de bucurie.

— Au venit, au venit!

— S-a întors regele!

— Sînt tare curios, zise cel de al doilea călăreț ajutîndu-l pe primul să coboare din șa, ce mutră o să facă turcul cînd o să se trezească în fața ta, în fața regelui, căruia i-a dat o pungă de bani.

— Om vedea, zise regele rîzînd.

Regele ascultă mai întîi pe comandanții săi, care îi povestiră cît de îngrijorați fuseseră văzînd că nu se întoarce nici după două ceasuri, apoi intră în cort. Într-o clipă își schimbă ținuta și porunci să fie adus turcul.

— O să încremenească cînd o să mă vadă, se amuză regele. O să creadă, bietul de el, că vreau să-l pedepsesc pentru că m-a jignit.

— Ar fi păcat să-l pedepsești, a umplut cinstit pungile!

— Ei, atunci să vină. Îl aștept.

REGELE ȘI NEGUSTORUL TURC

REGELE BĂNUI CĂ TURCUL O SĂ vină cu tot calabalîcul dinaintea cortului său. Zece cămile era spectacol nu glumă. Cînd Omar se opri cu dobitoacele sale cam la vreo douăzeci de pași de cortul regelui, din toate părțile dădură năvală puhoaie de gură-cască.

Omar nu se grăbi să intre. Dădu mai întîi anumite porunci și imediat mîinile iscusite ale servitorilor lui începură să împuțineze poverile de pe spinările cămilelor.

Oștenii căscau niște ochi cît cepele la turcii care desfăceau niște covoare ca în basme, întinzîndu-le în jurul cortului.

Regele își pierdu răbdarea. Fu și el curios să vadă ce-i cu bocănitul și tropotul din preajma sa. Se sculă deci de pe grămada de perne, pe care se tolănise, și se apropie de ieșire. Urmări din umbră, nevăzut de nimeni frămîntarea de afară.

Dacă ar fi putut să-l vadă, Omar ar fi avut motive să fie pe de-a întregul mulțumit. Ochii măriei-sale sticleau

de plăcere la vederea frumoaselor covoare ce străluceau în lumina focurilor și făcliilor. Cînd totul, de jur-împrejur, fu acoperit de covoare, Omar îi făcu semn unuia dintre oamenii săi. Acesta îi întinse o cutie cu pietre prețioase. Ținînd cutia lipită de piept, Omar înaintă solemn, alături de unul din călăreții pe care îi întîlnise pe drum. Intrînd în cortul luminat încă de la intrare cu lumînări, el îl zări pe rege stînd pe perne. Fața lui era în umbră și nu i-o vedea bine. De altfel, nici nu îndrăzni să-și ridice privirile; căzu în genunchi încă de la intrare. Lăsă cutia jos, se aplecă și sărută pămîntul.

— Ridică-te! porunci regele.

Omar se ridică cu o repeziciune uimitoare. Vocea îi era cunoscută.

— Luminăția ta! strigă el îngălbenindu-se. Abia acum își dădu seama că unul dintre cei doi călărești, pe care îi întîlnise pe drum, era regele însuși. Era încredințat că totul e pierdut și că, în loc de favoare, se va alege cu o pedeapsă. Mai bine și-ar fi tăiat mîna care i-a întins punga; o pungă plină, ce-i drept, cu o sumă frumoasă, dar nici așa de grozavă ca regele să nu se simtă jignit.

Regele îl privea zîmbind.

— Totdeauna am crezut că întîlnirea dintre două vechi cunoștințe e un prilej de bucurie. N-oi fi vrînd să spui că nu sîntem vechi cunoștințe?

Cuvintele regelui îi mai dădură curaj, dar se vedea pe el că i-ar fi părut mai bine dacă s-ar fi cunoscut în altfel de împrejurări. Se trezi așa dar din buimăceală și îi întinse regelui prețiosul său dar. Vorbele frumoase pe care și le pregătise se dovediră de prisos. De altfel, darul vorbea de la sine.

Regele Ladislau primi cutia cu nepăsare. Dar chipul lui, la început rece, începu să se însenineze tot mai mult. Întoarse cutia spre lumină și, în clipa aceea, zeci de pietre prețioase aruncară în toate părțile scîntei săgetătoare. Apoi o deschise și abia se stăpîni să nu scoată un strigăt de uimire. La fundul cutiei, pe o pernă de catifea, se afla o paftă de aur, frumoasă de-ți lua ochii, încrustată cu cele mai scumpe și mai felurite nestemate.

Își închipui cum ar arăta cu paftaua prinsă la pelerină și îl apucă amețeala. Omar părea cît se poate de mulțumit.

— Acest dar scump îmi spune că vrei să-mi ceri ceva cu totul deosebit, zise regele.

— Cu totul deosebit, măria-ta, dar numai pentru mine deosebit. Dorința mea poate să pară luminăției-tale foarte neînsemnată și vrednică de rîs. De aceea nici nu știu cum să v-o spun.

— Spune cu curaj ce ai pe suflet și nu mai născoci vorbe de prisos, îl îndemnă regele.

Omar povesti îndelung despre marele vizir Mijani și despre frumoasa lui fată, despre Djem, fiul sultanului, și despre bobocul de trandafir din haremul lui, despre răzmerița ienicerilor, cum a ajuns Fatma la tîrgul de robi și în cele din urmă la castelul Trenčín.

— Sînt mișcat de soarta iubitei tale, zise regele. Mă miră doar faptul că n-ai izbutit pînă acum s-o răscumperi. Ești om bogat și știi că nu există pe lume nimic care să nu poată fi dobîndit cu ajutorul aurului.

— Sînt bogat și cunosc puterea aurului. Dar m-am încredințat că sînt inimi care nu se deschid la clinchetul lui. Ștefan Zápolský nici nu vrea să audă de mine și a oprit intrarea turcilor în Trenčín. Numai prin viclenie aș mai putea s-o scap pe Fatma.

— Viclenia e de cînd lumea cea mai bună armă a îndrăgostiților, zise regele zîmbind. Acum știu ce vrei de la mine. Vrei să înmoi inima lui Ștefan Zápolský.

— Ce nu poate să facă strălucirea aurului și nestematelor, va face cuvîntul măriei-tale.

— De ce n-ai încercat să ajungi la o înțelegere cu seniorul de Trenčín altfel, să fi trimis un sol?

— Nu vrea nici să mă vadă, nici să mă asculte. I-aș trimite un sol, dar l-ar ciomăgi și l-ar goni.

— Dar dacă solul tău i-ar oferi în schimb atîta aur cît cîntărește Fatma, eu cred că seniorul ar fi mai puțin pornit împotriva turcilor și s-ar gîndi că tîrgul nu e tocmai rău.

— I-aș da cu cea mai mare bucurie atîta aur. Pe deasupra l-aș acoperi și cu nestemate.

Regele rîse cu poftă. Îi venise în minte ceva hazliu.

— Ți-am dat un sfat prost. Să nu-i dai atîta aur cît cîntărește iubita ta, fiindcă te-ar pîndi două mari primejdii.

— Ce primejdii? întrebă Omar.

— Prima ar fi că ți-ai vedea iubita tîrziu, iar a doua că, văzînd-o, n-ai recunoaște-o. Știi cum? Dacă s-ar hotărî să ți-o dea pentru atîta aur cît cîntărește, seniorului i-ar veni ideea să-și mărească cîștigul. Ar da-o pe mîna bucătarilor, așa că ai vedea-o și mai tîrziu și într-o înfățișare greu de recunoscut: mai grasă ca să atîrne mai mult la cîntar.

Regele icnea de rîs. Dar îi păru rău de gluma pe care o făcuse cînd se uită în ochii negustorului turc plini de amărăciune și suferință.

— Seniorul de Trenčín n-ar avea nevoie să-și sporească veniturile în acest fel, fiindcă eu oricum i-aș da atîta cît mi-ar cere. Căci comoara după care tînjesc eu e mai scumpă decît toate bogățiile de pe lume.

— Eu sînt sigur că pînă la urmă ai să te înțelegi cu seniorul, îl asigură regele. Pe mine mă impresionează dragostea ta și sînt sigur că-i va impresiona și pe alții. Mîine mă voi întîlni cu seniorul de Trenčín, și îi voi aminti de cazul tău. Am să-i spun că m-ar face fericit dacă ar pune capăt suferinței celor două inimi îndrăgostite.

Omar căzu în genunchi și își plecă fruntea pînă la pămînt, întocmai cum făcuse la sosire.

— Măria-ta! Vă rămîn îndatorat pînă la sfîrșitul zilelor mele!

Regele îi întinse mîna. Chipul lui Omar era scăldat într-o mare fericire.

Plecînd, oștenii se dădeau la o parte din fața lui cu un vădit respect. Nu le venea să creadă că au de-a face cu un negustor turc de rînd de vreme ce regele îl ascultase și îi acordase atîta vreme. Ei îl țineau de sol al sultanului și cei care mai știau cîte ceva despre cele ce se petrec în lume încercau să ghicească cam care este rostul lui aici. N-o fi vrînd oare sultanul să se împace cu căpeteniile creștinătății, să renunțe la cuceriri, să se mulțumească cu ce are și să dea pace Europei?

Era un întuneric deplin.

Pretutindeni pe cîmpia Farkašinului sărcau scîntei, se înălțau limbi de foc către bolta cerului, iar pe pămînt, erau numai pălălăi stacojii. Omar nu privea în jos, ci spre cerul acoperit de nori printre care se strecura doar ici și colo licărul firav al cîte unei stele.

— Privește, zise el către însoțitorul său, cerul e întunecat, mai întunecat decît a fost sufletul meu mai acum cîtăva vreme. De-ar fi să semene cu sufletul meu de acum, cerul ar trebui să se umple de mii de stele sclipitoare și luna să-i tragă un dans pe cinste. Mi s-a umplut inima de lumină și bucurie.

O ceată de oșteni stăteau pe lîngă cămile, uitîndu-se cu respect la Omar, care se urcase pe cea mai mare dintre dobitoacele cocoșate. Negustorul băgă mîna într-un sac, care atîrna pe o parte a cămilei, scoase un pumn de bani și îi aruncă spre oșteni. Mai băgă mîna încă o dată și încă o dată și ar fi ținut-o așa pînă ce ar fi golit sacul, dacă tovarășul lui nu s-ar fi uitat mustrător la el.

Cînd caravana se urni din loc, Omar îi zîmbi tovarășului său și-i zise:

— Mă dojenești pentru dărnicia mea? Sînt atît de fericit că aș fi în stare să arunc aur peste tot pe unde trec ca să văd în jurul meu numai chipuri vesele.

— Încotro o apucăm? întrebă călăuza caravanei.

— Înapoi la Nové Mesto! porunci Omar cu ochii în direcția Trenčínului.

— Nu pui cumva prea mult temei pe făgăduielile regelui? îl întrebă tovarășul său.

— Nu. Ca să fiu fericit îmi ajunge să cred că o voi vedea pe Fatma. Sînt încredințat că regele își va ține cuvîntul și va vorbi cu seniorul de Trenčín. N-o să mai fim alungați de la porțile Trenčínului, o să fim primiți și ascultați. Și o s-o văd pe Fatma, sînt sigur că o s-o văd!

În clipa aceea ca se ivi în mintea lui. Omar își aruncă privirile departe, spre castelul Trenčín și în fața lui răsări Fatma așa cum o știa de odinioară, ca o gingașă floare cu petalele desfăcute spre îmbrățișare. „Am să zbor către tine, Fatma, am să birui toate stavilele care ne despart. Am să te răscumpăr de-ar fi să dau și cămașa de pe mine!“ Asta ar fi vrut să-i spună Fatmei dacă ar fi avut putința să o vadă vie, de-adevăratelea, nu numai ca pe o nălucă a închipuirii sale.

— Privește! strigă însoțitorul său, întrerupîndu-i dulcea visare, o stea s-a rupt din coroana cerului și s-a prăbușit în hăurile fără fund ale lumii!

— Crezi că e un semn rău pentru mine?

— Nu, nu vreau să-ți amărăsc și mai mult inima, îi răspunse însoțitorul. Am vrut doar să-ți atrag luarea-aminte ca să nu-ți faci gînduri deșarte, iar suferința ta să nu fie prea mare dacă n-ai să izbutești.

— Soarta vitregă se va rupe de mine ca steaua aceea din coroana cerului, zise Omar. Voi scăpa de ea.

— Alah să te ajute să-ți împlinești nădejdile!

De o parte și de alta a drumului se mai zăreau corturi și focuri răzlețe care zdrențuiau întunericul cu ultimele lor puteri. Oștenii îngînau cîntece de dor după țara și iubitele lor părăsite și cîmpul se umpluse de o lenevoasă melancolie.

Caravana lui Omar plutea prin noaptea neagră, mută ca o fantomă.

O ZI NEFERICITĂ PENTRU BUFONUL REGELUI

RIDICÎNDU-SE, COPĂCEL-COPĂCEL pe bolta dimineții, soarelui îi fu dat să vadă un spectacol neobișnuit. Cîmpia Farkašinului era ca un furnicar. Pretutindeni forfoteau oșteni, iar dinspre Trnava se apropia un adevărat puhoi de oameni. În mulțimea aceea se aflau toți episcopii, cei mai de seamă seniori din Ungaria de Sus, sute de boiernași neînsemnați care pîndeau orice prilej de a-și mai spori avutul și de a dobîndi noi titluri. Printre trăsuri, cea mai răsărită era cea a reginei Beatrice, bătută în aur și argint sclipitor.

Regele Ladislau se instalase dinaintea cortului său și, în timp ce toată lumea dimprejur se agita, el se uita liniștit la năzbîtiile bufonului. Așa făcea în fiecare dimineață de cînd medicul îl sfătuise să-și înceapă ziua cu gînduri bune și zîmbet.

Dar nepăsarea lui era numai aparentă și bufonul se gîndea cu disperare cîte ciomege o să capete dacă nu va izbuti

să-l înveselească. Nu de rege se temea. Regele avea o fire blajină și n-ar fi fost în stare să facă nimănui vreun rău. Dar erau alți ochi pe acolo, care atît așteptau: să nu-l vadă pe rege prăpădindu-se de rîs. Îndată s-ar fi dat poruncă să fie ciomăgit.

Cum să-l facă să rîdă? Să se dea de-a dura, să-și roadă unghia de la picior, să vorbească din burtă, ciorovăindu-se cu sine însuși, să se scălîmbăie sau să facă ca toate dihăniile? La toate astea se gîndi și la toate renunță. Simțea că astăzi nu merg giumbușlucurile lui obișnuite. Ce-o fi avînd regele în cap de-i așa de îngîndurat și de încruntat? De i-ar fi știut pricina, iute s-ar fi descurcat, căci își cunoștea meseria. Dar nimeni nu vroia să-i șoptească ce-l frămîntă pe rege. Iar el degeaba își storcea creierul. Era neputincios și disperat. Nu se mai gîndea decît la ce-l așteaptă și cu ce o să fie bătut: cu nuiaua sau cu ciomagul?

Cine s-ar fi uitat mai cu băgare de seamă la rege și la bufonul lui ar fi putut să se întrebe, pe bună dreptate, care dintre el e mai neliniștit.

— Care dintre noi e mai nebun? rupse tăcerea regele Ladislau.

— Eu, se pripi cu răspunsul măscăriciul.

Îi păru rău, dar alt răspuns mai isteț nu găsi.

— N-aș zice. Mai curînd ai o mutră de filozof care cugetă la tainele inimii.

— Cea mai bună dovadă că sînt nebun.

Măscăriciul își însoți replica cu un hohot de rîs și cu o strîmbătură din gură, amîndouă nereușite și penibile.

— Vrei să spui că omul cu fruntea încrețită de gînduri adînci e un nebun? întrebă regele.

— Da, răspunse măscăriciul cu îndrăzneală. Înțeleptul nu se încruntă niciodată, înțeleptul rîde. El culege din viață numai bucuriile și plăcerile, necazurile le lasă nebunilor.

— În cazul ăsta am putea să ne dăm mîna deși am impresia că eu te întrec în nebunie.

Un zîmbet silit trecu ca o umbră pe chipul regelui.

Nebunul se agață de acest zîmbet ca de un pai salvator.

— Ca să nu ne certăm degeaba, zic să dăm cu banul, să vedem care dintre noi doi e mai nebun.

Măscăriciului îi veni o ideie. Își scutură buzunarul din care sări un bănuț căzînd pe covor. Apoi se îndoi ca un arc,

luă banul de jos cu dinții, făcîndu-l să zdrăngăne ca o pietricică într-o oală de lut.

— Capul sau pajura? vorbi el din burtă.

— Capul, zise regele ceva mai înveselit.

Măscăriciul scuipă banul în sus și îl prinse din nou în gură. Banul i se lovi de un dinte, mai-mai să i-l scoată. Pe urmă măscăriciul se trînti la pămînt și începu să plîngă. Și cu cît plîngea mai avan cu atît mai mare era veselia pe care o stîrnea în jur și chiar pe chipul regelui.

— De ce plîngi? îl întrebă regele.

— Plîng după dintele pe care mi-l scosei cu banul și pe care îl înghițiii. Drept să spun, am mîncat lucruri mai bune la viața mea... Plîng însă mai ales fiindcă am pierdut.

— Păi nu se vede nimic, zise regele.

— A ieșit capul! Iată-l!

Măscăriciul scoase toată limba din gură, pînă la rădăcină. Pe limba lui, regele Ladislau își zări propriul său chip.

Și regele și toți cei din preajma lui se prăpădeau de rîs, în timp ce măscăriciul plîngea de mama focului. Se tăvălea pe jos, mușca covorul de parcă o durere nemaipomenită îi sfîrteca mațele. Cînd se sculă și își arătă chipul strîmb de atîta plîns, toată lumea putu să vadă că are în ochi niște lacrimi cît boaba de mazăre.

— Numai pentru atîta plîngi? se miră regele.

— Ba nu, plîng pentru că m-am crezut cel mai mare nebun din lume și acum mi-am pierdut încrederea în mine. Sorții au hotărît că luminăția-voastră sînteți mai nebun. Și eu o să-mi pierd ființa, fiindcă ce nevoie are un nebun mai mare de unul mai mic?

— Nebunul are nevoie de un înțelept, zise rîzînd regele. Din clipa asta te înalț, la rangul de înțelept al Curții! Și pentru că un înțelept trebuie să știe tot ce-a fost, este și va fi, te declar totodată și ghicitor al Curții.

— Cred că o să fiu mai bun de ghicitor decît de înțelept. E adevărat că nu știu mai nimic din ce a fost și este, dar în ce privește viitorul, despre el poate să vorbească orice nebun!

— Cu atît mai bine. Regele se încruntă din nou, semn că dăduse uitării trăznăile nebunului și că gîndurile negre îl asaltau iară.

— Cu atît mai bine. Eu nu știu nimic despre viitor și aș dori să-l cunosc. Spune-mi ce mă așteaptă din clipa cînd pe capul meu va străluci coroana Ungariei?

— Fericire și mulțumire, răspunse măscăriciul luînd o poză mesianică.

Răspunsul nu-l mulțumi pe rege. Dar ce putea să-i prorocească de vreme ce n-avea habar de ce-ar dori regele să dobîndească așezîndu-se în scaunul Ungariei?

— Omul poate fi fericit și mulțumit și atunci cînd e singur?

— Nu poate, îi răspunse nebunul fără să stea pe gînduri. Ca orice muritor, pentru a fi fericit chiar și regele are nevoie de o femeie credincioasă și iubitoare.

— O să am o asemenea femeie?

— Da! răspunse nebunul ca în transă.

— Poți să-mi spui ce fel de femeie va fi?

— Va fi o femeie de cel mai nobil neam, înrudită cu domnitorii cei mai puternici din Europa, de o mare frumusețe a trupului și sufletului. Iar această femeie, pe care soarta v-a hărăzit-o, va intra în curînd în viața măriei-tale.

— Brr! făcu regele apucat de tremurici.

Măscăriciul își dădu astfel seama că prorocirea lui nu-i adusese bucurie nici regelui, nici suitei lui. Dar ce putea să-i prorocească dacă habar n-avea care-i femeia după care tînjea măria-sa?

— Și dacă aș scăpa de ea căzînd în brațele femeii pe care mi-am ales-o singur?

— Nimeni nu poate scăpa de ce i-a fost scris! strigă nebunul.

Nori amenințători se adunau pe fruntea regelui Ladislau.

— Ai spus că femeia cu pricina stă gata să intre în viața mea. Cum anume se pregătește?

— Arde de nerăbdare să vă vadă!

Nebunul stătea cu ochii dați peste cap, adunînd parcă din zări îndepărtate taine care se dezvăluiau numai lui.

— O mînă încoace o dorință teribilă, vine, se apropie!

— Taci! strigă regele. Nu vreau să știu decît numele femeii!

Măscăriciul își dădu seama că o făcuse de oaie. Abia acum își aduse aminte de văduva regelui Matei. Îi aruncă

o privire lui Ladislau și se lămuri că regele o vedea în femeia din prorocirea lui pe Beatrice.

— Am dat cu bîta-n baltă! zise înghițind în sec, cu vocea sugrumată.

Măscăriciul aflase că Beatrice e o scorpie de care regele și oamenii lui nu știau cum să scape mai ieftin. Regele își închipuia că ea era femeia hărăzită de soartă despre care trăncănise nebunul.

— Rog pe luminăția-voastră să mă ierte, bolborosi bufonul zdrobit. Astăzi n-am făcut două parale nici ca nebun, nici ca înțelept și proroc. Sînt un prost!

Încercă să-și îndrepte greșeala, strîmbîndu-se, făcînd o mutră spăsită, dar nu fu răsplătit nici cu cel mai mic zîmbet.

— Da, ești un prost, consimți regele cu o răceală neobișnuită pentru el. Ai spus că nimeni nu scapă de ce i-e scris. Ei bine, nici proștii nu scapă.

— Milostivește-te, măria-ta! strigă măscăriciul aruncîndu-se în genunchi.

Dar de milă nici vorbă. Mînia regelui nu se potoli nici după ce oștenii îl înhățară.

— Cum să-l pedepsim pe cel mai nebun dintre nebuni? îl întrebară ei pe rege.

— Vom vedea. Deocamdată legați-l. Dar ce se întîmplă? Au și sosit seniorii Ungariei? întrebă regele emoționat.

Oștenii se aliniară iute, pe două rînduri, de la cort pînă la drum. Regele era furios pentru că după discuția cu măscăriciul i se cuibărise în suflet bănuiala că printre cei care veneau să-l salute era și regina Beatrice. Nu credea că o să aibă atîta putere ca să-și ascundă scîrba la vederea ei. Nu vedea în ea decît o femeie care vroia să i se bage în suflet cu de-a sila. Capul îi vuia de poveștile auzite de la unul și de la altul despre firea ei focoasă și nestăpînită și îl apucau frigurile cînd se gîndea că poate să-i cadă și el pradă.

La capătul șirului de oșteni se opri cea dintîi trăsură. O trăsură neasemuit de frumoasă. Sclipea aurul și argintul de pe ea de umbrea pînă și soarele de pe cer.

Regele era turtit de-a binelea. Din trăsură coborî o femeie. Nu putea fi alta decît Beatrice. O femeie plină, voinică, cu sîni mari, îmbrăcată orbitor, încărcată de giuvaeruri, cu o diademă strălucitoare în păr. Mai mult decît

toate însă îi străluceau ochii aţintiţi ca doi cărbuni aprinşi asupra regelui.

În clipa aceea regelui îi veni să-şi ia lumea-n cap, să facă stînga-mprejur, s-o ia la sănătoasa şi să nu se mai întoarcă nici pentru cea mai amăgitoare coroană din lume.

Şi poate n-ar fi rezistat ispitei de a scăpa cu fuga, dacă din spatele reginei nu i-ar fi sărit în ajutor nişte ochi încurajatori. Erau ochii episcopului Toma Bakoc care parcă strigau: — Să nu-ţi fie frică, măria-ta, atîta timp cît mă vezi pe mine!

DOBRJE, DOBRJE!*

ȘI ASTFEL, REGELE FU SILIT SĂ intre în horă, să se prefacă adînc mișcat de neașteptata întîlnire cu regina. Încă o dată se simți recunoscător episcopului, cînd acesta luă asupră-și sarcina de a exprima emoția și nemaipomenita fericire a regelui de a fi întîlnit, din prima clipă, călcînd pe pămîntul Ungariei, pe cea mai fermecătoare femeie a acestei țări.

Regele i-ar fi scos ochii cu cea mai mare plăcere acestei femei care, cică, era cea mai fermecătoare din cuprinsul țării. Simțea cum ochii ei păcătoși îl dezbracă de vestminte, cum îi pipăie mușchii, cum îl străpung pînă în măduva oaselor.

Avu un sentiment de ușurare atunci cînd văzu oprindu-se la capătul frontului de oșteni o altă trăsură, din care coborîră episcopii, iar imediat după ea, o a treia din care își făcură apariția Ștefan Zápolský și căpitanul lui. Apoi urmară

* Bine, bine (pol.)

alte și alte trăsuri vărsînd din pîntecele lor mulțime de magnați unguri. Regele răsuflă ușurat, fiindcă măcar o vreme nu mai era silit să preamărească, cu vorbe înzorzonate, frumusețea văduvei.

— Spinul din coroana Ungariei e cam prea mare, îi șopti el lui Toma Bakoc. Îmi vine să las baltă coroana asta, care e mai mult spinoasă decît regală.

— Strîngeți din dinți cît puteți...

Beatrice băgă de seamă că-și șușoteau ceva și se uită la ei ca să prindă măcar din priviri o fărîmă din ce-și spuneau. Dar episcopul vorbea așa de încet încît regele de-abia îl auzea:

— Strîngeți din dinți și consimțiți la tot ce vă cere. Restul lăsați pe mine...

În curînd, toți episcopii și marii magnați ai Ungariei se adunaseră în jurul lui Ladislau. După cuvenitele cuvîntări de salut, ei înfățișară măriei-sale condițiile pe care trebuia să le accepte dacă dorea să fie rege al Ungariei, un domnitor stimat, iubit și sprijinit de toată țara.

Tot timpul, regele simțea privirile lipicioase ale Beatricei. Nu știa ce să facă și cum să se mai întoarcă bietul, ca să scape. Ascultă citirea condițiilor doar cu o ureche. Cînd se opreau ca să-i audă părerea, el le răspundea cu vorba lui obișnuită:

— *Dobrje, dobrje...*

De atîtea ori rosti aceste vorbe, încît mulți dintre cei de față nu-și putură ține rîsul.

Cînd ajunseră la ultimul punct, potrivit căruia regele declara solemn că a doua zi după încoronare o va înălța pe Beatrice pe tronul țării, bietul rege fu cît pe ce să facă o trăznaie cu desăvîrșire nevrednică de un cap încoronat și ar fi făcut-o de nu s-ar fi aflat lîngă el Toma Bakoc ai cărui ochi îl sprijineau ca niște cîrje pe un olog. Cei care aveau priviri mai agere observaseră că regele e năucit. Se uita în jurul său speriat, frămînta între degete paftaua masivă de la pelerină și se muta de pe un picior pe altul de parcă stătea pe jăratic.

Ținu cam multișor pînă să-și dea consimțămîntul și la acest ultim punct!

— *Dobrje, dobrje!...*

Curtenii simțiră cîtă deznădejde e cuprinsă în aceste cuvinte, iar cei care erau convinși că Beatrice va deveni soția lui încercară un sentiment de sinceră compătimire.

Ladislau arăta ca un osîndit la moarte. Îl scăpă din această neplăcută situație unul din curtenii lui credincioși, care ceru iertare nobilei adunări că regele e nevoit să se retragă pentru mai multă vreme în cortul său, deoarece tocmai în această măreață zi îl apucaseră niște dureri mari de burtă fiind nevoit să se dea pe mîna iscusitului său doctor, om înarmat cu multă știință și cu leacuri sigure...

— L-a apucat pîntecarița... își șopteau gurile rele.

— Și de-ar fi fost sănătos tun, îi șopti Zápolský căpitanului său, o veste ca asta tot i-ar fi căzut greu la rînză.

Se uita la Beatrice care jubila fără să aibă idee de ce se petrece în sufletul regelui Ladislau.

— Dacă regele e bolnav, atunci locul meu e lîngă el! declară ea cu toată hotărîrea.

— Compasiunea femeii ne înalță și ne fericește, încercă Toma Bakoc s-o potolească, dar nu ne vindecă. Omul bolnav are în primul rînd nevoie de doctor. Cunosc și eu multe taine ale medicinii și sper că, unindu-mi puterile cu ale doctorului, îl vom putea tămădui pe rege de dureri.

De n-ar fi fost Toma Bakoc, regina s-ar fi vîrît fără întîrziere în cortul lui Ladislau. Descotorindu-se de ea, episcopul intră iute în cort. Regele se tolănise pe perne. Privindu-l, oricine ar fi putut să creadă că nu mai are multe zile de trăit.

— Frumoasă păcăleală, n-am ce zice! îl întîmpină el pe episcop cu mustrare. Acum nu mai cred că făgăduiala mea e numai o formalitate. Nu mai cred că există om pe lume care să mă scape de muierea asta.

— Crede, măria-ta, rosti Toma Bakoc cu un glas solemn, și credința te va mîntui. Vă asigur că regina, așa cum tînjește acum să devină soția măriei-tale, în curînd tot așa de tare te va urî și se va teme de căsătoria cu luminăția-ta.

— Ești așa de convins că vei izbuti să-i schimbi gîndurile și socotelile?

Regele se simțea înviorat ca după un leac miraculos.

— E sigur. Puteți să vă bizuiți pe mine.

— Cu cea mai mare plăcere m-aș bizui, zise regele ridicîndu-se de pe perne, dar tare mă tem.

Episcopul îi înfățișă atunci planul său și regele se liniști, trăgînd nădejde că Beatrice își va pierde entuziasmul pentru el.

— *Dobrje, dobrje, bardzo, dobrje!*

De bucurie strigă atîta de tare că și cei de afară auziră; de unde își dădură cu părerea că regele se simte mai bine. Dar ce anume îi alinase durerea, numai unii știau, printre ei și Štefan Zápolský.

— Bucuria regelui n-o să ție mult, șopti Zápolský căpitanului său. Toma Bakoc o să dea greș. Numai noi doi o să ieșim bine: eu cîștig prinsoarea, iar tu te alegi cu lada de giuvaeruri și cu o brățară pentru Fatma cum nu s-a mai văzut.

Ambróz Opatovský stătea posomorît din clipa cînd se apropiase de cortul regelui. Se uita cu groază la covoarele turcești, deși își dădea curaj, zicîndu-și că nu-i neapărat nevoie să fie de la Omar.

— Ce spuneți de covoarele astea? îl întrebă el pe Štefan Zápolský.

Seniorul le privi cu admirație.

— Minunate, sînt minunate!

— Gust turcesc și treabă turcească, zise el fără să îndrăznească să spună de-a dreptul ce-l doare.

— Da, sînt turcești. Mari meșteri în țesături de-astea, pișicherii ăia de turci. Ce-i al lor e al lor!

Ambróz nu se liniști nici după ce văzu că seniorul său nu bănuia nimic.

Ceva mai tîrziu se apropie de ei episcopul Ioan de Oradea.

— În hărmălaia asta era să uit, zise episcopul către Zápolský, să-ți spun că niște turci m-au rugat ceva. Le-am făgăduit să fiu mijlocitor între ei și tine.

— Nu vreau să am treabă cu turcii! îi răspunse Zápolský. Te ostenești degeaba.

— E un fleac, insistă episcopul Ioan. Și cred că merită.

Și Zápolský și Opatovský știau că-i vorba de Fatma. Dar cine se adresase unuia dintre cei mai influenți episcopi din Ungaria? Omar sau oamenii lui Djem?

— Au venit la mine niște trimiși din partea lui Djem, fratele sultanului. De-aia am și stat de vorbă cu ei. Djem e omul nostru. Dacă ne gîndim ce-am putea dobîndi cu ajutorul lui, n-am proceda prea cuminte dacă i-am îndepărta

pe oamenii lui fără a încerca să-l ajutăm cît ne stă în putere. Mai ales cînd e vorba de un lucru mărunt. Vor să răscumpere o turcoaică, o cheamă Fatma. Dacă am înțeles eu bine, ar plăti oricît.

— N-o dezrobesc pentru nimic în lume! declară Zápolský cu toată hotărîrea.

— Ăsta e ultimul tău cuvînt? se miră episcopul.

— Ultimul, răspunse Zápolský.

— Nu pricep, dar iau notă de răspunsul tău. Spune-mi și mie însă, pentru ce ții atît de mult la Fatma asta, tu care-i urăști așa de tare pe turci?

Ce să-i răspundă? Îl scăpă regina Beatrice care îl chemă pe episcop, desigur ca să-l întrebe ce efect făcuse apariția ei aici, dacă îi șade bine diadema, dacă vîntul nu i-a răvășit părul, sporindu-și încrederea în sine cu răspunsurile smulse cu de-a sila.

— Ești mulțumit de mine? îl întrebă Zápolský, zîmbind, pe căpitanul său.

— Sînt domnia-ta, dar...

— Iar n-ai încredere în mine... Iar te gîndești la tot felul de bazaconii.

— Am încredere, mă apasă însă un gînd... Dacă veți respinge cu tot atîta hotărîre și pe celălalt mijlocitor, pe cel mai puternic, pe care Djem îl va avea cu siguranță.

— Pe cine?

— Pe Papa.

Nu apucă să-i dea răspuns căpitanului, căci, în clipa aceea, regele ieși din cort și veni drept la el.

De îndată ce regele pomeni de negustorul turc, care făcuse o bună impresie asupra lui, motiv pentru care dorea să-i îndeplinească dorința de a pune o vorbă bună pentru dezrobirea Fatmei, inima lui Ambróz Opatovský începu să bată cu putere în piept.

— Să mă iertați, măria-ta, zise Zápolský, dar nu-mi place să aud de turci nici chiar din gura luminăției tale.

— Lasă că nu-s toți turcii la fel, zise regele zîmbind. Turcul de ieri, negustorul Omar, mi s-a părut un om cumsecade. M-a mișcat iubirea lui statornică și mi-ar face plăcere să aud făgăduiala ta, să știu că nu mi-am răcit gura de pomană.

— Și ce-aș putea făgădui măriei-tale?

— Că-l vei primi pe negustorul Omar și-l vei asculta cu luare-aminte.

— Atîta pot să făgăduiesc. Mai mult nu.

— Atîta mi-ajunge. Știai că Omar e așa de bogat?

— Nu mi-a păsat niciodată nici de el, nici de averile lui. Dacă măria-ta nu și-ar fi exprimat dorința, n-aș fi fost curios să știu nici măcar cum arată la față.

— Te sfătuiesc totuși să nu fii nepăsător. E putred de bogat și mi-a spus că fără Fatma toată averea lui nu face două parale. Zicea că-ți dă pe ea cît poftești.

Nu-i răspunse regelui ce-i stătea pe limbă. Nu-i spuse că nu există bogăție pe lume care să-l facă s-o dea pe Fatma. Mărturisirea asta i-o jăcu numai căpitanului său, după ce regele se amestecă printre episcopi.

— Nu i-ați da-o nici dacă v-ar da toate bogățiile lui? îl întrebă căpitanul cu scăpărări de fericire în ochi.

— Nu! Ți-am dat cuvîntul meu.

RÎSUL ŞI PLÎNSUL REGINEI BEATRICE

DINTR-UN CORT ÎNDEPĂRTAT răsună un ţipăt sfîşietor.

— Iertare!

Se auzi şi răspunsul înăbuşit:

— Gura! Că îţi ard cîte zece ciomege în plus pentru fiecare ţipăt.

— Ce este? întrebă Beatrice mirată.

— Îl croiesc pe măscăriciul meu, o lămuri regele. În dimineaţa asta n-a fost bun de nimic. Nici de măscărici, nici de proroc.

— A prorocit ceva rău? fu curioasă Beatrice să afle.

— Vorbele unui nebun nu merită să fie repetate de un rege, măria-ta.

Zicînd acestea, Toma Bakoc nici nu-şi dădea seama din ce încurcătură îl scotea pe rege.

— Aş fi fericită dacă l-aţi ierta, măria-ta, oricare ar fi fost prorocirea lui, zise Beatrice.

— Luminăția-sa dorește să-l iertăm pe nebun? se miră unul dintre curtenii regelui.

— Da, răspunse scurt regina.

— Dorința doamniei-voastre e pentru mine, poruncă, zise regele uitîndu-se cu teamă la Beatrice. Ce naiba s-o mai fi ascunzînd în femeia asta? O fi simțit că măscăriciul suferă din pricina ei?

Regele făcu semn să i se dea drumul măscăriciului. După o clipă, acesta țîșni din cort ca din pușcă. Avea fața scăldată în lacrimi și strîmbă de atîta suferință, dar se citea în ochii lui că iertarea îl făcuse fericit. Află că regina îl scăpase; de aceea se duse drept la ea și i se aruncă la picioare.

— Scoală-te și șterge-o! se burzului la el un curtean.

Măscăriciul nu-l ascultă decît pe jumătate. De sculat se sculă, dar nu plecă. După cîte se părea cele cîteva ciomege îi prinseseră bine. Începu să se scălîmbăie atît de caraghios că toată lumea se cutremură de rîs.

Regele era acum dispus să-i ierte prorocirea aceea nenorocită. Îi aruncă un pumn de bani și dădu glas mulțumirii sale cu veșnicul său, „*dobrje*, *dobrje*".

Nebunul aduna banii cu un zîmbet de fericire. Îi băgase pe toți în tolbă, dar tot se mai uita cu jind pe jos, tot mai căută pînă ce cîțiva seniori de față se scotociră prin buzunare dîndu-i din nou de lucru. Măscăriciul se simțea acum cel mai fericit om din lume. I se umflaseră buzunarele ca niște cimpoaie, căci, după ce isprăvi cu banii, el continuă să și le umple cu smocuri de iarbă, îndesîndu-le cu nădejde. Măscăriciul o cam lungise și regele începea să se plictisească. Dar în curînd se lămuri ce era cu ciudata ocupație a nebunului. Măscăriciul se dădu peste cap și se duse de-a dura ca o roată, cu o iuțeală uimitoare și, de nu și-ar fi astupat buzunarele cu iarbă, el ar fi pierdut banii. Ajunsese lîngă un tufiș. Acolo se opri, simțind că privirile curioase ale seniorilor sînt pironite asupra lui. Atunci îi veni o altă idee. Se întoarse cu fața la tufiș și începu să se scarpine la subțioară, cu ochii holbați la cerul pe care luneca un stol de păsări. Ca la poruncă, privirile seniorilor se îndreptară în sus.

În clipa aceea izbucni un hohot răsunător de rîs. Măscăriciul înșfăcase o oaie care păștea după tufiș, s-o țină la spate, prefăcîndu-se că o scoate de sub braț. Pe urmă o trînti la pămînt, o bătu cu palma cu prefăcută mînie și îi dădu drumul strigînd în urma ei:

— Mănîncă iarba, ce-mi pești părul de la subțioară!

Mai cu foc decît toți rîdea Beatrice. Obrajii ei plinuți se cutremurau. Rîdea cu lacrimi și se ștergea la ochi cu dosul palmei. Se apleca, se bătea cu palmele peste pulpe. Rîdea așa de tare că regele și curtenii nu se mai uitau la măscărici, ci la ea.

— Să ciomăgești un om ca ăsta! îl dojeni ea pe rege. Ăsta își cunoaște meseria! Ar trebui să-l înfășori cu mătase și să-l ferești de cea mai mică pală de vînt. E o comoară!

O ținu cu rîsul și după ce toți ceilalți se potoliseră.

— Așa rîde mereu? îl întrebă regele în șoaptă pe Toma Bakoc.

— Asta nu-i nimic. S-o vadă măria-ta cînd plînge! răspunse episcopul care își ieșise din pepeni și avea o poftă grozavă s-o ia la rost pe văduvă, s-o învețe cum trebuie să se poarte o femeie de rangul ei. Dar se stăpîni dîndu-și seama că orice strădanie ar fi zadarnică. Chiar dacă ar fi fost înzestrat cu cele mai alese însușiri de dascăl, cu vorba putea cel mult să o facă să-și schimbe coafura sau vestimentele; de năravuri nu putea fi dezvățată nici cu bîta.

— Cum zici că plînge, sfinția-ta? întrebă regele îngrozit. Numai la ideea plînsului îl trecură fiori reci. Nu suporta lacrimile. Mai ales cînd vedea o femeie plîngînd îl apucau pandaliile.

— Nu vă doresc s-o vedeți plîngînd, fiindcă atunci degeaba m-aș mai osteni s-o agăț de gîtul frumosului pe care am pus ochii.

— De ce?

— Ar rămîne pe capul măricii-tale.

— Plînge atît de înduioșător? Plînsul ei e o armă așa de puternică?

— Este, măria-ta. Dar să înduioșeze pe cineva, nu prea cred. Mai degrabă îți face o scîrbă cumplită. Numai o dată am auzit-o, imediat după moartea regelui Matei, și n-o să

uit cîte zile oi mai avea. Neputînd să fug de lîngă ea, eram gata să-i făgăduiesc că o iau de nevastă, deşi sînt faţă bisericească, numai să tacă.

Un zîmbet amar răsări pe chipul regelui.

— Păcat că n-ai făcut-o. Acum aş fi fost liniştit. Frumos viitor mă aşteaptă, n-am ce zice!

— Luminăţia-sa n-are de ce să se teamă, îl încurajă episcopul.

— Bun, mi-ai mai dat asigurări că mă pot bizui pe domnia-ta. Dar ce folos? Chiar acum m-ai convins că nici măcar pe mine nu mă pot bizui în tărăşenia asta. Dacă începe să plîngă, aşa cum zici că e în stare numai ea, simţitor cum sînt, o s-o iau de nevastă. Dar cred că mai de grabă o să mă arunc pe fereastră.

Regele părea atît de nenorocit încît doctorul avu pentru o clipă impresia că povestea cu durerile de burtă este adevărată. Între timp, Beatrice se potolise şi se uita îngrijorată la chipul mahmur al regelui.

— Măria-ta nu ştie să rîdă? îl întrebă ea.

— Ba ştiu, răspunse regele făcînd eforturi supraomeneşti ca să nu adauge şi: „Dar nu ştiu să behăi"!

— Veţi fi ştiind, măria-ta, dar cam firav. Am să am eu grijă să vă învăţ cu răbdare.

— Am fost de cînd mă ştiu un elev dificil. Dascălii şi-au bătut mult capul cu mine.

— Pe mine nu mă sperie, zise ea zîmbitoare. O să vă cruciţi cîtă răbdare am.

— Acum mă crucesc pentru bunăvoinţa pe care o aveţi, regină.

— Şi altceva nu-mi mai spuneţi?

Beatrice îl provoca la complimente, dar din nou îi sări în ajutor Toma Bakoc. Regele asculta şi nu-i venea să-şi creadă urechilor. Cuvintele măgulitoare curgeau cu nemiluita din gură episcopului, care cu puţină vreme mai înainte îi mărturisise că n-are o părere deloc mai bună despre regina-văduvă decît a lui. Mare şmecher! Îşi ascunde cu dibăcie gîndurile, dă din gură şi rosteşte numai vorbe de laudă, pe chipul lui e numai admiraţie, respect şi supunere,

în timp ce în suflet numai dispreț! Vai de lume! De unde o fi avînd cinstitul prelat atîta simț pentru cele lumești, de unde o fi învățat atîtea temenele și vorbe dulci pentru această unealtă a diavolului care este femeia?

Beatrice sorbea complimentele ca o floare lumina soarelui. Se întoarse către Toma Bakoc, așa cum se întorcea ea de obicei către cel ce-i ridica în slăvi darurile muierești, și se vedea pe ea cît e de fericită ascultînd sclipitoarele vorbe.

O JUCĂRIE DRĂGUȚĂ

SE UITA ȘI AMBRÓZ OPATOVSKÝ cu gura căscată la Toma Bakoc.

— E o nenorocită, zise el către Zápolský. Anii trec și ea o să aibă parte de tot mai puține complimente.

— Greșești, Ambróz. Femeia asta și cînd o să-i albească părul, o să se creadă că-i cea mai frumoasă din țară. Și numai din pricina complimentelor care n-or să se împuțineze deloc. Încearcă să ți-l închipui pe Toma Bakoc peste cîțiva ani. Ascultă-l cum o laudă acum. Să vezi însă peste cîțiva ani ce-o să-i mai umble gura. Cu timpul o să-și desăvîrșească arta lingușelii. Și nu numai el, ci toți ceilalți episcopi o să și-o desăvîrșească. Fiindcă e o artă pe care regina le-o cere. Pun rămășag că, cu timpul, o să răsară la Curte poeți, muzicanți vagabonzi și alți necăjiți, care o să proslăvească nurii bătrînei doamne, dobîndind în schimb un trai la care nici n-au visat... Unul o să-i preamărească ochii, altul mîinile și picioarele, un al treilea sînii, al patrulea zîmbetul,

iar cei cu imaginația mai săracă, cei ce nu vor fi în stare să descopere vraja primăverii pe chipul ei brăzdat de încrețituri, aceia se vor agăța cu deznădejde de sufletul ei. În sufletul ei micuț și sărmănuț, ei vor afla adîncimi nebănuite și se vor prosterna în fața sublimului ei spirit.

Pe lîngă regină era o adevărată întrecere de lingușeli. După Toma Bakoc, rînd pe rînd, toți episcopii veniră să-și încerce puterile. Beatrice era beată de fericire, iar Regele Ladislau le mulțumea în sinea sa acestor episcopi cumsecade că i-o luaseră de pe cap.

— Îi vezi? Zápolský arătă cu capul spre episcopi. De pe acuma sînt meșteri. Cum o să fie peste cîțiva ani? O să-i întrecă pe poeții rătăcitori. Dar s-o lăsăm în plata Domnului pe regină și să ne gîndim la întoarcere.

— Ne întoarcem la Trenčín?

— Numai tu.

— Singur?

Porunca seniorului era o surpriză, deoarece era încredințat că-l vor însoți împreună pe rege pînă la Buda.

Zápolský zîmbi.

— Nu cumva te temi să te întorci fără mine?

Căpitanului îi fu rușine fiindcă, într-adevăr, așa era; se temea la gîndul întoarcerii acasă.

— Și pe cînd să vă așteptăm, domnia-ta? întrebă Ambróz Opatovský.

— N-aș putea să-ți spun. Habar n-am ce ne așteaptă. Știi cîți au jinduit după coroana Ungariei. Aștia n-o să se dea încă bătuți. Încă nu se știe ce-o să facă Ioan Corvin, Maximilian, regele german, Albrecht, principele polonez. Cred că n-o să stea cu brațele încrucișate să se uite la Ladislau. Pe urmă, nu se știe ce-o să fac eu, dacă regele n-o să-și țină făgăduiala, cuvîntul solemn pe care mi l-a dat, întărit cu hrisov. Ultima oară cînd m-am întors acasă aveam la mine hrisovul cehesc, pecetluit cu peceți grele. Regele Ladislau se lega ca, în caz că va fi ales rege al Ungariei, să-mi dea mie cele treisprezece orașe pe care regele Sigismund le cedase Poloniei; și să adauge la ele orașul moravian Kroměříž.

Ambróz Opatovský se bucură nespus de mult. Era așa de fericit de parcă el urma să ajungă stăpîn al orașelor din Spiš.

— Văd că te bucuri. Îmi pare bine.

Ștefan Zápolský era satisfăcut văzînd bucuria sinceră a căpitanului la vestea unei atît de frumoase împliniri a bunurilor lui.

Dar bucuria lui Ambróz era egoistă. Se bucura nu pentru senior, ci pentru sine. Fiind ghiftuit, oricît aur i-ar oferi turcii pentru Fatma, pe el l-ar fi lăsat rece.

— Uite de-aia nu pot să-ți spun cînd mă întorc. Iepurele e al meu, dar mai aleargă încă pe cîmp. Mai trebuie să-l prind.

— Vă urez mult noroc la vînătoare!

— Nădăjduiesc, începu Zápolský plin de el, că n-o să mă părăsească norocul tocmai acum. De altfel, n-o să mă hîrjonesc singur cu Ladislau; o să am tovarăși, fiindcă să nu crezi că numai mie mi-a făcut făgăduieli. O să ne strîngem laolaltă toți ăștia cu hrisoave și o să-l ținem din scurt, să nu ne tragă pe sfoară. Fiindcă așa merge pe lumea asta: regii făgăduiesc marea cu sarea pînă se urcă-n scaun; după aia, Dumnezeu cu mila, nu știi cu ce te mai alegi. Numai cînd n-au încotro fac și ei ceva. În cel mai fericit caz îi răsplătește pe cîțiva mai puternici care îi proptesc tronul. Pe Ladislau vrem să-l strîngem cu ușa de la început să dea tot ce-a făgăduit, nu numai la doi-trei ci la toți.

— Să nu se găsească și cozi de topor, îl preveni căpitanul.

— N-o să se găsească, o să căscăm bine ochii. Pe urmă Ladislau nu e atît de șiret ca să ne ducă de nas. Cu unul ca el merge ușor.

Amîndoi întoarseră capetele către Beatrice. Iar începuse să rîdă zgomotos. Se plesni cu palma peste pulpă de răsună ca o pocnitură de bici.

— O vezi? zise Zápolský artînd spre ea. Asta-i garanția noastră că Ladislau n-o să încerce să ne păcălească.

— Ba dați-mi voie să mă îndoiesc, zise Ambróz. Femeile se țin de cuvînt mai puțin decît bărbații. Dacă Ladislau o ia, ea o să se bată ca o leoaică pentru interesele lui.

— Numai că eu nu pun prea mare temei pe ea, asta-i. Să zicem mai bine că n-o luăm de garanție, că nu-i decît o sperietoare și o unealtă. Ca să ne iasă nouă socotelile.

— Cum... sperietoare?

— O sperietoare de soi, Ambróz. Ladislau tremura de frica ei pe vremea cînd încă n-o cunoștea, iar acum o să tremure și mai abitir. Cred că atunci cînd se uită la ea îi vine să-și ia catrafusele și să se întoarcă în Praga lui. Și ar face-o dacă n-ar fi prea tîrziu. Nu poate să le facă rivalilor săi astfel de bucurie. Nu știu dacă tu îți dai seama, dar o să ajungă o jucărie în mîna unora de teapa lui Toma Bakoc, care poate să-l scape de Beatrice, dar nu e sigur. Dacă refuză să ne facă voia, n-avem decît să stabilim ziua nunții. Și să-l vezi atunci pe măria-sa dispus să ne dea și coroana țării.

Se porniră amîndoi pe un rîs zgomotos, care n-ar fi scăpat reginei dacă ea însăși n-ar fi fost cuprinsă în clipa aceea de un rîs cu icnete și sughițuri.

— Ce porunciți să facem la Trenčín în absența domniei voastre? întrebă serios Ambróz Opatovský.

— Fă ce crezi că e bine.

— Ce să fac dacă vin iară turcii?

— Bine că mi-ai adus aminte! I-am făgăduit regelui să-l ascult pe Omar. Deci ordinul de interdicție a intrării turcilor în Trenčín se anulează. Dar voi să fiți cu ochii pe ei!

— Să zicem că ar încerca iar s-o fure. Atunci?

— Ei, în cazul ăsta nu mai am nici o obligație față de rege. Îți dau mînă liberă.

Ambróz Opatovský căzu pe gînduri.

— Mă gîndesc că orice-ar face Omar ăsta, eu n-aș fi în stare să mă ating de el.

— Păi nu ți-e rival? Ar trebui să-l urăști!

— Da, îmi e rival, dar n-aș putea să-l urăsc. Acum știu și eu ce înseamnă să iubești cu deznădejde. Fatma îl iubește, ce-i drept, pe Omar, dar și el e tot un nefericit ca și mine. Anii de zadarnice năzuințe nu i-au năruit iubirea, pe chipul Fatmei, pe care îl poartă în suflet, nu s-a așezat praful uitării. Mă gîndesc totdeauna cu emoție cît de mult a căutat-o și cît de fericit trebuie să fi fost cînd i-a dat de urmă. Ce chinuri or fi fost pe el cînd, venind de cîteva ori la Trenčín, nu numai că n-a putut s-o strîngă la piept, ci soarta vitregă nu i-a îngăduit nici măcar s-o zărească.

— M-ai dat gata, Ambróz. Mă aștept din clipă în clipă să-mi ceri să i-o dau pe Fatma lui Omar.

— Trebuie să recunosc că gîndul ăsta m-a ispitit în cîteva rînduri. Aşa de tare mă mustră cugetul.

— Deocamdată însă ai făcut pe dos.

— Am făcut şi mi-e ruşine.

— Ştii ce? zise el rîzînd hoţeşte. Soarta Fatmei o las în mîinile tale: fă ce vrei cu ea. Nu mai zic nimic de mila ta faţă de cei în suferinţă.

Ambróz Opatovský se uită speriat la seniorul său.

— Mă faceţi nefericit, domnule, dacă mă învrednicişi cu atîta putere. Mă tem că n-aş da-o niciodată pe Fatma lui Omar şi nici altcuiva. Şi mă mai tem de cugetul meu, căci n-aş mai avea pace.

— Acuma ştiu că mila ta faţă de cele două inimi chinuite e sinceră, altfel ai fi primit cu bucurie puterea ce ţi-am dat.

— Din nenorocire, nu pot uita nici cea de a treia inimă, inima mea, zise Ambróz Opatovský.

— Capul sus, Ambróz! Zápolský îl bătu pe umăr în semn de încurajare. Eu nădăjduiesc că pînă mă întorc de la Buda, ai să-mi pregăteşti o dovadă că eşti un bărbat adevărat. Cea mai bună dovadă ar fi să cîştigi inima Fatmei! Dacă eşti bărbat adevărat, n-o să te iei cu mîinile de păr să te văicăreşti ca o babă, ci o să cauţi să-ţi pui mintea la treabă. Nu vreau să mă dezamăgeşti!

Mă despart de tine convins că atunci cînd mă voi întoarce de la Buda şi o voi chema pe Fatma să mi se înfăţişeze şi-i voi spune: „Fatma îţi redau libertatea. Nu mai eşti roaba mea", ea nu-mi va cădea în genunchi de recunoştinţă şi fericire, ci mă va privi cu ochii ei de jar şi-mi va răspunde: „Îţi mulţumesc, stăpîne, pentru libertatea, pe care mi-o dăruieşti, însă eu am intrat într-o altă robie, de data asta în robia dragostei din care nu mai am scăpare".

Urmă un moment de tăcere după care Zápolský reluă:

— Ca să învingi, trebuie mai întîi să crezi neclintit în victorie. Dacă nu eşti convins că vei birui, lasă arma jos, încrucişează braţele la piept şi înghite amărăciunea înfrîngerii!

Ambróz Opatovský continua să tacă.

— Ei, ce zici, o să-mi faci dovada asta? îl întrebă Ştefan Zápolský nerăbdător.

— Nu sînt proroc, domnia-ta.

— Văd, i-o reteză întărîtat Ștefan Zápolský, că nu ești în stare să te bați pentru dragoste. Ești o momîie! Un papă-lapte! Știi doar atît: că o iubești ca pe lumina ochilor și că ai fi nenorocit dacă n-ar fi a ta. Dar cînd găsești un drum spre inima ei, te temi să te arunci într-acolo ca o vijelie. Ia pildă de la Toma Bakoc, cum se luptă el pentru un țel.

Tocmai atunci, acest episcop tare ca piatra, potrivea diadema pe capul văduvei cu mișcări de o moliciune feminină și cu o grijă parcă ar fi umblat cu coroana Ungariei. Făcînd această treabă, absolut nepotrivită pentru un ins din tagma bisericească, el zîmbea fericit și o lingușea pe regină cu cele mai alese complimente.

— Uită-te bine la el! Dacă Beatrice i-ar spune s-o pieptene, ar fi în stare să scoată din pămînt un pieptene de aur ca să poată spune că de aur nu se poate atinge decît cu aur. E dispus să-i facă orice serviciu numai ca să-i afle slăbiciunile. Le știe, dar mai vrea să afle și altele. N-ai habar ce se ascunde acum în scăfîrlia lui, cu ce scamatorii umblă! Se face că dorește din toată inima s-o vadă măritată cu regele Ladislau, dar în același timp, știindu-i metehnele, îi pregătește un alt bărbat pe care să i-l bage în suflet. Ai putea să înveți de la el cum să te joci cu inimile sucite ale muierilor.

— Aș putea, dar îmi lipsește ceva pentru un asemenea joc: nepăsarea sau ura. Eu n-aș fi în stare să mă joc cu inima care îmi este dragă și să caut metehne acolo unde bănuiesc că se ascunde desăvîrșirea. Toma Bakoc o urăște pe regină, nu-i așa?

— Oho, de moarte! Ștefan Zápolský își aduse aminte de răbufnirile de ură ale episcopului atunci cînd rămîneau între patru ochi. Ura lui o s-o coste scump pe Beatrice, adăugă seniorul.

Ura episcopului se iscase de mult, încă de pe vremea cînd ajunsese în preajma lui Matei și urzelile lui se împiedicaseră de ea. Era uimitor ce putere aveau îmbrățișările și sărutările ei asupra regelui. Cea mai tare ciocnire au avut-o după moartea cardinalului Ioan de Aragon, primatul Ungariei, arhiepiscop de Strigoniu. Locul lui rămăsese vacant și Toma Bakoc, care urcase pînă la rangul de cancelar al regelui și se bucura de o mare autoritate, se socotea

succesor sigur. Dar lacrimile Beatricei au decis altfel. Primat a ajuns nepotul ei, Ipolit, prinț de Ferara, un țînc de cinci ani. Marii magnați erau negri de indignare. Regele cedase veniturile cele mai grase și rangul eclesiastic cel mai înalt din Ungaria unui străin și unui copil. Poți să-ți închipui cît a crescut influența reginei după asta! Veniturile nepotului le folosea pentru scopurile ei. Cel mai furios dintre toți era Toma Bakoc. Dar deși se simțea jignit de moarte, cu mîna lui a scris Papei, rugîndu-l să-și dea consimțămîntul ca prințul de Ferara să devină primat de Strigoniu.

— Credeți că o s-ajungă vreodată Toma Bakoc arhiepiscop de Strigoniu? se interesă Ambróz Opatovský.

— Mă îndoiesc c-o să-i reușească planul cu văduva și cu măritișul ei. Dar arhiepiscop va ajunge, nici vorbă. Și într-un viitor foarte apropiat.

De ar fi fost în stare să citească în sufletul lui Toma Bakoc, Štefan Zápolský, ar fi aflat că episcopul se socotea încă de pe acum posesor al titlului de primat. Își făcuse multe planuri. Unul trebuia să-i reușească pînă la urmă. Cu gîndul se ducea chiar mai departe, la potcapul de cardinal...

Beatrice zîmbea fericită, iar ochii episcopului Toma Bakoc, pironiți asupra ei, după ce-i aranjase diadema, erau ca o oglindă fermecată care nu arată decît frumusețea și ascunde metehnele.

În clipa aceea regina nu se mai gîndea deloc la intrigi și urzeli, ci numai la faptul că e frumoasă, o stea strălucitoare printre celelalte femei. Mai rămîneau doar cîteva zile pînă cînd Ladislau, omul acesta atît de molatic, va deveni soțul ei.

Tocmai atunci Ladislau privea, peste capul ei, cîmpia Farkašinului și bombănea din obișnuință:

— *Dobrje, dobrje...*

Beatrice zîmbi ca în fața unei jucării drăguțe.

DUEL DE PROBĂ

AMBRÓZ OPATOVSKÝ NU MAI aștepta plecarea alaiului regal spre Buda. Se urcă în șa și porni la drum. Nici nu știu cum și cînd trecuse de Hlohovec.

Cu gîndul era demult la Trenčín. Avea presimțirea că ceva rău i se întîmplase Fatmei. De aceea înfigea pintenii în coastele calului îndemnîndu-l la drum și făcîndu-l să gonească nebunește. Cînd ajunse la Nové Mesto, calul era numai spume și frînt de oboseală. I se făcu milă de el și se opri la hanul din piață ca să se odihnească. Porunci să se dea calului cel mai bun ovăz. Intrînd în curte rămase cu gura căscată. Nu știa dacă ce vedea era vis sau realitate.

Într-un colț stăteau cîteva cămile și niște turci se învîrteau pe lîngă ele.

— Cine-s turcii ăștia? îl întrebă el pe hangiu.

— Oamenii negustorului Omar, răspunse hangiul. Omar nu trage decît la mine.

— Unde e Omar acum?

— E în salonul nobililor.

După o clipă intră și el în salonul, care era închis pentru cei din Nové Mesto, fiind în întregime păstrat pentru fețele cele mai simandicoase trecătoare prin oraș. În odaie era răcoare și un semiîntuneric plăcut. Deși afară văzduhul ardea ca într-un cuptor, draperiile de catifea împiedicau razele soarelui să pătrundă pînă aici.

La intrarea căpitanului, Omar nici nu se mișcă. Stătea ca o stană de piatră. La salut parcă nici nu răspunse el, ci un altul.

Ambróz Opatovský se așează la o masă. Hangiul se înfățișă de îndată și așează dinaintea lui o caraf㠠cu vin. Nici hangiul nu era prea vorbăreț, deși murea de curiozitate să lege vorbă cu căpitanul care se întorcea de la sărbătoarea întîmpinării regelui. Părăsi odaia fără o vorbă. Dădea atîta importanță salonului, încît chiar dacă era numai singur cu slujnica ce făcea curățenie, el tot nu scotea nici un cuvînt. În acest salon hangiul se deprinsese să tacă. Să tacă, să asculte și să servească. Era mîndru de salonul lui, mare cît o odaie de castel. Cînd tîrgoveții localnici trăgeau la măsea și li se urca băutura la cap el le dădea voie să se uite la această încăpere, dar numai din prag.

Zicea cu fudulie:

— Dacă vrei să ai o pasăre de aur, trebuie să ai și o colivie de aur.

Și ce-i drept nu-i păcat: avea de ce să fie omul fudul, căci cine din Ungaria nu știa colivia lui? Atîția domni, care călătoreau prin ținutul Vahului, preferau să rămînă peste noapte la han decît să ceară adăpost la vreunul din castele. Iar dacă amurgul îl găsea pe călător pe undeva dincolo de Pieštany sau de Trenčín, el nu se oprea acolo, ci, înfruntînd ploaia, zăpușala sau viscolul, venea la Nové Mesto, la hanul zis „La pomul verde".

Cei doi stătură multă vreme tăcuți și adînciți în gînduri. În cele din urmă Ambróz îi zise pe un ton hotărît:

— Omar!

Negustorul tresări ca trezit din somn. Se uită surprins la căpitan, avînd aerul că abia acuma își dă seama că nu e singur în salon.

— Cine sînteți și de unde știți numele meu?

Ambróz Opatovský zîmbi.

— Eşti atît de des oaspetele acestor ţinuturi, încît nu cred să existe om care să nu-ţi cunoască numele. Eu sînt căpitanul castelului Trenčín.

Omar sări în sus şi se uită descumpănit la căpitan. Da, Ambróz Opatovský îşi aducea aminte de el. Îl văzuse nu o dată umblînd disperat prin Trenčín sau dînd tîrcoale castelului în care nu putea să pătrundă niciodată. Simţea că începe să se înfurie. Dar se stăpîni.

— Ce doriţi? întrebă negustorul cu răceală.

— O să te miri, îi răspunse Ambróz Opatovský, silindu-se să fie binevoitor, deşi vedea că turcul fierbe.

— Dacă vă închipuiţi că mă puteţi alunga şi din Nové Mesto, vă înşelaţi. Stăpînul domniei-voastre mă împiedică pe nedrept să intru în Trenčín. Am hîrtii de la regele Matei care îmi îngăduie să colind şi să vînd marfă în toată ţara. Ştefan Zápolský are dreptul să-mi închidă porţile castelului, nu şi porţile oraşului. Aş putea să mă plîng.

Ambróz Opatovský nu-şi putu stăpîni un zîmbet batjocoritor.

— Mda. Ai putea. Adresează o jalbă regelui Matei, poate că de dragul dumitale o să se scoale din mormînt ca să se certe cu seniorul din Trenčín.

Dar imediat îi păru rău de cele ce spusese.

— Vreţi să rîdeţi de mine, domnule? întrebă Omar mocnind de furie. Dacă ăsta vă este gîndul, aţi face bine să alegeţi un loc mai potrivit unde aş putea să vă răspund aşa cum se cuvine la fiecare împunsătură.

— Ce vrei să spui?

— Doar atît că aici, printre străini, sînt nevoit să rabd orice răutate, să înghit orice jignire. Aţi spus mai înainte, în bătaie de joc, să-mi caut drepturile la morţi!

— Ştii să mînuieşti sabia? îl întrebă căpitanul zărind mîna negustorului încleştată pe mînerul sabiei care îi atîrna la şold.

— Vedeţi doar că nu sînt damblagiu. Am mădulare sănătoase. Muşchii îi tremurau sub mătasea fină.

— Eu văd că stai cu mîna pe sabie şi atît, îl întărîtă căpitanul. Dar aş vrea să ştiu dacă ai curajul să te baţi cu un mare meşter ca mine?

— Nu știu cît de mare meșter sînteți, dar dacă n-am fi în Ungaria, unde sînt oaspete, aș fi ispitit să încerc s-o aflu.

— Ei, hai, uită că ești în Ungaria și închipuie-ți că sîntem în Turcia.

Ambróz Opatovský trase sabia din teacă.

— Vreți să vă bateți cu mine? întrebă Omar mirat, trăgînd, la rîndul său sabia din teacă.

— Bineînțeles!

— De ce?

— Fiindcă sînt încredințat că știu să mînuiesc sabia mai bine. Ești negustor, iar eu oștean. Sabia e meseria mea.

— Dacă aș fi cu adevărat în Turcia, nu numai în închipuire, zău că n-aș șovăi să-ți arăt ce știu. Dar sînt un străin aici și cu cît m-aș arăta mai dibaci cu atît ar fi mai rău pentru mine. În cel mai bun caz aș fi silit să părăsesc Ungaria. Dar asta nu-mi doresc nicicum, n-aș vrea să mi se întîmple așa ceva pentru nimic în lume. Nu vreau să plec de aici singur.

Încheie și își băgă sabia în teacă.

— Nu știu dacă ești numai prevăzător sau...

Ochii lor se întîlniră și scăpărară scîntei. Zîmbetul căpitanului îl ațița pe Omar. Se măsurară o clipă cu priviri de foc.

— N-ai terminat ce-aveai de spus, zise Omar.

— ... sau fricos!

Parcă i-ar fi dat o palmă. Negustorul văzu negru în fața ochilor, și trase iară sabia.

— Gîndește-te cît mai mult că ești în Turcia și cît mai puțin la urmări, îi strigă Ambróz Opatovský.

Se așeză la masă și scrise cîteva rînduri. Dovedea, prin acestea, că turcul nu purta vină, că nu-l atacase, ci el îl silise să tragă sabia. Omar se minună de isprava căpitanului și mînia îi dispăru ca prin farmec.

— Nu înțeleg. De ce vrei să te bați cu mine?

— Am să-ți spun, îi răspunse Ambróz Opatovský, dar numai după ce îmi dovedești în duel că îmi ești de-o seamă.

Încîntătoarea încăpere a hanului se prefăcu, cît ai bate din palme, în cîmp de luptă. Împinseră mesele și scaunele la perete și se așezară în mijloc, față în față, cu săbiile pregătite de atac.

Zăngănitul săbiilor atrase luarea aminte a hangiului, care dădu buzna în odaie, strigînd ca ieşit din minţi:

— Doamne, Dumnezeule! Ce-mi faceţi?

— Nimic, îl repezi Ambróz Opatovský, şi n-avem nevoie de martori curioşi!

Hangiul ieşi iute afară, galben la faţă, socotindu-se că nu-i bine să te pui cu boierii, mai ales cînd au sabia în mînă.

— O să-mi mînjească covoarele! se văicărea el în faţa clienţilor din cîrciumă fără să ascundă că nu-i păsa de duelgii ci de stricăciunile şi pagubele ce aveau să i le facă.

Ascultau cu sufletul la gură, şi el, şi clienţii, tropăitul şi zăngănitul săbiilor.

— Îl face bucăţi pe turc, zicea hangiul care auzise multe despre priceperea căpitanului în mînuirea săbiei. Dar poate că scapă mai ieftin, numai cu nasul sau cu o ureche lipsă.

De-ar fi putut să vadă însă cu cîtă iscusinţă respingea Omar fiecare atac şi cum ştia la rîndul său să atace, nu i-ar mai fi prezis o soartă aşa de nenorocită.

— Grozav! Căpitanul îşi lăuda cu glas tare partenerul de cîte ori îi respingea cu dibăcie atacul.

— Excelent! îl răsplătea şi Omar cu aceeaşi admiraţie.

— Ajunge! strigă căpitanul după o vreme.

— Încă nu! Omar atacă avîntat. M-ai făcut fricos. Vreau să şterg jignirea cu sîngele tău!

— Ştii ce? Nu pofti la sîngele meu pentru că aş putea să poftesc şi eu la al tău.

Căpitanul zîmbi şi aruncă sabia într-un colţ unde se înfipse în scîndură şi începu să se legene şi să bîzîie ca o coardă de cobză.

Omar se opri şi se uită mirat la el.

— Nu pricep. M-ai silit să trag sabia, iar acum nu-mi dai răgaz ca să arăt ce pot.

Ambróz Opatovský îi întinse mîna zicînd:

— Mi-ai arătat destul. Sînt mulţumit şi te admir.

— De ce ai vrut să vezi dacă mă pricep să mînuiesc sabia?

— Aşa, ca să-mi dau seama dacă vreodată, cînd va fi neapărată nevoie, pot să te omor fără să mă mustre cugetul, răspunse el însoţindu-şi răspunsul de un zîmbet care nu se potrivea deloc cu grozăvia ameninţării.

OMAR TOT NU PRICEPEA NIMIC.

— N-am nici cea mai mică idee de motivul care te-ar putea îndemna vreodată să-mi iei viața!

— Vrei să știi? O iubesc pe Fatma!

Acum era limpede. Obrajii turcului se aprinseră și mîna i se îndreptă iar spre sabie.

— O iubești? strigă el.

Greu de spus dacă țipase de mînie sau de uimire.

— Da. Demult. Cred că din clipa cînd am zărit-o prima oară la tîrgul de robi din Belgrad.

— Și Fatma?

Întrebarea lui izvora din gelozie.

— Nu mă iubește. Te iubește numai pe tine, cu încăpățînare și credință. Dar cred că am să-ți iau locul în inima ei.

— Cîine! strigă Omar. Scoate sabia să ne răfuim!

— Ţine-ţi limba în gură, îl repezi căpitanul. Şi stăpîneşte-te! N-a venit vremea răfuielii. Cît te mai iubeşte, eu n-o să-mi mînjesc mîinile cu sîngele tău. Dar în clipa cînd nu te-o mai iubi, am să te chem la luptă. Atunci unul dintre noi va trebui să piară!

— Tu ai să pieri! Ochii lui Omar clocoteau de ură. Şi ai să pieri acum! Imediat!

Orbit de patimă, Omar ar fi fost în stare să-l căsăpească pe loc. Dar căpitanul se repezi la el şi îi strînse braţul ca într-un cleşte. Omar dădu drumul la sabie.

— Ba n-o să pier nici acum, nici mai tîrziu. O să moară acela care va fi de prisos. Şi de prisos vei fi tu! Iar dacă Fatma mă va iubi pe mine, moartea o să-ţi fie o mîngîiere.

— Nu! Fatma n-o să te iubească niciodată! strigă Omar, smucindu-se şi smulgîndu-se din strînsoarea căpitanului.

— Consolează-te cum ştii mai bine şi potoleşte-te, îi spuse Ambróz Opatovský liniştit. Apoi se duse cu prudenţă spre sabia sa, o trase din podeaua de scîndură şi o băgă în teacă.

În uşă se opri prevăzător şi privi înapoi. Îşi dădea seama că greşise socotindu-l pe Omar capabil de un atac mîrşav pe la spate. Pe chipul turcului nu era decît emoţie şi uimire.

— Eu cred, îi zise căpitanul, că n-avem motiv să ne despărţim supăraţi. Amîndoi sîntem nişte nefericiţi. Tu suferi pentru că Fatma e departe de tine. Eu trăiesc în apropierea ei, dar sufăr pentru că inima ei e şi mai departe de a mea.

— Nu tu porţi vina că toate străduinţile mele de a ajunge la castel au fost zadarnice? îl întrebă Omar bănuitor.

— Nu eu! E adevărat că n-am dorit să te întîlneşti cu Fatma şi mă temeam de clipa cînd vei putea să înviorezi dragostea din inima ei. Eu însă nu te-am împiedicat s-o vezi, şi dacă am făcut-o vreodată, n-a fost din voia mea, ci la porunca stăpînului meu.

Totuşi pe căpitan îl mustra cugetul, fiindcă nu o dată aţîţase cu bună ştiinţă ura seniorului împotriva turcilor, ca să-i ţină pe rivalii săi cît mai departe de Fatma.

— În acest caz nu avem de ce să fim supăraţi, zise Omar întinzîndu-i mîna.

Îşi strînseră mîinile şi amîndoi simţiră că în clipa aceea se năştea între ei o prietenie stranie.

— Aproape că mi-e milă de tine. Îmi pare că şi tu te-ai născut într-o zodie nenorocită, zise Omar.

— De ce?

— Sînt pe lumea asta atîtea femei frumoase, ademenitoare, iar tu ai toate însuşirile în stare să deschidă inimile lor. Tu însă disprețuieşti aceste însuşiri de aur, stai dinaintea unor porţi închise, cu mîinile goale şi cu deznădejde în suflet.

— Am aruncat însuşirile alea de aur, de care zici pentru că nu mă pot ajuta să deschid aceste porţi. Aştept cu umilinţă şi cu răbdare să se deschidă singure.

— Viaţa omului e lungă, mult e pînă la capătul ei, dar şi mai mult vei aştepta clipa aceea. Ştii tu cum iubesc turcoaicele?

— Nu, nu ştiu. Dar dacă Fatma nu e altfel, atunci cred că turcoaicele sînt statornice şi răbdătoare în dragoste.

— Nu e altfel. Turcoaicele numai o dată-n viaţă iubesc cu adevărat. Iubirile care vin după aceea, după dragostea cea adevărată, nu sînt decît căutări. Căutarea umbrei celei dintîi sau căutarea uitării.

— Îmi dai nădejde, Omar. Crezi în dragostea cea dintîi, dar recunoşti că mai sînt şi altele, neadevărate, care vin după cea adevărată. Mie mi-ar fi de ajuns, mai ales dacă aş fi încredinţat că dragostea cea dintîi s-a dus.

— Dragostea adevărată e nepieritoare, ripostă Omar.

— Pe lumea asta totul e pieritor. Ca şi viaţa.

— Nu, nu eşti vrednic de dragostea Fatmei, zise Omar, de vreme ce poţi s-o iubeşti cu o dragoste pieritoare. Eu o iubesc aşa de mult încît şi atunci cînd pămîntul mă va înghiţi, chipul ei nu va pieri din sufletul meu, ci va zbura cu mine spre cer. Dragostea mea nu are sfîrşit.

— Tot ce are un început trebuie să aibă şi un sfîrşit.

— Aşa e. Dar dragostea mea nu a avut început. Cînd am văzut-o prima oară, am simţit că ne cunoaştem demult, că ne-am iubit dintr-o vreme cînd încă nu eram pe lume. În cartea sorţii era demult scrisă întîlnirea noastră; o contopire în veşnicie de la începutul făr-de început pînă la sfîrşitul făr-de sfîrşit.

Cu privirile pierdute în zările adînci ale sufletului, Omar parcă rostea o rugăciune.

Ambróz Opatovský nu-şi putu stăpîni un zîmbet.

— Bine, dar dacă o iubeşti pe Fatma cu o dragoste veşnică, de ce doreşti să o vezi şi să o ai lîngă tine? Căci ce e viaţa omului pe lîngă veşnicie? Un strop de rouă, o clipă care trece. Renunţă la clipa asta pămîntească pentru a te bucura de întîlnirea în veşnicie!

— Aş renunţa dacă soarta mea nu ar fi legată de a ei şi pe acest pămînt. Dar nu numai sufletul, ci şi trupul meu e însetat după ea, trupul meu care e mort fără ea. Acum nu trăiesc, viaţa mea e numai o nălucire.

— Acum cîteva clipe n-aş fi zis că eşti numai o nălucire. Mi-ai dat de furcă cu sabia ta, zise înduioşat Ambróz Opatovský. Îţi prezic însă că ai să înviezi cît de curînd. După atîţia ani de despărţire, o să te apropii din nou de Fatma.

Omar fu adînc tulburat numai la gîndul că va avea norocul să fie lîngă ea şi să respire aerul pe care îl respiră şi ea.

— Îmi dai voie să vin la castel?

— Štefan Zápolský ţi-a dat voie. I-a făgăduit regelui că te va asculta.

— Şi o s-o văd pe Fatma?

— Asta nu mai ştiu. Dar cum văd că eşti în stare să înmoi şi o piatră, cred că ai să îndulceşti şi inima lui Zápolský şi astfel vei putea nădăjdui să o vezi.

— Să o văd! strigă el. Dau jumătate din viaţă pentru această clipă de fericire!

— Eu cred că ajunge doar nişte aur.

Căpitanul avea în vedere lăcomia seniorului.

— Nu există bogăţie pe care să n-o dau de dragul Fatmei!

— Atunci poţi să tragi nădejde.

Omar se apropie de el şi-i şopti cu un aer complice:

— Dar ţie îţi place aurul?

— Nu pricep ce vrei.

— Întrebarea mea e clară. Te întreb dacă preţuieşti aurul.

— Mă faci să cred că nici tu nu-l preţuieşti. Faci tot ce poţi ca să scapi de el.

— Eşti sau nu eşti căpitan al castelului Trenčín? Poţi să dai drumul cui poftesti la castel?

— Îmi dai aur ca să-ţi deschid porţile?

— Da. Spune-mi cît vrei şi o să-l ai. Îţi dau fără şovăire.

Căpitanul se încruntă.

— Ascultă, Omar, ține minte pentru viitor: un cuvînt bun atîrnă adesea mai greu decît o căldare cu aur. Voiai cu alte cuvinte să mă cumperi ca să-mi înșel stăpînul. Căci asta ar însemna dacă aș da drumul unui turc la castel. Numai că ți-ai greșit socotelile. Aurul tău mi-a adus aminte de îndatoririle mele.

— Păcat, oftă Omar pierzînd orice nădejde.

— Dar să nu ne despărțim ca dușmani.

— O, nu, nu sîntem dușmani. Tu o iubești pe Fatma, ei, bine, iubește-o, dacă vrei să-ți amărăști viața cu neghina unei iubiri neîmpărtășite. Pentru că Fatma n-o să te iubească niciodată. Și dacă totuși ai fi un vrăjitor și ai smulge, printr-o minune, din inima ei sentimentele pe care le nutrește pentru mine, să nu te mai gîndești la răfuiala cu sabia în mînă. Dacă Fatma îți va împărtăși dragostea, eu n-o să vreau să mă răzbun.

— Te-ai împăca cu gîndul că ai pierdut-o?

— Dacă o pierd pe ea, sînt și eu un om pierdut. Atunci s-ar rupe lanțurile care mă leagă de viață. De ce să poftesc la sîngele tău? N-ai spus tu că n-are rost să-ți mînjești mîinile cu sîngele omului pe care Fatma îl iubește? Crezi că eu aș fi în stare să iau viața omului pe care îl iubește?

— Așa spui acum fiindcă nu crezi c-ai s-o pierzi. Numai că gîndurile tale or să se schimbe cînd ceea ce pare acum de necrezut se va întîmpla.

— Niciodată! Așa voi gîndi și în viitor. Cînd se întoarce stăpînul tău? Cînd pot veni la Trenčín?

— De întoarcerea lui ai să auzi la vreme. Poți veni îndată după sosirea lui. Porțile castelului îți vor fi deschise.

Căpitanul plecă atît de îngîndurat, încît nici nu văzu pe hangiu și pe cei cîțiva curioși care se aflau acolo.

— Ce s-a întîmplat, domnia-ta? întrebă hangiul încredințat că Ambróz Opatovský îl făcuse harcea-parcea pe turc.

Mutenia căpitanului, care parcă nici nu-l auzise, îi întări credința. Nici nu se închisese bine ușa în urma distinsului oaspete, că se și repezi în odaia sa de zile mari. Găsindu-l pe Omar viu și nevătămat, el se înveseli dintr-o dată. Era fericit că bunul nume al hanului nu fusese pătat și că covoarele lui scăpaseră nestropite cu sînge.

— Ce te hlizești? se burzului Omar la el.

— Rîd de bucurie că te-am găsit viu, domnule.

— Mulțumesc. Îmi pare bine că mai sînt și oameni care țin la viața mea.

După plecarea hangiului, Omar se gîndi că nu de viața lui îi ardea cîrciumarului, ci de punga lui, pe care nădăjduia să o mai stoarcă încă multă vreme de aici înainte...

DOAMNA ŞI ROABA EI

DUPĂ PLECAREA SOŢULUI, Hedviga Zápolská se închisese în odaie şi încercase să se consoleze plîngînd. În inima ei se dădea lupta între soţ şi căpitan. Nu ştia pe care îl iubeşte, de aceea îi ura în egală măsură pe amîndoi. Amîndoi o umiliseră. Soţul o înjosise dîndu-i pe faţă slăbiciunea, iar căpitanul, pentru că nu se folosise de slăbiciunea ei. „Nu uita că la reîntoarcere, ochii mei au s-o caute mai întîi pe Fatma.“ Cuvintele acestea, pe care soţul i le şoptise la despărţire, îi vuiau într-una în urechi. Cînd se gîndea la Fatma, lacrimile i se uscau în *ochii arşi de flăcările urii.*

— Fatma! strigase ea, făcînd să răsune tot etajul al treilea, unde se aflau odăile de locuit ale lui Štefan Zápolský. Fatma să vină imediat la mine! poruncise ea slujnicelor care se buluciseră în faţa ei.

Nu după multă vreme, Fatma se ivise cu fruntea palidă privind speriată de după vălul sub care îşi ascundea chipul.

— De ce n-ai venit cînd te-am strigat? o luase la rost Hedviga Zápolská.

— N-am auzit, eram departe, răspunsese ea liniștită.

Stăteau față în față, doamna furioasă și mocnind de ură, iar Fatma cît se poate de smerită și supusă.

— De ce stai în fața mea cu văl?

Hedviga părea că-i caută cu tot dinadinsul pricină, locul unde s-o poată lovi mai tare.

— Totdeauna umblu cu văl, în fața tuturor, răspunsese Fatma. Domnia-voastră mi-ați îngăduit.

— Dă jos vălul!

— Să-l dau jos? Nu-i venea să creadă.

— Cum am spus. Îți interzic să-l mai porți. Slujnicele mele trebuie să fie toate la fel. Fără deosebire!

Își ridicase vălul cu mîinile tremurînd. În privirile ei se citea o mare nedumerire.

— Ia spune-mi: de ce-ți ascunzi fața?

Ochii stăpînei o țintuiau cu ură.

— O ascund pentru că pe lumea asta se află numai un singur om căruia îi este scris să mi-o vadă și o mai ascund de mine, ca să nu zăresc în geam sau în oglindă chipul unei roabe.

— Nu ești mulțumită cu soarta ta?

— Nu prea, luminată doamnă. Atît mi-a mai rămas și mie. Pot măcar să-mi plîng soarta și să mă mîngîi cu chipul amintirilor.

Doamna nu-și putea ascunde admirația.

— Ești frumoasă, Fatma.

Fata se îmbujorase toată de parcă vorbele astea nu le rostise o femeie, ci un bărbat curtenitor.

— Atît de frumoasă că nu pot să îngădui ca o asemenea splendoare să stea ascunsă de ochii care tînjesc după frumusețe, zisese ea și cu amărăciune și cu răutate.

Se uitase pe furiș în oglindă și o cuprinsese furia.

— Căpitanul are dreptate! strigase ea pe neașteptate de parcă s-ar fi certat cu cineva. Spune-mi: care-i cea mai frumoasă femeie de la castelul Trenčín?

Fatma nu știa ce se petrece în sufletul stăpînei. Se uita la ea nedumerită și cu teamă. Avea impresia că o pasăre uriașă zbura deasupra ei vrînd să o sfîșie.

Hedviga Zápolská se grăbise să-şi răspundă singură:

— Bun, am înţeles. Tu eşti cea mai frumoasă. Te sfătuiesc însă să nu pierzi nici o clipă din vedere că eşti sclava mea!

— Nu mi-a trecut niciodată prin minte să mă pun alături de vreo altă femeie. Dar chiar de-aş fi cea dintîi dintre femei, tot nu mi-ar folosi la nimic, căci aş rămîne tot o roabă şi nu m-ar ajuta să mă apropii de omul pentru care aş vrea să fiu cea mai frumoasă.

Un rînjet plin de ură şi dispreţ se întinsese pe chipul Hedvigăi.

— Să nu uiţi niciodată cine eşti. Acum pleacă!

În curînd Fatma avusese prilejul să afle cum vrea doamna Hedviga s-o facă să nu uite că e o sclavă. Dăduse porunci să fie pusă la cele mai grele şi mai înjositoare munci. Fără să crîcnească, Fatma făcea supusă tot ce i se poruncea. Numai perna ei, stropită din belşug cu lacrimi, ştia cît de mare îi era suferinţa...

Sosind la castel, Ambróz Opatovský se interesă imediat de Fatma. Bucuria că o regăsea, că Hedviga Zápolská n-o îndepărtase, nu ţinu decît pînă în clipa cînd află de iadul în care fusese aruncată.

Temîndu-se că n-o să se stăpînească, supărat cum era, el nu se înfăţişă stăpînei sale, aşa cum avea datoria, pentru a-i spune că a sosit şi a-i transmite salutul lui Štefan Zápolský. Cea de a doua zi era pe sfîrşite şi el tot nu se hotărîse să se ducă. Grija lui cea mai mare era s-o întîlnească pe Fatma. S-o vadă măcar o clipă. Dar zadarnic cutreiera castelul. S-a uitat în bucătărie, a căutat-o prin spălătorie şi prin şopron. I se spusese că doamna o silea să taie şi să spargă lemne, deşi la castel erau bărbaţi destui. Se îndreptase către şopron cu dorinţa să o găsească acolo şi să o scape de o muncă umilitoare. Îşi făcea planuri cum o să-şi suflece mînecile şi o să se apuce singur de treabă în locul ei. Dar n-o găsi nici acolo. Parcă o ascundea cineva sau parcă singură se ferea de el.

Spre seară, Hedviga Zápolská, mînioasă, îi trimise vorbă să vină îndată: nu cumva aşteaptă să vină ea la dînsul? Să-l roage să-i asculte poruncile şi să afle ce-i transmitea soţul?

Nu mai putea să nu se ducă. Strînse din dinți și plecă. Își adună toate puterile ca să se stăpînească și să-și îndeplinească cum se cuvine sarcina sa de căpitan.

Umbrele serii coborau peste curtea interioară. Căpitanul mergea cu privirile în pămînt. De aceea era cît pe-aci să se ciocnească de o fată cu coșul în cap. Inima începu să-i bată cu putere în piept. Cine altcineva putea să fie? Căci numai prin țările de la miază-zi umblă femeile cu poverile pe cap.

— Fatma! strigă el cu glasul înăbușit.

Coșul de pe capul fetei se clătină amenințător și poate că ar fi căzut, de nu s-ar fi repezit să i-l prindă.

Îi zări chipul. Dar numai o clipă, căci și-l acoperi iute cu palmele.

— Va să zică așa mi-a fost dat să te întîlnesc. Fatma. zise el uimit, punînd coșul jos.

Fatma nu spunea nimic, ci stătea încremenită în fața lui.

— Nu-ți ascunde fața de mine, fiindcă oricum o văd, o port cu mine oriunde mă duc, ca pe o icoană.

Îi apucă mîinile micuțe, în dosul cărora părea că vrea să se ascundă toată, și i le luă de pe obraji.

— Cineva se uită la noi, șopti ea cu glas tremurat.

Abia acum își aduse aminte că auzise și el un zgomot dubios venind de sus. Privi. În clipa aceea o siluetă de femeie dispăru de la geam.

— Ne-a văzut stăpîna! zise Fatma înfricoșată.

— N-are decît! Poate să ne vadă toată lumea! Te aștept la noapte, Fatma. Sînt sigur că ai să vii!

— Nu pot!

Ridică coșul plin peste măsură cu rufe.

— Ba să vii!

El îi luă coșul din mînă.

— Unde-l duci?

— Stăpînei, răspunse speriată. Vă mulțumesc, domnule căpitan, dar trebuie să-l duc singură.

— Și eu merg tot la stăpînă.

Zîmbi și săltă coșul deasupra capului. Se clătină sub greutatea lui.

Zadarnic încercă Fatma să se împotrivească, să i-l ia, mai ales, după ce zări cîteva fete, care se adunaseră în

jurul lor, și capetele care se zgîiau curioase pe la ferestre, să-l vadă pe căpitan făcînd pe cavalerul cu o sclavă.

— Se uită toată lumea la domnia-voastră, îl dojeni ea. Dar în glasul ei era atîta dulceață și recunoștință, încît căpitanului îi părea rău că povara nu e mai grea și că nu se uită la el și mai multă lume decît se uita.

— Vă înjosiți în ochii lor! zise ea.

— Ba nu, cresc, Fatma!

— E greu, tare greu! Acum abia simțea greutatea poverii, cînd îl vedea pe căpitan încovoiat sub ea.

— Ba e ușor, Fatma, foarte ușor. Ușoară ca orice povară pe care aș vrea s-o car în locul tău.

CĂPITANUL LA RANG DE SLUJNICĂ

URCAU PE SCĂRI ȘI TOȚI CEI PE care îi întîlneau căscau ochii la ei.

— Ai să vii, Fatma? o întrebă el cînd ajunseră la etajul al treilea.

— Nu pot, răspunse ea, dar nu atît de hotărît ca mai înainte.

— Și de ce n-ai putea?

— Am impresia că sînt păzită și în timp ce dorm. Cred că m-ar vedea cineva cînd aș încerca să vin la domnia-ta.

— Și ce dacă? De ce trebuie să te temi?

— Eu mă tem pentru domnia-ta. În ce mă privește, mai rău decît așa nu poate să-mi fie.

— Dacă numai pentru mine te temi, atunci vino. Fiindcă simt că am să mor dacă n-o să te văd în noaptea asta, atît de mult tînjesc să mă uit în ochii tăi triști și să-ți ascult glasul.

Își dădea seama că ar fi fost de ajuns să spună un singur cuvînt, să rostească numele lui Omar; atunci ar veni degrabă, nepăsătoare la primejdii. Dar nu trebuia să vină pentru Omar, ci pentru el...

— Fatma, îi șopti el cînd ajunseră în dreptul odăii doamnei de Trenčín. Dar cuvintele îi rămaseră în gît. Ușa se deschise pe neașteptate și doamna Hedviga Zápolská se ivi în prag. Era sigur că îi pîndise și că-l văzuse pe căpitan luînd coșul de la sclavă; apoi îi urmărise, în gînd, pas, cu pas, pînă ce ajunseseră aici, dinaintea dormitorului ei.

— Ia te uită! făcu ea pe mirata. Nu știam că slujnicele mele umblă în haine de căpitan. Sau ești chiar dumneata, căpitane, înălțat la rang de slujnică?

— Chiar eu, luminată doamnă, răspunse el fără pic de supărare la zîmbetul ei disprețuitor. Fac și treabă de slujnică atunci cînd e vorba să ajut o ființă slabă și necăjită.

Așeză jos coșul și în lumina dormitorului văzu că era rufărie de pat, albă și fină, cu dantelă ca spuma laptelui.

— Mi se pare că numai acum ai aflat ce duci în cîrcă, îi zise doamna văzîndu-l că se uită mirat la rufărie.

— Da, acum mi-am dat seama, stimată doamnă, cîtă muncă cere bunăstarea.

— Recunoaște că de fapt te gîndești numai la bunăstarea mea, domnule căpitan. Hai să-ți arăt locul unde să pui coșul că doar n-o să mi-l lași la ușă.

Fatma se repezi să ridice coșul de jos. Dar căpitanul i-l luă din mînă cu un gest atît de hotărît că nu putu să i se împotrivească.

— Unde poruncești să-l pun? întrebă el cu o totală nepăsare.

— Vino după mine, răspunse și o luă înainte.

Căpitanul o urmă. După o clipă de șovăială, veni și Fatma, care la început zăbovise nedumerită, întrebîndu-se dacă să rămînă sau să fugă și să se ascundă în cel mai îndepărtat ungher al castelului.

Hedviga Zápolská se opri lîngă patul acoperit cu un baldahin de catifea. Ambróz Opatovský lăsă coșul jos și se îndreptă de șale.

— Aștept poruncile domnici-voastre, luminată doamnă.

Doamna Hedviga rătăci cu privirile asupra Fatmei.

— Ce mai vrei? Nu vezi că domnul căpitan muncește în locul tău? Sînt tare curioasă să văd dacă-i bun de slugă!

Fatma plecă. Privirile li se întîlniră și în clipa aceea căpitanul se simți cel mai fericit om din lume. Citea în ochii Fatmei că era mai aproape ca niciodată de inima ei. De-ar întreba-o acum dacă vine, i-ar răspunde numai într-un singur fel: că vine.

— La treabă, căpitane! îl îndemnă ea după ce ușa se închise în urma Fatmei. Sînt tare curioasă să văd cum ai să te descurci cu farafastîcurile astea muierești unde trebuie să ai mînă delicată! Noroc că dantela nu-i de sticlă. Pot să ți-o încredințez fără teamă.

Scotea din coș cearșaf după cearșaf, față după față în timp ce Ambróz Opatovský se uita nemișcat la ea.

— Aștept poruncile domniei-voastre, repetă el făcîndu-se că nu pricepe ce vrea de la el.

Doamna se apucase să schimbe fața la o perină.

— Ajută-mă, îi răspunse ea.

— Îmi îngădui să vă atrag atenția că în acest loc o doamnă nu poate da porunci vrednice de rangul său.

— Greșești, căpitane. Ăsta-i locul cel mai potrivit din lume. Doar numai acum cîteva clipe ai dovedit atîta însuflețire pentru treburile femeilor încît m-aș simți vinovată față de dumneata dacă ți-aș da prilejul să te îndeletnicești cu altceva.

— Trebuie să vă transmit că domnia-sa, soțul dumneavoastră, vă sărută din toată inima, începu după cum avea obiceiul ori de cîte ori se întorcea singur din călătorie.

— Știi ce? M-am săturat și nu mă interesează deloc vorbele lui umflate.

Dar el continuă făcîndu-se că nu vede și nu aude rîsul ei iritat:

— Și vă mai înștiințează că nu știe cînd se va întoarce.

— Uite, asta-i o vorbă care mă bucură. Dumnealui pleacă și niciodată nu știu cînd anume am să-l revăd. Acum am măcar siguranța că n-o să se întoarcă curînd. Dacă aș putea să-i trimit un sol l-aș anunța că, în ce mă privește, nu țin să se grăbească.

Ambróz Opatovský privea stingherit și furios către un colț al dormitorului.

— Dumneata ce zici, căpitane? Nu te interesează deloc că bărbatul meu e plecat și că nu se întoarce în zilele următoare? Fără teamă, căpitane...

— Nu am motive și nici n-o să am vreodată motive să mă tem de întoarcerea soțului dumneavoastră și a stăpînului meu.

— Nu te-ai teme nici chiar dacă ai schimba culcușul cel rece din turn pe un colțișor mai călduț și mai îmbietor din castel, unde n-ai fi singur?

— N-am de gînd să schimb turnul meu pe nimic altceva, o întrerupse el, și dacă m-ar apuca vreodată chef de schimbări, vă asigur, că n-aș accepta decît ceva ce ar fi pe placul stăpînului meu. Dar acum, îngăduiți-mi, doamnă, să mă retrag.

Bătu călcîiele și se înclină respectos, dar rece.

— Nu-ți îngădui nimic, căpitane, îl reținu ea, mai ales nu-ți îngădui lucruri care nu-s pe placul meu. Cred că merit și eu atîta atenție cîtă văd că-i arăți lui Ștefan Zápolsky. Să știi că nu vreau să pleci. Mă bucur că ești lîngă mine... Dar hai, ajută-mă.

Îi vîrî o față de pernă în mînă. Căpitanul nu se mai putu stăpîni. Era la capătul puterilor. Îl scotea din sărite aroganța și orgoliul ei, siguranța că tot o să facă ce și-a pus în cap.

— Pe mine să mă iertați, doamnă, dar n-am nici chef, nici timp pentru treburi și vorbe din astea.

Cu pasul ferm, el se îndreptă spre ușă. Dar doamna i-o luă înainte și îi tăie calea.

— Nu pleci de aici pînă ce nu lămurim totul între noi, îi zise cu un glas hotărît, dar catifelat. Dispăruse orice urmă din aroganța care îl enervase din prima clipă.

— Cred că totul e limpede. Nu avem ce să mai lămurim.

— Ba avem. Eu, de pildă, nu pricep de ce m-am îndrăgostit de dumneata, și de ce, după ce ți-am spus-o, dumneata mă refuzi într-un mod jignitor, de ce mă umilești.

— Vă umiliți singură, doamnă, vă înjosiți în fața mea, a soțului și a dumneavoastră înșivă!

— Nu-mi tot aminti într-una că am soț!

— E adevărat, nu-i nevoie să vă amintesc. Pentru o femeie măritată, icoana soțului e vie.

— Parc-ai fi vrăjitor, căpitane! Dacă-l vezi așa de viu pe bărbatul meu lîngă mine, înhață-l și aruncă-l pe fereastră ca să ne descotorosim de el.

— Cuvintele dumneavoastră mă uimesc, doamnă. Mă uimesc fiindcă sînt convins că-l iubiți.

— Nu-l iubesc!

— Ba-l iubiți cu atîta devotament și supunere încît nici nu vă dați seama cum se răzvrătește sîngele în dumneavoastră. Se răzvrătește, fiindcă nu reușiți să-l faceți să vă dea tot atîta iubire cît îi dați dumneavoastră lui și sînteți nefericită fiindcă trebuie să vă înăbușiți, să vă struniți dragostea, să vă dăruiți cu sgîrcenie!

— Vrei să spui că bărbatul meu nu mă iubește?

Chipul ei se îmbujoră.

— Nu, nu vreau să spun. El vă iubește. Dar nu e omul care să-și arate dragostea așa cum ați dori dumneavoastră, ca să vă facă cea mai fericită femeie de pe pămînt.

— N-ai vrea să vorbești mai pe înțeles și să-mi spui mai cu amănuntul cum stau lucrurile?

— Nu-i nevoie de amănunte, doamnă. Dacă m-aș apuca să vă spun tot aș deveni fără să vreau judecătorul nechemat al domniei-voastre și al seniorului, pe care nu vreau decît să-l înțeleg și să-l iubesc.

Căpitanul simțea că o zăpăcise de tot.

— Ar fi bine, doamnă, să dați uitării această discuție și fiecare cuvînt pe care l-ați spus nu căpitanului, ci bărbatului de care v-ați poticnit într-un moment de cumpănă, bărbatului pe care l-ați ales ca unealtă a răzbunării și de care v-ați fi lepădat demult dacă ar fi fost atît de slab ca să-și piardă capul.

— A, va să zică de asta îți era teamă?

— Nu mi-e teamă de nimic, doamnă, dar n-aș putea să mă umilesc pînă într-atît ca să ajung o jucărie pe care o puteți arunca după bunul plac.

— Dacă socotești dragostea o joacă, domnule căpitan, nu crezi că și femeia, nu numai bărbatul, este o jucărie în furtuna sentimentelor?

— În jocul nostru, jucăria trebuia să fiu eu. Cea mai nenorocită jucărie din cîte pot să-mi închipui.

— Mă măgulești, căpitane. Pînă acum eram convinsă că în dragoste numai femeia poate fi aruncată, chiar și

atunci cînd ea pune capăt iubirii. Am să-ţi dovedesc imediat că am dreptate. Încearcă să-ţi închipui următoarea situaţie: am faţa schimonosită de o ură mistuitoare, din ochi îmi ţîşnesc fulgere. Sînt toată numai clocot de ură, ridic mîna, arăt spre uşă şi strig cu glas răguşit de emoţie: „Ieşi afară!"

Căpitanul n-avea nevoie să apeleze la imaginaţie. Doamna îi înfăţişase momentul de parcă ar fi fost aievea.

Se simţea ca un şoarece cu care se juca o pisică.

— Nu ştiu ce să cred, doamnă. Nu ştiu dacă scena e sinceră sau falsă, de aceea nici nu ştiu cum să mă port.

— Falsă, căpitane, îi răspunse ea cu un zîmbet binevoitor. Dar sînt convinsă că încurcătura dumitale e de durată. Am impresia că am reuşit să-ţi dovedesc că greşeşti. Deci dacă te-aş goni cu adevărat, dumneata te-ai înclina, ai pleca cu chipul rece şi mîndru şi după o clipă aş auzi de pe coridor bocănitul paşilor dumitale. Nu-i aşa că asta ar fi urmarea?

— Da, asta ar fi. N-aş mai rămîne o clipă.

— Şi dacă ai pleca, domnule căpitan, gonit pur şi simplu de mine, spune cinstit, care dintre noi doi ar fi de fapt învingătorul şi care învinsul?

— Eu aş fi cel învins.

Îl măsură cu o privire aţîţătoare.

— Într-adevăr? Gîndeşte-te bine. Recunoaşte că eu aş fi cea învinsă şi umilită, doborîtă la pămînt. Dacă te-aş alunga, n-ar fi decît un jalnic răspuns la faptul că dumneata m-ai respins. Ar trebui să te alung cu insulte din odaie. Dar n-aş vrea să-mi arăt neputinţa. Faţă de dumneata, ca şi faţă de mine însămi, aş încerca să păstrez aparenţa că sînt învingătoare.

— Aş fi fericit dacă nu m-aţi alunga în nici un fel o imploră el zîmbind. Nici sincer, nici fals.

— De ce?

— Fiindcă nu aveţi nici un motiv. Doar aţi învins. Simt că aţi învins. V-aţi învins pe dumneavoastră înşivă. M-aţi învins şi pe mine. În loc să mă goniţi, cu vă rog să mă primiţi în sufletul dumneavoastră ca pe cel mai statornic prieten.

— Prietenia oferită în schimbul dragostei este o mîngîiere umilitoare. Cu toate acestea primesc această mîngîiere şi mă umilesc de bună voie.

Zîmbi stînjenită și îi întinse mîna.

Dar află din gura lui că nu se umilise deloc. Ambróz Opatovský nu-i ascunse că în ochii lui crescuse nemăsurat de mult. Îi sărută mîna cu adînc respect.

— Acum, cinstită doamnă, sînt și mai încurcat. M-ați dezarmat.

Căpitanul îi reținu o clipă mai mult mîna fină și ușoară ca fulgul. Își cufundă privirile în ochii ei liniștiți și limpezi, fără săgețile mîniei și răutății. Ochii aceia îi aminteau de cei ai Fatmei, adînciți în orbite de dorința după iubirea demult pierdută, după libertate și după patria ei. Fața doamnei Hedviga se înseninase. Nu mai era nici urmă de jalnica schimonoseală a urii adevărate sau prefăcute.

Toată ființa ei răspîndea numai bunătate.

— Ce frumoasă sînteți, doamnă! exclamă el cu o însuflețire cît se poate de sinceră.

— Îți mulțumesc pentru acest compliment prietenesc, domnule căpitan.

Zîmbi și spre surprinderea lui, se întoarse către odaia învecinată.

— Auzi? Copiii sînt veseli!

Căpitanul auzi glasurile copiilor care străbăteau din odaia învecinată. În clipa aceea ușa se deschise și în dormitor năvăliră cele două fiice ale Hedvigăi Zápolská.

— Mămico, mămico!

Se aruncară la pieptul ei. Chipul doamnei de Trenčín se lumină și mai tare.

Era chipul unei mame fericite.

MAMA BIRUITOARE

— CE FACEȚI, COPII? ÎNTREBĂ EA.

Prin ușa rămasă deschisă ea văzu pe cei doi fii ai săi cum se luptau între ei, cu mînecile sumese. Veniră la ea și, gîfîind din greu, o chemară să le fie martoră. Fratele mai mare, Jan îl atacă cu toată forța pe mezin, care nu se lăsă cu una cu două.

— Lupta voastră mai durează, le zise ea zîmbind. Vin imediat să-l răsplătesc pe învingător.

Fetițele se reîntoarseră în camera copiilor de unde continuară să se audă țipetele de izbîndă ale băieților și aplauzele fetițelor, care îi răsplăteau pe rînd pe cei doi luptători.

De pe buzele Hedvigăi Zápolská nu pierise încă zîmbetul acela de mamă fericită. Căpitanul se uita la ea cu respect.

— Trebuie să vă mai explic ceva, domnule căpitan. O luptă grea s-a dat în sufletul meu cînd ai plecat cu soțul meu să-l întîmpinați pe rege. La fel și astăzi, în timpul discuției dintre noi. Toată lupta asta s-a terminat cînd

mi-am aplecat urechea spre camera de colo. În clipa aceea mi-am regăsit echilibrul. Am rătăcit și sînt fericită că n-am nimerit la un om nevrednic.

— Mă măguliți, cinstită doamnă!

— La un om nevrednic care putea să se folosească fără șovăire de rătăcirea mea, înainte de a-mi veni în fire.

— Sînt nespus de fericit, luminată doamnă. Norul greu care se lăsase peste inima mea, s-a risipit acum.

— Ia ascultă, căpitane, știi că ai gust? schimbă ea brusc vorba. Fata e admirabilă! Numai în ultimul timp m-am uitat mai cu băgare de seamă la ea. Din păcate, însă, n-am răsplătit-o cum se cuvine pentru alesele ei însușiri.

— Veți mai avea prilejul, doamnă.

Ușa se deschise din nou și copiii dădură buzna în dormitor.

Odaia lor era într-un hal fără de hal, parcă dăduseră iama tătarii prin ea. Cei doi luptători răvășiseră totul și acuma căutau un alt cîmp de bătaie.

Băieții de-abia mai răsuflau, dar nu se lăsau. Fetele urmăreau încăierarea cu sufletul la gură.

— Janko e mai tare! Îl pune jos! strigau ele și cu toate că întrecerile se terminau fără excepție cu victoria lui Janko, ele aveau, de fiecare dată, emoții fiindcă și mezinul era voinic.

Bineînțeles că Janko cîștigă și această bătălie. În timp ce mezinul, zdrobit mai mult de umilință decît de oboseală, stătea întins pe covorul moale și ofta din greu, fără să îndrăznească să-și ridice privirile spre surorile sale, care jubilau, Janko Zápolský se prezentă mamei sale, cerînd recompensa. Hedviga Zápolská îl îmbrățișă și îl sărută.

— Ai să ajungi un erou ca tatăl tău, îi spuse, îngropîndu-și degetele în cîrlionții lui.

Janko își scoase pieptul înainte zicînd fălos:

— O să ajung!

— Și tu, Jurko? se întoarse ea către mezin, care își ascunsese fața în palme ca să-l nu-l mai vădă nimeni. Lasă că și tu o să fii un erou, iar eu o să fiu mîndră de tine! Dacă ai avea tot atîția ani ca fratele tău, tu ai fi învingătorul.

Nimerise bine. Cuvintele ei avură darul de a-l spăla de rușine.

— Mămico! strigă el, apoi sări în picioare și se agăță de gîtul doamnei Hedviga. Jan, Barbara, Magdalena, cu toții îi urmară exemplul. O mulțime de brațe începură să se bălăbănească în jurul ei, buze fragede se întreceau să o sărute, și iatacul se umplu de zgomot și veselie.

— Acum ajunge! spuse ea desprinzîndu-se din ghemul de mîini. E vremea să vă suiți în pat.

În timpul acesta, Ambróz Opatovský se legăna de pe un picior pe celălalt ca omul care se simte de prisos și nu știe cum să se facă nevăzut.

— Aș ruga-o pe doamna să-mi îngăduie să plec, zise el timid.

— Mai stai, căpitane. Încă nu ne-am spus tot! La culcare copii!

Copiii plecară urlînd îngrozitor.

Doamna Hedviga se uită în camera copiilor și, văzînd scaunele răsturnate, strigă:

— Fatma!

La chemarea ei, nu veni Fatma, ci un pîlc de slujnice.

— Trimite-ți-o aici pe Fatma!

După o clipă veni și Fatma. Se opri în pragul iatacului cu privirile în pămînt, gata parcă să îndure orice umilință. Doamna se apropie de ea și-i zise pe un ton aspru:

— Unde ți-e vălul? De ce umbli cu fața descoperită?

Ochii mari ai Fatmei se făcură și mai mari de uimire. Doamna pufni în rîs.

— Sau nu mai vrei să-ți ascunzi fața și să-ți tăinuiești frumusețea?

— Îmi dați voie iară să port văl? întrebă ca parcă trezită dintr-un somn greu.

— Ce mai întrebi? Trebuie să-l porți! Să nu îndrăznești să mi te mai arăți fără văl!

— Aici țin vălul din clipa cînd m-ați oprit să-l mai port. Îl scoase de la brîu și își înfășură fața. Era nespus de fericită.

— Vă mulțumesc! În aceste două vorbe puse Ambróz Opatovský toată recunoștința sa.

— Acuma du-te, Fatma și fă rînduială la copii! Dar înainte ca Fatma să se apuce de treabă, Hedviga Zápolská se apropie de ea. —Nu-ți pleca privirile! Uită-te în ochii

mei! Ai plîns! Îţi interzic să mai plîngi! E vai de tine dacămi mai dai prilejul să văd că nu mă slujeşti cu bucurie!

Ambróz Opatovský stătea ca pe ghimpi.
Nu vedea decît bucuria de pe chipul Fatmei.

— Capul sus, Fatma!

Parcă era beat. Auzea ca prin vis vocea doamnei de Trenčín şi nu-i venea să-şi creadă ochilor văzînd-o cum mîngîia, cu degetele ei albe ca neaua, părul corbiu al turcoaicei şi sclavei sale.

Îndreptîndu-se către camera copiilor, Fatma trecu pe lîngă el. Privirile li se întîlniră. Ochii ei spuneau: „Numai ţie îţi datorez mulţumire". Dar trecu pe lîngă el fără să scoată un cuvînt. Nu-şi putea lua ochii de la ea. Se uită lung în urma ei şi după ce dispăruse în dosul uşii.

Doamna Hedviga îl ameninţa strengăreşte cu degetul

— Ei, ei, domnule căpitan! Pe mine nu mă mai bagi în seamă?

— Nici nu ştiţi, doamnă cît de mult vă bag acum în seamă. Mai mult ca niciodată. Îmi pare rău numai de un singur lucru: că nu sînt în stare să spun tot ce simt. Abia acum vă cunosc bine, abia acum mi-am dat seama ce inimă de aur aveţi.

— Iar eu sînt mulţumită că ai găsit şi la mine măcar o însuşire vrednică de laudă. Mi-ai oferit prietenia dumitale. Dacă crezi că o merit, dă-mi mîna s-o pecetluim!

Îi sărută mîna. Apoi, fără să-şi dea seama cum, o strînse la piept şi o sărută pe buze.

— Ce faci, domnule căpitan?

Se înroşi la faţă şi se desfăcu cu delicateţe din braţele lui.

— Am pecetluit prietenia noastră, răspunse el.

O vedea zăpăcită ca o codană şi îi făcea o plăcere deosebită să o privească.

— Sărutul ăsta nu-i pentru mine!

— E pentru cea mai frumoasă femeie de la castelul Trenčín!

— Am să-l dau celei ce i se cuvine, fără întîrziere.

— Dumneavoastră vi se cuvine, doamnă. Numai dumneavoastră, fiindcă sînteţi cea mai frumoasă şi în acelaşi timp sufletul cel mai nobil.

— Cam repede ţi-ai schimbat părerea, căpitane. Cînd ai venit încoace, cred că gîndeai altfel.

— Nu neg. Am însă impresia că amîndoi ne-am schimbat părerile. Sau poate şi acum mă socotiţi un fricos?

— Nu, căpitane. Nici un moment nu te-am socotit, în mod serios, un fricos. Mi-aş fi dorit să fi fost fricos. Dar nu eşti.

Între timp, în camera copiilor gălăgia se potolise. Se auzea doar glasul Fatmei care dădea porunci.

— Între noi totul s-a lămurit, doamnă. Un singur spin mi-a mai rămas în inimă.

— Arătă-mi-l să ţi-l scot.

— Îmi amintesc cu amărăciune de întoarcerea din Orava. Eraţi încredinţată că-mi las oasele acolo. Iar cînd m-am întors, împreună cu Ştefan Zápolský, ca doi prieteni, mi-am dat seama că viaţa mea e o insultă la adresa dumneavoastră, că îmi doreaţi moartea.

— Aşa e, căpitane. Moartea ta ar fi fost pentru mine o dovadă că soţul meu mă iubeşte. La plecare te-am prevenit. În clipa aceea eram gata să mor în locul dumitale. După ce aţi plecat, mi-am dat seama de rătăcirea mea. Şi atunci am început să mă urăsc pe mine însumi şi pe dumneata. Mă gîndeam cu un sentiment de uşurare la moartea dumitale. Pornisem pe un drum greşit şi mi se părea că numai prin moartea dumitale puteam să ne purificăm de o vină care era a amîndorura.

— Eu nu aveam nici o vină, zise el cu delicateţe.

— Acuma ştiu. Atunci însă te socoteam vinovat. Dar, ia spune-mi, puteam oare să mă îndrăgostesc de dumneata dacă nu existai pe lume? Deci numai şi numai dumneata erai vinovat, zise ea glumind. Apoi continuă serios: Poate niciodată nu mi-am iubit soţul ca atunci cînd l-am aşteptat să se întoarcă din Orava. În închipuirea mea, îl vedeam colindînd prin codri de nepătruns, sub bolta fără margini, şi răfuindu-se cu omul care îi furase inima soţiei lui. Cît de fericită aş fi fost, dacă la întoarcere mi-ar fi şoptit la ureche vestea că eşti dus dintre cei vii! Da, ţineam să am această dovadă a iubirii lui.

— Norocul meu că Štefan Zápolský nu e un om de rînd care să facă fără teamă orice-l îndeamnă sîngele otrăvit de gelozie şi de dorinţa de a fi pe placul femeilor. Dacă era aşa, muşcam pămîntul nevinovat. Dar am să vă mărturisesc ceva care ar putea să vă facă fericită: viaţa mea atîrna

atunci doar de un fir de păr. Dar Štefan Zápolský și-a dat seama că n-am vină. De aceea am petrecut în cea mai strînsă și caldă prietenie. El și-a deschis sufletul în fața mea și am putut să privesc în el adînc de tot.

— În acest caz nu mai pricep de ce spui că viața dumitale atîrnă de un fir de păr.

— Fiindcă Štefan Zápolský m-a pus la încercare să vadă dacă și pe viitor voi rămîne același. Dacă voi fi destul de tare ca să renunț la o pradă care mi se oferea singură. Fără să vreau i-am dat o dovadă convingătoare. Mi-a apărut un cerb în față și nu știu cum s-a făcut, poate îngerul meu păzitor m-a povățuit, dar n-am ridicat arcul ca să dobor regeasca pradă. Astfel, cerbul pe care l-am lăsat să se ducă viu și nevătămat, m-a scăpat de la moarte sigură.

Hedviga Zápolská asculta istorisirea căpitanului cu o vădită plăcere.

— Înseamnă că tot te-ar fi ucis?

— M-ar fi ucis cu sînge rece, fără să clipească la strigătul meu de moarte.

— Ai dreptate, căpitane. Soțul meu nu e un om de rînd. Un om de rînd și-ar omorî numai rivalul prezent. Al meu ar ucide pe cel ce ar putea deveni primejdios în viitor. Și totuși mi se pare de necrezut. Să mă iubească el așa de mult?

— Vă asigur, doamnă.

Un zîmbet cochet flutură pe chipul ei.

— Scumpul meu căpitan, acum mă simt un pic ispitită să te socotesc laș. Nu cumva te fereai de mine tocmai pentru că îl cunoșteai prea bine pe soțul meu?

— Poate că da, răspunse el înveselit. Acum, cînd mă uit la dumneavoastră, mă gîndesc că poate n-oi fi îndrăznit să ridic privirile spre luminăția-voastră fiincă erați păzită de un balaur cu șapte capete...

— Începi să-mi faci curte, căpitane? glumi ea.

— Nu pot să nu fac curte unei doamne care mă uimește din ce în ce mai mult.

Doamna de Trenčin și căpitanul Ambróz Opatovský, care numai cu o clipă înainte se urau de moarte, se despărțiră în cea mai desăvîrșită înțelegere și prietenie.

Coborînd în curte și aruncîndu-și privirile către ferestrele luminate de la etajul trei, căpitanul o zări pe Fatma. Nu se uita după el, așa cum i-ar fi plăcut să creadă. Se pri-

vea în geam, și cu mișcări de o îngerească gingășie își îndrepta vălul pe față. După o clipă, în spatele ei apăru Hedviga Zápolská. Dar Fatma nu tresări speriată. Se întoarse liniștită cu fața la doamnă, se uită în ochii ei, deschis, curajos, nu ca pînă acum.

Ambróz Opatovský se plimbă puțin prin curte, apoi se duse în turn la el. Se gîndea dacă Fatma va veni, dar își dădu seama că întrebarea nu-l mai tulbura atît de tare. Satisfacția că raporturile dintre el și Hedviga Zápolská se lămuriseră era atît de puternică încît restul nu mai avea, pentru un moment, o prea mare însemnătate.

Dar după scurtă vreme, gîndul la Fatma îl asaltă din nou. Se plimba de colo-colo prin cămăruța lui strîmtă, se oprea la geam, scruta beznele din curte, se simțea părăsit și dorea nespus de mult s-o vadă.

În sfîrșit! O auzi urcînd scările care scîrțîiau. Îl cuprinse o tulburare adîncă. Zadarnic încerca să se stăpînească, să o primească liniștit.

Cînd apăru în prag, se repezi la ea și o strînse în brațe.

FUGA DE DRAGOSTE

O ȚINEA LIPITĂ DE EL ȘI ÎI mîngîia părul.

— Și totuși ai venit, Fatma!

Ea se desprinse cu gingășie din brațele lui.

— A trebuit să vin, deși n-am vrut. Cîteodată mi se pare că trebuie să-ți îndeplinesc orice dorință.

Căpitanul simți gust de neghină în gură.

— Ești o ființă recunoscătoare, Fatma. Recunoscătoare și pentru fleacuri.

— Vă sînt nespus de recunoscătoare, domnule căpitan.

— Nu-mi mai vorbi cu „dumneavoavoastră" și nu mai spune „domnule" unui om care s-ar considera fericit să fie robul tău.

— Îmi vine greu să spun „tu". M-am dezvățat să le vorbesc oamenilor ca unor semeni. Sînt o roabă. Oricare dintre slujnice se poate socoti mai presus de mine.

— Totuşi, tutuieşte-mă şi spune-mi pe nume, iar dacă nu-mi ştii numele ţi-l spun eu şi ţi-l repet pînă ce am să te fac să-l rosteşti.

— Tu, Ambróz, zise ea cu un zîmbet timid şi roşindu-se la faţă.

— Dă-ţi jos vălul. Nu e nevoie să-ţi ascunzi faţa de mine. Vreau să-ţi văd chipul, vreau să alung de pe faţa ta şi cel mai mic nor. Vreau să-ţi văd sufletul şi să ţi-l umplu de lumină. Vreau să fii fericită, să te bucuri din toată inima de viaţă.

— O roabă nu ştie ce-i bucuria vieţii!

— Vrei libertate, Fatma?

— Ai putea să-mi redai libertatea? Ai putea să mă scoţi din temniţa asta de piatră?

— În sfîrşit, mă tutuieşti. Dacă pot să te scot din temniţa asta de piatră? Spune-mi o vorbă şi toate porţile ţi se deschid, te duc unde îţi poftеşte inima.

Fatma renăştea sub ochii lui.

— Libertate! strigă ea.

Chipul i se înseninä şi se îndreptă făcîndu-se, parcă, mai înaltă.

— Poţi pleca imediat! zise el cuprins de înflăcărare.

— Mă răpeşti?

— Fără şovăire! exclamă el, punîndu-şi centironul şi îndreptîndu-se către ieşire.

— N-o să ne oprească paza?

Era emoţionată şi, ca să nu se vadă, îşi acoperi faţa cu vălul.

Ambroz Opatovský zîmbi.

— Păi cine comandă aci? Pot să plec cînd vreau şi cu cine vreau. Dacă am chef, pot să dau drumul la toţi cei întemniţaţi.

— Da, dar vei fi pedepsit!

— Nu mă tem de pedeapsă.

— Şi unde mergem?

— Acolo unde vrei tu.

— Mă iubeşti, Ambróz?

— Te iubesc, Fatma. Din clipa cînd te-am zărit la tîrgul de robi.

— Dar ştii că eu nu te iubesc?

O umbră grea se aşternu în odăiţa din turn.

— Știu, Fatma, dar nu pierd nădejdea că o dată și odată mă vei iubi și tu.

— Nu pot pleca cu tine, Ambróz, spuse după un scurt răgaz. Recunoștința mea ar fi o răsplată prea neînsemnată pentru jertfa ta. O asemenea jertfă nu poate fi răsplătită decît dăruindu-mi în întregime inima. Or, inima mea aparține altuia.

Simți că i se înmoaie picioarele și se așeză pe pat. Sabia se lovi de podea și zdrăngăni surd și spart ca o coardă ruptă.

— Ești supărat pe mine, Ambróz?

Se apropie de el și îl apucă de mînă.

— Sînt supărat, dar nu pe tine, ci pe soarta mea nenorocită, care nu m-a ajutat să te întîlnesc mai demult, cînd inima ta mai era liberă. Ne-am întîlnit tîrziu, Fatma.

Fatma îi mîngîie mîna. El se uită în ochii ei limpezi și adînci și îl cuprinse amețeala.

— Aș vrea să-ți spun că am vrut să te iubesc, Ambróz! Au fost zile cînd credeam că te iubesc. Mai ales atunci cînd ai plecat la vînătoare cu Štefan Zápolský, tremuram de teamă că n-am să te mai văd. Cînd mă gîndeam că Zápolský se va întoarce fără tine, începeam să plîng și îmi doream și eu moartea.

— Dacă m-ai iubit o dată, mă vei iubi și a doua oară!

O strînse la piept, amețit la gîndul unei asemenea fericiri.

— Sînt nefericită, Ambróz, și îmi vine să plîng cînd mă gîndesc că nu te pot iubi. Soarta mea e legată de a lui Omar. Îl văd mereu dinaintea mea. Cînd sînt singură mi se pare că îi aud și glasul. Atunci, după ce m-am gîndit mai mult la tine, l-am rugat în sinea mea să mă ierte. Sufeream ca o femeie necredincioasă....

Căpitanul făcea mari eforturi să se stăpînească. Încerca din toate puterile să-și potolească simțămintele răzvrătite în fața ființei pe care o iubea atît de mult, dar care tînjea după altul, spulberîndu-i nădejdile.

Se ridică de pe pat și zise cu răceală:

— Fatma, du-te la locul tău și fii sigură că toate dorințele tale se vor împlini.

— Suferi, Ambróz, și eu nu pot să îndur gîndul că suferi pentru mine. Fără tine aș fi pierit de mult de inimă rea. În

neagra robie tu erai o rază de soare care mă încălzea și-mi dădea putere.

— Sînt fericit, Fatma, că ți-am fost sprijin și vreau să-ți fiu și de acum înainte. Nu-mi mulțumi, fiindcă tot ce-am făcut și voi mai face pentru tine e firesc, pentru că te iubesc.

— Eu, totuși, îți mulțumesc, Ambróz. Îmi dau seama că vorbele de mulțumire sînt neînsemnate și mi-e rușine. O, Doamne, cît îți datorez!

— Fii liniștită, Fatma și nu te necăji. Nu-mi datorezi și nu trebuie să-mi datorezi nimic, pentru ca la vremea despărțirii noastre definitive să mă poți uita mai ușor.

— N-am să te pot uita niciodată, Ambróz. De pe acum mă întristează gîndul depărțirii.

— Va să zică tot mi-ai dat un colțișor din inima ta!

— Aș vrea să-ți dau inima toată, dar aș fi atît de nefericită că ar trebui să mă omor. Aș fi cea mai păcătoasă femeie de pe lume, care n-ar merita lumina soarelui și bunătatea pămîntului care îmi rabdă pașii.

— N-ai vrea să te socotești necredincioasă față de mine și nu față de altul?

— Nu, Ambróz. Pe Omar îl iubesc demult. Viforul soartei vitrege n-a frînt lanțurile dragostei care ne lega. Toată lumea s-ar prăbuși dacă i-aș spune lui Omar, atunci cînd m-ar elibera: „Nu te mai urmez, căci acum iubesc pe altul". Trebuie să-l iubesc, nu pot să-l dezamăgesc, nu pot să-i înșel dragostea care l-a mînat către țărmuri străine ca să-mi redea libertatea.

— Te asigur că-l vei revedea curînd pe Omar.

Fatma se înveseli ca o floare scoasă de la întuneric la lumină.

— De ce îmi dai speranțe, Ambróz? De ce?

— Pentru că sînt convins că nu vei fi dezamăgită.

— O să vină la Trenčin? O să-l pot vedea?

— Va veni și îl vei vedea. Bănuiesc că acum e în drum către Trenčín. Štefan Zápolský îl va primi și-l va asculta.

— E sigur?

— Absolut sigur. E posibil ca zilele petrecute de tine la castel să fie numărate. Poate că ai presimțit și de aceea n-ai vrut să primești libertatea din mîinile mele.

— Ba nu. Mi-am dat seama că oriunde și cu oricine aș pleca, n-aș fugi numai de robie, ci și de Omar.

— Stau și mă gîndesc, Fatma, dacă te leagă de el dragostea sau numai făgăduiala dată, mărturisi el o ultimă îndoială care-i mai aducea mîngîiere.

— Îl iubesc! strigă ea parcă rănită de îndoiala lui.

— Aș vrea să-ți spun că merită dragostea ta. L-am cunoscut și nu mă îndoiesc de ce spun.

— L-ai cunoscut? L-ai văzut? Ați vorbit?

— Da. L-am cunoscut, l-am văzut, am stat de vorbă.

Se uită ametită la el. El însă își dădea seama că pe chipul Fatmei nu caută decît urmele privirilor lui Omar și în adîncul ochilor lui chipul lui Omar.

— Povestește-mi despre el, am să te ascult pînă-n zori. Spune-mi cum arată, cum se simte. Spune-mi tot ce știi!

— N-am prea multe de spus. Nu știu decît că te iubește ca un nebun, că e un bărbat destoinic și că se pricepe să mînuiască bine sabia.

— V-ați bătut?

Se îngălbeni.

— Nu, Fatma. Ne-am încercat și noi săbiile. Am vrut să mă conving dacă poate să-mi fie partener potrivit într-un duel.

Fatma se cutremură de groază.

— Vrei să te bați cu el?

— Deznădăjduit cum eram, se scuză el, mi-au trecut prin cap tot felul de gînduri. M-am gîndit dacă nu va veni o vreme cînd unul dintre noi doi nu va deveni de prisos.

— Nu! Să nu vă bateți! strigă ea.

— N-o să ne batem. N-aș putea să vărs sîngele omului pe care îl iubești. Sabia mea s-ar încrucișa cu a lui numai dacă tu ai înceta să-l iubești și umbra lui ar continua să stea între noi.

— Unde e Omar acum?

— L-am întîlnit la Nové Mesto. Dar acum are voie să vină la Trenčín. Așa că mult n-o să zăbovească acolo.

— Deci, poate a și sosi la Trenčín, lîngă mine, sub aceleași stele...

O mare neliniște puse stăpînire pe ea.

— Trebuie să plec, Ambróz! zise ea îndreptîndu-se grăbită către ieșire.

— De ce te-ai speriat?

— Dacă în clipa asta Omar se gîndește la mine? N-are nici cea mai mică bănuială că sînt la tine. Mă simt ca o păcătoasă, ca o femeie necredincioasă.

— Poate va veni o zi, Fatma, cînd o să-ți dai seama că te înșeli, zise el fără s-o rețină.

— Cum să mă înșel?

— Că te înșeli pe tine, că îl înșeli pe Omar și pe mine. De fapt în sufletul tău e un haos. Vreau să te ajut, eu cred că pe Omar nu-l iubești!

— Ba îl iubesc! strigă ea din prag aruncîndu-i căpitanului priviri de foc.

Părea că îi găsise partea slabă.

— Nu-l iubești! strigă, la rîndul lui, privind-o tăios.

Dar imediat îi păru rău de încercarea lui de a mai pescui în apă tulbre. Ochii Fatmei se umplură de lacrimi și plecă iute fără să-și ia rămas bun.

Strigă după ea, dar n-o mai putu opri.

I se părea că fuge pentru totdeauna de la el...

Se duse la fereastră și privi curtea scăldată în lumina lunii și a stelelor. După o clipă trecu ca o nălucă și Fatma. Dar nu-l învrednici cu nici o privire. Inima i se strînse de durere. Stătea cu dinții încleștați, cu sprîncenele încruntate, frămîntat de o singură întrebare: și totuși îl iubește?...

TRENČÎNUL SE TURCEŞTE

A DOUA ZI TOT TÎRGUL FREMĂTA.

— Au venit turcii de la Roma!

Vestea se răspîndea cu iuţeala fulgerului.

— Turci trimişi de Papa! Chiar de Papa!

— Papa vrea s-o dezrobească pe turcoaică!

Fatma află de venirea oamenilor lui Djem de la servitori, care nu-şi ascundeau acum admiraţia şi respectul, aşa cum pînă ieri nu-şi ascunseseră dispreţul întreţinut de răutatea doamnei de Trenčín.

Astfel, înconjurată de dragostea doamnei şi de admiraţia servitorilor, Fatma umbla ca o lunatică. Viaţa ei se schimbase ca prin farmec. Nu se mai simţea o roabă. Hedviga Zápolská o lua cu sine şi la plimbările prin tîrg. Cum apărea trăsura stăpînei, oamenii dădeau năvală şi se buluceau să se holbeze la ea. Cine n-ar fi fost curios să vadă o turcoaică de care se interesa pînă şi Papa de la Roma?

Dar oricît se schimbase viața ei, Fatma nu era fericită. Se temea. Se gîndea cu groază la Djem. O dată, cînd a visat că a devenit nevasta lui, a sărit din pat plîngînd și a fost nespus de fericită dîndu-și seama că n-a fost decît un vis.

Pe Ambróz Opatovský îl ocolea. Numai cînd și cînd schimba cu el o vorbă. Mai vorbăreață a devenit după ce a auzit știrile nemaipomenite că Papa vrea s-o dezrobească.

— Papa ăsta al dumneavoastră un e domn mare? l-a întrebat ca o dată.

— Cel mai mare. Stăpîn peste toată lumea.

— Crezi c-ar putea să-l silească pe stăpînul tău să mă dea lui Djem?

— Ar putea, i-a răspuns el făcînd-o și mai nenorocită. Și Djem și Omar pot să nădăjduiască că te vor avea. Numai eu nu pot. Eu sînt cel din urmă între cei care se bat pentru tine.

I s-a luat piatra de pe inimă cînd a auzit că a sosit, în sfîrșit, și Omar cu oamenii lui. Era așa de fericită că-l știa aproape și că-l va vedea în curînd, încît dăduse uitării și pe Djem și toate celelalte necazuri.

În cîteva zile Trenčínul a fost întors pe dos. Între oamenii lui Omar și ai lui Djem s-a iscat la un moment dat, un adevărat război. Dacă nu i-ar fi împrăștiat cei de la paza orașului, cu ajutorul oștenilor de la castel, care le-au venit în ajutor, piața orașului ar fi fost scăldată în sînge turcesc.

Ce se întîmplase? Turcii din cele două tabere se priviseră de la bun început cu ură. Se ocărau ori de cîte ori se întîlneau întîmplător pe uliță. Era de așteptat c-o să ajungă la păruială. Încăierarea a izbucnit cînd s-a aflat în ce ordine hotărîse Ambróz Opatovský să-i înfățișeze lui Štefan Zápolský. Căpitanul îi dăduse întîietate lui Omar, drept pentru care oamenii lui Djem încercau să se răzbune.

Starostele, furios peste măsură, i-ar fi închis, dacă nu i s-ar fi arătat scrisoarea de la Papa prin care Sfîntul Părinte ruga pe toți fiii bisericii să socotească pe purtătorii acestei scrisori ca pe prietenii lui și să le vină, în toate privințele, într-ajutor.

— Și ce dacă au scrisoarea de la Papa? îl întărîtau tîrgoveții cu sîngele mai fierbinte pe staroste. Dacă nu știu să se poarte, să-i învățăm noi!

— Trebuie să-i suportăm, hotărîse starostele, fiindcă nu poţi să te joci cu Papa. Una-două ne-ar pune oraşul sub interdicţie. Merită derbedeii ăştia să suferim din pricina lor?

Cetăţenii Trenčínului îi urau pe oamenii lui Djem şi ai Papei. Erau cu toţii de partea lui Omar. Omar a avut grijă să sporească vechile simpatii ale acestora pentru el, punînd la cale un ospăţ în cinstea mai marilor oraşului, care nu s-au lăsat deloc rugaţi. Cum să refuzi invitaţia la un ospăţ îmbietor? Dar spre mirarea tuturor, au benchetuit vreme îndelungată singuri. De Omar nici pomeneală. Cînd au început să întrebe de el, cîrciumarul le-a răspuns:

— Omar m-a împuternicit pe mine să vă salut din toată inima şi să vă dau daruri din partea lui.

Preacinstiţii tîrgoveţi au rămas cu gurile căscate cînd cîrciumarul desfăcînd o ladă bătută în aur şi argint şi frumoasă de-ţi lua ochii a început să le împartă daruri care mai de care mai deosebite. Unii erau aşa de încîntaţi că n-au mai zăbovit la masă, ci s-au grăbit să se ducă pe la casele lor pentru a arăta nevestelor şi copiilor care ce căpătase.

Cei rămaşi erau însă sincer miraţi de absenţa lui Omar.

— Şi mă rog de ce nu vine şi dumnealui să se ospăteze cu noi? Ce ospăţ mai e şi ăsta de la care lipseşte gazda?

— Mi-a spus că ar fi fericit să stea la o masă cu voi, le răspunse cîrciumarul, dar nu se simte vrednic de o aşa mare cinste.

— Ce vorbe mai sînt şi astea? sări starostele. Omar e turc, dar om de treabă. Să vină încoace!

Şi uite aşa, mai ales după ce cîrciumarul aduse al zecelea rînd de carafe, cu toţii uitară că nu e o cinste prea mare să stai la masă cu un turc. Dăruiţi cu daruri bogate şi măguliţi că bogatul negustor turc îi preţuieşte într-atîta încît nu se socotea vrednic să stea alături de ei, tîrgoveţii porniră în căutarea lui şi nu se lăsară pînă nu-l dibuiră.

Starostele îl luă la rost:

— De ce nu stai cu noi?

— Mă simt prea onorat, le răspunse Omar, că domnia-voastră, domnule staroste, şi domniile-voastre, prea cinstiţi cetăţeni, îmi daţi atîta atenţie. Sînt fericit să pot sta alături de domniile voastre la aceeaşi masă.

— Ce? Numai să stai? Trebuie să şi bei cu noi.

Starostele îi turnă vin în carafă.

— Buzele mele n-au gustat vinul niciodată, încercă Omar să refuze. Credinţa mă opreşte să beau băuturi care rătăcesc mintile.

Tîrgoveţii chercheliţi bine, îl îndemnară cu tot felul de argumente, bătură cu pumnul în masă, făcînd să sară cănile şi străchinile, dar degeaba. Omar era neînduplecat. Nu vroia să se atingă de vin.

Un zîmbet şiret răsări pe chipul starostelui.

— Stai un pic, jupîne, te fac eu să bei.

Se ridică şi ţinu o cuvîntare. Cu cele mai ales cuvinte el lăudă vinul şi frumosul obicei lumesc de a apropia, ca într-un sărut, cana de cană pentru a închina întru sănătatea şi fericirea oamenilor pe care îi îndrăgim.

— Nu vrei să bei cana asta în sănătatea fetei care ţi-e mai scumpă decît orice pe lume?

Aşa îşi încheie el cuvîntarea şi fu grozav de încîntat cînd văzu că nu-şi răcise gura de pomană. Omar ridică iute cana, se uită în ea, mirosi vinul, dar în cele din urmă ciocni cu ei şi bău tot dintr-o răsuflare.

Tîrgoveţii bătură din palme şi îi turnară din nou.

— Acum în sănătatea mea, Omar! îl provocă starostele. Ce, nu vrei să fiu sănătos, nu vrei să bei în sănătatea mea? Să înfloresc şi eu ca un trandafir?

După cum arătau obrajii lui, roşii ca para focului, starostele n-avea nevoie de Omar ca să înflorească. Omar se suci zadarnic să scape. Nu-l slăbiră pînă nu bău în sănătatea starostelui. Dar abia după aia urmă nenorociera. Toţi tîrgoveţii se arătară dornici de a li se aduce astfel de urări de sănătate.

Spre bucuria lor, Omar golea cană după cană. Îl băteau pe umăr, îl îmbrăţişau, îl sărutau şi nu după multă vreme începu să le întoarcă şi el aceste semne de dragoste.

Îl lăudară că e un om cum nu s-a mai văzut. Hărmălaia era în toi, cîrciuma se cutremura de urletele lor, cînd băgară de seamă că Omar stă la masă cu faţa îngropată în palme, cu privirile rătăcite şi abătute.

— Cîntă şi tu cu noi, Omar! îl îndemnă starostele.

— Nu pot, domnia-ta. Demult n-am mai cîntat și apoi nici nu vă știu cîntecele.

— Le înveți, nu-i nici o scofală. Îți jur că o să le frîngi inima turcilor tăi cînd o să te întorci acasă și o să le zici cîntecele astea ale noastre de la Trenčín!

Vrînd-nevrînd, Omar începu să cînte, învățînd mai întîi cîntecul care-i plăcea starostelui, pe urmă altele și altele.

— Acum e rîndul tău, Omar, să ne înveți! Arată-ne ce știu turcii!

Lăutarii ciuliră urechile și starostele, laolaltă cu toți preacinstiții tîrgoveți din Trenčín, începură să-i țină isonul. Îi ziceau cu atîta alean că erau mai-mai să-și sucească limbile în gură.

— Frumos, nimic de zis, recunoscu starostele, dar cîntecele noastre sînt mai frumoase. Acuma, zic că dacă tot am învățat să-i zicem cîntece turcești, să mergem și să le cîntăm și altora!

Starostele făcu cu ochiul lăutarilor ca să se pregătească de plecare.

— Cui vreți să le cîntați? întrebă Omar.

— Mergem la castel, îi răspunse starostele rîzînd. Să-i cîntăm iubitei tale. N-am cîntat niciodată unei turcoaice.

Omar își aduse aminte ce-a pățit cînd și-a încercat norocul cu bocitoarele și se temu ca vreun nou pocinog să nu-i închidă iară drumul către castel.

— Nu, nu faceți una ca asta! se rugă el. Ștefan Zápolský mi-a făgăduit că mă va primi și n-aș vrea să se supere pe mine și să mă gonească din Trenčín.

— Eu sînt stăpîn la Trenčín! urlă starostele, bătîndu-se cu pumnul în piept și făcînd pe grozavul. Acum ești omul nostru și nimeni n-o să te mai gonească de aici. Tu nu răspunzi de nimic. Eu îți poruncesc și tu îndeplinești porunca mea.

Se crăpa de ziuă. Cetățenii orașului Trenčín săriră din culcușurile lor calde și ieșiră la geamuri. Pe uliță trecea starostele cu lăutarii după el și cu alaiul celor mai de vază tîrgoveții, care îl înconjurascră pe Omar ca să nu le scape.

Castelul se pierdea în întunericul albastru, din ce în ce mai străveziu al dimineții. Către răsărit mijeau zorile. La castel, ca și în oraș, oamenii dădură buzna la ferestre și holbară ochii. Nu vedeau nimic, căci colindătorii stă-

teau chiar lîngă ziduri. Cînd oştenii de pază se dumiriră că cei de afară cîntau cîntece turceşti, porniră în goană să-i prindă pe neobrăzaţi.. Dar spre surprinderea lor, ieşind pe poartă, fură întîmpinaţi de staroste cu un glas îndeajuns de lămuritor.

— Haideţi, băieţi, haideţi, să ne daţi şi voi ajutor, strigă el şi începu pentru a cincea oară cîntecul turcesc care-i plăcea lui mai mult.

Străjile făcură calea întoarsă şi se duseră la căpitan să-i spună ce se petrece.

— Ce? Nu cumva s-or fi turcit cu toţii? Străjile se minunară cînd îl auziră zicînd: Lăsaţi-i să urle pînă s-or sătura!

— Măcar pe turcul care-i cu ei am putea să-l înhăţăm şi să-l băgăm la răcoare, îndrăzni unul dintre oşteni.

— Lăsaţi-l şi pe turc în plata Domnului!

Avu numai o scurtă clipă de şovăială, cînd se gîndi să-i cheme la răspundere că fac tărăboi, beţi, sub ferestrele castelului. Dar se lăsă păgubaş şi se duse şi el la fereastră ca să-i asculte.

Acum se auzea numai un singur glas. Bănuia că era glasul lui Omar. Cîntecul îl emoţiona. În tînguirea negustorului se regăsea pe sine cu durerea şi visurile sale neîmplinite. Rămase ca vrăjit cînd, de la castel, răsună cîntecul de răspuns al Fatmei. Glasul ei părea că-l învăluie şi-l îmbrăţişează pe Omar.

Cînd Fatma termină, Ambróz Opatovský se lăsă istovit pe pat, stors parcă de ultimele picături de nădejde.

O FERICIRE FUGARĂ

ÎN ZIUA ACEEA, LA TRENČÍN NU s-a vorbit decît despre Omar. Oamenii rîdeau în hohote auzind că Omar s-a îmbătat şi cum s-a îmbătat. Dar nu rîdeau cu răutate. Omar nu era pentru nimeni un turc ca toţi ceilalţi, vrednic de ură, ci un îndrăgostit nefericit, dar îndărătnic, care merita o soartă mai bună.

Starostele şi tîrgoveţii nu-şi trădară prietenul nici după ce se treziră din mahmureala de peste noapte. Erau hotărîţi să facă tot ce le stă în putere ca să înfrîngă încăpăţînarea lui Štefan Zápolský. În acest scop, ei urmau să trimită o deputăţie, în frunte cu starostele, la seniorul de Trenčín.

Toţi erau acum încredinţaţi că de data asta soarta va fi mai bună cu Omar. La han era ca la bîlci. Omar scosese la vedere darurile pentru Štefan Zápolský şi lumea stătea ciopor pe ele, crucindu-se şi minunîndu-se. Vestea s-a răspîndit în tot ţinutul Vahului, ba chiar şi mai departe.

Aşa s-a făcut că Štefan Zápolský, cel aşteptat cu atîta nerăbdare la Trenčín, a aflat de bogatele daruri cu mult înainte de a ajunge la castel.

De îndată ce s-a zărit alaiul seniorului, straja din turn a dat semnalul şi clopotele au pornit să bată, vestind sosirea lui Štefan Zápolský. Tot Trenčínul era tulburat, dar mai tulburate decît oricine erau Hedviga Zápolská şi Fatma.

— Vreau să fiu frumoasă, Fatma, foarte frumoasă, îi spuse doamna Hedviga, căutînd cu disperare ce să îmbrace şi ce giuvaeruri să-şi pună.

În zăpăceala generală, singură Fatma îşi păstra sîngele rece. Îi dădea sfaturi cuminţi, cum să se îmbrace mai frumos, deşi ea însăşi era răscolită şi inima îi bătea în piept gata-gata să i-l spargă. Domnul se întorcea şi curînd avea să apară în faţa lui şi Omar.

— Tare greu o să mă despart de tine, Fatma, îi zise ea cînd începură să coboare scările spre curte, unde, de o bună bucată de vreme, aştepta trăsura care-l aducea pe Štefan Zápolský.

— Scumpa mea stăpînă crede că o să pot pleca curînd?

Fatma nu-şi putea stăpîni valul de bucurie care o cuprinsese.

— Cine are un sprijinitor ca al tău, poate să spere multe.

— Numai de-ar ajunge aurul lui Omar şi vorbele lui meşteşugite.

— Vor ajunge, dacă la ele se vor adăuga şi vorbele mele meşteşugite.

Vru să-i mulţumească, dar nu mai avu timp. Ajunseseră în mijlocul mulţimii unde Štefan Zápolský aştepta, privind cu nerăbdare în jurul său. Cînd o văzu pe nevastă-sa, pe faţa lui se aşeză un zîmbet fericit. Avea de ce să fie fericit, pentru că de mulţi ani de zile Hedviga Zápolská nu mai ieşise în întîmpinarea lui atît de vădit tulburată şi plină de dor. Fără vorbă, ea *i se aruncă la piept şi îl sărută*, nepăsătoare de ochii mulţimii din jur.

— Ce faci, Hedviga? îi şopti el încurcat că îi stricase iar ceremonia primirii cu această sinceră manifestare de dragoste. Numai că în glasul lui se citea limpede că ar fi fost mai încurcat şi mai supărat dacă l-ar fi primit după obişnuinţă.

Ambróz Opatovský, care se afla lîngă ei, zîmbea mulţumit. Mulţumit şi pentru că prinsese din zbor privirea Fatmei, care parcă îşi cerea iertare. Îşi cerea iertare că de cîteva zile se ferise din calea lui, iar cînd, pe neaşteptate, se pomenea nas în nas cu el, ea fugea, vrînd să se gîndească numai şi numai la Omar şi să-şi pregătească inima pentru întîlnirea cu el. Ambróz Opatovský poate ar fi zîmbit şi mai fericit, dacă ar fi ştiut cît de greu lupta Fatma să-l alunge din inima sa şi cît de mult o chinuia gîndul despărţirii de el.

Doamna Hedviga îşi reveni şi se grăbi să reintre în atmosfera obişnuită a ritualului.

— Să mă ierţi dacă am întîrziat puţin.

— Femeile au dreptul de netăgăduit de a întîrzia, iar bărbatul în faţa căruia întîrzierea e singura lor vină, poate să se socotească fericit.

Doamna Hedviga se aplecă spre el şi îi şopti:

— Atunci poţi să fii fericit Ştefan, cel mai fericit om.

În clipa aceea privirile seniorului se opriră asupra căpitanului. Se uită la el întrebător. În ochii lui limpezi, găsi un răspuns mulţumitor. O cuprinse pe Hedviga de mijloc şi păşi astfel prin faţa mulţimii înduioşate.

— Vino după noi, Ambróz, îl invită seniorul pe căpitan.

— Şi tu, Fatma, strigă doamna.

Aşa se făcu că Fatma şi Ambróz se pomeniră mergînd împreună în urma seniorilor lor îmbrăţişaţi. Ajungînd la un cot al coridorului, unde nu puteau fi văzuţi de nimeni, Ambróz Opatovský o îmbrăţişă pe Fatma, urmînd pilda stăpînului său. Fatma se înfioră şi obrajii i se îmbujorară.

— Nu! Lasă-mă!

Era o rugăminte, dar şi o ameninţare.

— Fugi de mine, Fatma, mă faci nefericit.

— Ai milă de mine, Ambróz, nu mă chinui, nu mă face să sufăr şi mai mult.

Încerca să se desprindă din braţele lui, dar el o strîngea mai tare.

— Ba tu să ai milă de mine, Fatma. Nu mai fugi şi nu te mai ascunde de mine.

— Sînt nevoită, Ambróz. Fug de tine ca să fug şi de mine.

— N-ai să izbuteşti, Fatma!

O strînse cu toată puterea şi o sărută.

— Fie-ţi milă!

Sărutul lui o fripsese ca jarul.

— O fac de milă pentru tine, Fatma, dar şi pentru mine. Nu fac decît să împlinesc ce mi-am dorit atît de mult în nopţile fără somn şi ce ţi-ai dorit şi tu fără să recunoşti. Nu vrei să mă iubeşti şi încerci să mă goneşti cu de-a sila din inima ta.

O mai sărută o dată, dar ea reuşi să i se smulgă din braţe. Fatma fugi şi Ambróz Opatovský se luă după ea.

O ajunse abia la etajul al treilea. Gîfîia şi era îmbujorată la faţă. Acolo, Štefan Zápolský se oprise ca să-şi îmbrăţişeze şi să-şi sărute soţia, întocmai ca ei acum cîteva clipe. Simţind că se apropie cineva, se despărţiră ca doi îndrăgostiţi surprinşi.

Ochii lui Štefan Zápolský, zîmbitori şi încălziţi de căldura din suflet, se opriră cercetători asupra lui Ambróz Opatovský şi a Fatmei.

Căpitanul îi înfruntă privirea, numai Fatma îşi lăsă capul în jos ruşinată şi îşi acoperi faţa cu palmele.

Štefan Zápolský zîmbi, dar nu le spuse nimic.

Abia după ce rămaseră singuri, Zápolský, aşteptînd raportul căpitanului asupra evenimentelor petrecute în absenţa sa, deschise vorba:

— Eşti fericit, Ambróz?

— Fericirea mea e trecătoare, nu poate ţine mai mult de o clipă.

— Ia-o de păr şi ţine-o lîngă tine, îl încurajă Zápolský după ce îl ascultă.

În timpul acesta, în oraş era o frămîntare cu totul neobişnuită. Uliţele mişunau de oameni. Pe malul Vahului, la o bună depărtare unul de celălalt, îşi întindeau corturile oamenii lui Djem şi ai lui Omar. Făceau tabără acolo pentru ca să fie văzuţi de Štefan Zápolský şi să-i atragă, în fiece clipă, luarea-aminte.

În oraş, oamenii îşi dădeau cu părerea cam cum o să se termine povestea asta. Toţi erau de partea lui Omar. Dar Papa e Papa, ziceau unii. De aceea, după prevestirile lor,

îi dădeau cîştig lui Djem şi puneau rămăşag cu aceia care erau încredinţaţi de izbînda lui Omar.

— Eram pregătit sufleteşte, zise Zápolský, să nu te mai găsesc aici nici pe tine, nici pe Fatma. De ce n-ai fugit cu ea?

— Am vrut.

— Ai vrut şi cu toate astea, sînteţi amîndoi aici. Înseamnă că n-ai vrut cu tot dinadinsul. Păcat. Puteam să scap ieftin de turcii ăştia. Acum trebuie să-l primesc pe Omar ca să-mi ţin făgăduiala dată regelui, şi trebuie să-i primesc şi pe oamenii lui Djem, dacă-mi vin cu epistolă de la Papa. Dă-mi şi mie un sfat: cum să mă descotorosesc de ei? Mai ales de Omar?

Ambróz nu ştia ce să spună. Acum, după ce îl cunoscuse pe Omar, nu mai era în stare să zică nimic împotriva lui.

— De ce taci? Nu vrei să-mi dai un sfat?

— Nu vreau să vă influenţez, domnia-ta. Voi primi liniştit hotărîrea dumneavoastră, oricare ar fi ea.

— Nu ştiu ce-ai face, dacă i-aş spune lui Omar să-şi ia iubita şi să plece cu ea unde-o vedea cu ochii. Din păcate, deocamdată, nu pot face una ca asta, fiindcă dacă ar fi ca Fatma să plece acum, n-ai avea ce să-i dai ca amintire. Trebuie să aşteptăm pînă ce primeşti brăţara aceea frumoasă pe care am s-o cîştig de la Toma Bakoc.

Ştefan Zápolský izbucni într-un rîs de la care se molipsi şi Ambróz Opatovský.

— Toma Bakoc e hoţ ca o vulpe, zise Zápolský, dar pe Beatrice n-o întrece. S-a ales praful de planul lui. La început toate au mers strună. Beatrice s-a repezit la momeală. De la prima ochire i-a căzut cu tronc boiernaşul ăla din Transilvania. A fost de ajuns un semn şi s-a dus cu el la unul din castelele liniştite din Transilvania să se giugiulească şi să se drăgostească. Toma Bakoc îi dăduse omului sfaturi amănunţite cum s-o zăpăcească şi s-o orbească în aşa fel încît să-i dea uitării cu desăvîrşire pe bietul Ladislau. Nu ştiu dacă-ţi dai seama ce bucurie ar fi fost pe rege dacă a doua zi după încoronare ar fi aşteptat-o pe regină, ca să facă cununia, şi ea n-ar fi venit! Numai că dumneaei a picat ca un trăznet chiar cu o clipă înainte de încoronare, întinerită şi înveselită, şi s-a apucat să se pregătească cu

însufleţire de nuntă. Lui Toma Bakoc îi venea să-şi ia cîmpii. Şi avea toate motivele. În regele Ladislau parcă intraseră dracii, văzînd că nimeni nu-l mai poate scăpa de Beatrice. „M-aţi păcălit! M-aţi tras pe sfoară!“ se burzuluia el la episcopi, iar lui Toma Bakoc îi făgăduia toate chinurile iadului, dacă nu izbutea să facă nimic. La un moment dat, era să lase baltă coroana Ungariei şi să fugă la Praga.

Toma Bakoc se pierduse cu firea. Dacă Ladislau fugea, episcopul se făcea de rîs şi pe deasupra ţara ar fi fost în mare primejdie, fiindcă domnitorii refuzaţi n-ar fi stat cu mîinile în sîn. Cea mai mare primejdie l-ar fi pîndit pe el, pe Toma Bakoc. În locul lui Ladislau ar fi ajuns pe tron unul din candidaţii împotriva cărora episcopul luptase din răsputeri. Asta l-ar fi dat gata. S-ar fi dus pe apa sîmbetei toate speranţele sale. Şi puterea şi potcapul de cardinal. Atunci i-a venit o ideie năstrușnică. A stors tot ce putea stoarce din povestea cu frumuşelul de boiernaş. S-a apucat să o piseze pe văduvă că Ladislau e gelos. „E îngrozitor de gelos, măria-ta!“ îi zicea el. Colţişorul ăla de rai din Transilvania, care vi se părea atît de liniştit şi sigur, a fost împînzit de spioni. Regele ştie tot. Se simte înşelat şi e furios!“

— Şi a izbutit s-o convingă pe văduvă că e mai înţelept să amîne nunta.

„Trebuie să-l îmbunăm pe Ladislau“, a sfătuit-o Toma Bakoc.

— Încoronarea s-a făcut, iar acum Beatrice e ocupată cu îmbunarea regelui. Îi face ochi dulci şi îl copleşeşte cu atîtea atenţii şi drăgălăşenii, încît nenorocitul are clipe de ţicneală şi blesteamă ziua cînd i s-a făcut poftă să-şi pună coroana Ungariei pe cap. Acum sînt şi mai încredinţat că nici zece de-al de Toma Bakoc nu-l mai scapă de însurătoarea cu ea. Aşa că brăţara e a ta, Ambróz. Am cîştigat prinsoarea!

După întoarcerea lui Štefan Zápolský, turcii au fost siliţi să mai aştepte cîteva zile pînă să fie primiţi. Seniorul îşi petrecea zilele numai cu nevasta şi copiii, nepăsător de celelalte. Abia cam la o săptămînă, cînd s-a încălzit bine la căldura căminului, i-a zis lui Ambróz Opatovský:

— Trimite-i vorbă lui Omar că-l aştept.

„DIN STÎNCA DE LA TRENČÎN NU POȚI SĂ SCOȚI APĂ!"

O MARE EMOȚIE A CUPRINS ÎNtregul oraș Trenčín din clipa cînd s-a răspîndit vestea că Omar avea îngăduința de a se înfățișa dinaintea lui Ștefan Zápolský.

Aproape toți tîrgoveții s-au strîns sub zidurile castelului să-l petreacă pe Omar. Slavă Domnului, aveau ce să vadă! Omar și oamenii lui se îndreptau către castel călare pe zece cămile acoperite cu covoare scumpe, cum nu le mai fusese dat să vadă vreodată, iar fiecare dintre turci ținea la piept cîte o lădiță încrustată cu aur, argint și pietre prețioase. Pe cea mai frumoasă o ținea Omar însuși. Scăpăra de-ți lua ochii, ori de cîte ori soarele se abătea asupra ei. Una după alta, toate porțile se deschideau dinaintea lor. În prima curte fură întîmpinați într-un mod cu totul neașteptat. Cei douăzeci de orbi ai lui Zápolský stăteau acolo muți și nemișcați ca niște statui.

— Semn rău, zise Omar în şoaptă către tovarăşul său. Ştefan Zápolský ne dă de ştire că nu poate uita lipsa de omenie a turcilor şi că nici un turc nu se poate aştepta la omenie din partea sa, ci numai la scîrbă şi ură.

— Apoi ghiaurii cum se poartă cu oamenii noştri? Ce, ei nu-i ciopîrţesc şi-i schilodesc pe turci în fel şi chip? Tovarăşul lui Omar se gîndea la turcii care scăpau din mîinile creştinilor cu nasul şi urechile tăiate.

— Unul e dreptul crucii şi altul dreptul semilunii, răspunse Omar cu amărăciune. Orice s-ar face în numele crucii, în ochii ghiaurilor e faptă vrednică de laudă. Întindeţi mîinile, nefericiţilor, se adresă el orbilor, voi care v-aţi întors din lupte cu cele mai jalnice amintiri, fiindcă aţi lăsat în bătălie tot ce are omul mai scump: vederea. Întindeţi palmele să vă torn aur curat în ele, să-i auziţi clinchetul care deschide porţile ferecate ale fericirii pe acest pămînt şi să vă bucuraţi. Luaţi-l şi bucuraţi-vă de el şi gîndiţi-vă că vi l-a dat fratele acelora ce pe drept îi blestemaţi.

Dar la vorbele înaripate ale lui Omar nici o mînă nu se întinse, nici unul dintre orbi nu se mişcă şi nu vorbi. Doar feţe mute şi orbite goale stăteau îndreptate către el.

Şi totuşi, Omar băgă mîna în pungă şi aruncă aurul pe jos. Lovindu-se de pietre, aurul scoase un sunet vesel şi se împrăştie clincănind printre picioarele bătrînilor şi ale cămilelor, în loc să geamă ca o rugăciune de iertare, care a fost respinsă.

Caravana se opri în cea de a treia curte. Turcii descălecară.

Omar cercetă cu privirile zidurile înalte de piatră.

— Fatma e aici, aproape de mine, îşi zise el cuprins de un val de bucurie.

— Omar!

Un strigăt sfîşietor îl izbi. Ridică privirile către una din ferestrele de la etajul al treilea şi după atîţia ani amarnici putu să zărească chipul Fatmei înfăşurat în văl.

Fără să vrea, ţipă şi el. Fericirea coborîse peste el ca trăznetul din senin. Se clătină, văzu negru în faţa ochilor, i se păru că zidurile acelea uriaşe se despică, se surpă şi cad peste el ca să-l piardă în clipa fericirii celei mai înalte, îngropînd pe vecie chinurile despărţirii de fiinţa iubită.

— Mișcați-vă, mișcați-vă! îi luă la rost un oștean. N-o să aștepte seniorul Trenčínului după de-alde voi.

— Dacă umblați tot așa de încet ca și cămilele voastre, îi mustrului un alt oștean, ne răzgîndim și vă dăm papucii. Vă trimitem drept în Turcia voastră!

Štefan Zápolský îl aștepta pe Omar în sala armelor. Ședea pe un scaun aurit ca un adevărat scaun domnesc. Deasupra lui, se înălța un baldachin albastru ca bolta cerului. Alături, stătea nepăsător Ambróz Opatovský. Omar intră solemn, urmat rînd pe rînd de toți oamenii lui. Se opri cam la vreo șase pași de Štefan Zápolský. Ceilalți turci făcură un semicerc în spatele lui. Apoi, ca la poruncă, îngenunchiară atingînd covorul cu fruntea. După acest semn de supunere și respect, Omar se ridică. Dar glasul tunător al lui Štefan Zápolský îl lovi ca o măciucă:

— În genunchi, turcule! Te-am primit după făgăduiala dată regelui, ți-am îngăduit să intri în casa mea, dar trebuie să te tîrăști la picioarele mele! Nu altfel!

În Omar clocotea sîngele. Dar nu lăsă să se vadă nimic.

— Ascultă-mi ruga, domnia-ta, umila mea rugă...

— Pierdem vremea cu vorbe... Pe scurt, vrei să-i dau drumul turcoaicei, Fatmei. Nu ți-o dau. Poți să pleci.

Lădița pe care Omar o ținea întinsă către Štefan Zápolský se clătină gata să cadă.

— Iată acest semn de adîncă prețuire, stăpîne milostiv.

Se făcu că nu auzise cuvintele de ocară rostite de Zápolský.

Seniorul de Trenčín îi făcu un semn lui Ambróz Opatovský, care se apropie de Omar și-i luă lădița.

— Darul meu, nevrednic de privirea luminăției-voastre, să stea la picioarele domniei-voastre întocmai cum stau și eu, zise el bătînd șaua ca să priceapă căpitanul ce anume se cuvine să facă cu lădița aceea plină de nestemate.

— Ce mai poftești? îl întrebă Štefan Zápolský după ce Ambróz Opatovský așeză lădița la picioarele lui.

— Aș vrea să vă vorbesc despre aur, stăpîne, despre aurul sub care se spetesc cămilele mele, și despre aurul pe care l-am adunat în țara mea. Vreau să vorbesc despre mărfurile de cel mai mare preț pe care le-am adus la Trenčín și la Nové Mesto.

— Nu-mi pasă nici de aurul tău, nici de marfa ta, îl întrerupse seniorul.

— Aș vrea să pun la picioarele domniei-voastre aurul pe care-l am la mine și pe cel strîns în Turcia.

— N-am nevoie de aurul tău, zise Ștefan Zápolský cu un glas rece ca gheața. Parcă rostea o osîndă la moarte.

— Aș vrea să vă vorbesc despre covoare, luminate stăpîne, continuă el de parcă n-ar fi auzit refuzul atît de hotărît, despre covoare care ar aduce toate vrăjile lumii în această sală pustie.

— Nu-ți place sala? rînji Ștefan Zápolský.

— Despre covoare, nu se lăsă Omar, care ar îmbrăca pereții ca într-o poveste...

— Ajunge! strigă Ștefan Zápolský furios mai mult pe aurul și covoarele care-l ispiteau, decît pe vorbele lui Omar. Nu vreau nimic de la tine! Ai înțeles? Nimic!

— Pun la picioarele domniei-voastre, prea milostive domn, tot ce am, chiar și viața mea. Dacă n-o pot răscumpăra pe Fatma, comoara mea cea mai de preț, cu toată bogăția mea, luați-mă pe mine în locul ei și dați-i ei libertatea! Dezrobiți-o pe Fatma și voi deveni robul dumneavoastră cel mai credincios!

— N-am nevoie de tine!

Omar stătea în genunchi, încremenit ca un bolovan. Neîndurarea lui Ștefan Zápolský îl zdrobise. Turcii din semicerc stăteau și ei înlemniți.

— Ce mai aștepți? îl întrebă seniorul alungîndu-l cu priviri nerăbdătoare.

Omar pierduse orice nădejde. Se mira doar că mai răsuflă, că inima îi mai bate, că trufașul castel al Trenčínului mai stă în picioare, că nu se surpă...

Totul era pierdut!

Lui Ambróz i se strîngea inima de milă. Îi părea rău de Omar și îl privea cu priviri triste. Capul lui Omar căzu pe covor ca retezat. Și așa rămase negustorul, nemișcat, de parcă sufletul lui ar fi pornit spre tărîmul celălalt.

Se lăsă o liniște mormîntală. Atunci, Ștefan Zápolský sări furios de la locul lui și strigă:

— Cărați-vă, odată, cîinilor, pieriți din ochii mei!

Dar strigătul lui era mai mult disperat decît hotărît. Era strigătul omului care simțea că nu mai e stăpîn

pe el, că mila i se strecura și lui în suflet, că n-ar mai fi rezistat multă vreme în fața rugăciunii mute a lui Omar.

În cele din urmă Omar se ridică și se îndreptă cu toată demnitatea. Lacrimile din ochi i se uscară repede. Îl privi o clipă pe Zápolský după care zise:

— Aveți o inimă de piatră, luminăția-voastră. Mai tare decît piatra, dar cu toate că mi-ați distrus viața, eu nu vă doresc să vă izbiți niciodată de o asemenea inimă.

— Ia-ți calabalîcul și pleacă de aici! țipă Ștefan Zápolský.

Dar Omar nu se urnea de parcă o greutate nevăzută îl apăsa și îl ținuia locului. Și din nou se aruncă la pămînt, din nou începu să se roage cu vorbe de foc în stare să topească ghețurile și să înmoaie pietrele.

— Degeaba, turcule! Nu storci tu lacrimă din ochiul meu, cum n-ai putea să storci o picătură de apă din stînca Trenčínului!

— Și dacă totuși am să storc apă din stînca Trenčínului? strigă Omar agățîndu-se de vorbele lui.

— Încearcă și dacă izbutești, Fatma e a ta, îi răspunse Zápolský rîzînd ca de o glumă bună.

Omar așteptă să termine rîsul și zise cu un glas solemn:

— Martori să-mi fie toți cei de față, martor să-mi fie Dumnezeul ghiaurilor și al meu! Fac jurămînt că n-o să-mi aflu liniștea pînă ce n-o să smulg apă din inima stîncii pe care stă castelul Trenčín!

— Și cînd ai de gînd să te apuci? îl întrebă Zápolský zguduit de un nou potop de rîs.

Seniorul rîdea fiindcă socotea că este cu neputință să dai de apă la castelul Trenčín. Cînd se mutase de la castelul din Spis la cel din Trenčín și se apucase să facă tot felul de îndreptări și îmbunătățiri, una dintre cele mai mari griji ale lui fusese apa. De cînd lumea, cei de la castel căraseră apa în sacale, din afară, el însă vroise să sape cu orice preț puț. Dar strădaniile lui au fost zadarnice și degeaba a făgăduit marea cu sarea celor mai iscusiți meșteri din Ungaria și de pretutindeni. Nimeni nu avea chef să se apuce de o treabă fără sorți de izbîndă.

— Vreau să încep fără întîrziere, pentru că orișice clipă petrecută fără Fatma este o parte din viața mea azvîrlită întunericului neființei. Vreau ca bogăția mea toată să se

prefacă în braţe tari care să mi-o redea pe Fatma şi astfel viaţa mea să-şi găsească, în sfîrşit, rostul.

— În cazul ăsta, Alah să te aibă în paza sa şi să te ajute, îl încurajă Štefan Zápolský în batjocură.

— Alah mă va ajuta, exclamă Omar şi dădu de îndată porunci oamenilor săi să se pregătească de plecare.

Traversînd curtea, Omar se uită în sus în nădejdea că o va zări pe Fatma la una din ferestre. Era acolo, dar inima lui nu mai tresări de bucurie ca mai înainte, pentru că deşi erau la un pas unul de celălalt, de fapt nicicînd, cum i se părea lui Omar în deznădejdea sa, nu-i despărţise o prăpastie atît de mare. Îl despărţea de Fatma o fîntînă neştiut de adîncă, pe care urma să o sape în stînca neîndurătoare a Trenčínului...

— Eşti mulţumit de mine, Ambróz? îl întrebă el pe căpitan cînd rămaseră singuri.

Ambróz tăcea. Îl mustra cugetul că nu se aruncase şi el în faţa seniorului, să-l roage să se îndure de Omar... Înţelesese durerea lui Omar şi măreţia dragostei lui, gata să înfrunte orice pentru a se împlini. Era atît de mişcat încît se socotea mai nevrednic decît acest negustor turc...

— Pare-mi-se că în sufletul tău s-a furişat mila pentru javra aia de turc, îl dojeni Štefan Zápolský.

— Aşa e, recunoscu el cu teamă.

— De cîine să nu-ţi fie milă niciodată, fiindcă de îndată ce nu mai e vrednic de milă se repede şi te muşcă.

Dar Štefan Zápolský făcea pe viteazul ca să-şi dovedească sieşi lucrul neadevărat că inima lui nu s-a înmuiat nici un pic. Numai că şi pe el îl împungea ceva în inimă de cîte ori îşi amintea de ochii înlăcrimaţi ai negustorului, de privirile lui rugătoare.

— Acum pot să vină oamenii lui Djem, zise el. Aşteptîndu-i să intre, îi zise căpitanului: — Turcii ăştia o să-mi dea multă bătaie de cap. Cu Omar, treacă-meargă, fac ce vreau, dar e mai greu să-l refuz pe Papa, dacă Sfîntul Părinte are vreun interes. Dar mi se pare că pot fi fără grijă.

Ambróz Opatovský se dumiri imediat de ce putea să fie seniorul fără grijă.

Trimişii lui Djem intrară în sală cu trufie, avîndu-l în spatele lor pe Sfîntul Părinte, omul cel mai tare dintre ghiauri.

— Ziceţi că Sfîntul Părinte doreşte s-o dezrobesc pe Fatma şi să v-o dau vouă, zise Zápolský după ce turcii îi înfăţişară dorinţele. Dar pe ce temei să vă cred că asta e cu adevărat dorinţa Sfîntului Scaun? Eu, creştin ce mă aflu, pot să dau crezare unui păgîn?

— Vom deveni cu toţii creştini, răspunseră solii, vom primi credinţa voastră şi o va primi şi Fatma, care se va cununa cu Djem la Roma, cu mare alai.

Zápolský zîmbi.

— Ştiţi ce? Faceţi bine dumneavoastră şi poftiţi aicea după ce vă spălaţi sufletele cu apă sfinţită de păcatele voastre păgîneşti. Pînă atunci nu vă pot da crezare.

— De nu vreţi să ne credeţi pe noi, zise mai marele lor, scoţînd o scrisoare din sîn, sîntem siguri că veţi da crezare acestor peceţi şi acestor rînduri, care vă sînt adresate chiar domniei-voastre.

Ambróz Opatovský luă scrisoarea Papei şi o înmînă adresantului. Ştefan Zápolský constată cu uimire că tot ce spusese turcul era adevărat. Sfîntul Părinte avea de gînd să-l boteze pe Djem şi să-l însoare cu Fatma, care urma să se lepede de credinţa părinţilor ei.

— N-ar fi rău deloc ca pe scaunul sultanului să stea un creştin şi crucea să izbîndească astfel asupra semilunii, zise Zápolský după ce termină de citit. Din nenorocire eu nu v-o pot da pe Fatma.

Oamenii lui Djem rămaseră cu gurile căscate. Veniseră siguri că seniorul o să le-o dea fără şovăire, de îndată ce va afla dorinţa Papei.

— Luminatul domn nu vrea să îndeplinească dorinţa Sfîntului Scaun? întrebă îngrozit maimarele peste turci.

— Nu, răspunse Zápolský şi toţi cei care auziră răspunsul îşi dădură seama că ăsta era ultimul lui cuvînt.

— De ce? întrebă turcul. Ce să spunem la Roma, care este motivul refuzului domniei-voastre?

— Să nu fiu înţeles greşit. V-aş da-o cu cea mai mare plăcere, fiindcă dorinţa Sfîntului Părinte este poruncă pentru mine. Dar nu pot, nu mai am nici un drept asupra ei.

— Aţi binevoit să o vindeţi lui Omar? întrebară solii Romei.

— Nu. Creştinii nu fac negoţ cu femei. Omar a făgăduit să sape un puţ în stînca Trenčínului. Dacă izbuteşte, o capătă pe Fatma.

— N-o să izbutească niciodată! strigă turcul.

— Aşa cred şi eu, zise Zápolský, dar pînă ce Omar nu se va da bătut, eu nu pot s-o dau pe Fatma.

— Şi dacă Omar o să se lămurească cum că e zadarnic?

— Atunci voi avea mînă liberă.

— Şi veţi îndeplini dorinţa Sfîntului Părinte?

— Pe urmă, pe urmă, zise zîmbind Zápolský. Dar pînă atunci o să mai curgă multă apă pe Vah. Credeţi că-i uşor să sapi în stînca de la castelul meu? Omar poate s-o ciocănească ani şi ani pînă ce-o să-şi dea seama că e păcat de atîta trudă.

— Noi vom lăsa la Trenčín un om, care să ne scrie din cînd în cînd cum stau lucrurile aici. Am dori, însă, să ne daţi asigurări că în clipa cînd Omar va intra la castel, vor fi luate toate măsurile ca să n-o răpească pe Fatma.

— Vă pot da aceste asigurări.

Cu acestea şi trimişii Romei părăsiră castelul. În sală rămaseră din nou singuri Zápolský şi căpitanul său.

— Ce zici, Ambróz? I-am învîrtit bine pe hoţomanii de turci?

— Bine, domnia-ta. Dar de Omar îmi pare rău.

— Dacă-i aşa, ajută-i să spargă stînca. Pe Fatma n-o dau altfel nici dacă zici tu.

— Am eu o presimţire că Omar va avea noroc. Într-o bună zi o să vă pomeniţi că vine la dumneavoastră şi vă întinde o cană cu apă.

— Bun. Dacă se va întîmpla cum zici, sper că n-o să te îndoieşti că o merită pe Fatma.

— Nu. De altfel atunci voi fi în stare să renunţ la ea cu inima uşoară, fiindcă eu n-aş putea să aduc o asemenea dovadă de dragoste.

— Lasă renunţările şi gîndeşte-te, pînă una alta, cum să furi inima Fatmei. Ca să fii sigur că n-o să suferi cînd Omar o să biruie piatra şi eu o să fiu silit s-o dezrobesc pe Fatma. Mai trag nădejde că în clipa cînd o să-i redau libertatea, ea n-o să părăsească Trenčínul, ci se va arunca la pieptul tău pentru totdeauna!...

ŞIRETLICUL PREACUVIOŞILOR PĂRINŢI DE LA SKALKA

CURÎND TOT TRENČÍNUL A AFLAT de felul cum i-a primit Štefan Zápolský pe turci. Nu era om în tot tîrgul care să nu-l compătimească pe Omar, cu toate că el nu se plîngea, ci spunea tuturor că va izbuti să scoată apă din piatra de sub castel.

— Nenorocitul, ziceau ei. Cîţi seniori n-au încercat... Şi degeaba!

Omar a început fără întîrziere să se pregătească. Era zi de tîrg şi oraşul mişuna de săteni. Omar puse pe toboşar să vestească lumea că angajează oameni la muncă. A doua zi, pe lîngă corturile turcilor se învîrteau o sumedenie de oameni care doreau să lucreze.

— Muncă zadarnică!

— Dar bine plătită, îşi ziceau oamenii veniţi cu tot felul de unelte.

Omar se înfățișă cu ei la castel, zicînd lui Zápolský:

— Ne apucăm de lucru.

— Dați-i drumul! E păcat de fiece minut. Eu, drept să spun, tare aș dori să ajung vremea cînd o să beau apă din fîntîna săpată de tine!

— Doar o mică rugăminte aș avea, domnia-ta, zise Omar. Îngăduiți ca măcar din cînd în cînd s-o pot zări de la depărtare, pe Fatma.

— Să se facă voia ta. Fatma poate să se uite cît poftește din fereastră la tine. Dar n-o să te împiedice?

— Dimpotrivă, domnule. Ochii ei mă vor încuraja, și mă vor convinge că nici o povară nu e atît de grea ca să nu poată fi suportată de cel ce iubește cu credință, iar cînd voi cădea ostenit la pămînt, ei mă vor ajuta să mă ridic.

— Eu îți doresc ca ochii ei să aibă o putere atît de mare, zise Zápolský care începuse să-l prețuiască din ce în ce mai mult pe Omar, din clipa cînd îl văzuse hotărît să se apuce de o treabă peste puterile omului, ca săparea puțului în piatra Trenčínului. Cu plăcere am să-i îngădui să privească la truda ta, dar numai de departe ca să nu-ți vină cumva gîndul rău și să mă lași și fără fîntînă și fără Fatma. Să n-o ștergi cu ea cu tot!

Abia plecă Omar că se și înfățișă căpitanul urmat de un oștean. Căpitanul rîdea cu gura pînă la urechi, dar oșteanul avea o mutră atît de acră și de nenorocită de parcă îl silea cineva să se însoare cu muma pădurii. Erau amîndoi așa de caraghioși că Zápolský pufni în rîs.

— Ce-aveți, mă? Unul rîde și altul e ca o curcă plouată.

Ambróz Opatovský arătă către oștean:

— Cred că-i lipsește o doagă eroului nostru.

— Ce-ai făcut, mă?

— Nimic, luminăția-voastră. Dar aș putea să jur că atunci cînd au intrat erau la fel de înalți, dar cînd au ieșit unul din ei era cu un cap mai mic.

— Cine?

Soldatul însă o ținea una și bună, iar seniorul nu pricepea nimic.

— Lasă că vă spun eu, zise Ambróz Opatovský, de ce e nevoie să-l băgăm pe găgăuță ăsta la balamuc. Dumnealui a fost ieri de strajă la ultima poartă. Pe seară, a dat drumul

la doi călugări de la Skalka, care ziceau că au venit să-l ajute pe capelanul nostru la sfînta spovedanie. Pe unul îl cunoştea, de aceea le-a deschis şi le-a îngăduit să intre. Pe urmă, cînd s-a întunecat de-a binelea, călugării au plecat. Le-a deschis poarta şi a sărutat mîna călugărului cunoscut care i-a dat binecuvîntarea. Dar cum a tras zăvorul în urma lor, a început să-l zgîndăre o bănuială. Băgase de seamă, că, la intrare, cei doi călugări erau la fel de înalţi, pe cînd, la ieşire, unul era cu un cap mai mic. Ştiţi că paza trebuie să raporteze tot ce pare să fie neobişnuit. A vrut să-mi raporteze chiar de aseară, dar i-a fost frică. Abia astăzi a venit la mine, după ce toată noaptea s-a perpelit. Eu am rîs de el şi l-am gonit, dar el a venit înapoi.

— Pot să jur, strigă oşteanul cu vocea sugrumată. Era cu un cap mai mic.

— Uite, asta-mi spune într-una şi cu toate că l-am ameninţat că îl închid, ca să se răcorească, nu mi-a dat pace pînă ce n-am venit să vă spun şi domniei-voastre.

— Dacă zici că unul era cu un cap mai mic, se amuză Zápolský, de ce nu l-ai oprit şi nu i-ai atras atenţia că şi-a lăsat o bucată din el la castel?

— Cînd m-am dumirit, răspunse oşteanul, am ieşit după ei şi i-am strigat, dar nu s-au oprit. Am fugit pe urmele lor, dar parcă îi înghiţise pămîntul.

— Au fugit de tine? întrebă căpitanul.

— Au fugit.

— Asta trebuia să-mi spui imediat. E dubios.

Curînd se dovedi că oşteanul avea dreptate. Mai mulţi îi văzuseră pe cei doi călugări, dar abia acuma îşi aminteau că la intrare erau de un fel şi la ieşire de alt fel.

— Ce-o mai fi şi asta?

La porunca lui Zápolský, care ardea de curiozitate să ştie ce s-a întîmplat, căpitanul se apucă să cerceteze cu nădejde.

Foarte curînd lucrurile se limpeziră. O ştire răscolitoare se răspîndi ca fulgerul prin tot castelul.

— A dispărut Fatma!

Călugării de la Skalka nici nu se duseseră la capelan, ci umblaseră de colo-colo prin castel, căutînd parcă ziua de ieri. Acum era clar că o căutaseră pe Fatma. În cămăruţa ei îl găsiră pe călugărul de la mînăstirea Skalka.

— Ce-ați făcut? se răsti căpitanul la călugăr.

Călugărul stătea liniștit și zîmbea.

— Cred că nu e nevoie să vă dau multe lămuriri, zise el. Am eliberat-o pe Fatma. Ieri seară a plecat îmbrăcată în călugăr și s-a dus la un loc sigur. Eu am rămas zălog. Seniorul poate să facă ce vrea cu mine.

— Unde ați dus-o? urlă căpitanul abia stăpînindu-se să nu-l plesnească peste mutra lui scîrboasă și zeflemitoare.

— Se află în locul cel mai sigur cu putință, acolo unde n-o poate ajunge răutatea oamenilor și unde poate să aștepte fără teamă hotărîrea Sfîntului Părinte de la Roma.

— E la mînăstirea Skalka?

— Acolo e, răspunse călugărul.

— Nenorociților! Asta e răsplata voastră pentru binefacerile seniorului?

— Inimile noastre sîngerează, răspunse călugărul, dar nu puteam îngădui să nu se îndeplinească vrerea Sfîntului Părinte.

— Ștefan Zápolský o să dărîme mînăstirea peste voi și o să vă trimită unde-ți vedea cu ochii.

— Orice s-ar întîmpla, noi avem cugetul împăcat, căci ne-am făcut datoria.

Seniorul era furios peste măsură. Plecînd de la el, oamenii lui Djem se duseseră drept la Skalka cu epistola Papei. Călugării se arătaseră gata să facă orice numai să se îndeplinească dorința Sfîntului Părinte.

— Pe călugărul care a rămas aici în locul Fatmei, porunci el căpitanului, aruncă-l în temniță!

— Și ce facem cu Fatma? O lăsăm pe mîna călugărilor? întrebă Ambróz Opatovský înspăimîntat numai la gîndul că n-avea s-o mai vadă niciodată.

— Nu. N-o s-o lăsăm acolo în nici un caz. Călugării ne-o vor înapoia chiar astăzi, hotărî Zápolský. I-am făgăduit lui Omar că o va putea vedea. Iar eu mă țin de cuvînt.

Călugărul, pe care căpitanul îl întemniță cu cea mai mare plăcere, îi spuse însă că mînăstirea nu-i dă drumul Fatmei orice s-ar întîmpla.

— V-a venit chef de muieri, fariseilor? țipă Ambróz.

— Nu pentru fericirea noastră e acolo, răspunse călugărul liniștit. De altfel, se află într-o încăpere aparte, păzită de două maici.

— Te las să crăpi de foame, urlă căpitanul, nici o fărîmă de pîine şi nici un strop de apă n-ai să vezi pînă ce n-o primim înapoi pe fata pe care aţi furat-o cu atîta viclenie.

— Rugăciunile îmi vor ţine loc de hrană şi gîndul că sufăr pentru a se împlini voinţa Sfîntului Părinte va fi izvorul în care îmi voi stinge setea.

— Am să poruncesc să fii zvîntat în bătaie, să te văd vînăt şi negru!

— Îndur cu bucurie chinurile cele mai mari.

— Îţi tai căpăţîna, viperă!

— Nimic nu se va întîmpla. Doar ţărîna în ţărînă se va întorna, iar sufletul meu se va înălţa la ceruri.

Ambróz Opatovský îşi dădu seama că nu era nimic de făcut cu călugărul. Era disperat. Se duse să se sfătuiască cu Štefan Zápolský.

— Trebuie să punem mînăstirea imediat sub pază, propuse el. Pentru că dacă o să vadă că nu lăsăm lucrurile aşa, or s-o ascundă pe Fatma în altă parte şi atunci s-a zis cu ea.

— Da, numai să găseşti un paznic de nădejde, zise Zápolský făcîndu-i cu ochiul.

— Lăsaţi pe mine, se oferi căpitanul.

— Mă gîndeam şi eu la tine. Dar mi-era cam teamă că n-o să găseşti misiunea asta vrednică de tine.

Căpitanul se înroşi, văzînd că seniorul îi citise gîndul. Dar ce fapt de ruşine era să păzeşti fata pe care o iubeşti ca pe lumina ochilor?

— Plec imediat. La şiretlicul lor, am să le răspund tot cu un şiretlic!

Zîmbea şi zîmbetul lui dovedea că şi întocmise un plan ca să-i păcălească pe călugări.

— Şi dacă nu reuşeşti? Ce să fac cu Omar?

Arătă în jos, spre curte, unde Omar se instalase cu lucrătorii lui. Clipă de clipă se uita în sus căutînd-o din ochi pe Fatma.

— Nu ne rămîne decît să-l păcălim cumva, zise Ambróz Opatovský. Avem noroc că Fatma poartă văl. Oricare dintre fetele noastre ar putea să-şi pună un văl şi să privească de la fereastră, iar el ar fi fericit la gîndul că Fatma urmăreşte truda lui şi aşteaptă cu nerăbdare clipa izbăvirii sale.

— Ar fi de mirare dacă nu şi-ar da seama că-l păcălim.

— Nu cred, fiindcă nici prin gînd nu-i trece că am putea să-l înşelem.

Văzînd cu cîtă grijă alege căpitanul fata ce avea să apară în rolul Fatmei, nici Zápolský nu mai avu îndoieli.

Căpitanul căută mult pînă ce găsi o fată care să-i semene cît mai bine Fatmei, să aibă trupşorul ei, părul corbiu şi ochi ca migdala.

Se uită la ea cu netăinuită plăcere.

— Cum îţi zice?

— Magda.

— Din clipa asta n-o să te mai cheme Magda, ci Fatma. Aruncă ţoalele astea şi pune un văl pe cap şi pe faţă.

— Mă fac turcoaică?

Schimbarea nu-i era pe plac, dar se împăcă repede cu rolul său.

— Ai vreun iubit? o întrebă Ambróz Opatovský.

Se făcu roşie ca racul şi se uită pieziş într-un colţ.

— Nu am.

— Atunci îţi găsim noi unul.

O duse la una din ferestre. Jos se vedeau lucrătorii, care roboteau la poruncile lui Omar. O aşeză acolo şi se dădu într-o parte ca să nu fie văzut.

— Ascultă, Magda. Să nu fii zgîrcită cu zîmbetele şi pune-ţi braţele la treabă. Întinde-le către Omar şi fă-i semne că-l iubeşti. Acum Omar e iubitul tău.

Băgă de seamă că ochii ei privesc cu plăcere silueta frumoasă a turcului şi înţelese că nu l-ar fi refuzat nici ca iubit adevărat.

Omar stătea cu spatele la ei. În clipa următoare se răsuci şi îşi aruncă privirile în sus. Ambróz Opatovský, care nu avea cugetul curat, nu se simţi deloc bine văzîndu-l pe Omar cum se schimbă la faţă. Era ca o fiinţă ce rătăcise multă vreme prin bezne, care căzuse ostenită la pămînt şi care, trezindu-se, vedea deasupra sa lumina orbitoare a soarelui... Bietul Omar! gîndi Ambróz Opatovský. Nici prin cap nu-i trece că soarele de deasupra sa este fals!

Era mai mult decît mulţumit de Magda. Ochii şi gesturile ei vorbeau într-un grai foarte limpede.

— Ajunge, zise el trăgînd-o de la fereastră. Să nu te arăţi decît o clipă.

Omar rămăsese cu privirile lipite de fereastră, neîmpăcat cu gîndul că iubita lui pierise ca o stea de pe cer.

Ambróz Opatovský făcu pregătiri de plecare. Trimise cam douăzeci dintre oștenii cei mai de nădejde să împresoare mînăstirea.

— Să așteptați acolo pînă ce veți fi schimbați de alții sau pînă ce veți primi poruncă să plecați. Opriți pe oricine vrea să iasă din mînăstire. Uitați-vă bine la el. Să nu vă lăsați înșelați de vestmintele monahale. Acum ați văzut că nu e popă orice om îmbrăcat în haină de popă.

Oștenii plecară și Ambróz Opatovský se duse la întemnițatul său.

— Dezbracă-te! îi porunci el.

— Ce vreți să faceți? întrebă el speriat.

— Nu fi curios, părinte, că n-am chef de vorbă.

— Nu e o haină vrednică de un oștean, încercă călugărul.

— Dacă a fost vrednică de o femeie, va fi vrednică și de mine. Trebuie să vă mulțumesc că v-ați pregătit așa de bine. Dacă nu aduceați încă o rasă cu voi ca să i-o dați Fatmei, acum te găseam în țoale de muiere și se alegea praful de planul meu.

— Ce-aveți de gînd? întrebă el.

Își dădu seama că n-are rost să se împotrivească. De aceea se dezbrăcă și îi dădu vestmintele sale căpitanului.

— Mă duc să-ți țin locul, părinte. Bănuiesc că lipsești la număr de la mînăstire.

— Dar de ce ascundeți sabia sub anteriu, acolo unde e îngăduit să ții decît cartea de rugăciuni?

— Spune-mi, părinților de la Skalka știu să mînuiască sabia? îl întrebă căpitanul mîngîind cu vădită plăcere sabia acoperită de haina de dimie aspră.

— Nu-i asta meseria noastră, răspunse călugărul.

— Dacă nu știu, îi învăț eu.

— Cine trage sabia, de sabie va pieri, grăi călugărul solemn ca la rugăciune.

— Și cine luptă cu viclenie de viclenie va pieri, zise Ambróz Opatovský zîmbind. Închină-te pentru izbînda mea, părinte...

UN CĂLUGĂR NEOBIȘNUIT

ÎL PĂRĂSI PE MONAH ȘI SE duse la Štefan Zápolský, care se prăpădi de rîs cînd îl recunoscu sub gluga călugărească.

— Mi-e teamă că voi pleca pentru mai multă vreme, domnia-ta.

— Să nu te întorci pînă ce n-o scoți pe Fatma din ghearele călugărilor. Vreau să văd de ce ești în stare.

— N-am de gînd s-o eliberez pînă ce nu-i cuceresc și inima. Dar dacă nu reușesc...

— Nădăjduiesc că nu rămîi la mînăstire, îl întrerupse seniorul.

— Nu. Mă voi întoarce, dar nu ca de la mînăstire, ci ca de la o bătălie pierdută, după o înfrîngere rușinoasă.

— Îți urez să te întorci biruitor.

La despărțire își strînseră mîinile cu putere.

Dar căpitanul se întoarse mai repede decît avusese de gînd. Se întoarse de la poarta exterioară, unde oșteanul,

păcălit de cei doi călugări, i se puse de-a curmezișul cu tot zelul de care era în stare.

— Arătă-ți fața dacă ești om cinstit! strigase oșteanul, care nu mai vroia să se frigă a doua oară, de cum îl zărise pe căpitan.

Ambróz Opatovský mai-mai să plesnească de rîs cînd se opri dinaintea oșteanului, prefăcîndu-se tare speriat.

— Parcă te-aș ști de undeva, rînji oșteanul.

— Pe Dumnezeu din cer! strigă oșteanul cînd recunoscu fața căpitanului. Dar cine dracu și-o fi luat înfățișarea căpitanului ca să-l amăgească și să-i încurce?

— Acum pot să plec? întrebă căpitanul, dînd să iasă.

Oșteanul se repezi la el și-l înhăță de braț.

— Nici un pas!

Nu se mai stăpîni și izbucni într-un hohot de rîs. Îl ispiti gîndul să glumească pe seama oșteanului.

— Nu mă strînge așa, zise el cu glasul prefăcut, dîndu-și anteriul la o parte și speriindu-l cu sabia, fiindcă nu-mi plac glumele, mai ales cînd am sabia la cingătoare.

— Isuse Hristoase! Un călugăr care ține lîngă mătănii o sabie. Grozav călugăr! Uite pe cine am pus cu laba.

Ambróz Opatovský își dădu seama că oșteanul ar fi fost în stare să-i rupă brațul, de aceea cedă și se lăsă dus înapoi în curte.

— Ce vrei să faci cu mine? întrebă el prefăcîndu-se speriat.

— Să te duc la căpitan. Ăla are ochi mai buni ca ai mei.

— Cam greu să mă duci la căpitan?

— Ce? Vrei să te pui cu mine?

— Doamne ferește! se grăbi el să-l potolească pe oțărîtul de oștean. Zic și eu așa fiindcă nu cred c-o să-l găsești.

— Cum să nu-l găsesc?

— Păi nici nu-l cunoști!

— Ce? Eu să nu-l cunosc pe căpitan...

Oșteanul era așa de furios că-i venea să se arunce asupra pradei sale.

— Ba nu mă cunoști, zise el de data asta cu glasul neprefăcut. Stau în fața ta și tu nu mă cunoști.

Oșteanul se făcu galben, îi veni amețeală, dar repede își veni în fire și iar strigă:

— Ia te uită ce hoţ! Pe mine nu mă duci de nas de-ar fi să semeni şi cu tata şi să vii din slava cerului, pe unde o fi umblînd, săracul, Dumnezeu să-l ierte, fluturînd din aripi, ca arhanghelii! Nu te las să faci un pas pînă ce nu te arăt căpitanului nostru. Semeni cu el şi la chip şi la glas, aşa că o să-i spui dumnealui ce te-a apucat să i te bagi în piele.

Ambróz Opatovský trase cu coada ochiului spre poartă fiind tare ispitit s-o şteargă. Se gîndea că oşteanul, ca să nu se păcălească şi a doua oară, ar fi în stare să-l bage la temniţă şi să-l lase acolo mult şi bine pînă să-l găsească pe căpitanul lui.

— Stai aici, îl preveni oşteanul ghicindu-i gîndul. Ia-o înaintea mea şi să fii cuminte că te spintec!

— Unde vrei să mă duci?

— Fii fără grijă! Avem destule colivii pentru inşi ca tine.

— Cască bine ochii şi urechile, ascultă-mă cum vorbesc şi bagă-ţi minţile-n cap!

Căpitanul se aşează în faţa lui ca să-l vadă bine.

Oşteanul se uită cu băgare de seamă. Chipul, ca al căpitanului, glasul tot ca al lui. Ce drăcovenie o mai fi şi asta?

— Pot să plec?

Căpitanul vru să se folosească de şovăiala oşteanului.

— Îţi arăt eu ţie plecat!

Oşteanul nu vroia să-şi creadă nici ochilor nici urechilor.

— Atunci du-mă la senior! porunci călugărul.

Pe coridor se întîlniră cu Hedviga Zápolská. Căpitanului îi venea să intre în pămînt de ruşine.

Doamna Hedviga îşi pocni palmele uimită.

— Dumneata eşti, căpitane? Rîdea. Rîsul ei se amplifică pe coridorul pustiu. Dumneata, desigur!

— Nu mai ştiu dacă sînt eu, doamnă, de vreme ce unul dintre cei mai credincioşi oşteni ai mei nu vrea să mă recunoască, răspunse el zîmbind.

Acum era rîndul oşteanului să moară de ruşine.

— Aşa umbli mereu sau numai din cînd în cînd?

— Numai din cînd în cînd, doamnă.

— Cred că nu greşesc: haina călugărească o porţi în cinstea Fatmei, nu?

— Da, răspunse el plin de recunoștință pentru doamna Hedviga, văzînd că nu-i mai poartă dușmănia de altădată.

— Îți urez să ai noroc.

La despărțire, doamna îi întinse mîna.

Nici nu băgară de seamă cînd dispăruse osteanul de lîngă ei.

Căpitanul găsi poarta deschisă la perete. Zîmbi, dar nu ieși. Se uită după străjerul care devenise dintr-o dată atît de prevăzător. Îl găsi la corpul de gardă. Era speriat. Se făcuse mic și parcă aștepta să vină sfîrșitul lumii.

— Am făcut-o de oaie, domnule căpitan, bolborosi el.

— Ce-i drept, ai făcut-o, îi zise căpitanul cu falsă asprime. E rușine să nu-ți recunoști căpitanul.

— Mare rușine, domnule căpitan.

— Ostașul de gardă trebuie sau nu trebuie să fie cu ochii în patru?

— Trebuie, domnule căpitan. Dar eu am fost cam prea prevăzător și prea neîncrezător.

— Prevederea și neîncrederea nu-s niciodată de prisos. Dar ia spune-mi acum: e frumos ca un ostean să îmbrace haine de călugăr?

Ostеanul nu zicea nici pîs. Nu îndrăznea să-și spună părerea.

— E frumos sau nu e frumos? se răsti căpitanul.

— Nu e frumos, bolborosi ostеanul.

— Și dacă ai mai vedea un călugăr ciudat ca mine, ce-ai face?

— L-aș lăsa să se ducă unde poftește.

— Ba nu l-ai lăsa. Cînd ești de strajе, te zgîiești bine la orice ins care nu ți-e pe plac.

— Cu călugării n-am noroc, se văită ostеanul cu o strîmbătură acră.

— Nici eu, zise Ambróz Opatovský. Dar eu mine o să ai.

Băgă mîna în buzunar și scoase niște bani.

— Ia! Și pentru că ai fost prevăzător și pentru că ai avut curajul să-l oprești pe propriul tău căpitan meriți o răsplată. Dar îți poruncesc să bei banii, pînă la ultimul crăițar, cu tovarășii tăi, să ciocnești cu ei în sănătatea mea și pentru ca planul să-mi reușească.

— O să fie o ciocneală pe cinste, domnule căpitan! sări oșteanul care, în loc de pedeapsă se trezise cu o răsplată.

— Să ciocniți așa de tare încît să se audă pînă la Skalka! zise el cu asprime de parcă ar fi dat o poruncă.

— Asta-i cea mai ușoară poruncă pe care am primit-o vreodată eu și tovarășii mei! strigă ostașul fericit.

Ambróz Opatovský plecă bucuros de fericirea oșteanului său și nu după multă vreme păși pe ulițele Trenčínului. Oamenii cu frica lui Dumnezeu își scoteau pălăriile în fața lui, iar femeile îl opreau ca să-i sărute mîna. În urma lui vorbele de ocară se răspîndeau iute ca fulgerul. Cine mai pomenise un călugăr așa de ciudat care se burzuluia la cei ce vroiau să-i pupe mîna?

Cetățenii aceștia evlavioși îl scoteau din sărite pentru că îl întîrziau, iar el nu știa cum să ajungă mai repede la mînăstire. Își pironise ochii în zare, acolo unde se înalța clădirea mînăstirii cu olanele sale roșii sclipind în bătaia soarelui.

Încercă să ghicească, după ferestre care e odaia Fatmei. Simțea ea, oare, că în clipa aceea se apropia un fals călugăr care era hotărît să ajungă pînă la ea cu orice preț? Primul lui gînd nu era de a o elibera, ci a se întemnița de bună voie. Departe de lume, el se va socoti fericit să trăiască în preajma ființei dragi...

ÎNTÎLNIRE AMOROASĂ ÎN PALATUL DE LA STRIGONIU

DIN ZIUA ÎNCORONĂRII, TOMA Bakoc se afla într-o situaţie deloc de invidiat. Se zbătea între două focuri.

— Mă bizui pe domnia-ta! îi spunea regele cu o asprime de necrezut şi cu vădită ameninţare în glas.

— Mă bizui pe domnia-ta! îi zicea şi Beatrice.

Regele Ladislau se bizuia pe el că o să-l scape pentru totdeauna de văduvă, iar Beatrice că o s-o unească pe vecie cu regele. Cîteodată îl apuca disperarea, mai ales cînd îşi dădea seama că timpul nu e de partea sa. Lunile treceau, scîrba lui Ladislau creştea văzînd cu ochii, iar dorinţa de măritiş a reginei se aprindea tot mai tare.

— Beatrice asta e ca un nor îngrozitor, i-a zis o dată regele. Stă pe capul meu, mă apasă şi mă înăbuşă!

Cînd putea, regele fugea de norul ăsta. Îşi lua tălpăşiţa cu suită cu tot de la Buda şi numai oamenii cei mai apro-

piaţi ştiau la care din castele se ascundea sau pe la ce vînători umbla ca să scape de negura ce-l înăbuşa.

— Om ciudat, măria-ta! Aşa e regele, încerca Toma Bakoc s-o liniştească pe Beatrice care se simţea jignită. Beatrice băgase de seamă, în cele din urmă, că regele fuge de ea, dar nu putea să afle motivul repulsiei lui.

— M-oi fi făcut atît de urîtă? Oi fi îmbătrînit în aşa hal?

Astfel de întrebări îşi punea regina. În asemenea momente cete întregi de episcopi se învîrteau pe lîngă ea cu zilele. Beatrice adunase la Curte pe cele mai vestite cusătorese şi pe cei mai pricepuţi oameni în meşteşugul frizurilor. Încerca rochie după rochie, frizură după frizură. Episcopii umblau neobosiţi pe lîngă ea şi meliţau din gură fără oprire, zicînd că degeaba se grăbeşte timpul, că farmecul ei rămîne neschimbat şi aşa mai departe.

— Regele e om ciudat, repeta Toma Bakoc într-una. Încerca cu viclenie să trezească în sufletul ei sentimentul vinovăţiei. — Eu am fost foarte mişcat cu cîtă nerăbdare a aşteptat regele ziua încoronării. Şi toată nerăbdarea lui izvora din bucuria că după încoronare venea ziua cea mare, ziua cununiei...

— Zău? se minuna şi se bucura ea, deşi nu auzea prima oară minciuna asta, căci, la o adică, Toma Bakoc, nemaigăsind ce să spună, începea să se repete.

— Da, doamnă. Era de admirat tinereţea şi focul din dragostea lui. Numai la dumneavoastră îi stătea gîndul, numai pe dumneavoastră vă visa. Dar i-aţi zdrobit inima... ştiţi, domnia-voastră, cînd...

— Nu mai uită o dată de povestea aia din Transilvania?

— Nu poate, deşi încerc mereu să i-o scot din cap.

— Dacă nu poate să uite, ar trebui măcar să ierte.

— L-am rugat, doamnă, i-am spus că iertarea e una din cele mai alese însuşiri creştineşti. Dar e încăpăţînat, îndărătnic.

— Nu i-o fi venit ideea să nu mă mai ia deloc?

Flăcări de mînie îi ţîşneau din ochi.

— Nu. După cîte ştiu eu, nu se gîndeşte de loc la asta.

După această discuție, Beatrice i-a dat episcopului o probă de șiretenie și de tenacitate feminină.

Regina s-a îmbolnăvit. De o boală grea. Dar de zăcut n-a zăcut la Buda, ci în palatul său de la Strigoniu, un palat fastuos. Suferea de o boală grea. Cel puțin așa se dusese vestea. Se zicea că nu primește pe nimeni, nici chiar pe cei mai îndrăgiți episcopi. În afară de doctor, nimeni altul nu avea voie să intre la dînsa. Seniorilor, veniți pînă aici ca să afle știri despre starea sănătății măriei-sale, credincioșii ei servitori, le spunea că regina se simte din ce în ce mai rău, că doctorul nu mai are nici o nădejde și că viața ei e în mîinile Celui de sus.

Regele Ladislau era la vînătoare cînd i s-a adus vestea îmbolnăvirii ei. Dar numai oamenii cei mai apropiați și-au dat atunci seama că ziua în care a primit vestea cu pricina a fost cea mai fericită de cînd se afla pe pămîntul Ungariei. Cu inima ușoară și vădit întinerit, regele s-a întors degrabă la Buda. Dar întoarcerea lui a fost o greșeală pentru care avea să-și muște mîinile.

Toma Bakoc, omul care se gîndea la toate, i-a ieșit înainte și l-a sfătuit:

— Ar fi mare supărare în toată țara, dacă măria-ta nu te-ai duce s-o vezi pe regină.

— Fără mine nu-și poate da duhul ?

Vorbea fără pic de milă și cu mînie. Îl luase gura pe dinainte.

— Eu vă rog să mă iertați, luminăția-voastră, i-a zis Toma Bakoc înfricoșat de mînia regelui. Mi-am îngăduit să vă dau un sfat pe care îl socotesc necesar.

— Necesar, necesar! mormăise regele scrîșnind din dinți.

În cele din urmă, însă a fost nevoit să-i dea dreptate lui Toma Bakoc. Trebuia să se ducă. De ochii lumii.

Dar amarnic a mai pătimit pentru că a urmat sfatul episcopului. Revenind după cîteva zile, el i-a zis pe un ton tăios:

— Îți mulțumesc, cuviosenia-ta, pentru frumoasele clipe pe care le-am petrecut. Te sfătuiesc ca, de acum înainte, să-ți vezi numai și numai de oițele sfinției-tale. Îți mulțumesc pentru grozavele servicii pe care mi le-ai făcut.

L-a alungat de la Buda. Episcopului nu-i rămînea decît să se retragă. S-a zbătut să afle ce anume se întîmplase, de

ce se supărase regele pe el. Nimeni nu știa nimic. Cei mai inițiați au început să adulmece cîte ceva abia după ce regina s-a întors de la Strigoniu jubilînd.

Beatrice nu fusese deloc bolnavă.

Cînd Ladislau a sosit acolo, a constatat cu groază că palatul nu părea a fi găzduit o muribundă. De îndată ce s-au închis porțile în urma lui, și s-au închis bine, cu cheia, l-a întîmpinat un puternic amestec de felurite parfumuri. De undeva, dintr-un colț ascuns, se auzea o melodie. Tot palatul a început să se învîrtească cu el în clipa cînd Beatrice în persoană i-a ieșit înainte cu un zîmbet cuceritor pe buze și îmbrăcată cu vestmintele cele mai frumoase și mai scumpe.

Și-a dat seama că i se întinsese o cursă.

— Știam că vei veni!

Regina întinsese brațele spre el, îmbrățișîndu-l și sărutîndu-l cu foc.

— M-ai păcălit. Toată țara e plină de boala domniei-tale, lumea te crede cu un picior în groapă, în timp ce, după cum văd, strălucești de sănătate!

Mînia lui răbufnise nestăvilită.

— E numai o amăgire, răspunsese ea cu o tristețe prefăcută pe chip. Nu trupul meu e bolnav, ci sufletul, sufletul meu e pe moarte și nu există decît un singur doctor și o singură doctorie care mă poate vindeca.

Îi era clar că doctorul și doctoria ar fi trebuit să fie el.

Fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă. Oricum în clipa aceea, nu ținea cîtuși de puțin să fie erou, s-a răsucit pe călcîie și s-a îndreptat iute către ușă.

— Ehei, a strigat rîzînd Beatrice, nu-mi scapi, drăguțule! M-am gîndit la toate. Poarta se deschide numai la porunca mea. Iar eu n-o să dau poruncă pînă ce nu ne lămurim cum se cuvine.

— Îndrăznești să-l ții prizonier pe regele Ungariei? Era disperat și altceva mai înfricoșetor decît rangul său nu-i veni în minte.

— Îndrăznesc! Și am să te țin închis pînă ce o să-mi spui, în sfîrșit, că mă iubești! Și, să fim serioși: nu e o închisoare umilitoare. Uite, m-am închis și pe mine. Regele și regina ca doi întemnițați!

— Nimeni n-are dreptul să îngrădească libertatea regelui și vai de cel ce încearcă să o facă!

— Eu nu numai că am încercat, dar am și făcut-o, precum vezi! Dacă ai îndoieli, convinge-te. Ai să vezi că n-o să poți ieși de aici, pînă ce nu-ți dau eu voie.

Ladislau turba.

— Frumos m-ați băgat la colivie, n-am ce zice! Am căzut ca un prostănac în cursă, am venit ca un cintezoi nătăfleț la mălaiul de sub albie! Dar să nu crezi c-o să stau să gîngurese cu dumneata. Află că te urăsc!

— De la ură la dragoste e numai un pas. Beatrice rîdea de furia lui. Cel puțin cu asta mă mîngîia episcopul Toma Bakoc cînd îi spuneam că sînt nefericită.

— După cîte știu eu, nu ai motive serioase să te plîngi de nefericire în dragoste. Știu sigur că în dragoste ai noroc cu carul.

Regele făcea aluzie la aventura ei din Transilvania.

— Ba nu am, dragul meu. Iată un exemplu: ți-am pregătit un cuibușor ca-n basme, iar tu vrei să-ți iei zborul. Nefericirea mea este că numai pe tine te vreau și te doresc.

— Te urăsc! îi răspunsese Ladislau după care o lăsase acolo și cutreierase peste tot pînă ce căzuse istovit de moarte.

Beatrice se ținea după el ca o umbră, îl copleșea cu atenții și drăgălășenii. Nu scăpa o clipă de ea. Dar regele se încăpățîna să tacă.

Cu timpul, însă, a doua și a treia zi, văzînd că Beatrice nu-i dă drumul și că ar fi fost în stare să-l țină închis pînă la moarte, a început să se gîndească la ce-o să zică lumea și cît o să rîdă cînd o afla de pățania lui. Trebuia să scape de aici cu orice preț!

A patra zi, Beatrice era în culmea fericirii. Fericit era, slavă Domnului, și regele pentru că se deschisese ușa la colivie.

A plecat de la Strigoniu cu buzele arzînd ca focul de pe urma sărutului ei...

ÎNSURĂTOAREA — SINGURA SCĂPARE

REGELE LADISLAU SIMȚEA CĂ INtră în pămînt de rușine cînd se gîndea cum îl jucase Beatrice. Ca pe o păpușă. S-a întors plin de draci, fiindcă aventura de la Strigoniu n-a rămas fără urmări. Văduva îl silise să-i jure că de îndată ce va ajunge la Buda, va stabili ziua nunții.

Acesta era și motivul pentru care regele nu putea să se lipsească multă vreme de Toma Bakoc. Abia plecase episcopul din Buda că s-a și pomenit cu solii regelui. Toma Bakoc rîdea. La vremea aceea aflase de-acum ce s-a petrecut la Strigoniu, dintr-o scrisoare confidențială, pe care regina i-a trimis-o și în care îl vestea, plină de fericire, că „între noi s-a săvîrșit chiar și fapta conjugală".

— Salvează-mă! îl imploră regele ca unul care se ducea pe copcă.

— Singura salvare, declară episcopul, este însurătoarea!

Ladislau se făcu roşu ca racul şi de nu s-ar fi izbit de zîmbetul blajin al episcopului, l-ar fi strîns de gît.

— Însurătoare de ochii lumii!

— Se poate?

— Orice se poate, zise Toma Bakoc cu emfază.

— Cum e cununia asta de ochii lumii?

— Simplu de tot. Am face-o în capela de la castel, numai în prezenţa cîtorva persoane. Am sili-o pe regină să jure că n-are să spună nimănui nimic despre cununie...

— Cum am putea-o sili?

— Asta s-o lăsaţi pe seama mea, îi răspunse Toma Bakoc. Vreau s-o conving că o căsătorie pe faţă cu măria-ta ar da naştere la mari complicaţii...

— Bine, dar tot n-ar fi numai de ochii lumii, ci o cununie în toată regula. Nu ştiu ce mîngîiere poate fi pentru mine dacă la cununie sînt cinci oameni sau cinci mii?

— O slabă mîngîiere, recunosc. Dar e totuşi o deosebire dacă sînt cinci sau cinci mii. Înălţimea-voastră veţi rămîne în ochii lumii un bărbat liber, Beatrice va fi liniştită, iar, între timp, noi o să avem grijă ca să obţinem de la Sfîntul Scaun anularea cununiei.

— Dragă prietene, eu ţi-aş recomanda să începi cu intervenţiile la Papă încă de pe acum. Dar crezi că Beatrice o să accepte? Eşti convins că ai s-o sperii cu complicaţiile şi urmările politice?

— Dacă nu merge nici cu asta, mai am un argument. Am să-i spun că măria-ta puneţi condiţii. Anume că sînteţi gata să vă cununaţi cu ea, dar numai în taină şi că vă rezervaţi dreptul să anunţaţi în mod public cununia numai cînd veţi socoti de cuviinţă.

— Altă soluţie nu mai ştii? Nu-mi mai rămîne decît joaca asta de-a cununia pe ascuns care nu e deloc pe gustul meu?

— Vă asigur că nu e nici pe gustul meu şi în plus nu trebuie să insist prea mult ca să vă dovedesc că în toată joaca asta misiunea cea mai primejdioasă o am eu. Căci eu am să vă cunun! Nu! Nu există altă soluţie! Dumneavoastră i-aţi dat văduvei o armă căreia nu ne putem împotrivi. Acum trebuie s-o luaţi de nevastă. Altfel nu numai toată Ungaria, ci şi toată Europa o să afle de aventura de la Strigoniu.

— Ce, în Ungaria se știe de povestea asta? întrebă regele roșind.

— Bănuiesc că dacă știu eu, mai știu și alții, fiindcă Beatricei îi place să vorbească de plăcutele ei secrete. Iar măria-ta ați fost atît de puțin prudent ca să-i mai serviți încă un astfel de secret plăcut.

Ladislau își pierdu cumpătul și mai mult cînd episcopul îi arătă scrisoarea pe care i-o trimisese Beatrice de la Strigoniu. „...*cu inima plină de bucurie vă anunț că între noi s-a săvîrșit chiar și fapta conjugală*...", citi el, mai citi a doua oară și a treia oară, de parcă nu-i venea să-și creadă ochilor. Pe urmă începu să blesteme și să înjure ca niciodată.

— Nu-i adevărat? îl întrebă episcopul pe rege.

— Ba este. Din nenorocire e adevărat. Dar cîtă lipsă de gust și cîtă perversitate să te lauzi că ești o otreapă, să te știe o lume ce faci în iatacul tău!

— Toate bune, numai că Beatrice nu vede în asta nimic urît. Dimpotrivă. E foarte mîndră de ce-a făcut, fiindcă acum poate să vă silească să vă căsătoriți cu ea. Cred că nu s-ar sfii să-l vestească și pe Sfîntul Părinte de „fapta conjugală" și să-l roage să vă atragă atenția asupra datoriei domniei-voastre.

— M-a tras pe sfoară, ce mai! zise Ladislau încleștîndu-și pumnii. Dar acum am și eu mîinile dezlegate. M-a păcălit, acum am s-o păcălesc și eu. Poți pregăti cununia secretă. Dar nu e nevoie să te grăbești prea tare.

Misiunea lui Toma Bakoc era foarte grea. Dar nu-i rămînea altceva decît să încerce să descurce ițele.

Beatrice, care nu avea altă dorință decît să se mărite cu Ladislau, era dispusă să accepte orice condiție.

— Va fi o cununie secretă, îi atrase atenția episcopul, de aceea nimeni nu trebuie să afle nimic.

Beatrice a făgăduit să tacă întocmai ca pămîntul și mai era dispusă să accepte și multe alte condiții numai să se vadă o dată măritată cu Ladislau. Acesta era scopul ei principal, restul n-avea importanță. Și apoi, ce o costa să făgăduiască? Să se vadă ea stăpînă pe situație și o să se descurce în vreun fel cu făgăduielile...

Ca urmare, pentru Ladislau au venit vremuri de mai multă tihnă. Sfătuită de Toma Bakoc, Beatrice era mai rezervată, nu-l mai sîcîia, ci aștepta cu răbdare ziua cununiei.

Dar Toma Bakoc o tot amîna, schimba mereu data în nădejdea că ar putea interveni ceva care să facă imposibilă orice fel de cununie.

Beatrice începea să-și piardă răbdarea.

— Vom stabili definitiv ziua cununiei după călătoria regelui la Praga, i-a spus el nemaiștiind ce să mai născocească.

— Pleacă la Praga? a întrebat mirată Beatrice. Nu știam că are obligații la Praga.

— Vă cred, doamnă, a zîmbit cu șiretenie Toma Bakoc. Cele mai grele îndatoriri sînt totdeauna o mare taină pentru toată lumea, chiar și pentru ființele cele mai apropiate.

În Beatrice s-a trezit curiozitatea.

— Ce este la Praga?

— N-ar trebui să trădez acest mare secret al regelui. Dar dumneavoastră vă pot spune. Înainte de a se căsători cu dumneavoastră, Ladislau trebuie să se ducă la Praga să consoleze inima unei femei pe care o iubește de mai multă vreme și care ar putea să ridice anumite pretenții ca urmare a unor legături îndelungate.

— Ladislau are o iubită? s-a îngrozit ea.

— Are, doamnă.

Episcopul rîdea în sinea lui gîndindu-se ce-o să zică regele cînd o să afle cum l-a încondeiat în ochii viitoarei lui soții.

— Și făcea pe sfîntul! strigă ea, în aparență furioasă, dar Toma Bakoc, care o cunoștea, își dădea seama că nu făcuse decît să-l înalțe pe rege în ochii ei.

— Sper că inima trădată o să se consoleze ușor.

— Mă duc cu el la Praga, a zis Beatrice hotărîtă.

— Doamne ferește! Regele nu trebuie să afle că v-am spus secretul lui. Altfel, iar s-ar supăra pe dumneavoastră și pe mine. Și, pe urmă, călătoria pînă la Praga nu-i nici o plăcere. E un chin, doamnă.

Plecînd de la regină, Toma Bakoc se simțea ostenit ca după o grea bătălie.

De acolo s-a dus drept la rege spunîndu-i:

— Luminăția-ta, trebuie să plecați imediat la Praga. E singura posibilitate de a mai amîna căsătoria. Cînd veți veni de la Praga vom fi nevoiți să stabilim ziua precisă și s-o respectăm.

Chipul regelui se lumină. Îi venise o idee.

— Pentru orice cununie ajunge dacă sînt doi oameni. Numai pentru cununia mea cu văduva regelui Matei este nevoie de trei persoane. Cea de a treia persoană indispensabilă ești dumneata, prietene!

— M-aș simți măgulit, dacă m-ați socoti indispensabil în oricare dintre acțiunile măriei-tale, zise Toma Bakoc fără să înțeleagă la ce anume face regele aluzie.

— Cununia fără dumneata, ca și fără mine, nu poate avea loc! a zis regele.

— Vreți să spuneți că ar trebui să plec și eu?

— Da, dar numai după ce mă întorc eu și după ce stabilim ziua cununiei ca să poți dispărea exact în ajunul ceremoniei. Trebuie să pleci cît mai departe ca să te întorci cît mai tîrziu.

— La Roma! strigă Toma Bakoc.

O scînteie de speranță se aprinse din nou în sufletul său. Va pleca și în absența sa se va întîmpla, poate, ceva care să înece de tot afacerea asta și să dea peste cap căsătoria.

Toate au mers strună; după cum s-au înțeles, regele a plecat la Praga și după o vreme a sosit un om care a transmis reginei mii de scuze că regele nu poate să se întoarcă la vremea stabilită, cu toate că inima lui ardea de dorința să o vadă. Regele a mai trimis încă un sol și încă unul, și de abia la urmă de tot a binevoit să vină și el. Prima discuție pe care a avut-o cu Beatrice a fost despre cununie. S-au înțeles ca ceremonia să aibă loc peste o săptămînă în capela de la castel. Toma Bakoc își storcea creierii să găsească un motiv plauzibil pentru călătoria lui urgentă la Roma și, deci, pentru amînarea cununiei. Chinurile lui avură însă un sfîrșit neașteptat. Pe la jumătatea săptămînii se pomeni cu o solie de la Roma. Sfîntul Părinte îl invita să vină la el fără întîrziere.

Poate niciodată în viață nu fusese episcopul atît de grăbit să răspundă la o invitație. A pornit imediat la drum, înainte ca Beatrice să mai născocească cine știe ce. De altfel, era și foarte curios să afle ce anume dorea Papa de la el. De la soli a aflat numai atît că e vorba de Djem, fratele sultanului.

De la Roma s-a întors cu încă o cununie în circă: aceea a lui Djem cu Fatma.

Djem era disperat. Trimișii lui reveniseră spunîndu-i că Ștefan Zápolský refuză să le-o dea pe Fatma. Nu-l liniștea nici faptul că preacuvioșii călugări de la Skalka puseseră mîna pe Fatma și aveau de gînd să o țină pînă ce se va îndupleca Ștefan Zápolský, ferind-o astfel de Omar și de oricare altul. Djem ținea morțiș s-o vadă cît mai repede pe Fatma, să treacă împreună cu ea la legea creștină și să-i jure credință veșnică în această lege.

— Mă duc eu singur la Trenčín! își anunțase el oamenii care rămăseseră uimiți de hotărîrea lui.

— Ce nu vă place? Vreau să mă conving că aici, la Roma, sînt om liber și nu un prizonier.

Cînd au început să-i explice și să-i deschidă ochii, Djem a fost cuprins de o mare amărăciune.

— Nu ești prizonier, îi spuse turcul care fusese de cel puțin trei ori în Ungaria ca să i-o găsească pe Fatma, dar norocul tău și al nostru este că trăiești ca un prizonier, înconjurat de oameni care te păzesc. Poți fi sigur pe viața ta numai atîta vreme cît vei sta aici, ocrotit de ziduri de nepătruns. Roma mișună de turci care prin purtarea lor dușmănoasă față de noi dovedesc cam cu ce gînduri au venit aici. Sultanul Baiazid, fratele tău, n-are decît o singură dorință: să pună mîna pe tine, viu sau mort, sau să aibă cel puțin dovada clară că nu mai ești printre cei vii.

— Ce? Puterea sultanului se întinde pînă la Roma? Oamenii lui îndrăznesc să-i îndeplinească poruncile chiar și aici?

— De necrezut, dar e așa, stăpîne. Violenia nu cunoaște stavilă. Și nu e vorba numai de primejdiile care te pasc dacă ieși dintre ziduri ca să te plimbi după pofta inimii. O mare primejdie te pîndește chiar aici, fiindcă Papa, care te ocrotește acum, poate deveni cel mai mare dușman al tău. Baiazid trimite, de cîteva ori pe an, emisari încărcați cu daruri bogate care țin de fiecare dată să-i șoptească Papei că sultanul i-ar rămîne adînc îndatorat dacă ar afla că nefericitul său frate nu mai cunoaște suferințele pămîntești. Ce s-ar întîmpla cu tine, dacă Papa s-ar lăsa orbit de sclipirea aurului și ar pune mai mare preț pe sacul cu galbeni decît pe viața ta, care, la vremea asta, nu le mai e de mare folos creștinilor?

— Asta nu se va întîmpla! strigă Djem. Vreau să fiu cît mai de folos Papei şi tuturor celor care au întins aripa lor ocrotitoare asupra mea.

— Au întins aripa lor ocrotitoare... zise turcul zîmbiud amar. Au întins asupra ta pumnul, pumnul plin cu galbenii lui Baiazid.

Djem fu zdrobit la auzul acestor vorbe. Era o fire simţitoare, îşi petrecea vremea visînd şi îşi plăsmuise o lume a lui. Visa cum într-o zi, în fruntea unei oşti numeroase de creştini, va năvăli în ţara sa să-l dea jos pe Baiazid de pe tron.

— Dacă aşa stau lucrurile, atunci vreau să mă creştinez cît mai repede. N-o să fie numai cea mai mare răzbunare a mea pe Baiazid şi pe toţi turcii care m-au părăsit, ci şi o faptă înţeleaptă: de mă voi creştina, Papa şi domnitorii din Europa, care nu au destulă încredere în mine, mă vor socoti omul lor de credinţă şi nu vor mai amîna într-una războiul împotriva Turciei. După aceea, Baiazid poate să le făgăduiască jumătate din împărăţie, pentru mine nu va mai exista nici o primejdie. Creştinii nu se vînd unul pe altul.

Djem a cerut imediat audienţă la Papa, care a rămas impresionat de zelul lui de a se creştina. Aşa s-a făcut că Sfîntul Părinte l-a chemat la dînsul pe Toma Bakoc, despre care ştia că descurcase treburi mult mai încîlcite decît asta, dîndu-i însărcinarea de a înfrînge voinţa lui Ştefan Zápolský şi de a o trimite pe Fatma la Roma ca să se cunune cu Djem în legea creştinească.

Toma Bakoc se izbise nu o dată de încăpăţînarea lui Ştefan Zápolský. De aceea, socotea misiunea ca foarte dificilă şi delicată. Dar, pe de altă parte se bucura, deoarece i se oferea un nou prilej de a amîna cununia secretă a regelui Ladislau.

A trimis, deci, un om care s-o anunţe pe regină că nu poate veni încă la Buda, silit fiind să se abată mai întîi pe la Trenčín.

Îşi dădea seama că pe Zápolský nu-l poate lua decît cu binişorul, ca să nu-l întărîte şi mai mult. Se afla de cîteva zile la Trenčín, dar nu scosese un cuvînt despre misiunea sa. Şi apoi, începea să-i vină cam greu să se amestece, îndu-

ioșat și el de Omar, care lucra deseori și noaptea ca să isprăvească mai iute fîntîna.

Era o muncă îngrozitoare. Oamenii angajați de el nu rezistau multă vreme. Deși le dădea bani cu ghiotura, ei tot plecau, căutînd o muncă fie și mai prost plătită, dar mai ușoară. Dacă angaja oameni noi, pățea la fel.

Toma Bakoc se uita adesea la trupul lui slăbit, numai piele și oase, la spinarea lui încovoiată de atîta trudă, la chipul sclipind de sudoare și la ochii lui adumbriți de tristețe. Își dorea sincer ca să nu aibă succes la Štefan Zápolský, iar munca lui Omar să se termine cu bine.

De cîte ori rămînea fără muncitori, Omar era și mai amărît și tare rău îl durea sufletul cînd auzea că la Trenčín și în împrejurimi lumea îl socotea nebun. Îi venea să strige: „Am să vă arăt eu! Am să storc apă curată ca lacrima din piatra asta nemiloasă!“

Și îi venea să strige mai ales pentru el, pentru ca să-și întărească nădejdea ce începea să se clatine.

TOMA BAKOC DĂ CĂRȚILE PE FAȚĂ

ÎNTR-O BUNĂ ZI, REGINA A TRIMIS un om după episcop, grăbindu-l să se întoarcă la Buda. Neavînd încotro, Toma Bakoc a trebuit să dea cărțile pe față.

A luat-o întîi mai pe departe.

— Peste tot se vorbește de Fatma asta. Văd chiar un om care s-a apucat de o muncă supraomenească nu pentru a dobîndi aur, ci pentru a o dezrobi pe ea. Aș fi tare curios s-o văd și eu. Nu vrei să mi-o arăți?

— Nu! izbucni Zápolský.

De cîte ori își aducea aminte de călugări se înfuria; fiindcă nu i-o luaseră numai pe Fatma, ci puseseră mîna și pe căpitan, despre care nu mai știa nimic.

— Treaba ta, dar eu o văd, zise Toma Bakoc privind amuzat în sus, către una din ferestre. Zărise acolo o fată înaltă și subțire cu fața ascunsă sub un văl. Fata se uita în jos și chipul lui Omar se înveselise.

— Degeaba, n-o vezi! îi zise scurt Zápolský.

— Doar nu vrei să mă faci să cred că Omar, care e în stare de o asemenea jertfă pentru Fatma, s-ar mai putea uita și după alta!?

— Nu, dar fata pe care o vezi nu e Fatma. Doar el crede că este.

— Cum adică, dragă prietene? întrebă episcopul cu o prefăcută mirare.

— Simplu. Nu e Fatma pentru că Fatma nu se află la castel.

Toma Bakoc făcea pe miratul ca să nu trezească bănuiala că știe prea bine cum stau lucrurile.

— A fugit?

— Nu. Au furat-o.

— Au furat-o? făcu el îngrozit. Cine?

Zápolský îi răspunse la întrebare tot printr-o întrebare:

— Tu ești omul cel mai în drept să mă lămurești. Este, oare, îngăduit să ții o muiere la o mînăstire de călugări?

— Am înțeles. Deci Fatma e la mînăstire împotriva voinței ei și a ta.

— Da. Mi-au furat-o călugării de la Skalka și o țin închisă la ei.

Lui Toma Bakoc i se luă o piatră de pe inimă. Acum era sigur că Fatma e la Skalka. Putea deci să îndeplinească ușor dorința Papei. N-avea decît să se ducă la mînăstire, să le transmită călugărilor binecuvîntarea Papei și s-o ia pe Fatma. Îi împărtăși gîndul său și lui Zápolský.

— Nu mă îndoiesc că ți-ar da-o, îi răspunse Zápolský, dar n-ai ajunge prea departe cu ea, fiindcă în jurul mînăstirii se află străjile mele. Oștenii opresc orice persoană care iese de la mînăstire. Așa că dacă ai lua-o, v-ați trezi amîndoi dinaintea mea.

Toma Bakoc îi destăinui ce misiune primise. Zápolský zîmbea.

— Degeaba încerci să mă convingi, dragă prietene. Fatma nu poate părăsi castelul decît într-un singur caz: atunci cînd Omar va izbuti să dea de apă și-mi va întinde o cană cu apă din fîntîna săpată de el. Cana de apă va fi prețul eliberării ei. Mi-am dat cuvîntul. Dezlegat voi fi numai dacă Omar va deznădăjdui și se va lăsa păgubaș. Dar nici după aceea nu va veni rîndul lui Djem, pentru că mai e

unul îndrăgostit de Fatma. Ăstuia din urmă i-aș da-o cu cea mai mare plăcere. E vorba de căpitanul meu.

Toma Bakoc renunță de a mai născoci fel de fel de argumente ca să-l înduplece pe Zápolský. Știa că n-are nici o șansă. O să-i scrie Papei cum stau lucrurile; îi va da asigurări că o va dezrobi, dar pînă atunci va mai trece niteluș timp, cu Ștefan Zápolský va putea sta de vorbă numai după ce Omar își va da seama că truda lui e zadarnică, dezlegîndu-l astfel pe magnat de cuvîntul dat.

Ștefan Zápolský nu-și putu stăpîni o observație înțepătoare:

— În treburile astea nu prea ai noroc. Căsătoria pe care vrei s-o împiedici va avea loc, iar căsătoria pe care vrei s-o faci, nu va avea loc.

Marele senior rămase cu gura căscată cînd Toma Bakoc scoase cutia pentru giuvaeruri și o minunată brățară, pe care i le întinse.

— N-am uitat de rămășagul nostru, zise el scurt, fără alte explicații.

— Frumos lucru e ținerea de minte, dar și mai frumos e giuvaerul ăsta. Nu știu însă pe cine să compătimesc mai mult, pe tine sau pe Ladislau?

— Cred că pe Ladislau. Ar da o sută de brățări ca asta celui care l-ar scăpa de văduvă. Dar un asemenea făcător de minuni nu există.

— Te cred, prietene. Dacă tu n-ai reușit cine ar mai putea face ceva? Și nunta pe cînd?

— N-o să fie o nuntă ca toate nunțile, zîmbi episcopul acru. Nimeni n-are voie să afle despre cununie, în afară de cîțiva, printre care te numeri și tu. Socotește-te invitat. Sîntem prieteni și pot să-ți spun: e bine să vii la cununie. Grupul de oameni, care vor fi de față, vor avea cuvînt greu pe lîngă Ladislau. Te chem la nuntă și pentru că știi să-ți ții gura. În împrejurarea asta n-avem nevoie de palavragii.

— Mi se pare că e vorba de o înșelătorie! zise Zápolský dînd bănuitor din cap.

— Da, o mică înșelătorie pentru potolirea reginei.

— Ești convins că o să se potolească?

— Dacă nu, cununia va fi în scurt timp declarată nevalabilă. Pe ce temei? Stai să vezi. Canonul 1118 zice: „O

căsătorie, o dată încheiată, nu poate fi desfăcută de nici o putere omenească și nici din altă pricină în afară de moarte." Dar la căsătoria lui Ladislau putem aplica canonul 1087 care zice: „Se consideră nevalabilă căsătoria care a fost încheiată sub amenințare."

— A, deci încă nu te-ai dat bătut! Dar atunci nu mai înțeleg de ce socotești că ai pierdut rămășagul.

— Așa-i, nu m-am dat bătut, dar prinsoarea ai câștigat-o. Era vorba dacă Beatrice se va mărita sau nu cu Ladislau. Și se va mărita. Nu mai are importanță în ce fel și pe cîtă vreme.

— Judecînd după furia cu care vorbești, încep să cred că Beatrice n-o să fie multă vreme soția lui Ladislau.

— N-o să fie. Cum n-o să mai fie nici nepotul ei Ipolit primat de Strigoniu.

Trăsăturile feței i se înăspriră. În ochii lui cu sclipiri glaciale i se citea hotărîrea de a-și duce planul pînă la capăt, cu orice preț.

Štefan Zápolský îi făcu cu ochiul complice.

— Ai și început să tai craca de sub picioarele lui Ipolit?

— Am început să i-o tai încă de pe vremea cînd am pus umărul să-l urcăm pe scaunul arhiepiscopal. Dar abia acum a început să intre ferestrăul mai adînc.

Zápolský încercă să-l descoase.

— Ce ai de gînd să faci?

— Am intrat într-un joc cam încurcat, prietene, îi răspunse Toma Bakoc. Cam multe țițe. Uneori mi se pare că stau în fața unui nod pe care n-o să-l pot deznoda și nici tăia vreodată. Dar mă țin tare. Nu mă mai tem de încurcături fiindcă acum știu la ce mă pot aștepta.

— Vorbești în șarade, prietene. Trebuie să mă gîndesc mult ca să pricep ce vrei să spui. Să-mi pun imaginația la treabă.

— Atunci puneți-o, zise zîmbind Toma Bakoc.

— Mărturisesc cu rușine că am imaginație cam firavă.

— Cine e primat al Ungariei?

Întrebarea îl puse pe Zápolský într-o încurcătură și mai mare.

— Glumești. De ce mă întrebi?

— Văd că nu te întreb degeaba. Şi tu crezi, ca toată lumea, că Ipolit e primat. Greşiţi cu toţii. Beatrice e adevăratul primat.

— Asta-i bună! rîse Zápolský. Cu gluma asta n-o să-ţi meargă nici la sinod, nici la Papa.

— Nu-i nici o glumă, ci un adevăr trist, zise Toma Bakoc încruntat. Formal aşa e, Ipolit e primat, un băieţandru care, spre ruşinea ţării, a ajuns în fruntea ierarhiei bisericeşti. Dar puterea nu e în mîna lui, ci într-a reginei. Adevăratul primat e cel ce ţine în mînă veniturile bisericii folosindu-le în interesul său personal.

Chipul său aspru, vocea dură dădeau de înţeles că episcopul era de multă vreme frămîntat de asemenea întrebări.

— Cine are puterea? Cine?

Tot el îşi dădu răspunsul ţipînd:

— Beatrice!

— Ai dreptate, prietene, îi zise Zápolský. Dar crezi că se mai poate face ceva? Cum? Treabă încurcată rău.

Lui Zápolský îi venea ameţeală cînd se gîndea mai bine.

Dar Toma Bakoc zîmbi liniştit.

— Eu sper să ies biruitor din bătălia asta. Cred însă că ar fi timpul să înhămăm caii la trăsură şi să plecăm. Sînt nerăbdător să scap şi de cununia asta secretă... Nu văd altă ieşire decît s-o compromitem pe regină. Întîi o măritǎm în taină şi pe urmă spunem la toată lumea că măritişul ei nu face doi bani. Între timp vom avea grijă ca lumea să afle amănunte picante din timpul aventurii ei din Transilvania, despre întîlnirea din palatul de la Strigoniu, unde, deşi „pe patul de moarte", ea îl silise pe Ladislau la „fapta conjugală" şi aşa mai departe. Ce-i va mai rămîne de făcut cînd va ajunge de rîsul lumii? O să se lase de politică şi o să-şi vadă de treburile ei. Să-i pregătim o cădere definitivă. Cu ea o să dispară şi arhiepiscopul Ipolit căruia îi facem un mare bine, redîndu-l jocurilor vîrstei.

CĂSĂTORIA SECRETĂ A REGELUI LADISLAU

LA BUDA, BEATRICE L-A ÎNTÎMpinat pe Toma Bakoc atît de fericită că era să se repeadă la el să-l sărute.

— Credeam că m-a părăsit toată lumea, chiar și credinciosul meu prieten Toma Bakoc.

Zápolský, care era de față la această scenă, se cruci văzînd cîtă încredere poate să aibă regina în episcop. Pe ascuns, ca să nu-l observe nimeni, el zîmbi cu amărăciune. Se gîndea dacă, totuși, nu-i vrednică de milă această Beatrice.

— Cînd facem cununia? l-a întrebat regina în pripă.

— Mîine, i-a răspuns zîmbind Toma Bakoc.

— Cum? Mîine? a strigat ea ca ieșită din minți.

A doua zi, regele Ladislau a convocat pe cei mai apropiați sfetnici, laolaltă cinci, și le-a făcut următoarea declarație solemnă:

— Prin aceasta aduc la cunoștința dumneavoastră tuturor și vă iau de martori că nu vreau să mă căsătoresc cu Bea-

trice. Dar i-am făgăduit și împrejurările mă silesc să o iau de soție. Pasul pe care-l fac este împotriva voinței mele, sînt silit să-l fac. De aceea eu declar dinainte această cununie drept nelegală.

Pe urmă s-a îndreptat cu toți sfetnicii după el spre palatul reginei. Încercau să se strecoare cît mai neluați în seamă de parcă s-ar fi dus să-i facă doar o scurtă vizită sau să se plimbe.

Regina îl aștepta pe rege înconjurată de Curtea sa și de ambasadorul napolitan. Zărindu-l pe Ladislau, ea uită de decența prescrisă de bunele maniere ale Curții. Îi ieși înainte jubilînd.

— În sfîrșit am ajuns să văd și clipa asta... îi șopti cu toată căldura cînd Ladislau se aplecă să-i sărute mîna.

Dar regele se făcu că nu-i aude vorbele, care erau un fel de declarație de dragoste, și rosti la repezeală frazele obișnuite la întîlnirile cu regina. Urmă o discuție care avea tendința să se împotmolească, dacă n-ar fi fost Toma Bakoc mereu gata să furnizeze noi subiecte. Cînd atmosfera se mai încălzi, Toma Bakoc se retrase cu regina și regele într-un colț al uriașei săli în dosul unor palmieri stufoși, le făcu semn celor inițiați să facă roată în jurul lor ca să nu fie văzuți.

Pe urmă, luă mîna dreaptă a reginei și o puse în mîna dreaptă a regelui, întrebînd:

— Măria-sa regele dorește să o ia de soție pe măria-sa regina după legea bisericii catolice?

— Da, răspunse regele.

Toma Bakoc se întoarse apoi către regină.

— Dorește măria-sa regina să-l ia de soț pe măria-sa regele, după legea bisericii catolice?

— Da, răspunse și regina.

Toma Bakoc îi binecuvîntă cu un gest abia schițat de parcă ar fi alungat o muscă.

— Gata, zise el în șoaptă și zîmbi ușurat.

— Gata? întrebă Beatrice holbînd ochii uimită.

Ladislau îi lăsă iute mîna de parcă s-ar fi fript. Se înclină și zise:

— Nădăjduiesc că nu e nevoie să vă mai amintesc încă o dată condițiile în care a avut loc această căsătorie.

— Nu, zise Beatrice cu un zîmbet silit. Voi respecta condiția măriei-tale, voi păstra secretul cununiei noastre. Aș dori numai să știu pînă cînd vom fi siliți să ținem acest secret.

— Pînă cînd nu vor mai exista acele împrejurări care mă silesc să apar în fața lumii ca rege necăsătorit.

— Eu am să păstrez secretul, zise ea uitîndu-se la rege cu niște ochi care-l făcură să roșească, dar sper că măria-ta nu vei abuza de rolul regelui necăsătorit ca să încalci credința ce mi se cuvine...

— Și eu aș avea aceeași rugăminte față de tine, Beatrice, zise regele în silă.

Apoi găsi un prilej ca să se strecoare printre musafirii reginei care numai acum băgaseră de seamă că cele mai de vază persoane din societate se retrăseseră într-un colț ca la o conspirație.

Toma Bakoc rămase pe lîngă regină, deoarece simțea că devenise bănuitoare. Trebuia să-i risipească îndoielile.

— Fericite sînt numai acele căsnicii care încep cu semne de gelozie încă din ziua nunții.

— Crezi că Ladislau e gelos? îl întrebă ea măgulită.

— Eu nu pot decît să confirm un fapt care n-a scăpat cu siguranță măriei-tale, zise perfidul episcop.

Se retraseră într-un colț, despărțit de restul sălii prin draperii grele, și se așezară față în față ca doi complici.

— Parcă nici nu-mi vine să cred că mi-am atins scopul, zise Beatrice. Iată-mă și soția lui Ladislau.

— Iar eu nu știu prin ce cuvinte să exprim mai bine mulțumirea și bucuria că dorința dumneavoastră s-a împlinit, îi răspunse Toma Bakoc.

Beatrice se sculă, trase de un colț al draperiei și se uită în sală.

Îl văzu pe Ladislau înconjurat de cîțiva curteni și auzi vorbele lui:

— Îmi pare foarte rău, dragii mei, dar trebuie să vă părăsesc. Un sol mă vestește că mă așteaptă îndatoriri ce nu suferă amînare. Îmi pare rău că trebuie să plec din cercul domniilor-voastre care îmi este atît de plăcut.

Beatrice observă că ochii lui căutau pe cineva. Pe cine altcineva dacă nu pe ea? Vroia să-și ia rămas bun...

— Vezi, prietene? Acum o clipă m-ai unit cu el în faţa lui Dumnezeu şi uite-l cum fuge de mine.

— Trebuie să aibă un motiv foarte serios, îi răspunse Toma Bakoc, stăpînindu-şi cu mare greutate un zîmbet. Îşi aduse aminte cu cîtă încăpăţînare insistase Ladislau să i se îngăduie s-o şteargă, imediat după celebrarea cununiei.

— S-ar enerva regina, îi spusese episcopul. V-aş sfătui să vă stăpîniţi.

— Fie ce-o fi, declarase regele, eu după cununie dispar cît mai repede cu puţinţă. N-o cunoaşteţi pe Beatrice aşa cum o cunosc eu. Ar fi în stare să-şi gonească toţi invitaţii ca să rămînă singură cu mine.

De aceea a aranjat să vină un om să-l cheme, ca să nu fie el silit să caute motive şi să dea astfel de bănuit.

— Motiv serios? îi răspunse ea cu amărăciune. Poate exista un motiv atît de serios care să despartă pe doi tineri căsătoriţi imediat după cununie?

— Nu-s toate nunţile la fel! îi zise el evaziv şi zîmbind strengăreşte.

— Cununia noastră fără ceremonii o fi mai puţin importantă?

— Doamne fereşte! Dar în cazul dumneavoastră, ce trebuia să vină după cununie s-a întîmplat înainte!

— Ce vrei să spui, prietene?

Se îmbujoră la faţă.

— Mi-am adus şi eu aminte de ce-mi scriaţi de la Strigoniu.

Ea îl privi cu mustrare.

— Sînt lucruri pe care e mai bine să le uităm...

— Le-am şi uitat, zise el cu o prefăcută pocăinţă.

Ladislau se apropie de ei. Era plin de regrete că trebuie să plece. Numai în colţul buzelor îi juca un zîmbet poznaş care parcă-i zicea lui Toma Bakoc:

— Vezi că am izbutit s-o şterg?

— Şi chiar trebuie să pleci, Ladislau?

Era negrăit de tristă. Îi rostise numele cu atîta dulceaţă şi dragoste că lui îi îngheţă sîngele în vine.

— Trebuie, din păcate. Îmi pare foarte rău, regele încerca să-şi potrivească glasul ca să sune cît mai înduioşător. Omul care a venit să mă cheme mi-a spus că mă aşteaptă o delegaţie străină.

— Cînd ne revedem?

— Curînd, cît de curînd, îi răspunse aplecîndu-se deasupra mîinii ei strălucind de brăţări şi inele.

— Mîine?

Beatrice era nerăbdătoare să afle precis.

— Cred că mîine, îi răspunse regele.

Se vedea pe ea că arde ca o vîlvătaie.

— Precis mîine?

O boare de jăratec venea dinspre ea făcîndu-l să ameţească.

— Sigur, îi făgădui el ca în transă.

— A, nu e tocmai sigur, interveni Toma Bakoc şi regele îi făcu un semn de recunoştinţă că vrea să-l salveze. Să mă iertaţi, dar mi-e teamă că tratativele cu străinii s-ar putea prelungi şi mîine.

— Îţi mulţumesc, prietene — mulţumirea regelui era de data asta neîndoielnic sinceră — îţi mulţumesc că m-ai salvat de la o făgăduială uşuratică. E o crimă să nu respecţi cuvîntul dat unei doamne. Mă tem că aş fi putut deveni un astfel de criminal.

— Mare bucurie mi-ai face, Ladislau, dacă mîine m-ai convinge că nu eşti un criminal, ci soţul meu scump şi drăgălaş, un soţ de aur, care nu se uită la piedici şi se grăbeşte să se ducă acolo unde e atît de aşteptat...

Vorbele ei îl zăpăciră pe Ladislau, mai ales că nu se mai uita la el pofticioasă ca de obicei, ci cu o blîndeţe care îi îndulcise trăsăturile feţii şi îi încălzise privirile.

— Poimîine, Beatrice, bombăni el şi plecă grăbit temîndu-se parcă să nu se caşte pămîntul sub el şi să-l înghită.

Toma Bakoc îl ajunse din urmă.

— Poimîine! repetă regele promisiunea cu o scîrbă totală. Nu ţi-am spus eu, prietene, că o să mă zbat în păienjenişul ei ca o muscă? Nu, iubito! N-ai să mă vezi nici poimîine!

— De ce i-aţi promis cu atîta uşurinţă? îl întrebă episcopul.

— E ca o vrăjitoare, îi răspunse regele. N-am putut să refuz. Acum las în seama dumitale să justifici crima. Fiindcă dacă e o crimă să nu-ţi respecţi cuvîntul dat unei doamne, atunci sînt sigur c-o să ajung un criminal.

Ieșiră în fața palatului. Așteptînd să vină caleașca, Ladislau se aplecă la urechea lui Toma Bakoc și îl întrebă încet ca să nu-l audă nimeni din suita care începuse să se strîngă:

— Deci, la noapte, prietene?

— Da, la noapte, îi răspunse Toma Bakoc. Dar trebuie să fim cu mare băgare de seamă ca să nu prindă de veste Beatrice.

Era vorba de ambasadorul Milanului cu care începuseră mai de mult tratative pentru căsătoria dintre Ladislau și prințesa Bianca. Dar aflînd că printre condițiile de încoronare se afla și căsătoria cu Beatrice, Mafio, ambasadorul, vrusese la început să părăsească Ungaria indignat. Toma Bakoc l-a convins cu chiu cu vai să rămînă. Mafio s-a retras după aceea la abația din Pécs a cardinalului Ascanio Sforza, de unde urmărea evoluția evenimentelor. Mai tîrziu, invitat fiind, a venit incognito la Buda așteptînd să reia tratativele întrerupte. La observațiile și îndoielile ambasadorului, Toma Bakoc a răspuns că așa e bine; pînă se fac pregătirile de nuntă cu prințesa Bianca, se va descurca și povestea cu Beatrice, iar căsătoria ei cu Ladislau va fi declarată nelegală.

După plecarea regelui, Toma Bakoc se îndreptă către regină. Nu departe de poartă dădu peste Štefan Zápolský, care parcă-l pîndea. Era încruntat. Părea supărat.

— S-a întîmplat ceva? îl întrebă el pătruns de o neagră presimțire.

— Nu s-a întîmplat nimic, cel puțin nu din vina mea, Îmi pare rău numai că mulțumită ție am fost martorul unor evenimente care nu-mi plac deloc.

— Ce nu-ți place?

— Cununia asta.

— Te asigur că nici mie nu-mi place, îi răspunse el rîzînd ca să mascheze stinghereala pe care o simțea în fața privirilor cercetătoare ale lui Zápolský.

— Crezi că vei putea să desfaci căsătoria asta, pe care ai încheiat-o cu atîta iuțeală?

— Sînt convins. Dar ia spune-mi, de ce nu-ți place ce fac eu?

— Nu-mi place că te joci cu lucruri care ar trebui să fie sfinte în primul rînd pentru tine. În jocul ăsta, tu le murdărești de noroi.

— Și altceva? zise episcopul batjocoritor. Dar că pe scaunul arhiepiscopal stă un mucos, asta nu înseamnă că se murdăresc lucrurile cele mai sfinte? Asta nu e o rușine și o bătaie de joc la adresa tuturor oamenilor de credință? E drept că săvîrșesc unele fapte vrednice de a fi primite cu mustrare de tine sau de altul, dar nu fac decît un rău mic ca să pot doborî un rău mare. Fără să mai spun că, indiferent de aceste nobile intenții ale mele, situația a fost de așa natură că ne-a silit să acționăm într-un anume fel.

Zápolský nu mai apucă să răspundă la lunga pledoarie a episcopului, deoarece ajunseseră în salon unde fură repede înconjurați de oaspeții reginei.

— Ce secretos ești, domnia-ta, îl luă în primire unul dintre seniorii de față.

Episcopul presimți că s-a întîmplat ceva.

— Dar ce-am ascuns eu de domnia-ta?

— A, nimic, curiosul dădu înapoi la întrebarea episcopului. Înțeleg foarte bine că nu e un secret ca oricare, că nu poți să bați toba prin tîrg!

Cînd izbuti să se desprindă din cercul oaspeților, se duse să o caute pe regină și rămînînd cu ea între patru ochi, el nu-și ascunse dezamăgirea.

— Văd că nu vreți să respectați condițiile.

— Eu? se miră ea cam speriată și cam vinovată.

— Ați făgăduit să nu pomeniți nimic de cununie, nici chiar prietenilor celor mai apropiați. Dar constat că v-ați grăbit să vă destăinuiți primului om care v-a ieșit în cale.

— Nu m-am destăinuit nimănui. L-am întrebat doar ce-ar zice dacă ar afla că numai cu o clipă mai înainte m-am cununat cu regele Ladislau. El a rîs, nu mă credea, nu credea că-i posibil. Atunci m-am răzbunat zicîndu-i că și el și toți ceilalți invitați sînt orbi.

— După care s-a convins că aici a avut loc o cununie.

— Dar știi, reluă Beatrice regăsindu-și cumpătul, că m-aș bucura dacă ar fi rămas cu convingerea asta?

— Ar fi o bucurie primejdioasă, doamnă, zise el privind-o neobișnuit de sever. Dacă omul ar tăcea n-ar fi nimic. Dar dacă ar găsi de cuviință să mai spună și altora

că v-aţi cununat cu Ladislau în taină, atunci toate eforturile noastre s-ar dovedi zadarnice.

Toma Bakoc văzu că Beatrice nu pricepea prea bine sensul spuselor lui. Atunci îi zise fără înconjur:

— Dacă lumea ar afla de cununia de astăzi, potrivit înţelegerii cu regele, eu aş fi silit să declar cel dintîi că ştirile sînt neadevărate.

— Sînt cam multe lucruri care mă uimesc în afacerea asta, zise Beatrice, dar jur că dacă bănuielile mele se vor adeveri, am să lupt din răsputeri să mă apăr.

— Ce bănuieli?

Severitatea episcopului pieri ca prin farmec şi numai cu mare greutate fu în stare să-şi ascundă surpriza.

— Mă ispiteşte bănuiala că m-aţi îmbrobodit, că sînteţi toţi înhăitaţi cu Ladislau ca să mă înşelaţi. M-am măritat şi nu m-am măritat. Sînt pîndită de oameni năimiţi ca să rămîn credincioasă soţului meu, în timp ce iubitul meu soţ trăieşte o viaţă veselă de holtei. Pune mîna pe inimă şi spune-mi: pot să mă consider nevasta lui?

— Puteţi să vă consideraţi, ce-i drept deocamdată numai în faţa lui Dumnezeu, în faţa oamenilor mai încolo...

— Dar eu vreau să fiu şi în faţa oamenilor nevasta bărbatului meu! ţipă ea. Şi căsnicia e căsnicie în regulă cînd o ştie toată suflarea, nu numai bunul Dumnezeu!

A asudat mult pînă s-o potolească şi să-i alunge bănuielile. Zîmbea cînd s-au despărţit. Şi cu toate acestea, episcopul a părăsit palatul cu anumite temeri. Se mîngîia doar la gîndul că Beatrice se îndrăgostise lulea de Ladislau. Pentru că era încredinţat că e mai uşor să duci de nas o femeie îndrăgostită decît una calculată, care ştie ce vrea.

LA MĂNĂSTIREA DE LA SKALKA

— CE ȘTIȚI DE AMBRÓZ OPATOVský?

Asta fu una dintre primele întrebări puse de Štefan Zápolský la întoarcerea de la Buda, văzînd că după luni de zile căpitanul tot nu apăruse.

— Absolut nimic, i se răspunse.

Seniorul dădu mirat din cap și se hotărî să se ducă personal să vadă ce este cu el.

De îndată ce se îmbrățișă cu soția, Zápolský fu curios să afle cum stă Omar cu puțul lui.

— Niciodată n-aș fi crezut că un bărbat e în stare să iubească atît de mult o femeie, îi spuse Hedviga în timp ce se uitau de la etajul al treilea la ceata de oameni, care, sub îndrumarea tînărului turc, pătrundeau din ce în ce mai adînc în măruntaiele pămîntului ca să-i smulgă comorile de apă.

După puțin timp seniorul coborî. Dar nu-l mai zări pe Omar.

— Unde e stăpînul vostru? îi întrebă el pe lucrători.

— Jos, îi răspunseră ei.

Se duse la marginea gropii și se uită în ea. Un puț nesfîrșit i se căsca dinaintea ochilor. La fund de tot ardea o făclie. Loviturile în stînca tare ca fierul răzbăteau pînă sus, surd ca niște gemete.

Stătu și urmări o bună bucată de vreme truda cumplită a turcului. Cînd ieși la suprafață, Omar era amețit de oboseală și atît de palid de parcă stătuse săptămîni într-o peșteră întunecoasă.

Lui Zápolský i se făcu milă de el. De la prima vedere își dădu seama că slăbise îngrozitor.

Omar nu-l văzu. De altfel, în afară de țelul său, el nu mai vedea nimic. Țelul său suprem era apa din neînfrînte adîncuri și Fatma. Dar se schimbă dintr-o dată, ca prin farmec. Sîngele îi potopi obrajii. Spatele i se îndreptă și ochii stinși îi străluciră ca doi cărbuni aprinși. De sus, privea spre el fata cu vălul pe față. O mînă albă se mișca în semn de salut.

— Fatma, Fatma... șopti el beat de fericire.

Nu-și luă ochii de la fereastră pînă ce fata nu dispăru.

În clipa aceea, Štefan Zápolský se simți așa de rușinat că ar fi fost în stare s-o scoată pe Fatma din pămînt pentru ca soarele, care strălucea din cînd în cînd deasupra lui Omar, umplîndu-l de nădejde și viață, să nu fie un soare mincinos.

— Omar! îl strigă el după ce fata dispăru și chipul lui se întunecă întocmai ca cerul atunci cînd soarele se ascunde după nori.

Omar tresări. Se întoarse către el și înclină capul în semn de salut.

— Cum stăm, Omar? Cînd o să bem apă din fîntîna ta? îl întrebă el fără pic de ironie.

— Nu știu de cîte ori va mai răsări sau va apune soarele, îi răspunse el, dar sînt încredințat că va veni și ceasul acela!

— Ești sigur c-ai să dai de apă?

— Sînt! strigă el parcă ar fi voit să-și alunge niște îndoieli care i se strecurau în suflet.

— Și dacă te amăgești?

— Dacă e numai o amăgire, dacă voi vedea că truda mea nu duce la nimic, nu se va întîmpla nimic, doar groapa asta adîncă, săpată în cremene, nu va mai fi o fîntînă, ci mormîntul meu, zise el atît de împăcat cu soarta sa încît Zápolský simți că-l trece un fior rece.

— Te pregătești de moarte?

— De moarte și de viață. Pentru raiul pămîntesc și pentru cel de dincolo de hotarele vieții.

Ștefan Záposký plecă cufundat în gînduri. Se gîndea la acest om care era la fel de pregătit pentru viață ca și pentru moarte.

Dădu poruncă să i se înșeueze calul. Încălecă și se îndreptă în galop către mînăstirea Skalka. Drumul se scurta văzînd cu ochii. În curînd se trezi la poalele stîncii pe care se înălța mînăstirea. La mînăstire nu se putea ajunge direct din șosea. Legă calul de un copac și începu să urce niște scări tăiate în stîncă. Gîfîia din greu. Urcase două sute de scări. Intrarea se făcea printr-o peșteră de piatră, care dădea într-o curte; din curte se intra în clădirea masivă, fortificată, a mînăstirii, sub care se aflau hrube ascunse.

— Cine ești și cu ce gînduri vii? îl întrebă un glas ca din mormînt în timp ce se afla în peștera întunecoasă, în pofida luminii care cădea pieziș și de la un cap și de la celălalt al ei.

— Sînt Ștefan Zápolský și vin cu frică de Dumnezeu și gînduri bune, răspunse el ca totdeauna cînd sosea în vizită la călugări.

Fratele portar era nevoit să întrebe la fel pe oricine, fie el Papa de la Roma sau Domnul țării.

Poarta cu grilaj de la capătul peșterii se deschise ca mișcată de o mînă nevăzută și Zápolský intră în curtea pavată cu pietre. Curtea era pustie. Se opri cu sentimentul că e prins într-o palmă uriașă și că din toate părțile se îndreaptă către el săgețile unor priviri cercetătoare. Simțul nu-l înșela.

Pretutindeni umblau zvonuri că numeroși creștini cu dare de mînă își ascundeau bogățiile la mînăstiri ca să le știe în siguranță. Pe urmă nici preacuvioșii părinți nu erau tocmai săraci, căci și lor le plăcea culoarea aurului. Era greu pentru mînăstirile mai retrase, zidite prin văgăunile munților, dacă nu aveau toate cele de trebuință ca să se

apere de tîlhari și de cavalerii rătăcitori ce veneau atrași de comorile adunate.

Călugării de la Skalka se asiguraseră cît se poate de bine. Cel care ar fi vrut să pătrundă în mînăstire ar fi trebuit să aibă un car de minte și de șiretenie. Intrusul putea fi oprit încă de pe scările ce urcau spre peștera de la intrare. Era de ajuns să se tragă de un mîner ca hoțul să ajungă pe undeva pe sub pămînt și să-și muște pumnii că s-a apucat de o asemenea treabă. Dacă mosafirul nepoftit ajungea în peșteră, sau chiar în curte, călugării mai aveau tot timpul să-l dea gata, fără măcar să se arate. Căci și sub curte se aflau hrube, care se deschideau, înghițindu-l pe temerar.

Ștefan Zápolský zăbovi multă vreme în curte fără să vadă țipenie de om. Un zid de liniște îl țintuia locului. Doar de undeva din adînc se auzea un murmur de rugăciune. Apoi o ușă se deschise și se ivi un călugăr. Un bătrîn cu barba colilie, lungă pînă la brîu. Era starețul.

— Fii binevenit, luminate domn, binefăcătorul nostru, pe care-l pomenim în fiece rugăciune rostită de buzele noastre, îi zise el înclinînd capul. Pe urmă îl conduse în interiorul mînăstirii și în scurtă vreme ajunseră în sala spațioasă a refectoriului, unde se afla o masă uriașă, o grămadă de scaune în jurul ei și o cruce cît toate zilele pe un perete.

— Ce vînt vă aduce pe la noi, domnia-voastră? îl întrebă călugărul, după ce Zápolský se așeză pe un scaun masiv, tare și incomod.

— Demult, foarte demult, unul dintre servitorii mei cei mai dragi, căpitanul meu, a plecat la domniile-voastre și nu s-a mai întors. Am venit să văd ce-i cu el.

— Demult, foarte demult, îi răspunse starețul ca un ecou, unul din frații cei mai dragi nouă a plecat la castelul domniei-voastre și nu s-a mai întors.

— N-o să se întoarcă, îi ripostă Zápolský, pînă ce fata furată cu ajutorul lui nu se va întoarce la castel.

— Numai căpitanul tău nu se va mai întoarce niciodată, îi zise călugărul cu un surîs triumfător.

— Ce i-ați făcut?

— Nimic rău, îl liniști starețul. Să nu vă temeți pentru viața lui pămîntească. Nu i s-a întîmplat nimic rău. Doar atît că inima lui s-a îndreptat către un alt stăpîn, altul e acum stăpînul căruia dorește să-i jertfească sufletul și viața sa.

— E cu neputință! strigă Zápolský. Ambróz Opatovský nu mă poate trăda niciodată!

— Stăpînul care l-a îndepărtat de inima ta este și stăpînul tău, zise călugărul. Inima lui Ambróz Opatovský s-a întors către Domnul Dumnezeu și de aceea el s-a hotărît să schimbe sabia cu crucea.

Vru să întrebe de Fatma, dar își stăpîni curiozitatea. În suflet începea să i se strecoare bănuiala că în spatele călugăriei lui Opatovský se ascunde un șiretlic.

Îl întrebă pe stareț:

— Aș putea să-l văd pe căpitan?

— De ce nu? Bineînțeles dacă și el vrea.

— Dacă n-o să vrea, atunci am să vă bănuiesc că i-ați făcut farmece, zise Zápolský zîmbind. Era încredințat că Ambróz Opatovský îi duce pe călugări de nas.

— Nu-i vorba de farmece, domnia-ta, îi răspunse starețul foarte grav. Cel ce își înalță privirile către cer și își jertfește sufletul Domnului, acela nu mai prețuiește lucrurile pămîntești. Pînă și prietenul cel mai drag îi este de prisos.

— Vom vedea, zise Zápolský. Pot să vorbesc cu el?

Starețul scutură un clopoțel care se afla pe masă.

Cît ai clipi, veni un călugăr slab, cu înfățișare de schimnic.

— Adu-l pe fratele Ambróz; îi porunci starețul.

FRATELE AMBRÓZ

CURÎND INTRĂ ÎN REFECTOR UN călugăr tînăr, înalt și subțire, cu o barbă neagră ca tăciunele.

Ștefan Zápolský se holbă la el.

— Ambróz! Tu ești sau numai duhul tău? strigă el.

Apoi se uită mai bine la el și pufni în rîs.

Din fragedă tinerețe îl văzuse umblînd numai în tunică militară, cu sabia la cingătoare și cu mustăcioară de becher, iar acum se înfățișa dinaintea lui ca o statuie a umilinței, cu o barbă cît toate zilele.

— Eu sînt, domnule, îi răspunse el cu un glas tărăgănat de parcă rostea o rugăciune, eu, cîndva căpitan al castelului din Trenčín, astăzi cel mai umil servitor al Domnului, fratele Ambróz, cel din urmă dintre cei din urmă.

Starețul se uită cu plăcere la cel mai drag dintre călugării săi și la crucea care îi atîrna de gît. Ștefan Zápolský deveni serios.

— Ambróz, chiar tu ești?

— Da, domnule, eu și în același timp altul. Trupul meu e același, dar în el se află un alt suflet, un suflet care caută bucuria cerurilor.

— Vrei să te călugărești? Nu te mai întorci la mine?

— Nu. Toată recunoștința mea se îndreaptă către Domnul Dumnezeul nostru care mi-a luminat la timp cugetul. Îmi este hărăzit să fiu servitor al Domnului. Pînă acum am rătăcit. Tot ce-am pierdut vreau să redobîndesc printr-o adîncă umilință, prin post și rugăciune.

Și parcă vrînd să-i dea o dovadă că hotărîrea lui este nestrămutată, își plimbă ochii de jur împrejur căutînd un loc unde să îngenuncheze.

Nu mai era de rîs. Zápolský începea să se înfurie. Sări în sus ca ars și abia se stăpîni să nu trîntească cu pumnul în masă.

— Vrei să mă părăsești? Să mă trădezi? Mi-ai jurat credință, locul tău e la castel!

— Locul meu cel mai potrivit este aici, domnule, îi răspunse Ambróz Opatovský.

Dacă Zápolský ar fi avut ochi să se uite la stareț, ar fi putut să citească pe fața lui o mulțumire nemăsurată. Dar nu-l zări decît atunci cînd cuviosia-sa se apropie de Ambróz ca să-i dea binecuvîntarea.

— Dumnezeu să-ți dea putere, să-ți întărească cugetul și vrerea, frate Ambróz. Ești tare și să fii și mai tare! Mergi înainte cum ai hotărît și Domnul te va răsplăti!

Ștefan Zápolský înlemni. Adînc mișcat, căpitanul îngenunchie, luă mîna uscată a călugărului, o sărută și zise în șoaptă.

— Roagă-te pentru mine, părinte!

— Mă rog, fiul meu și am să mă rog mereu ca Domnul să-ți dea putere fiindcă știu că lumea pămîntească, luînd înfățișarea seniorului tău, vine pentru cea din urmă oară să te ispitească și să te amăgească.

Starețul plecă tîrîndu-și picioarele și ușa se închise aproape fără zgomot în urma lui. Ambróz Opatovský părea că încremenise în genunchi.

— Ai înnebunit, Ambróz?

Zápolský se repezi la el și-l zgudui.

Ambróz Opatovský nu se ridică. Dar seniorul băgă de seamă că-i făcu semn cu ochiul şi se stăpîni.

— Ne aud..., îi şopti căpitanul.

Va să zică asta era! îşi spuse el uşurat. Căpitanul ştie ce face. Măscări, ca să-i păcălească pe călugări.

— Ai înebunit? repetă el de dragul urechilor ciulite ale fraţilor călugări.

— Nu am înnebunit, zise căpitanul sculîndu-se. Am să mă rog, pentru ca Domnul să vă lumineze cugetul, să înţelegeţi schimbarea ce s-a petrecut în sufletul meu.

— Înţeleg, înţeleg, zise Zápolský rîzînd.

Dinaintea sa stătea deci căpitanul său aşa cum îl cunoscuse dintotdeauna. Se îmbrăcase în haină călugărească ca să joace o comedie cum nu mai jucase în viaţa lui.

Ca să-i înşele pe cei ce trăgeau cu urechea, Zápolský zise cu toată seriozitatea:

— Te-ai hotărît într-adevăr să rămîi la mînăstire? Eşti în stare să te lepezi de toate bucuriile lumeşti şi să-l slujeşti pe Dumnezeu?

— Altă dorinţă nu am, domnule, îi răspunse el hotărît.

Dacă Zápolský nu i-ar fi zărit licărul vesel din priviri, ar fi fost gata să-i dea crezare.

— Te-ai înfruptat prea mult din plăcerile lumeşti, Ambróz, iar acuma vrei să aduci Domnului o jertfă peste puterile tale. Nu ţi-e teamă că are să te biruiască ispita, că lumea o să te amăgească şi o să te cheme înapoi şi tu vei voi să te întorci cînd va fi prea tîrziu?

— Poate că într-o zi am să mă pun la o mare încercare, răspunse fratele Ambróz. Am să mă întorc în lume! Şi dacă în vălmăşagul ei nu voi tînji după pacea sfîntă a acestor ziduri de nepătruns, între care te simţi atît de aproape de Dumnezeu, ochii fraţilor călugări nu mă vor mai vedea.

— Pare-mi-se că te mai temi de lume, nu te simţi destul de tare pentru încercarea de care vorbeşti.

— Greşiţi, domnule, mă simt destul de tare. Aş putea chiar acum să mă pun la încercarea cea mai grea.

— Atunci, hai cu mine! Şi vom vedea care e mai tare: eu sau călugării.

Ambróz Opatovský îi şopti încet de tot:

— Insistaţi să plec cu dumneavoastră!

— A! Taci? Zápolský se prefăcu supărat. Vei pleca imediat cu mine la castel! Şi dacă peste trei zile tot o să-mi spui că vrei să te întorci la Skalka, eu îţi voi da drumul şi n-o să mai zic nimic.

— Chiar dacă aş vrea să plec cu dumneavoastră, domnule, tot n-aş putea, fiindcă nu eu sînt stăpînul voinţei mele.

— Apoi cine e acest stăpîn?

— Părintele stareţ. Cine vrea să trăiască între aceste ziduri trebuie să se supună regulilor ordinului.

— Şi unde e stareţul? zise mînios Zápolský, deşi ochii lui rîdeau.

— Aicea sînt!

O icoană mare se dădu la o parte şi din spatele ei apăru stareţul.

— Ai tras cu urechea? se răsti la el Ştefan Zápolský.

— Am tras. Am vrut să mă încredinţez de tăria şi gîndurile fratelui nostru. Să mă iertaţi, domnule dacă am auzit şi cuvintele domniei-voastre, fără să am acest drept.

— Dar pe căpitanul meu aveţi dreptul să-l spionaţi?

— Da, fiindcă nu mai este căpitanul dumneavoastră.

— Asta se va vedea. Eu îţi poruncesc să-i dai drumul imediat şi îţi făgăduiesc că dacă în trei zile îl apucă dorul de voi, vi-l trimit fără vorbă.

— Bine, consimţi stareţul, şi întorcîndu-se către Ambróz Opatovský, îi zise: Îţi dau drumul, fiule, în numele Domnului. Întoarce-te în lume şi puneţi sufletul la grea încercare. Cînd amăgirile lumii vor fi prea puternice, tu să închizi ochii, să-ţi îndreptţi gîndul către Cel de Sus şi să i te rogi.

Apoi plin de duioşie, îi dădu binecuvîntarea sa.

— Am să-i închid de pe-acum, părinte, rosti el cu un glas adînc mişcat încît seniorul avu impresia că lacrimile stau să-i sară din ochi. Şi am să-mi acopăr faţa pentru ca haina sfîntă să mă ocrotească de vînturile nepriincioase de afară.

Zicînd acestea, el îşi băgă capul în glugă de nu i se mai vedeau decît ochii.

— Sînt gata, domnule, îi zise lui Ştefan Zápolský. Vă rog să-mi daţi numai un scurt răgaz să mă rog, să sorb puterea pentru greaua încercare.

Se răsuci și plecă cu fața acoperită.

— Deci pe căpitan am pus mîna, zise Zápolský rămînînd singur cu starețul. Dar socoteala noastră nu este încă încheiată. Dați-mi-o pe fata pe care au furat-o călugării voștri.

— Soarta ei, răspunse starețul, este în mîinile Sfîntului Părinte. Să ne rugăm, domnule, pentru ca inima dumneavoastră de piatră să se înmoaie și s-o trimitem pe fată acolo unde este locul ei.

— Aha, vreți să-mi retrag străjile de la mînăstire!

— Da, asta vrem.

— Le retrag cînd o să-mi dați fata.

— Sînteți cel mai mare binefăcător al nostru, domnule, și inima îmi sîngerează că între noi există o asemenea neînțelegere. Și asta numai din cauză că nu vă dați seama ce mare misiune are de îndeplinit Djem. Ar merita să împlinim dorința inimii lui, mai ales că vrea să se creștinească împreună cu ea.

— Eu știu doar un singur lucru: că turcoaica e a mea și că răpind-o de la castelul Trenčín ați săvîrșit o faptă hoțească. Numai din respect pentru cuvioșii părinți de la Skalka n-am făcut ce trebuia să fac după porunca sîngelui care-mi fierbe în vine. Puteam s-o iau cu forța înapoi. Nici de data asta n-am s-o fac, fiindcă tot trag nădejde că o să vă veniți în minți și o să vă dați seama ce faptă necreștinească ați săvîrșit. Vă dau trei zile de gîndire. Peste trei zile o predați trimișilor mei sau dacă nu mă arunc cu oastea asupra mînăstirii și o fac praf!

— Ați suferi o mare dezamăgire, domnule. Mînăstirea noastră nu poate fi cucerită. Mulțumită, printre altele, și mărinimiei dumneavoastră, ajutoarelor pe care ni le-ați dat, care ne-au îngăduit să ne punem la adăpost față de orice fel de silnicie.

Zapolský trase o înjurătură.

— Va să zică mi-am făcut-o cu mîna mea!

— Chiar dumneavoastră ați dorit ca să nu trăim într-una cu frica de tîlhari și de cavaleri rătăcitori.

— Dar cum îndrăzniți să țineți sub același acoperiș cu voi o muiere? se răsti el la călugăr. Regulamentul vă dă voie?

— Vă înșelați, domnule, dacă vă închipuiți că turcoaica trăiește printre noi. Ea locuiește într-o încăpere despărțită de ale noastre. E un loc pentru cerșetori și pelerini, care trec pe aici și ne roagă să-i adăpostim și să le dăm o bucată de pîine.

— Îngrozitor! zise furios Zápolský. Să siliți o fată lipsită de apărare să-și petreacă nopțile la un loc cu tot felul de pungași!

— Nu e așa, domnule, ripostă jignit călugărul. Am despărțit-o de musafirii noștri. Fata e în grija a două maici care au făcut popas la noi tocmai în clipa cînd o aduceam pe Fatma. Le-am rugat să rămînă pînă o s-o trimitem pe turcoaică la Roma. Dar acum cîteva zile au plecat. De atunci turcoaica a rămas singură.

— Pe urmă, voi, slujitori ai Domnului, v-ați înjosit într-atît ca să servitoriți o femeie?

— Nu. S-a înjosit numai căpitanul domniei-voastre, răspunse călugărul.

— Ce? Căpitanul meu slugă la o roabă? urlă seniorul prefăcîndu-se adînc jignit, dar abia ținîndu-și rîsul.

— Asta i-a fost pedeapsa pentru că s-a strecurat printre noi, zicînd că nu vrea să plece pînă ce nu-i dăm turcoaica...

CRUCEA PENTRU SABIE

AȘA A AFLAT ȘTEFAN ZÂPOLSKY de ce l-a așteptat zadarnic pe căpitan.

Căpitanul s-a gîndit bine cum să pătrundă în mînăstire. Dacă ar fi încercat să intre cu forța, n-ar fi ajuns la țintă nici pînă la ziua de apoi. Îmbrăcat în rasă călugărească, el s-a apropiat, a urcat scările, a trecut prin peșteră fără ca să întîmpine nici o împotrivire, fără ca să-l oprească glasul fratelui portar. Se oprise nehotărît în curte și privise iscoditor în jurul său. Nici țipenie de om. Cunoștea ce fel de șiretlicuri aveau călugării ca să-l oprească pe cel ce ar fi încercat să pătrundă fără voia lor. De aceea, văzînd că nimeni nu-l întreabă ce poftește, se așezase jos, cu băgare de seamă, ca să nu zdrăngănească sabia, și își îngropase fața în palme ca un om biruit de oboseală. Nu așteptase mult. După o clipă auzise niște pași tîrșiți și uitîndu-se pe furiș printre degete, văzuse un călugăr bătrîn și bărbos care venea spre el.

— Ce ţi s-a întîmplat, frate? răsunase vocea lui blîndă, grijulie şi căpitanul simţise pe umăr o mînă uşoară ca fulgul.

Ambróz Opatovský sărise în sus, cu mîna stîngă îl prinsese de braţ, iar cu dreapta trăsese sabia din teacă cu o mişcare atît de bruscă încît era să-şi sfîşie rasa.

Bătrînul călugăr, nimeni altul decît starcţul, dăduse un ţipăt şi încremenise.

— Mie nu mi s-a întîmplat nimic, dar ţie o să ţi se întîmple sigur ceva ce n-ai visat de cînd eşti dacă nu te supui poruncilor căpitanului de la castelul Trenčín! Am venit în numele seniorului Štefan Zápolský pe care l-aţi jefuit, într-un fel nemaipomenit. Trebuie să daţi seama fără întîrziere!

— Ce vrei? gîngăvi călugărul.

— Să-mi daţi imediat turcoaica!

— Aşteaptă puţin aici, în locul ăsta, îi răspunse călugărul. Ţi-o dau.

Dar căpitanului nu-i scăpase asprimea în care se topiseră trăsăturile blînde ale starcţului.

— Stai aşa! ţipase căpitanul, învîrtindu-i sabia deasupra capului. Pe mine nu mă duci! O să te pedepsească Dumnezeu că ţi-ai murdărit limba şi sufletul cu o minciună. Vrei să mă înşeli. Dacă aş rămîne aici, aş nimeri drept în iad, mulţumită ţie.

Călugărul se îngălbenise. De frică, glasul i se subţiase şi tremura.

— Nu vreau să te înşel, domnule, şi nici să-ţi fac vreun rău.

— Cu atît mai bine pentru tine. Hai să mergem amîndoi după prizonieră.

Mergeau unul lîngă altul şi căpitanul îl ţinea strîns de mînă. Din ferestrele care dădeau în curte se uitau, speriaţi, o mulţime de călugări.

Starcţul îl însoţise pînă la un coridor întunecat. La capătul coridorului se deschisese o uşă grea, bătută în fier.

— Pe aici duce drumul la turcoaică, zisese el, arătînd către întunericul din spatele uşii şi invitîndu-l pe căpitan să intre.

— Numai cu tine! Ambróz Opatovský citise pe faţa lui o mînie greu înăbuşită. Vroiai să-mi întinzi o altă cursă,

hai? Te căznești degeaba, bătrîne! Sînt cu ochii în patru!

— Poți să-i ai și-n șapte! Te-am prins! strigase călugărul după ce făcuse cam vreo trei pași pe lîngă zid.

— Atîta vreme cît te țiu de mînă, nu poți să spui că tu m-ai prins.

În lumina care se strecura pe ușa deschisă, Opatovský văzuse că starețul apucase de capătul unei funii care atîrna pe perete și simțise că pămîntul i se clatină sub picioare. Dăduse drumul la sabie și se agățase mai cu nădejde de mîna dreaptă a călugărului.

— Dă drumul la funie, fiindcă altfel zbori și tu cu mine în prăpastie, îi strigase el, încercînd să biruie frica din ce în ce mai mare pe care o simțea. Parcă stătea pe un leagăn.

— Pentru cea din urmă oară te previn să pleci în pace, îi spusese călugărul cu un glas schimbat, aspru. Altfel vei pieri!

— Și tu cu mine, fiindcă acum sîntem ca unul singur, îi răspunsese căpitanul strîngîndu-l mai tare lîngă el.

Se gîndi la situația sa. Stătea pe un oblon care se putea mișca după cum trăgea călugărul de frînghie, în timp ce călugărul stătea pe pămînt tare.

— Ai dreptate, recunoscuse el fără mînie și cu un glas liniștit. Aș pieri o dată cu tine. Dar pentru mine moartea e mai presus decît viața mea care nu este decît o scurtă pregătire pentru a părăsi această vale a plîngerii. M-am pregătit destul pentru clipa cînd sufletul meu se va întoarce la Domnul.

— Înțeleg că te poți jertfi, părinte, îi zisese și căpitanul tot fără mînie, și te cred că te poți despărți cu inima ușoară de viață. Dar la ce-ar sluji jertfa ta? Ați scăpa de un intrus, dar pe urmă părinteii dumitale ar trebui să se pregătească să respingă o mulțime nenumărată de intruși, în frunte cu Štefan Zápolský, care ar veni să răzbune moartea mea și s-o ia pe turcoaică.

Călugărul meditase o clipă, apoi dăduse drumul frînghiei.

— Sînt neputincios, zisese el într-un tîrziu, și la mare ananghie. Ce să fac cu dumneata? Te rog încă o dată să pleci cu Dumnezeu.

— Plec dacă mi-o dați pe fata pe care ați furat-o.

— Nu vă putem împlini dorința, fiule, pentru că, din clipă în clipă, Sfîntul Părinte, trebuie să primească știrea că turcoaica e la noi. Acum așteptăm porunca lui.

— Și eu am primit poruncă să nu plec de aici pînă ce nu mi-o dați pe roaba stăpînului meu.

— Împrejurările ne împiedică să îndeplinim porunca stăpînului tău, zisese călugărul.

— Dar împrejurările astea nu mă pot împiedica pe mine să plec de aici. Eu rămîn aici!

— Chiar vreți să rămîneți?

— Rămîn pînă ce-mi dați turcoaica.

Pe urmă căpitanul și călugărul s-au înțeles să locuiască în bună pace sub același acoperiș și s-au legat prin jurămînt să nu-și facă vreun rău unul altuia. Călugărul consimțise, fiind prea încredințat că Ambróz Opatovský n-o să reziste mult la viața liniștită și monotonă de mînăstire, că peste două-trei zile o să-i vină dor de lume și o să se ducă, învîrtindu-se, dintre pereții aceia veșnic muți și mohorîți. Iar dacă, din încăpățînare sau din supunere față de stăpînul său, va sta mai mult, e neîndoielnic că Ștefan Zápolský va trimite pînă la urmă pe cineva ca să-l ia de pe capul lor.

— Părinte, îmi dai voie să țin sabia la mine? zisese căpitanul în încheierea discuției. Nu de teamă, ci pentru că nu mai pot să dorm fără ea. Așa sînt obișnuit.

— Ține-o, domnule, îi răspunsese călugărul zîmbind. Știu că n-ați ridica-o niciodată asupra unui călugăr lipsit de apărare.

— Astăzi am ridicat-o! îi răspunsese tot cu un zîmbet și căpitanul.

Între căpitan și călugări s-a iscat din prima zi o mare neînțelegere. De îndată ce-și condusese musafirul nepoftit într-o chilie, pe care o găsise potrivită pentru el, starețul vroise să-l pună la încercare ca să se convingă dacă vrea doar să-și piardă timpul degeaba la mînăstire sau are alte gînduri. De aceea, la cină i-a zis:

— N-ar trebui să-ți cer nimic, domnule. Nu e nevoie să ne plătești pentru mîncarea ce ți-o dăm. Dar eu aș îndrăzni totuși să-ți cer un mic servici.

— Cu plăcere te ascult.

— Te-aş ruga să duci mîncare turcoaicei şi celor două maici pentru ca părinţii sau fraţii să nu aibă prilej să vadă nici de departe o femeie.

Căpitanul se făcuse roşu ca racul. Sau cel puţin aşa i se păruse călugărului.

— Ce? Îmi cereţi să fac un serviciu atît de înjositor? Nici vorbă nu poate fi de aşa ceva! Căpitanul castelului Trenčín, nici dacă ar avea cea mai mare bunăvoinţă, n-ar putea să se înjosească pînă într-atît încît să slujească nişte femei şi mai ales o roabă.

Cînd starețul îi povesti aceste fapte, Štefan Zápolský se porni pe rîs. Admira isteţimea căpitanului care pricepuse vicleşugul starețului şi se ferise cu dibăcie să nu cadă în cursă.

— De ce rîdeţi, domnule? se miră călugărul.

Zápolský găsi repede o scuză ca să nu se dea de gol:

— Rîd şi eu părinte de nepriceperea ta. Orice ostaş ca lumea e fudul foc. L-ai jignit de moarte cerîndu-i să slujească la o roabă turcoaică.

— Ce-i drept, l-am jignit, dar i-am cerut îndată iertare.

— Dar mi-ai spus, părinte, că pînă la urmă căpitanul meu tot s-a umilit.

— Adevărat dar abia după multe săptămîni, după ce s-a schimbat foarte mult.

Călugărul continuă să povestească cum se înmuiase sufletul de cremene al ostaşului şi cum se întorsese către gînduri şi sentimente mai înalte.

Ambróz Opatovský a trăit laolaltă cu călugării de parcă de cînd lumea le fusese tovarăş. S-a deprins cum nu se poate mai bine cu rînduielile lor. Mînca şi se ducea cu ei la rugăciune şi reculegere la biserică. Dar numai în refector era mai prietenos cu călugării. Se lua la întrecere cu cel mai batjocorit, dar şi cu cel mai admirat mîncăcios şi încerca cu fel şi fel de snoave lumeşti să înveselească ochii lor cufundaţi în apele sufletului, întorşi parcă spre o altă lume, unde veselia era un păcat. Văzînd că îşi răceşte gura de pomană, s-a dat şi el după ei. La biserică, el stătea mut, în timp ce ei murmurau rugăciuni sau cîntau. Dar, de la o vreme, la corul rugăciunilor şi cîntecelor s-a adăugat şi glasul lui. Ba mai mult. Starețul băgase de seamă cu emoţie că Ambróz rămîne în biserică şi după plecarea celorlalţi, că se ruga

cu mîinile împreunate și cu ochii aţintiţi asupra Mîntuitorului răstignit.

O dată l-a oprit la ieșirea din biserică și i-a zis:

— Mă gîndesc uneori, domnule, dacă eşti oştean sau călugăr.

— Şi eu tot la asta mă gîndesc, părinte, i-ar fi răspuns căpitanul scurt. Zadarnic a încercat stareţul să mai scoată ceva de la el, ca să-şi dea seama ce se petrece în sufletul lui.

A doua zi de dimineaţă s-a pomenit cu căpitanul la el. Şi-a tras anteriul într-o parte și și-a desfăcut sabia de la șold.

— Îţi predau sabia, părinte!

Glasul îi tremura și privirile lui rătăceau fără ţintă.

— Nu am nevoie de sabia dumitale, domnule, i-ar fi răspuns călugărul. Am fost încredinţat de la bun început că nu te vei folosi de ea, iar acum sînt și mai încredinţat.

— Să nu-mi mai spuneţi, „domnule", ar fi protestat căpitanul. Nu mă simt domn, ci o fiinţă bicisnică, un fir de praf în bătaia vîntului, un nimic. Trebuie să-mi luaţi sabia, pentru că mă arde ca un brîu de jeratec.

— Dar mi-ai spus (vru să spună „domnule", dar se opri la timp), că nu poţi dormi nici noaptea fără sabie!

Îi răspunsese cu tristeţe:

— Da, pînă nu demult aşa a fost. Acum însă m-am deprins cu o altă armă...

Călugărul se uitase la el nedumerit. Luase sabia din mîna lui și o pusese pe masă cu băgare de seamă, îngrijorat, temîndu-se parcă să nu sară foc din această uneltă a diavolului.

— Vreau o altă armă în locul sabiei pe care nu doresc s-o mai văd! strigase el. Vreau crucea, părinte, crucea!

Călugărul rămăsese ca trăznit, incapabil să zică o vorbă. Se apropiase de căpitan, smulsese crucea pe care o purta la gîtul său și i-o dăduse.

— Fiul meu... bîiguise el, îmbrăţișîndu-l cu ochii înlăcrimaţi.

În ziua aceea i-a mai făcut încă o mare surpriză.

Către seară, căpitanul a venit iară la el.

— Vreau să mă umilesc și să mă înjosesc, părinte, vreau să-mi curăţ sufletul de ultima fărîmă de trufie păcătoasă.

Şi s-a oferit s-o slujească pe roabă. I s-a făcut voia.

— Cu neputinţă! strigă Ştefan Zápolský aparent îngrozit.

— Ce să fie cu neputinţă? întrebă uimit călugărul, care, povestind, retrăia înduioşat toată istorioara aceea.

— E cu neputinţă să mai fie pe lume un dobitoc aşa de mare ca tine, vru el să-i spună, dar îi zise altceva: E cu neputinţă ca un oştean atît de mîndru cum este căpitanul meu, chiar dacă i-aţi sucit de tot capul, să se coboare atît de mult ca să slujească o roabă!

În clipa aceea uşa se deschise şi apăru în prag un călugăr cu capul ascuns în întregime în glugă. Călugărul stătea cam încurcat. Ştefan Zápolský i se uită în ochi. I se părea ceva ciudat. Ochii aceia, erau ochii lui? Ai căpitanului?

Deodată, în mintea lui Zapolski se făcu lumină.

Se repezi la călugăr şi-i zise în batjocură:

— Acoperă-ţi şi ochii, Ambróz, închide-i, dacă se poate, ca să nu ajungă pînă la tine nici o rază din lumina aceea păcătoasă de dincolo de ziduri!

Şi zicîndu-i acestea îi trase gluga pe ochi.

— Fii deci orb şi surd şi buzele-ţi să amuţească, îi mai zise el zîmbind. Şi acum putem pleca. Arată-ne drumul, părinte!

TOTUL A IZBUTIT

CĂLUGĂRUL MERGEA ÎNAINTE. SE cam împleticea. Ștefan Zápolský îi șopti:

— Să nu scoți o vorbă pînă nu ieșim afară. Să nu-ți dai gluga jos orice-o fi.

Starețul îi conduse pînă în fața peșterii și acolo își luă rămas bun de la ei.

— Hai cu noi pînă jos, părinte, să-mi vezi calul, un cal năzdrăvan, și să-i dai acestui frate de nădejde binecuvîntarea ta, îl invită Ștefan Zápolský zîmbind cu atîta viclenie încît starețul avu o presimțire rea. Nu-ți fie teamă, îl liniști Zápolský văzînd că șovăie. Nu vreau să te răpesc!

Ajunși jos, Ștefan Zápolský îi zise starețului cu un zîmbet misterios pe buze:

— Acum sîntem chit, părinte. Mai aștept să mi-l dați și pe celălalt prizonier. Și ca să nu existe îndoieli, dați-i drumul imediat. Îl aștept aici!

— Nu pot, domnia-ta, nu pot şi gata. Luaţi-mi viaţa, dar pe turcoaică nu pot să o dau. Pot numai să vă spun că, în curînd, în mănăstirea noastră se vor petrece evenimente cu totul neobişnuite.

— Nu mai spune! se rînji Zápolský. Nu care cumva se însoară cuviosceniilor lor călugării?

— Mai c-aţi ghicit, răspunse starețul. Vom avea nuntă la mînăstire. Dar nu de călugări. Aici se va cununa Djem, fratele sultanului. Vine la noi să-i botezăm, pe el şi pe mireasa lui, şi-apoi să-i cununăm pe amîndoi după legile bisericii noastre. Dacă v-aş da-o pe tînără, ar însemna că mă împotrivesc voinţei Sfîntului Părinte.

— Nu vă amăgiţi degeaba. Ăia de la Roma n-o să vă lase vouă un botez şi o nuntă de pomană, ca astea. Dar să ne înţelegem: eu n-o cer pe turcoaică; ţineţi-o voi, dac-o mai aveţi! Mie să mi-l daţi pe căpitan!

— Vai mie! Turcoaica! strigă părintele cuprins de chinurile iadului. Îşi făcu cruce şi se schimbă la faţă.

— Aşa e, şireţilor. Trebuia s-o fi păzit mai bine. O redobîndesc pe Fatma exact în acelaşi fel cum aţi luat-o voi de la castel. Sîntem chit!

— E cu neputinţă, bolborosea călugărul uitîndu-se năuc la Fatma, fără să-şi creadă ochilor.

— Dacă nu-ţi vine să crezi, atunci întreabă-l pe fratele Ambróz prin ce minune s-a schimbat în halul ăsta.

Ştefan Zápolský rîdea de răsunau văile.

Călugărul era fiert. Cînd ajunse în chilia destinată Fatmei şi îl găsi acolo pe Ambróz Opatovský, nici măcar nu mai fu în stare să se înfurie. Era pur şi simplu bolnav.

— M-ai înşelat, fiul meu.

Ochii lui blajini şi limpezi se pironiseră ca o mustrare asupra căpitanului îmbrăcat în şalvarii Fatmei şi înfăşurat cu vălul ei, pregătit, parcă, pentru întîlnirea cu starețul.

— Da, părinte, te-am înşelat, îi răspunse el bucuros că are vălul pe faţă ca să-şi ascundă roşeaţa din obraji, şi te rog să mă ierţi, deşi înşelătoria mea n-a fost decît un răspuns la înşelătoria călugărilor, care ar trebui să umble pe căile adevărului mai neabătut decît mine, un mirean păcătos. Am răzbunat o înşelăciune săvîrşită de fraţii dumitale întru Hristos. Am cugetul împăcat, numai inima mea e cuprinsă de părere de rău cînd mă gîndesc că n-ai

priceput jocul meu şi ai crezut cu prea multă nevinovăţie în schimbarea mea. N-am vrut să-ţi rănesc inima şi, dacă am făcut-o, eu te rog încă o dată să mă ierţi.

— Eşti liber, domnule.

Stareţul îşi stăpînea cu greu emoţia.

Mai întîi îl conduse în chilia sa şi arătă spre un colţ.

— Acolo e sabia dumitale, domnule.

Ambróz îşi luă arma.

— Şi dă-mi înapoi crucea domnule.

— Nu ţi-o dau, părinte. O voi păstra ca pe una din cele mai frumoase amintiri din viaţa mea. Dar chiar dacă aş vrea, n-aş mai putea, fiindcă acum străluceşte lîngă cea mai aleasă dintre inimile care au bătut pe acest pămînt. De aceea va fi o amintire şi mai scumpă pentru mine.

Ştefan Zápolsky era să plesnească de rîs cînd îl zări în capul scărilor, alături de stareţ, pe căpitanul său băgat în şalvari şi cu văl pe faţă. Scena era aşa de comică încît pînă şi Fatma, care se uitase la început cam speriată în jurul său, nu-şi putu ţine rîsul.

Numai Ambróz Opatovský nu putea să rîdă. Îşi smulse vălul şi strigă în urma stareţului care se îndepărta mut şi cu capul în pămînt:

— Ar trebui să rîd, părinte, dar nu mă bucur de biruinţa mea, pentru că văd că ţi-am rănit inima. Dar dacă nu s-ar fi întîmplat ce s-a întîmplat, mult mai multe inimi ar fi sîngerat. Aţi vrut s-o jertfiţi pe Fatma urzelilor Papei, fără să vă gîndiţi că aţi putea frînge nu numai inima ei, ci şi inimile altora!

— Dumneata o iubeşti?

În ochii stareţului nu era nici umbră de supărare, ci numai o caldă compasiune.

— Da, o iubesc, părinte, îi răspunse el îndreptîndu-şi privirile spre părul ei învolburat de adierea vîntului.

— Atunci fii fericit, fiul meu!

Stareţul ridică mîna deasupra lui. Şi în clipa aceea lui Zápolský îi fu dat să vadă minunea minunilor. Rîsul îi rămase în gît. Căpitanul lui îngenunche în faţa călugărului, primi în genunchi binecuvîntarea lui şi la urmă îi sărută mîna zbîrcită...

— Pare-mi-se că nu te bucuri că pleci de la mînăstire, îl zise Zápolský cînd căpitanul ajunse lîngă el.

— Mă despart greu fiindcă am întristat o inimă de aur, răspunse el. Acum, afară, sub bolta nesfîrșită, mi se învîrtește capul de atîta libertate și soarele mă orbește. Simt o strîngere de inimă, acum, cînd mă aflu din nou într-o lume de care aproape că mă dezvățasem în umbra și în liniștea mînăstirii.

— Te trimit înapoi, Ambróz, dacă mai trăncănești mult, îl luă la rost Ștefan Zápolský.

— A, nu, nu mai e nevoie să mă întorc, răspunse Ambróz. Trăind printre oameni care s-au îngropat de vii, mi-am întărit inima și nu mă mai tem de loviturile pe care le prevăd.

Pentru o clipă privirile lui Ambróz Opatovský se întîlniră cu privirile Fatmei.

— La dracu! strigă Zapolský. Îți rup capul dacă mai faci mutra asta de înmormîntare! Mai bine spune-mi cum i-ai tras pe sfoară pe călugări.

Într-o clipită Zápolský află și ce nu știa încă. Mulțumită maicilor, care se îngrijeau de ea, de cîte ori le ducea mîncare, putea să stea de vorbă și cu Fatma. Timp nu prea aveau de tăifăsuială, dar el era fericit și pentru cele cîteva vorbe schimbate cu ea. Cu timpul, a izbutit să le îmbuneze pe călugărițe. Cînd le-a povestit ce soartă o așteaptă pe Fatma dacă n-o scapă el, maicile s-au lăsat ușor convinse să-i facă rost de o pilă și au închis ochii și și-au astupat urechile în timp ce el pilea la gratii. Pe atunci încă nu știa cum o s-o scoată de la mînăstire. Se gîndea că după ce o să taie gratiile va putea să se strecoare în chilia ei ca să stea mai mult de vorbă cu ea. Noaptea umbla prin hrubele subterane căutînd o ieșire din labirintul lor. Dar n-a găsit nici un loc pe unde să poată fugi. Numai cînd l-a văzut pe Zápolský i-a venit ideea s-o îmbrace în rasa sa și s-o trimită cu seniorul afară.

— Totul mi-a izbutit, zise el rîzînd, uitînd o clipă de privirea mustrătoare a bătrînului călugăr.

— Chiar totul? întrebă Zápolský apăsînd pe cuvinte. Căpitanul pricepu la ce făcea aluzie.

Ștefan Zápolský vroia să afle dacă în liniștea sfîntă a mînăstirii izbutise să cucerească și inima Fatmei. Căpitanul se întristă.

— Greu de spus, zise cu privirea pierdută în zare.

— Vroiam să te felicit, dar îmi pare rău că nu pot s-o fac, îi zise Zápolský rîzînd încurajator. Acum dă-ți iute jos șalvarii de pe tine că-mi sperii bidiviul.

Ambroz Opatovský zîmbi.

— Altceva nu-mi mai rămîne de făcut, decît să arunc un rînd de șalvari și să intru într-altul.

Peste puțin timp, apărură din desiș, cu îmbrăcămintea schimbată, Fatma în șalvari, iar el în rasă și cu gluga pe cap. Zápolský sărise în șa.

— Și acum la drum! Eu călare, voi pe jos. Cred c-o să nimeriți la Trenčín și drumul vostru o să fie mai plăcut decît al meu.

Ambróz Opatovský își luă inima în dinți și puse, în sfîrșit, întrebarea care îl frămîntase din clipa cînd se reîntîlnise cu stăpînul său.

— Cu Omar ce este?

— Sapă și iar sapă. A ajuns așa de adînc că nu m-aș mira ca azi-mîine să mă poftească la un pahar de apă.

Ștefan Zápolský îi aruncă o privire Fatmei. În clipa aceea, chipul ei fu străbătut de un fulger de lumină.

La căpitanul său nu vroia să se uite.

Inima i se strînse de părere de rău.

Dădu pinteni calului și porni într-o goană nebună...

CEL MAI LUNG DRUM DE LA SKALKA LA TRENČÍN

MERGEAU UNUL LÎNGĂ CELĂLALT fără să-şi spună o vorbă. Dinaintea lor şoseaua se aşternea ca o panglică albă, acoperită de norii de praf stîrniţi de copitele calului.

Amîndoi erau cu gîndul la Omar, care, poate chiar în clipa aceea, striga biruitor:

— Apă! Apă!

Copacii de lîngă drum fremătau uşor trăgînd parcă cu urechea.

Se uitau la propriile umbre azvîrlite dinaintea lor în colbul drumului ca nişte săgeţi călăuzitoare şi li se părea că mai zăresc încă o umbră strecurată printre ale lor.

Ambróz Opatovský încerca zadarnic să alunge cea de a treia umbră.

— Aş fi fericit, Fatma, rupse el tăcerea, dacă drumul ăsta n-ar duce nicăieri şi n-ar avea sfîrşit. Dacă am merge pe el numai noi doi, mînă în mînă, pînă la nesfîrşit.

Fatma schimbă vorba. Începu să povestească despre păţaniile de la mînăstire.

— Să nu ne ferim, Fatma, de nişte lucruri pe care trebuie să le lămurim. Mergem pentru prima şi poate pentru ultima oară în viaţă către un ţel comun, deşi fiecare în felul său. Tu şi eu sîntem ca rîul ăsta, ca Vahul şi norii de deasupra lui. Vahul se duce la vale, pe cînd norii merg grăbiţi înapoi.

Mergeau atît de agale de parcă n-aveau motiv de grabă. Şi cu cît se îndepărtau mai mult de Skalka, cu atît mai încet mergeau. Ca să-şi lungească drumul, ei se opreau adesea şi se aşezau jos ca nişte călători osteniţi. Dar nici după odihnă nu păreau mai iuţi de picior. Paşii lor erau tot atît de grei ca tăcerea care le ţinea tovărăşie.

— Ce mare deosebire e între noi, Fatma, zise într-un tîrziu căpitanul. Inima ta saltă de bucurie, pe cînd a mea se înăbuşă ca sub apăsarea unui bolovan. Tu priveşti către un viitor fericit, pe cînd privirea mea se întoarnă de la el, pentru că pentru mine viitorul acesta e negru şi înfricoşător ca noaptea, ca o noapte fără lumina ochilor tăi.

— Greşeşti, Ambróz. Sufletul mi-e plin de tristeţe. Cînd mă gîndesc la tine, nu pot să mă bucur cu adevărat.

— Ţi-e milă de mine, Fatma! Fără milă, Fatma. La ce-mi slujeşte mila? Milă în loc de dragoste!

— Mi-e milă nu numai de tine, ci şi de mine. Simt că n-am să fiu fericită pînă ce n-am să te uit, fiindcă te iubesc şi pe tine şi pe Omar. Dar pe fiecare dintre voi într-alt fel.

— Da, într-alt fel, repetă el plin de amărăciune. Eu nu-s pentru tine decît atît cît praful de pe drum care-ţi colbuieşte piciorul şi vestmîntul. Un praf pe care poţi să-l scuturi de pe tine cînd pofteşti. Pe cînd Omar a pătruns în trupul şi în sufletul tău, îl porţi cu tine pretutindeni unde te aruncă furtunile sorţii. Nicăieri nu poţi scăpa de el.

— Deci ai înţeles asta, Ambróz! exclamă ea mişcată.

— Am înţeles Fatma şi simt!

— Şi totuşi te mai amăgeşti cu nădejdea că poţi schimba ceva ce nu se mai poate schimba, că poţi să birui o dragoste care a lăsat în mine mii de rădăcini adînci?

— Am crezut că am să pot, Fatma!

— Şi eu am crezut. În singurătatea de la mînăstire, în clipele de deznădejde, doream foarte mult să te pot iubi. Dar cînd eram mai covîrşită de această dorinţă, auzeam din

depărtare bubuitul tîrnăcoapelor în piatră. Nu puteam să nu-l văd pe Omar cum sapă în stînca neînduplecată, dovadă a nemăsuratei lui iubiri. Mi-era ruşine, mă frămîntam... Îi ceream, în gînd, iertare de mii de ori.... Şi dacă soarta va fi mai blîndă cu noi, unindu-ne pentru vecie, umbra acestui simţămînt mă va urmări neîncetat...

— Nu ai nici o vină, Fatma.

— Orice gînd, orice sentiment care nu se îndreaptă către Omar este o vină. Ce milă mi-e de tine, Ambróz!

— Tot milă! Numai milă! exclamă el răscolit pînă în adîncul fiinţei sale.

Se opri şi se aşeză la marginea drumului în iarba stufoasă. Fatma veni lîngă el şi-i zise:

— Acum, ca şi atunci la mînăstire, cînd din cauza gratiilor nu vedeam prăpastia care ne desparte, acum cînd te simt lîngă mine şi-ţi văd durerea, ţi-aş da cu bucurie jumătate din inima mea.

— Şi cealaltă jumătate lui Omar...

— Da, lui... răspunse privind visătoare la norii care lunecau pe bolta cerului.

— Ca apoi să-mi ceri înapoi jumătatea ce mi-ai dat...

Nu răspunse la vorbele lui îmbibate de amărăciune. Închise ochii.

— Iartă-mă Fatma! o imploră el. Te chinuiesc pe tine şi mă chinuiesc şi eu degeaba. Îmi dau seama că n-o să ne putem iubi niciodată. Am avut şi eu o slabă scînteie de nădejde că Omar nu va izbuti, că va părăsi aceste meleaguri şi că despărţirea va aşeza o prăpastie între voi. Că tu îl vei uita şi te vei apropia de mine. Dar ce mai pot nădăjdui? Pînă şi Zápolský crede că va izbîndi. Pleci de la Trenčín şi din viaţa mea. Pentru totdeauna.

Deasupra lor se aşternu o tăcere apăsătoare. Se auzea doar freamătul de frunză.

— La mînăstire m-am pregătit pentru clipa asta, Fatma, în pacea sfîntă a bisericii şi pe patul călugăresc din scîndură tare.

— Şi eu m-am pregătit, îi zise Fatma, dar pregătirea mea a fost mai uşoară, fiindcă după despărţire urmează împlinirea visului meu de demult, întîlnirea cu Omar. Egiptul... Fericirea pe care am dorit-o atît de mult... Tu însă...

Se opri. În colțul ochilor ei închiși licări o lacrimă...

Ambróz Opatovský fu cuprins de o adevărată febră. Se aplecă spre ea.

— Fatma! Tu mă iubești! Mă iubești mai mult decît vrei să recunoști față de mine și față de tine însăți...

— O, cît de fericită aș fi, oftă ea cu adîncă tristețe, să pot să vă iubesc pe amîndoi, să fiu a amîndorura, să vă văd pe amîndoi fericiți.

— Nu te poți împărți, Fatma! Dăruiește-te în întregime! O apucă ușor de umeri și o ridică spre el. Tu trebuie să fii fericită!

— Și tu? răspunse ea cu sfială la strigătul lui înflăcărat.

— Eu trebuie să fiu tare! îi răspunse el. Te rog, Fatma, i-ați vălul de pe față!

Fatma nu se mișcă și atunci el întinse mîinile și începu să-i dea jos vălul cu mișcări șovăielnice și delicate de parcă dezvelea o taină adîncă.

— Vreau să-ți văd chipul, Fatma, vreau să mi-l întipăresc pentru vecie în suflet!

Fatma îi simțea răsuflarea încinsă. Căpitanul îi ținea capul acoperit de valuri dese de păr, între palme. Se înșurubase cu ochii în ochii ei și se apropia cu buzele de buzele ei.

— Vreau să te sărut, Fatma! Să te sărut de multe ori ca să-mi ajungă pentru toată viața asta atît de zgîrcită cu mine!

— Nu! Nu! strigă ea, dar căpitanul îi înăbuși strigătul în sărutări.

— Ești a mea, Fatma! Și trebuie să fii a mea!

— Nu! Nu! strigă ea din nou smulgîndu-se din strînsoare. Căzu în iarbă cu fața în jos. Se cutremura toată de plîns.

Ambróz Opatovský o privi ca trezit dintr-un vis. Se apropie de ea vinovat și începu să o mîngîie pe păr.

— Iartă-mă, Fatma, iartă-mă!

— Ha! Ha! Ha!

Deasupra lor răsuna un hohot de rîs, dogit, spart.

Ambróz Opatovský sări în sus, iar Fatma își ascunse capul în iarbă.

În drum stătea un căpitan care juca cît se poate de bine rolul omului indignat.

— Ce-mi văd ochii? Un călugăr cu o fată care plînge! Frumos, n-am ce zice!

Ambróz Opatovský pufni în rîs fiindcă recunoscu în căpitan pe călugărul pe care îl întemnițase la castel.

— Îți stă bine uniforma mea, dar sper că nu ți s-a făcut chef să rămîi în ea.

— După cum văd, un om se poate simți bine și în rasă călugărească, îi zise călugărul cu un zîmbet strengărese pe buze. Ce importanță au hainele?

— Îmi pare bine că ai asemenea păreri. Dar, dezbrăcarea, iute!

Cît ai bate din palme, amîndoi își schimbară vestmintele. Ambróz Opatovský află că Zápolský dăduse drumul călugărului de îndată ce ajunsese la castel și îl pornise la drum în uniforma de căpitan.

— Cică ne-ai tăiat gratiile de la o fereastră, zise călugărul. Trebuia să fi tăiat cît mai multe.

— Ca să aveți pe unde fugi cînd vă apucă dorul de lume?

— Nu, îi explică zîmbind călugărul și scuturînd o pungă de bani. Ci pentru că seniorul tău e un om darnic. Cu banii lui am putea să ne punem gratii de aur!

Între timp Fatma se potolise, își șterse lacrimile și acum stătea și se uita la căpitan, îmbrăcat din nou în uniforma sa înzorzonată.

— Să fiu eu în locul dumitale, prietene, zise el cînd dădu cu ochii de Fatma, n-aș întrista-o, ci aș înveseli-o.

— Dacă ai fi în locul meu, te-ai convinge că de cele mai multe ori întristezi o femeie cînd vrei, cu tot dinadinsul, s-o înveselești.

— Văd că-ți place să filozofezi. Uiți că orice filozofie se termină cu lacrimi. Omul se bucură și se veselește numai atunci cînd mintea noastră tace mîle și lasă simțămintele să-și facă de cap.

Călugărul deveni pentru o clipă serios. Dar numai o clipă. După aceea spuse iar înveselit:

— Iar tu, fată, dacă dumnealui te mai face să plîngi, să ne dai de veste nouă, celor de la Skalka, să te mai furăm o dată.

— Iar eu o să vă mai trag o dată pe sfoară! îi răspunse Ambróz Opatosvký.

Oșteanul și călugărul se despărțiră rîzînd.

Fatma grăbi pasul.

— Alergi, Fatma, de nu mă pot ţine după tine. Te îndepărtezi de mine, mă laşi în urmă. Ia spune-mi: eşti supărată pe mine?

— Nu sînt supărată, dar mă doare orice gînd şi fiecare cuvînt. Mă ard sărutările tale, Ambróz. Din pricina lor îmi simt sufletul mistuit în flăcările iadului. Îmi tulbură privirile şi îmi leagă picioarele. Nu mai ştiu bine ce vreau. Parcă mă părăsesc puterile şi mi se pare că nu mai sînt în stare să ajung la capătul drumului.

— Ai să ajungi, Fatma, ai să fii fericită. Vei ajunge la Omar şi dacă s-ar întîmpla să rătăceşti drumul, voi avea eu grijă să te călăuzesc. Eşti legată de Omar cu lanţuri grele; dacă mi-aş pune toate puterile să le rup, m-aş simţi ca un răufăcător. Prada nu mi-ar aduce noroc şi fericire.

Lung drumul şi totuşi s-a încheiat. Fără să-şi dea seama cum, s-au trezit urcînd pe panta abruptă care ducea la porţile castelului.

JERTFA CEA MAI GREA

PESTE CASTELUL TRENČÍN COBORA amurgul, acoperind cu umbre dese curtea şi puţul în lucru. În jurul fîntînii se aflau corturile în care se odihneau lucrătorii după truda grea de peste zi.

Omar se aplecase deasupra puţului, privind în adîncul lui negru. Pe urmă se uită în sus, parcă nerăbdător să vadă răsărind luceafărul de seară. Dar el nu privea nici cerul, de pe care se topea răsuflarea rubinie a apusului, şi nici nu pîndea primul licăr al luceafărului de seară. Ochii lui se agăţaseră de o fereastră la care se arăta, din vreme în vreme, fata cu văl.

Castelul era cufundat în tăcere, numai de undeva, din curtea de jos răzbătea cîntarea legănată şi plîngăcioasă a oştenilor.

Omar nu băgă de seamă că două siluete se apropie de fîntînă. În clipa aceea, pentru el nu exista decît fereastra

de la etajul al treilea. Toate simțurile lui erau îndreptate într-acolo.

— Omar!

Un strigăt de bucurie îl smulse din trista lui îngîndurare.

Se răsuci și holbă ochii.

— Fatma! strigă el înlemnit de uimire.

Cînd Fatma se apropie de el, Omar închise ochii, orbit, parcă, de chipul ei.

— Fatma! Tu ești? îngîimă el după ce își mai veni în fire. Să fie oare adevărat că te pot îmbrățișa și săruta?

Dar buzele ei aprinse stăviliră șuvoiul vorbelor neîncrezătoare. Și atunci își dădu seama că nu e vis, ci adevărul adevărat.

Ambróz Opatovský stătea tăcut și nemișcat lîngă un cort. Zîmbea puțin amar, puțin fericit, ca omul care aduce jertfa cea mai mare...

— Eu sînt, Omar, eu, îl încredința ea și cu vorbele și cu buzele, eu sînt, și n-am să te mai părăsesc niciodată! Am s-o rog în genunchi pe doamna să-l îmbuneze pe soțul ei Štefan Zápolský ca să-mi dea voie să rămîn mereu lîngă tine.

— Nu e nevoie să rogi pe nimeni, zise Ambróz Opatovský. În calitate de căpitan al castelului îți poruncesc să nu-l părăsești nici o clipă.

Fatma se uită la el cu surprindere și recunoștință.

— Nu știu cum să-ți mulțumesc pentru porunca ta, Ambróz. Știu că seniorul se va supăra pe tine.

— Orîcît s-ar supăra, tot n-o să mă silească să-mi retrag porunca.

Omar se apropie de el.

— Noi ne-am mai văzut, zise Omar, și nu numai aici la castel...

— Da, la hanul din Nové Mesto, îi răspunse căpitanul, unde ți-am încercat puterea să văd dacă meriți să mă bat cu tine.

— Dacă crezi că a sosit ceasul acela, eu sînt gata, se oferi Omar.

— Alt ceas a sosit, Omar, alt ceas. Ceasul cînd trebuie să-ți strîng mîna. Nu tu ești de prisos acum, ci eu. Eu n-aș

fi în stare să cîştig inima Fatmei chiar dacă aş săpa două fîntîni ca asta.

— Îţi mulţumesc, îi răspunse Omar simplu şi sincer mişcat.

— Cît mai ai pînă să dai de apă? îl întrebă căpitanul strîngîndu-i mîna.

— Nu ştiu, dar cred că foarte puţin. Se apropie, în sfîrşit, ziua cînd o să ţîşnească apă din stînca asta cumplită.

— Îţi doresc din toată inima ca să ajungi la ea cît mai repede, zise el, apoi, după ce lăsă mîna lui Omar, adăugă: Fatma o să fie fericită, Omar. Alah al vostru să vă ajute şi să vă ocrotească dragostea!

Se întoarse şi plecă cu paşi greoi de parcă părăsea un cimitir, după o înmormîntare.

Fatma îşi lipi capul de pieptul lui Omar şi începu să plîngă.

— De ce plîngi, Fatma?

Omar o mîngîia pe păr cu mîna fierbinte ca jeratecul.

— Nu ştiu...

Ambróz Opatovský mai apucă să audă răspunsul ei rostit în şoaptă.

El ştia de ce plînge. Plîngea pentru că inima îi era răvăşită de prea multe furtuni. Plîngea de fericire că dorinţa ei cea mai fierbinte ajunsese a se împlini. Şi mai plîngea pentru că drumul către fericire trecea printr-un suflet jertfit...

Ambróz Opatovský iuţi paşii şi dispăru din curte fără să se mai uite înapoi. În uşă se ciocni cu cineva pe care, dus pe gînduri cum era, nu-l observase.

Se opri mirat. În faţa lui se afla fata cu vălul.

Se înveseli.

— Tu eşti, Magda?

— Eu, domnule căpitan,

— Scoate-ţi vălul, comedia s-a isprăvit.

— Am băgat de seamă. M-am uitat mai înainte de la fereastră, dar turcul nu m-a mai băgat în seamă. Nu i-am mai atras privirile.

— Acum poţi să atragi alte priviri. Şi mai cu folos.

Îi zîmbi. Chipul fetei era ca para focului.

— Eşti frumoasă, Magda. Cel puţin tot atît de frumoasă ca Fatma.

O mîngîie în joacă pe obrajii ca doi bujori.

— Frumoasă zici... Fata se uită visătoare la el cu niște ochi negri ca mura. Dar ce folos dacă după frumusețea mea nu tînjește omul pe care-l știu și-l vreau eu.

— Trebuie să ai răbdare, Magda, îi dădu el curaj. Și mai ales să ai grijă să-ți arăți frumusețea numai omului căruia vrei să i-o dăruiești.

Nu apucă să-i răspundă, pentru că se făcu iute nevăzută.

Ambróz Opatovský rîse. Își aduse aminte de o întîmplare petrecută într-o seară de vară. Stătea în turnul său și se uita în curte. Vedea îndrăgostiții cum se furișau unul spre celălalt. O singură fată umbla de colo-colo prin curte și se uita spre turnul lui de parcă ar fi vrut să momească pe cineva. A coborît din turn și s-a apropiat pe nesimțite, pe la spate, de ea.

— Pe cine cauți? a întrebat-o.

Era Magda asta de acum.

— Nu știu i-a răspuns ea.

— Tu nu ai nici un iubit?

— Nu am!

— Atunci du-te și caută-ți.

— Asta și fac, i-a răspuns Magda.

— Îți urez noroc, i-a zis el.

Dar abia acum îi trecu prin minte o bănuială care îl înveseli.

— N-oi fi eu omul pe care-l caută?...

OAMENI CARE FUG

AMBRÓZ OPATOVSKÝ ÎL GĂSI PE senior în grădină, în chioşcul plin de boarea rece a serii şi de aromele trandafirilor. În faţa chioşcului se aprindeau la ceasul acela făcliile.

Zápolský se afla acolo cu toată familia sa. Cu soţia şi cei patru copii. O adevărată idilă de familie.

— A, domnul căpitan, îl întîmpină bucuroasă Hedviga Zápolská care îl zărise prima şi băgase de seamă că se codeşte să se arate ca să nu le strice dulcea tihnă.

Ştefan Zápolský îi întinse mîna şi-l măsură cu o privire iscoditoare.

— Eram gata să cred că nu mai vii. E atît de lung drumul de la Skalka pînă aici?

— Îngrozitor de lung, îi răspunse căpitanul silindu-se să zîmbească. Pe jos e mai lung decît călare.

Seniorul continuă să-l iscodească din priviri. Căpitanul își lăsă capul în jos temîndu-se parcă să nu-i ghicească în ochi întîmplările lungii călătorii de la Skalka la Trenčín.

— Important este că te-ai întors, îi zise Štefan Zápolský, luîndu-l de braț. Hai să ne plimbăm și să-mi povestești tot.

Mergeau pe o potecă mărginită de trandafiri înfloriți. Dacă cineva ar fi fost curios să afle cîți trandafiri erau în grădină, s-ar fi oprit cu numărătoarea exact la o mie. Fiindcă la nașterea fiului său Jan, Štefan Zápolský cumpărase o mie de trandafiri de prin țările de la miază-zi și-i sădise în grădina sa.

— Mai înainte de toate, să-mi spăl cugetul de păcate, domnia-ta, începu Ambróz Opatovský. Am abuzat de puterea mea. Am dat o poruncă ce s-ar putea să nu fie pe placul dumneavoastră. Dacă este așa, eu sînt gata să primesc orice pedeapsă, dar vă rog să nu o retrageți.

— Ce-ai poruncit și cui?

— Am poruncit Fatmei...

— Ha! Ha! Ha! Hohoti seniorul. Fatmei poți să-i poruncești ce vrei, nu te împiedecă nimeni. Dar o să-ți îndeplinească porunca?

— Sînt sigur că o s-o îndeplinească întocmai. I-am poruncit să nu-l părăsească o clipă pe Omar.

Făcînd această mărturisire, vocea îi cam tremura. Își lăsă capul în jos.

— Asta i-ai poruncit?

— Da, asta...

— Dumnezeu să mi te ție, Ambróz! Acum sînt lămurit.

Îl îmbrățișă părintește și îi zise:

— Capul sus! Ești un bărbat adevărat. Un bărbat în stare să lase să-i scape vînatul după care nu i-ar rămîne decît să întindă mîna. Pe un astfel de om nu-l poate doborî nici o lovitură, nici o pierdere. Ai dovedit că ești în stare de o mare stăpînire de sine. Pentru porunca pe care i-ai dat-o Fatmei nu meriți pedeapsă, ci o strîngere de mînă. Iar acum o veste bună: mîine dis-de-dimineață pornim către Orava. Numai noi doi...

— La vînătoare?

— Da, la vînătoare, iar singuri cu munții și pădurile. Singurătatea tămăduiește rănile sufletului.

— Eu pot să merg, dar dumneavoastră? Aţi putea părăsi familia acum cînd vă văd atît de fericiţi?

— Trebuie să plec, altfel m-aş sufoca şi nici n-aş mai şti cît de fericit sînt. Cîteodată mă gîndesc că fericirea mea e ca un măr frumos. La un asemenea măr te uiţi de departe, nu trebuie să-l tai ca să te uiţi înăuntrul lui...

După o scurtă clipă de tăcere el adăugă:

— Dacă aş găsi în el un vierme păcătos şi viclean?...

Dinspre intrarea în grădină ajunse pînă la ei un freamăt de glasuri.

Curînd aflară că seniorul e căutat de o solie.

— De unde sînt? întrebă el pe omul învestit cu rangul de castelan.

— De la Roma, îi răspunse acesta.

— De la Papa?

Şi seniorul şi căpitanul avură o presimţire urîtă.

— De la Papa.

— Condu-i în sala cea mare. Vin imediat. Papa ăsta n-o fi avînd şi alte treburi mai importante? zise el nervos către căpitan în timp ce se duceau să-şi întîmpine oaspeţii.

Luă din mîna trimişilor scrisoarea Papei, pecetluită cu peceţi grele. Le oferi găzduire şi ei primiră, dar numai pentru o noapte. Ziceau că trebuie să se întoarcă urgent la Roma, fiindcă Sfîntul Părinte era grav bolnav.

— În acest caz vă veţi înapoia fără răspunsul meu, declară Ştefan Zápolský. Fiindcă orice ar cere Sfîntul Părinte de la mine, eu nu pot să-i dau un răspuns pripit. Răspunsul îl voi trimite mai tîrziu prin oamenii mei.

Rămînînd singur cu căpitanul, Zápolský se apucă să citească scrisoarea. Deodată se făcu alb la faţă, îşi încleştă pumnii şi începu să înjure. Mai citi o dată furios, apoi strînse în pumn hîrtia de parcă vroia să stoarcă din ea cerneala cu care fusese scrisă.

— Ce neruşinare! Ce neruşinare! începu el să strige.

Căpitanul murea de curiozitate să afle ce este.

— Ce vrea Papa?

— Mă ameninţă cu afurisenia dacă nu mă supun voinţei lui! E de două luni bolnav la pat şi tot nu ne lasă, tot mai vrea să-i boteze şi să-i cunune pe Djem şi pe Fatma.

Căpitanul luă de la el scrisoarea şi o citi.

Papa nu socotea că este bine ca botezul şi cununia să aibă loc în mînăstirea de la Skalka. Revenea la ideea sa iniţială de a oficia aceste ceremonii la Roma, în faţa întregii lumi. Îşi dădea seama că Zápolský putea să împiedece transportarea turcoaicei de la Skalka la Roma şi de aceea îi trimitea această scrisoare dîndu-i de ştire că va fi afurisit dacă nu se va supune şi va încerca să se pună de-a curmezişul.

Afurisenia era o pedeapsă îngrozitoare. În oraşele puse sub interdicţie clopotele nu mai băteau, preoţii nu mai oficiau slujbele religioase, porţile bisericilor se închideau şi întreaga populaţie devenea o pradă a iadului lipsită de apărare...

— Ce veţi răspunde, domnia-ta?

— Nimic, Ambróz, absolut nimic. Mîine plecăm la vînătoare şi apoi vom vedea.

Apoi vom vedea... Cuvintele acestea îl neliniştiră pe Ambróz Opatovský. Se temea că seniorul se va speria de interdicţie...

Urca disperat scările ce duceau în odaia sa, pe care n-o mai văzuse de atîta vreme.

Nu se gîndea decît la un singur lucru: ce să facă în caz că Ştefan Zápolský se va pleca în faţa hotărîrii Papei, cum s-o împiedece pe Fatma să ajungă la Djem.

În timpul acesta, jos în curte, Omar şi Fatma stăteau pe o grămadă de pietre şi discutau.

— Mi-e tare frică de Djem, zicea Fatma. De la mînăstire am scăpat, dar ce va fi de aici încolo? Are de partea lui pe omul cel mai puternic din lume.

— Eu nu mă tem, Fatma, îi zise foarte hotărît. Stăpînul tău este seniorul de Trenčín, care nu mai poate face ce vrea cu tine fiindcă şi-a dat cuvîntul! Trebuie să aştepte să vadă dacă-mi duc misiunea pînă la capăt. Iar dacă o să-i întind o cană cu apă, vei fi a mea!

— Şi dacă nu s-ar ţine de cuvînt?

— Îl omor! Iar fîntîna dragostei noastre va deveni mormîntul meu!...

— Şi al meu! strigă Fatma.

În seara aceea Ambróz Opatovský n-a putut adormi cu nici un chip. Parcă dăduse ciuma în el, aşa se zvîrcolea în

așternut. Era nici treaz, nici adormit, luptîndu-se cu tot felul de vise, care mai de care mai urîte, cînd a auzit un tropăit în curte.

Sări din pat și se aplecă peste fereastră.

— Ce se petrece? strigă el.

— Un străin vrea să intre cu orice preț la castel, i se răspunse. În ceas de noapte noi nu dăm nimănui drumul înăuntru fără porunca dumneavoastră.

— Cum arată străinul?

— Nu i-am văzut chipul, fiindcă e tot înfășurat într-o pelerină. Dar vă pot spune că a venit într-o trăsură cum n-am mai văzut.

— Dați-i drumul imediat! porunci căpitanul.

— Zice că vrea să stea de vorbă cu seniorul!

„Ei, își zise căpitanul. Trebuie să fie om de seamă de vreme ce îndrăznește să-l scoale pe Štefan Zápolský în toiul nopții! Căpitanul se duse și-l trezi pe senior. Seniorul îl bodogăni tot timpul pînă ajunseră în curte unde se pomeniră în fața unei calești minunate. Pe ușa caleștii nu se zărea nici un blazon. Cu toate acestea Štefan Zápolský se liniști și iuți pasul curios să vadă cine era omul care îi făcea atîta cinste.

— Prietene! Salvează-mă! se auzi un văicărit cînd ușa trăsurei se crăpă.

— O! Ce surpriză plăcută!

— Sst! îl imploră musafirul nocturn. Nimeni n-are voie să mă vadă, nimeni nu trebuie să știe că sînt la tine!...

Era regele Ladislau. Fugise de Beatrice, de care nu mai putea scăpa cu nici un fel de scuze. Ajunsese la Trenčín poate chiar în clipa cînd regina îl aștepta aprinsă de dorință în palatul ei de la Strigoniu. Îi făgăduise că va veni. Se jurase că n-o să se mai lase așteptat zadarnic.

Seniorul de Trenčín îl instală pe rege în cele mai bune odăi ale palatului său și, împreună cu căpitanul, îl slujiră cu cele de trebuință. Cînd regele adormi, Štefan Zápolský zise:

— Vom pleca trei la Orava. Regele, tu și eu. Citește-i-trei fugim în codru de femei sau din pricina femeilor...

A doua zi, Ștefan Zápolský și soția, pentru prima oară în viață s-au despărțit fără cuvenitele obiceiuri solemne. Caleașca regelui a fost trasă chiar la intrarea în aripa unde se aflau odăile pentru oaspeți. Aproape la fiecare fereastră se ascundea cîte cineva care pîndea să vadă chipul ciudatului oaspete. Dar nimeni n-a putut vedea și afla nimic.

— Bietul Ladislau! L-a costat scump tronul Ungariei, zise Ștefan Zápolský, rîzînd, în timp ce se urca în trăsura sa împreună cu căpitanul.

ALAH, ALAH! APĂ!?

ABIA PLECASERĂ CELE DOUĂ TRĂsuri din Trenčín cînd ulițele se umplură de oameni care discutau cu înflăcărare. Din toate părțile porniseră să bată clopotele.

— A murit Papa!

Vestea trecea de la om la om umplînd orașul de tristețe.

Dar doi oameni primiră vestea morții lui cu inimile bătînd de bucurie. Omar și Fatma. Nu puteau să nu se bucure de moartea celui mai puternic sprijinitor al lui Djem.

Dar fericirea lor fu de scurtă durată.

— Unul s-a dus, zise Omar întristîndu-se, și altul vine. Poate că vine unul și mai rău.

— Alah ne va avea în paza lui, zise Fatma ca să-și dea curaj.

Trecea zi după zi, și săptămînă după săptămînă. Seniorul de Trenčín tot nu se întorcea cu musafirul lui ciudat și cu căpitanul său. Nu se știa nimic de ei. Dar nici nu le

purta cineva de grijă, pentru că toată lumea era deprinsă cu plimbările lui lungi în munți și cu înapoierile tîrzii și neașteptate. Cei de la castel au început să se neliniștească abia după o lună de la plecare. Pricina nu era însă seniorul și căpitanul lui, ci necunoscutul musafir.

La Trenčín își făcuse apariția un alt musafir de vază, episcopul Toma Bakoc, care se speriase văzînd că Zápolský nu este acasă.

— E de rău, începu el să se plîngă Hedvigăi Zápolský. A dispărut regele și de o lună întreagă nu știm nimic de el!

— Regele n-a dispărut, îl consolă Hedviga Zápolská. E bine sănătos și se bucură de aerul de munte!

Toma Bakoc răsuflă ușurat aflînd că regele e la vînătoare cu seniorul de Trenčín și se grăbi să-i trimită reginei știrea:

„*L-am găsit. Îl voi aduce peste cîteva zile, după ce vom rezolva unele lucruri urgente.*"

— De la treburile astea urgente o să i se tragă moartea Beatricei, bombăni el în timp ce înmîna mesajul solului ce urma să-l ducă reginei.

Toma Bakoc a mai așteptat mult pînă să se înapoieze vînătorii. Cînd, în sfîrșit, au apărut și l-a văzut pe regele Ladislau, care nu se mai ferea, episcopul s-a bucurat din inimă.

— Majestatea-sa arată extraordinar, extraordinar! exclamă el entuziasmat, dar fu gata să-și ia iute vorba înapoi cînd îl văzu pe rege pălind de furie.

— Ce cauți aici? se răsti el la episcop.

— Am venit să vă caut! Toată țara e alarmată de dispariția măriei-tale.

— E îngrozitor! Nu poate omul să se ducă într-un anumo loc că se și întoarce țara cu susul în jos.

— Mai bine de o lună de zile nu s-a știut nimic de majestatea-voastră!

— Mai bine de o lună? Regele se miră sincer. Mie mi se pare că abia ieri am plecat de la Buda! Tot Beatrice? întrebă el cu teamă în ochi.

— Despre asta mai tîrziu, majestate.

Toma Bakoc nu vroia să-i strice cheful de tot.

— Foarte bine zis. Mai tîrziu, zise regele îngîndurat. Dar n-a fost ea persoana cea mai neliniștită?

— Majestatea-voastră nu greşeşte.

— Şi ai venit ca să mă duci la ea?

— Aţi ghicit, majestate.

Toma Bakoc era zăpăcit de-a binelea.

— *Dobrje, dobrje*, îi răspunse rîzînd de parcă îşi adusese aminte de o întîmplare veselă. Dar în capul lui se născuse un şiretlic. Mîine la prînz pornim definitiv pe drumul crucii. Astăzi însă vreau să ne veselim cum se cuvine!

— Ascultă, prietene, întrebă Toma Bakoc cînd rămase singur cu Zápolský, nu ştii ce-i cu regele de nu se mai sperie atît de tare de regină?

— S-o fi sălbăticit în codrii Oravei şi vrea s-o sugrume, îi răspunse Ştefan Zapolský înveselit.

Zápolský află de la Toma Bakoc de moartea Papei şi se bucură din tot sufletul. Destul se necăjise din pricina ameninţărilor lui.

— Tu ce crezi, prietene, se interesă el, avînd încă anumite îndoieli, noul Papă o să aibă aceleaşi gînduri cu Djem şi cu Fatma? Tot o să vrea să-i boteze şi să-i cunune?

— Pot să te asigur că-i lasă în pace, îi răspunse Toma Bakoc cam încruntat. Urmaşul nevrednic al lui Inocenţiu al VIII-lea n-o să vrea decît să stoarcă cît mai mulţi bani din afacerea cu Djem[1].

Dr. Lázár Gyula, în lucrarea sa, *Az Ozmán uralom története* (Franklin-Társulat, Pest, 1877) relatează în felul următor destinul lui Djem, ulterior evenimentelor narate aici (vol. I, p. 306—307), „Cînd după moartea lui Inocenţiu al VIII-lea, scaunul Sfîntului Petru fu ocupat de răufamatul Rodrigo Borgia, de neam spaniol, sub numele de Alexandru al VI-lea, soarta lui Djem a fost şi mai tristă. Papa Alexandru al VI-lea, care avea nevoie de mulţi bani pentru excentricităţile sale, îl socotea pe fratele sultanului un fel de marfă, pe care era hotărît s-o vîndă celui care oferea mai mult. De aceea, l-a trimis la Istambul pe Giorgio Bucciardo, cu misiunea secretă de a se strădui să umfle bine lucrurile şi să-l prezinte pe Djem ca un inamic extrem de periculos. Sultanul a crezut că regele Franţei, Carol al VIII-lea, intenţionează să-l răpească pe Djem de la Roma, să-l pună în fruntea oştilor creştine şi să cucerească Imperiul Otoman. Necunoscînd situaţia din Europa, sultanul s-a temut, iar pe trimisul papei l-a ţinut la mare cinste. Din scrisoarea pe care i-a trimis-o el Papei, la 15 septembrie 1494, reiese clar cam ce fel de ştiri îi furniza Papa sultanului. Printre altele, în această scrisoare, Baiazid al II-lea scria: „*Sfătuindu-mă cu trimisul majes-*

— Însemnează că lui Omar și Fatmei nimic nu le mai stă în cale, constată mulțumit Ștefan Zápolský.

— Uite că de asta mă bucur și eu, zise Toma Bakoc. Am îndrăgit și eu perechea asta de turci. Mă mir însă de tine. Știam că-l urăști din inimă pe turc. Acum văd că ții la el.

— Aș putea să nu țin la un om capabil de o asemenea minune cum este fîntîna de la castelul meu?

— Fîntînă o fi ea adîncă să-ți vină amețeală, dar apă încă nu are!

— N-are importanță! Și apoi, dacă văd că se mai lungește mult povestea asta cu săpatul, îi dau papucii lui Omar să se ducă unde poftește cu Fatma lui cu tot.

Cînd s-a aflat că regele e la castel, tot tîrgul a început să fiarbă. Mai marii orașului s-au strîns la repezeală, iar starostele și-a încropit o cuvîntare presărată cu multe floricele, vrînd să spună ce cinste se făcea orașului lor și fiecărui tîrgoveț în parte prin vizita măriei-sale.

Deputația a fost bine primită, la castel, dar starostele n-a găsit, cu toată osteneala ce și-a dat-o, un prilej cît de mic ca să-i dea drumul și să rostească frumoasa sa cuvîntare. Apoi s-a lăsat păgubaș. El și tovarășii săi au fost conduși într-o sală de petrecere mare cît o biserică, fiind așezați la masa hărăzită dintotdeauna reprezentanților orașului unde nici n-a mai îndrăznit să deschidă gura. Mesele

---

tății-voastre am ajuns amîndoi la concluzia că pentru liniștea și onoarea majestății-voastre, ca și pentru liniștea și onoarea mea, ar fi de dorit ca fratele meu, ca om muritor ce se află, să fie executat. Mi-ați face cea mai mare bucurie. Dacă sînteți dispus să-mi îndepliniți dorința, și nu mă aștept la altceva de la înțelepciunea majestății-voastre, vă veți grăbi ca, prin mijloacele pe care le veți socoti de cuviință, să-l eliberați pe fratele meu Djem cît mai curînd de suferințele acestei vieți amare, îndreptîndu-i sufletul către o lume în care va găsi mai multă liniște decît aici jos. Dacă majestatea-voastră îmi va îndeplini dorința, mă angajez să depun oriunde trei sute de mii de galbeni, pe care îi veți putea ridica îndată ce fratele meu va fi eliberat de povara vieții. În afară de aceasta, făgăduiesc să rămîn toată viața un prieten și un aliat credincios al majestății-voastre." La sfîrșitul scrisorii, sultanul depune jurămînt solemn pe *Coran* că va respecta întocmai angajamentele pe care și le-a asumat prin respectiva scrisoare. După această scrisoare nu mai putea exista îndoieli cu privire la soarta lui Djem. Deși mai tîrziu Papa, înfrînt de Carol al VIII-lea, l-a predat francezilor, otrava lui Borgia și-a făcut efectul ucigător..."

s-au umplut de străchini și carafe. Regele mînca la întrecere cu tîrgoveții care se grăbeau să înfulece ca să se îndoape pentru o lună de aici înainte, cu minunățiile bucătarului de la castel și cu licoarea ca aurul din pivnițile seniorului.

Regele era într-o dispoziție nemaipomenită.

— *Dobrje, dobrje*, zicea el într-una.

Mînca cu poftă, încîntat de bucate și numai pe la miezul nopții s-a ridicat de la masă, luîndu-și rămas bun de la comesani, înveselit și zîmbitor.

— Mîine să nu dormi, prietene, îl amenință el cu degetul pe Toma Bakoc. Pe la prînz pornim la drum.

Toată seara își storsese Toma Bakoc creierii ca să priceapă motivul veselirii majestății-sale, care ciocnea mereu cu el și îl copleșea cu atenții. Episcopului nu-i scăpase că se tot apleca spre Štefan Zápolský și îi tot șoptea cîte ceva la ureche.

Abia cu un ceas înaintea prînzului află el ce anume însemnau șușotelile lor. Atunci, prin fereastra deschisă, răzbătu pînă la el un strigăt:

— Alah, alah! Apă!

Se trezi din somnul său adînc și se repezi la geam. De la fereastră se vedea exact la puțul lui Omar. Oamenii alergau într-acolo și căscau ochii la Omar, care tocmai ieșea din fîntînă cu chipul însuflețit, cocoșat de greutatea unei căldări din care săreau stropi de apă pe piatra din curte prefăcîndu-se în perle sclipitoare.

Dar ce se întîmplase? Din curtea cu fîntîna, grămada de oameni se îndreptă în goană în altă direcție. Toma Bakoc se repezi la fereastra din cealaltă parte a dormitorului. Și cînd văzu ce se petrece, rămase ca trăznit.

Caleașca regelui era în curte și Ladislau, însoțit de Štefan Zápolský se pregătea să se urce în ea. Regele zîmbea. Dar rătăcind cu privirile în jur, el dădu cu ochii de Toma Bakoc. Zîmbetul îi pieri ca prin farmec, și, speriat de parcă văzuse o stafie, întinse mîna iute lui Zápolski și porunci vizitiului:

— Mînă! Cît poți de repede!

Toma Bakoc își reveni repede.

— A! Va să zică asta puneai la cale? Dar nu-mi scapi tu mie! mormăia în timp ce arunca hainele alandala pe el.

Ajunse jos în clipa cînd calcașca ieșea pe poarta cea mare. Se izbi de Ștefan Zápolský care părea că-l așteaptă.

— Te sfătuiesc, dragă prietene, să nu te grăbești prea tare. Ascultă-mă, nu porunci să ți se pregătească trăsura!

— Înhămați caii! strigă episcopul ca ieșit din minți.

După puțin timp apăru și trăsura lui. Se aruncă întocmai ca un nebun în ea, fără să-și mai ia rămas bun de la Ștefan Zápolský.

Seniorul, căpitanul și castelanul începuseră să rîdă cînd episcopul porunci să se înhame caii. Și se porniră mai tare pe rîs cînd trăsura sosi și episcopul se aruncă în ea.

Cînd chicoteau ei mai tare, trăsura se desfăcu în bucăți ca atinsă de o nuia fermecată. Toma Bakoc țipă îngrozit și începu să se zbată cu disperare printre resturile trăsurii. Sculîndu-se, în sfîrșit, în picioare, văzînd roțile fără șină și fără osii, spițele risipite în toate părțile ca niște oscioare, văzînd că lipseau toate cuiele, înjură cum n-a mai înjurat vreodată un episop.

— Cine mi-a făcut-o?

— Eu, zise castelanul oprindu-se din rîs. Vocea îi tremura.

— Tu? Episcopul se apropia de el cu pumnii încleștați.

— Eu, îi răspunse omul prinzînd iar curaj. Eu am avut grijă ca toată trăsura să se facă mii de bucăți de îndată ce te vei urca în ea. Dar am făcut-o la porunca severă a regelui.

— Regele ți-a poruncit? bolborosi el și mîinile îi căzură fără vlagă de-a lungul trupului.

— Vezi, deci, că nu mai e nimic de făcut, îl consolă Zápolský. I-o fi făcut bine regelui aerul din Orava de i-a trecut prin cap o asemenea trăznaie. Numai un lucru nu pricep eu: de ce nu s-a desfăcut trăsura la prima smucitură a cailor, ci numai după ce te-ai urcat domnia-ta în ea?

— Asta nu pricep nici eu, zise castelanul.

Ștefan Zápolský îl luă pe episcop de braț.

— Capul sus, prietene. Hai acum să bem apă din fîntîna mea!

Cînd apărură în cealaltă curte, mulțimea se dădu la o parte și le făcu loc să treacă.

Lîngă fîntînă se îmbrățișau Omar cu Fatma, plîngînd de bucurie. Era liniște, o liniște adîncă, pentru că fiecare simțea că e clipa nădejdilor împlinite...

Cînd Omar băgă de seamă că domnul Zápolský se afla numai la cîțiva pași de el, se desprinse de lîngă Fatma, se îndreaptă cu demnitate și zise:

— Domnule! Am scos apă din neînduplecata stîncă a Trenčínului.

— Ai făcut chiar mai mult, Omar. Mi-ai smuls și mie o lacrimă din ochi, zise el mișcat, apropiindu-se de turc și strîngîndu-i mîna.

Pe urmă se întoarse către Fatma.

— Ești liberă, Fatma. Poți pleca oriunde vrei. Și cînd îți vei aduce aminte de zilele și anii robiei tale, tu să te simți fericită, pentru că te-a scos din robie o dovadă de dragoste care ne va supraviețui nouă tuturor și generațiilor ce vor veni după noi, purtînd peste veacuri amintirea lui Omar, a ta și a iubirii voastre credincioase!...

Seniorul de Trenčín întinse mîna fostei sale roabe.

Atunci se apropie de fîntînă doamna Hedviga Zápolský O îmbrățișă pe Fatma, o sărută și îi zise:

— Fii fericită, Fatma!...

Și nu fu ochi lîngă fîntînă care să nu se umezească de roua lacrimilor...

Omar dădu poruncă de plecare. Se pregătise demult, demult pentru această clipă. Oamenii lui începură să scoată cămilele din grajd și să le încarce cu poveri grele.

În momentul acela veni lîngă Fatma căpitanul Ambróz Opatovský. El scoase din buzunar o minunată brățară și i-o puse la mînă. Ștefan Zápolský și Toma Bakoc recunoscură brățara și își zîmbiră.

— Ia acest dar, Fatma, zise el încet de tot, ca să-ți aducă aminte de mine.

— Îți mulțumesc, Ambróz, îți mulțumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine.

Îi strînse mîna și îl sărută pe frunte.

Căpitanul ar fi vrut s-o mai ia o dată în brațe și s-o sărute. Dar nu fu în stare să facă nici o mișcare.

— Rămîi cu bine, Ambróz, auzi el ultimele ei cuvinte și nici nu știu cînd Omar o luă pe sus și o urcă pe o cămilă încărcată de covoare moi.

— Și eu îți spun rămas bun, îi zise Omar strîngîndu-i mîna. Mă despart de tine și îți rămîn pe vecie îndatorat. Nu există cuvinte și nici comori care să te răsplătească

pentru că ai fost o rază luminoasă și caldă în bezna și frigul care au înconjurat-o pe Fatma mea, părăsită de toată lumea...

După o clipă, caravana se urni și mulțimea o dată cu ea. Lîngă fîntîna dragostei rămase doar Ștefan Zápolský cu oamenii săi. Se aplecă deasupra căldării, luă o cană de apă, o umplu și bău dintr-o răsuflare.

— Minunată apă, minunată apă, minunată! o lăudă el în timp ce cana trecea din mîna în mînă.

Căpitanul privea în urma caravanei și a mulțimii care o întovărășea. Zápolský se apropie de el, îi puse mîna pe umăr și îl întrebă mișcat:

— Ce e, Ambróz? Orava nu te-a ajutat deloc?

— Mi-a ajutat, dar inima mea tot mai sîngerează, zise el lăsînd capul în jos.

Apoi, Toma Bakoc îl trase deoparte pe senior.

— Trebuie să stăm de vorbă, dragă prietene! Spune-mi, la ce ții mai mult: la prietenia și alianța cu mine sau la prietenia și alianța cu regele?

— Țin foarte hotărît cu tine, îi răspunse fără să stea pe gînduri Ștefan Zápolský. Dar de ce îmi pui astfel de întrebări?

— Dacă răspunsul tău este sincer, atunci mărturisește-mi unde s-a dus regele.

— N-ar trebui să-ți spun. Ți-a făcut un pocinog că n-ar merita să-ți mai pese de el.

Ștefan Zápolský se aplecă la urechea episcopului și-i șopti unde îl poate găsi pe rege...

Episcopul jubila.

— Pun mîna pe el chiar astăzi și îți făgăduiesc, dragă prietene, că am să-l las vreme de două săptămîni pe mîna reginei. Asta să fie răzbunarea mea!

— Ei, dar cum mai stăm cu cununia aceea secretă? îl întrebă Ștefan Zápolský.

— Cum știi. Nu s-a schimbat nimic. Dar oricum ar evolua lucrurile de aici înainte, eu te asigur că o să țin bine cîrma ca să ajung la țintă.

— La ținta ta, precizează Ștefan Zápolský. La potcapul de cardinal. Te și văd cu el pe cap, stînd pe scaunul lui Ipolit...

Rîseră amîndoi cu poftă.

Între timp, Ambróz Opatovský se repezise în turnul său ca s-o mai vadă o dată pe Fatma, pentru cea din urmă oară...

Pe scări se lovi de Magda. Își ațintise speriată ochii ei mari și negri asupra lui, prinsă parcă cu ocaua mică.

— Ce cauți aici? se răsti la ea dîndu-și seama că prea de multe ori îi iese în cale de parcă l-ar pîndi cu dinadinsul.

— Știam că... bîigui ea.

— Ce știai? o întrebă el mai blînd făcîndu-i-se milă de ea.

— Știam că o să vă urcați în turn ca să...

— Și altceva mai știai? îi dădu el ghes privind-o cu plăcere.

— Știam că o să fiți tare amărît, domnule căpitan...

— Și?

Ridică fără să vrea mîna și o mîngîie pe păr.

— Și eu sînt tristă... zise ea roșindu-se ca focul și luînd-o la fugă pe scări în jos.

— Magda! Magda! strigă el. Vino diseară lîngă turnul meu!

— Vin! îi răspunse ea zburdînd de fericire. Dar dumneavoastră veniți?

— Vin!

— Sigur?

— Sigur!

Un zîmbet îi lumină chipul. Dar zîmbetul dispăru fără urmă cînd ieși la fereastră și se uită la drumul alb și prăfuit, pătat de mogîldețele negre ale cămilelor ce se îndepărtau.

O zări și pe Fatma. Era cu spatele la el, se strîngea la pieptul lui Omar care o ținea în brațe.

— Omar, zicea ea tocmai atunci, multe mi-au plăcut în țara asta străină. Aici oamenii au numai o nevastă. Nici eu n-aș mai putea să împart dragostea ta cu alta!

— Eu n-am deprins obiceiurile și năravurile din țara asta, îi răspunse Omar, dar inima mea e atît de plină de tine că nu mai este loc în ea și pentru altcineva.

— Nici de acum înainte?

— Niciodată, nici chiar dacă Alah mi-ar da zece vieți!

Fatma îl privi încîntată.

— Atunci e bine, fiindcă eu nu sînt așa de tare. Eram gata-gata să-mi mai iau un bărbat...

— Te gîndești la el?

— La el...

— Nu te mai gîndi, Fatma, uită... zise Omar posomorîndu-se.

Își întoarse fața de la el ca să nu-i vadă lacrimile care îi licăreau în colțul ochilor. Apoi își înălță privirile către castelul Trenčín, către unul din turnurile lui...

Atunci s-au întîlnit pentru cea din urmă oară, suliținд prin tării, privirile Fatmei și ale lui Ambróz Opatovský...

S-au întîlnit fără ca ei s-o știe...

CUPRINS

	pag.
Alarmă la castel	5
Surpriza de lîngă turn	13
Bobocul de trandafir al haremului lui Djem	21
Fratele sultanului	30
Întoarcerea lui Ştefan Zápolský	40
Soţul care ştie tot	49
Dragoste, gelozie, trădare	57
Cerbul care n-a fost omorît	64
O soţie furioasă şi o fată care plînge	70
Ce e acela bărbier şi vin grecesc?	78
Cea mai frumoasă femeie de la castelul Trenčin	86
Despărţirea	91
De la o teamă la alta	99

Un spin în coroana Ungariei 104
Episcopul Toma Bakoc şi jocul lui cu inimile.... 109
Femeia care nu suportă nesiguranţa..... 115
O caravană pe drumul spre Hlohovéc 120
Regele şi negustorul turc..... 125
O zi nefericită pentru bufonul regelui 131
Dobrje, dobrje! 137
Rîsul şi plînsul reginei Beatrice..... 143
O jucărie drăguţă 148
Duel de probă 155
Cine merită dragostea Fatmei?..... 160
Doamna şi roaba ei..... 166
Căpitanul la rang de slujnică..... 171
Mama biruitoare 178
Fuga de dragoste..... 185
Trenčínul se turceşte 191
O fericire fugară 197
„Din stînca de la Trenčín nu poţi să scoţi apă!“.. 203
Şiretlicul preacuvioşilor părinţi de la Skalka.... 211
Un călugăr neobişnuit 218
Întîlnire amoroasă în palatul de la Strigoniu.... 223
Însurătoarea — singura scăpare 228
Toma Bakoc dă cărţile pe faţă..... 236
Căsătoria secretă a regelui Ladislau..... 241
La mînăstirea de la Skalka..... 249
Fratele Ambróz 254
Crucea pentru sabie 260
Totul a izbutit 267
Cel mai lung drum de la Skalka la Trenčín..... 272
Jertfa cea mai grea..... 278
Oameni care fug 282
Alah, Alah! Apă! 288

Lector : TEODORA POPA
Tehnoredactor : ION TUDOR

Coli ed. 15,10. Coli tipar 19. A. nr. 13 750/1971. C.Z. 32 — 320

Tiparul executat sub comanda nr. 10 543 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

Colecția
«Romanul de dragoste»
37

În colecția
«ROMANUL DE DRAGOSTE»
au apărut:

14	Gib Mihăescu	Donna alba
15	Heinrich Mann	Îngerul albastru
16—17	Al. Dumas	Regina Margot
18	Daniel Defoe	Moll Flanders
19	Henry James	Portretul unei doamne
20	Panait Istrati	Nerantula
21	Jane Austen	Mîndrie și prejudecată
22	x x x	Tristan și Iseut
	Abatele Prévost	Manon Lescaut
	Bernardin de Saint-Pierre	Paul și Virginia
23	Honoré de Balzac	Șuanii
24	Guy de Maupassant	Mont-Oriol
25	Guy de Maupassant	Bel-Ami
26	G. Călinescu	Enigma Otiliei
27	André Maurois	Climate
28	Camil Petrescu	Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război
29	Eugen Lovinescu	Mite ● Bălăuca
30	Anișoara Odeanu	Anotimpul pierdut
31	George Sand	Mauprat
32	I.S. Turgheniev	Prima iubire ● Fum
33—34	Boleslaw Prus	Păpușa
35	Daphne du Maurier	Rebecca
36	Petru Popescu	Prins